

РУСИЈА У НОВОМ ДОБУ

Владимир Путин

РУСИЈА У НОВОМ ДОБУ

Есеји и обраћања

Приредила и превела са руског Дајана Лазаревић

Институт за политичке студије
Београд, 2022.

Владимир Владимирович Путин

РУСИЈА У НОВОМ ДОБУ

Приредила и превела са руског
Дајана Лазаревић

Издавач
Институт за политичке студије, Београд

За издавача
Др Живојин Ђурић

Рецензенти
Др Живојин Ђурић
Др Зоран Милошевић

Пословни секретар
Смиљана Пауновић

Дизајн корица
Марија Стевановић

Прелом и штампа
Ситопринт, Житиште

Тираж
100

Монографија је настала у оквиру научноистраживачке делатности
Института за политичке студије из Београда.

Материјали су прикупљени са званичног сајта Кремља, уз дозволу бр. А26-01-И-2520991 коју је потписао главни саветник одељења за писмена обраћања председника РФ – Ј. Ј. Бајло, дана 20. августа 2021. године. За више информација о копирајту погледати: <https://kremlin.ru/about/copyright>

Објављени материјали не одражавају мишљење приређивача или издавача, већ су намењени истраживачима у циљу тумачења актуелних светских догађаја, као искључиво документарна грађа. Тумачења актуелних догађаја остављена су проучаваоцима.

САДРЖАЈ

I

АКТУЕЛНА ГЕОПОЛИТИЧКА И БЕЗБЕДНОСНА ПИТАЊА

ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА НА КОНФЕРЕНЦИЈИ О БЕЗБЕДНОСТИ У МИНХЕНУ.....	13
ДА БУДЕМО ЈАКИ: ГАРАНЦИЈА НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ ЗА РУСИЈУ.....	23
ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА НА ВАЛДАЈСКОМ ДИСКУСИОНОМ КЛУБУ 18. ГОДИШЊЕ ЗАСЕДАЊЕ.....	45
РАЗГОВОР НОВИНАРА ТЕЛЕКАНАЛА „РУСИЈА 1“ ПАВЛА ЗАРУБИНА СА ПРЕДСЕДНИКОМ РФ ВЛАДИМИРОМ ПУТИНОМ.....	57
РУСИЈА И КИНА – СТРАТЕШКО ПАРТНЕРСТВО УСМЕРЕНО НА БУДУЋНОСТ.....	63
САСТАНАК ВЛАДИМИРА ПУТИНА И АЛЕКСАНДРА ЛУКАШЕНКА У КРЕМЉУ.....	67
ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА ПОВОДОМ ДАНА ВОЈСКЕ НАЦИОНАЛНЕ ГАРДЕ (РОСГВАРДИЈЕ).....	71
ЗАЈЕДНИЧКА КОНФЕРЕНЦИЈА ПРЕДСЕДНИКА РФ И БЕЛОРУСИЈЕ В. В. ПУТИНА И А. Г. ЛУКАШЕНКА.....	72
СЕДНИЦА САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ.....	78
ИНТЕРВЈУ В. В. ПУТИНА ЗА ТВ „РУСИЈА–1“	82
САСТАНАК В. В.ПУТИНА СА ЗАКОНОДАВНИМ САВЕТОМ	87

II

УКРАЈИНА И ЊЕНА ДЕНАЦИФИКАЦИЈА

ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА НАКОН РЕФЕРЕНДУМА НА КРИМУ.....	97
О ИСТОРИЈСКОМ ЈЕДИНСТВУ РУСА И УКРАЈИНАЦА.....	106
ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА УОЧИ СПЕЦИЈАЛНЕ ВОЈНЕ ОПЕРАЦИЈЕ У УКРАЈИНИ.....	123
ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА У ВЕЗИ СА СИТУАЦИЈОМ У ДОНБАСУ.....	142
ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ РУСИЈЕ У ОПЕРАЦИЈИ ДЕМИЛИТАРИЗАЦИЈЕ И ДЕНАЦИФИКАЦИЈЕ УКРАЈИНЕ.....	151
ОБРАЋАЊЕ ПРЕДСЕДНИКА В. В. ПУТИНА НА САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ РУСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ.....	156
ОПЕРАТИВНО САВЕТОВАЊЕ В. В. ПУТИНА И С. К. ШОЛГУА НА САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ.....	160
ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА НА КОНЦЕРТУ ПОВОДОМ УЈЕДИЊЕЊА КРИМА СА РУСИЈОМ.....	163
САВЕТОВАЊЕ В. В. ПУТИНА СА МИНИСТРОМ ОДБРАНЕ С.К. ШОЛГУОМ.....	165

III

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ – КУЛТУРА ПАМЋЕЊА

ОД ВЕЛИКЕ ПОБЕДЕ 75 ГОДИНА: ОПШТА ОДГОВОРНОСТ ПРЕД ИСТОРИЈОМ И БУДУЋНОШЋУ.....	171
БУДИМО ОТВОРЕНИ БЕЗ ОБЗИРА НА ПРОШЛОСТ	192
ПАРАДА ПОБЕДЕ НА ЦРВЕНОМ ТРГУ – ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА.....	195

IV

ЕКОНОМСКО-ПОЛИТИЧКА ПИТАЊА

САСТАНАК О МЕРАМА СОЦИЈАЛНО- ЕКОНОМСКЕ ПОДРШКЕ РЕГИОНИМА.....	203
САСТАНАК В. В. ПУТИНА СА ЧЛАНОВИМА ВЛАДЕ РФ	216
САВЕТОВАЊЕ ДРЖАВНОГ ВРХА РФ ПО ЕКОНОМСКИМ ПИТАЊИМА.....	242
ПРВИ ЕВРОАЗИЈСКИ ЕКОНОМСКИ ФОРУМ.....	245
БИОГРАФИЈА ВЛАДИМИРА ПУТИНА	253
Поговор	275
Зоран Милошевић / Живојин Ђурић, КОРАК ИСПРЕД ДРУГИХ	

I

АКТУЕЛНА ГЕОПОЛИТИЧКА И
БЕЗБЕДНОСНА ПИТАЊА

ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА НА КОНФЕРЕНЦИЈИ О БЕЗБЕДНОСТИ У МИНХЕНУ

(Немачка, 10. 2. 2007.)

Хвала Вам велико, поштована госпођо Федерална канцеларко, господине Телтшчик, даме и господо! Веома сам почаствован што сте ме позвали на овако репрезентативну конференцију која окупља политичаре, војна лица, предузетнике и експерте из више од 40 држава света.

Овај формат конференције ми даје могућност да избегнем претерану љубазност и потребе да причам округлим, пријатним, али празним дипломатским терминима. Овај формат конференције ми дозвољава да кажем то што заиста мислим о проблемима међународне безбедности. И ако се моји коментари учине колегама превише полемичким, усмереним или нетачним, молим да се на мене не љуте. Ово је ипак само конференција. И надам се да после 2-3 минута мог излагања г-дин Телтшчик тамо неће укључити црвено светло.

Дакле. Извесно је што проблематика међународне безбедности јесте много шире питање од војно-политичке стабилности. То је стабилност светске економије, победа над сиромаштвом, економска безбедност и развијање дијалога између цивилизација.

Такав свеобухватан, недељиви карактер безбедности изражен је у једном основном принципу који гласи „сигурност за једног јесте сигурност за све“. Као што је Френклин Д. Рузвелт рекао током првих неколико дана након избијања Другог светског рата: „Када се било где наруши мир, мир свих других земаља се налази у опасности.“

Ове речи остају актуелне и данас. Узгред, тема наше конференције су глобалне кризе, глобална одговорност – то илуструје горенаведено. Пре само две деценије свет је био идеолошки и економски подељен, а огроман стратешки потенцијал две суперсиле је осигурао глобалну безбедност. Овај глобални застој гурнуо је најоштрије економске и социјалне проблеме на маргину агенде међународне заједнице и света. И, као и сваки рат, Хладни рат нам је, сликовито речено, оставио бојеву муницију. Мислим на идеолошке

стереотипе, двоструке стандарде и друге типичне аспекте блоковског размишљања Хладног рата.

Ни једнополарни свет који је био предложен после Хладног рата није био остварен. Историја човечанства је свакако прошла кроз једнополарне периоде и видела тежње ка светској надмоћи. Шта се све није дешавало у светској историји?

Међутим, шта је једнополарни свет? Како год ми улепшавали овај појам, на крају, он се односи на једну врсту ситуације, односно један центар ауторитета, један центар силе, један центар одлучивања. То је свет у коме постоји један господар, један суверен. И на крају, ово је погубно не само за све оне унутар овог система, већ и за самог суверена јер уништава самог себе изнутра.

А ово свакако нема ништа заједничко са демократијом. Јер, као што знате, демократија је моћ већине у светлу интереса и мишљења мањине. Узгред, Русију – нас – стално уче о демократији. Али из неког разлога они који нас уче не желе сами да науче.

Сматрам да је једнополарни модел не само неприхватљив већ и немогућ у данашњем свету. И то није само зато што, ако постоји индивидуално вођство у данашњем – и управо у данашњем – свету, онда војни, политички и економски ресурси не би били довољни. Оно што је још важније јесте да је сам модел мањкав јер у његовој основи нема и не може бити моралних основа за савремену цивилизацију. Уз ово, оно што се дешава у данашњем свету – а о томе смо тек почели да разговарамо – јесте оквир за увођење управо овог концепта у међународне послове, концепта једнополарног света.

А са којим резултатима? Једностране и често нелегитимне акције нису решиле никакве проблеме. Штавише, изазвали су нове људске трагедије и створили нове центре напетости. Просудите сами: ратови, као и локални и регионални сукоби нису се смањили. Г-дин Телтшчик је ово веома овлаш споменуо. И ништа мање људи не гине у овим сукобима – умире их још више него раније. Знатно више!

Данас смо сведоци готово необуздане хипер употребе силе – војне силе – у међународним односима, силе која гура свет у поној трајних сукоба. Као резултат тога, немамо довољно снаге да пронађемо свеобухватно решење за било који од ових сукоба. Проналажење политичког решења такође постаје немогуће.

Све је већи и већи презир према основним принципима међународног права. А независне правне норме се, у ствари, све више приближавају правном систему једне државе. Једна држава и, наравно, пре свега САД, у сваком погледу су прекорачиле своје

националне границе. То је видљиво у економској, политичкој, културној и образовној политици коју намеће другим народима. Па, коме се ово свиђа? Ко је срећан због овога?

У међународним односима све више видимо жељу да се дато питање реши према такозваним питањима политичке сврсисходности, на основу актуелне политичке климе. И наравно, ово је изузетно опасно. То резултира чињеницом да се нико не осећа безбедно. Желим да истакнем ово – нико се не осећа сигурним! Јер нико не може да осети да је међународно право као камени зид који ће их заштитити. Наравно, таква политика подстиче трку у наоружању.

Доминација снага неизбежно охрабрује бројне земље да набаве оружје за масовно уништење. Штавише, појавиле су се значајне нове претње, попут тероризма, иако су и раније биле добро познате, али данас су попримиле глобални карактер. Уверен сам да смо дошли до тог одлучујућег тренутка када морамо озбиљно да размишљамо о архитектури глобалне безбедности. И морамо наставити са тражењем разумне равнотеже између интереса свих учесника у међународном дијалогу. Поготово што је међународни пејзаж толико разнолик и брзо се мења – мења се у светлу динамичног развоја у читавом низу земаља и региона.

Госпођа Федерална канцеларка је то већ поменула. Комбиновани БДП мерен паритетом куповне моћи земаља као што су Индија и Кина већ је већи од оног у Сједињеним Државама. А слична је рачуница са БДП-ом земаља БРИК-а – Бразила, Русије, Индије и Кине – превазилази кумулативни БДП Европске уније. А према експертима, овај јаз ће се у будућности само повећавати.

Нема разлога за сумњу да ће се економски потенцијал нових центара глобалног економског раста неминовно претворити у политички утицај и ојачати мултиполарност. У вези са тим значајно расте улога мултилатералне дипломатије. Потреба за принципима као што су отвореност, транспарентност и предвидљивост у политици је неспорна и употреба силе би требало да буде заиста изузетна мера, упоредива са применом смртне казне у правосудним системима појединих држава.

Међутим, данас смо сведоци супротне тенденције, односно ситуације у којој земље које забрањују смртну казну чак и за убице и друге преступнике, опасне криминалце, бездушно учествују у војним операцијама које је тешко сматрати легитимним. И чињеница је да ови сукоби убијају људе – стотине и хиљаде цивила!

Али истовремено се поставља питање да ли треба да будемо равнодушни и по страни према разним унутрашњим сукобима

унутар земаља, према ауторитарним режимима, према тиранима и ширењу оружја за масовно уништење? У ствари, ово је било и у средишту питања које је наш драги колега господин Либерман поставио Федералној канцеларки. Ако сам добро разумео Ваше питање (обраћање господину Либерману), онда је ово, наравно, озбиљно! Можемо ли бити равнодушни посматрачи с обзиром на оно што се дешава? Покушаћу да одговорим и на Ваше питање: наравно да не.

Али да ли имамо средства да се супротставимо овим претњама? Наравно да имамо. Довољно је погледати новију историју. Зар наша земља није имала миран прелазак у демократију? Заиста, били смо сведоци мирне трансформације совјетског режима – мирне трансформације! И то каквог режима! Са којом количином оружја, укључујући и нуклеарно! Зашто бисмо сада почели да бомбардујемо и пуцамо у свакој прилици? Да ли је то случај када без претње међусобног уништења немамо довољно политичке културе, поштовања демократских вредности и закона?

Уверен сам да је једини механизам који може донети одлуке о употреби војне силе као последњег средства – Повеља Уједињених нација. И у вези са овим, можда нисам разумео шта је наш колега, министар одбране Италије, управо рекао или је оно што је рекао нетачно. У сваком случају, схватио сам да употреба силе може бити легитимна само када одлуку донесу НАТО, ЕУ или УН. Ако он заиста тако мисли, онда имамо различите тачке гледишта. Или нисам добро чуо. Употреба силе може се сматрати легитимном само ако је одлука санкционисана од стране УН. И не треба да замењујемо НАТО или ЕУ за УН. Када УН заиста уједине снаге међународне заједнице и буду заиста могле да реагују на догађаје у разним земљама, када оставимо иза себе овај презир према међународном праву, онда ће ситуација моћи да се промени. У супротном, ситуација ће једноставно довести до ћорсокака, а број озбиљних грешака ће се вишеструко повећати. Уз то, потребно је осигурати да међународно право има универзални карактер како у концепцији тако и у примени својих норми. И не сме се заборавити да демократско политичко деловање нужно иде уз дискусију и напоран процес доношења одлука.

Поштоване даме и господо! Потенцијална опасност од дестабилизације међународних односа повезана је са очигледном стагнацијом по питању разоружања. Русија подржава обнову дијалога по овом важном питању. Важно је очувати међународноправни оквир који се односи на уништавање оружја и стога осигурати континуитет

у процесу смањења нуклеарног наоружања. Заједно са Сједињеним Америчким Државама договорили смо се да до 31. децембра 2012. године смањимо наше нуклеарне стратешке ракетне капацитете на 1.700–2.000 нуклеарних бојевих глава. Русија намерава да стриктно испуњава обавезе које је преузела. Надамо се да ће и наши партнери деловати на транспарентан начин и да ће се уздржати од одлагања пар стотина сувишних нуклеарних бојевих глава за кишни дан. И ако данас нови амерички министар одбране изјави да Сједињене Државе неће сакрити ово сувишно оружје у магацину или, како би се рекло, под јастук или под ћебе, онда предлажем да сви устанемо и поздравимо ову декларацију стојећи. То би била веома важна декларација.

Русија се стриктно придржава и намерава да се и даље придржава Уговора о неширењу нуклеарног оружја, као и мултилатералног режима надзора за ракетне технологије. Принципи уграђени у ове документе су универзални. У вези са тим желим да подсетим да су 80-их година 20. века СССР и САД потписале споразум о уништавању читавог низа ракета малог и средњег домета, али ови документи немају универзални карактер.

Данас многе друге земље имају ове ракете, укључујући Демократску Народну Републику Кореју (Северну Кореју), Републику Кореју (Јужну Кореју), Индију, Иран, Пакистан и Израел. Многе земље раде на овим системима и планирају да их уграде као део својих арсенала оружја. А само Сједињене Државе и Русија сnose одговорност да не стварају такве системе наоружања. Очигледно је да у овим условима морамо размишљати о сопственој безбедности. Истовремено, немогуће је санкционисати појаву новог, дестабилизујућег високотехнолошког наоружања. Непотребно је рећи да се то односи на мере за спречавање нове области конфронтације, посебно у свемиру. Ратови звезда више нису фантазија – то је стварност. Средином 1980-их наши амерички партнери су већ могли да зауставе сопствени сателит.

По мишљењу Русије, милитаризација свемира могла би да има непредвидиве последице по међународну заједницу и да изазове ништа мање од почетка нуклеарне ере. И више пута смо иступили са иницијативама осмишљеним да спрече употребу оружја у свемиру. Данас желим да вам кажем да смо припремили пројекат за споразум о спречавању размештања оружја у свемиру. И у блиској будућности ће бити послат нашим партнерима као званичан предлог. Хајде да радимо на овоме заједно.

Планови за проширење појединих елемената система противракетне одбране на Европу морају да нас узнемире. Које је потребан следећи корак онога што би у овом случају била неизбежна трка у наоружању? Дубоко сумњам да то чине сами Европљани. Ракетно оружје домета од око 5.000-8.000 километара које заиста представља претњу Европи не постоји ни у једној од такозваних проблематичних земаља. А у блиској будућности и изгледима, то се неће догодити и није ни предвидљиво. И свако хипотетичко лансирање, на пример, севернокорејске ракете на америчку територију кроз западну Европу очигледно је у супротности са законима балистике. Како кажемо у Русији, то би било као да десном руком допирете до левог уха.

И овде у Немачкој не могу, а да не поменем, јадно стање Уговора о конвенционалним оружаним снагама у Европи. Прилагођени уговор о конвенционалним оружаним снагама у Европи потписан је 1999. године. Узео је у обзир нову геополитичку реалност, односно елиминацију Варшавског блока. Прошло је седам година и само четири државе су ратификовале овај документ, укључујући Руску Федерацију. Земље НАТО-а су отворено изјавиле да неће ратификовати овај споразум, укључујући и одредбе о бочним ограничењима (о размештању одређеног броја оружаних снага у бочним зонама), све док Русија не уклони своје војне базе из Грузије и Молдавије. Наша војска напушта Грузију, чак по убрзаном распореду. Решили смо проблеме које смо имали са нашим грузијским колегама, као што сви знају. У Молдавији још увек има 1.500 војника који спроводе мировне операције и штите складишта са муницијом заосталом из совјетских времена. Стално разговарамо по овом питању са господином Соланом и он зна наш став. Спремни смо за даљи рад у овом правцу. Али шта се дешава у исто време? Истовремено, такозване флексибилне америчке базе броје до 5.000 људи у свакој. Испоставило се да је НАТО поставио своје прве снаге на наше границе, а ми и даље стриктно испуњавамо уговорне обавезе и уопште не реагујемо на те акције.

Мислим да је очигледно да ширење НАТО-а нема везе са модернизацијом саме алијансе нити са очувањем безбедности у Европи. Напротив, представља озбиљну провокацију која смањује ниво међусобног поверења. И имамо право да се запитамо: против кога је ова експанзија уперена? А шта се десило са уверавањима наших западних партнера након распада Варшавског пакта? Где су данас те декларације? Нико их се и не сећа. Али дозволићу себи да ову публику подсетим шта је речено. Желео бих да цитирам

говор генералног секретара НАТО-а г. Воернера у Бриселу 17. маја 1990. године. Он је тада рекао да: „чињеница да смо спремни да не поставимо војску НАТО-а ван немачке територије даје Совјетском Савезу чврсту гаранцију безбедности”. Где су ове гаранције?

Камење и бетонски блокови Берлинског зида дуго су се делили као сувенири. Али не треба заборавити да је пад Берлинског зида био могућ захваљујући историјском избору – који је донео и наш народ, народ Русије – избору у корист демократије, слободе, отворености и искреног партнерства са свим члановима велике европске породице. А сада покушавају да нам наметну нове линије поделе и зидове – ови зидови можда и јесу виртуелни, али ипак деле, они пресецају наш континент. И да ли је могуће да ће нам поново бити потребно много година и деценија, као и неколико генерација политичара, да растуримо и демонтирамо ове нове зидове?

Поштоване даме и господо! Недвосмислено се залажемо за јачање режима неширења. Садашњи међународноправни принципи нам омогућавају да развијемо технологије за производњу нуклеарног горива у мирољубиве сврхе. И многе земље из свих добрих разлога желе да створе сопствену нуклеарну енергију као основу за своју енергетску независност. Али такође разумемо да се ове технологије могу брзо трансформисати у нуклеарно оружје. Ово ствара озбиљне међународне тензије. Јасан пример је ситуација око иранског нуклеарног програма. А ако међународна заједница не нађе разумно решење за решавање овог сукоба интереса, свет ће наставити да трпи сличне, дестабилизујуће кризе јер има више граничних земаља као што је Иран. Сви то знамо. Константно ћемо се борити против претње пролиферације оружја за масовно уништење. Прошле године Русија је изнела иницијативу за оснивање међународних центара за обогаћивање уранијума. Отворени смо за могућност да се такви центри не праве само у Русији, већ и у другим земљама у којима постоји легитимна основа за коришћење цивилне нуклеарне енергије. Земље које желе да развијају своју нуклеарну енергију могле би да гарантују да ће добити гориво кроз директно учешће у овим центрима. А центри би, наравно, радили под строгим надзором ИАЕА (Интернационалне агенције за нуклеарну енергију).

Најновије иницијативе које је изнео амерички председник Џорџ В. Буш у складу су са руским предлозима. Сматрам да су Русија и САД објективно и подједнако заинтересоване за јачање режима неширења оружја за масовно уништење и његовог одбацивања. Управо наше земље, са водећим нуклеарним и ракетним капацитетима, морају да делују као лидери у развоју нових, строжих мера неширења. Русија

је спремна за такав рад. Ми се консултујемо са нашим америчким пријатељима. Генерално, треба говорити о успостављању читавог система политичких подстицаја и економских стимуланса при чему државама не би било у интересу да успостављају сопствене способности у циклусу нуклеарног горива, али би и даље имале прилику да развијају нуклеарну енергију и јачају своје енергетске могућности.

У вези са тим, говорићу детаљније о међународној енергетској сарадњи. О томе је укратко говорила и госпођа Федерална канцеларка, напоменула је то, дотакла се ове теме. У енергетском сектору Русија намерава да створи јединствене тржишне принципе и транспарентне услове за све. Очигледно је да цене енергената мора одређивати тржиште уместо да буду предмет политичких спекулација, економских притисака или уцена. Отворени смо за сарадњу. Стране компаније учествују у свим нашим великим енергетским пројектима. Према различитим проценама, до 26% вађења нафте у Русији – и размислите, молим Вас, о овој цифри – до 26% вађења нафте у Русији врши страни капитал. Покушајте, покушајте да ми нађете сличан пример где руски бизнис у великој мери учествује у кључним привредним секторима у западним земљама. Такви примери не постоје! Таквих примера нема.

Такође бих подсетио на паритет страних инвестиција у Русији и оних које Русија остварује у иностранству. Паритет је око 15:1. И овде имате очигледан пример отворености и стабилности руске економије. Економска сигурност је сектор у којем се сви морају придржавати јединствених принципа. Спремни смо да се поштено такмичимо. Из тог разлога се у руској економији појављује све више и више прилика. Стручњаци и наши западни партнери објективно оцењују ове промене. Као такав, суверени кредитни рејтинг Русије ОЕЦД-а¹ се побољшао, а Русија је прешла из четврте у трећу групу. И данас у Минхену желим да искористим ову прилику да се захвалим нашим немачким колегама на помоћи у горепоменутој одлуци.

Даље. Као што знате, процес придруживања Русије Светској трговинској организацији је достигао завршну фазу. Истакао бих да смо током дугих, тешких разговора више пута чули речи о слободи говора, слободној трговини, једнаким могућностима, али из неког разлога искључиво у вези са руским тржиштем.

А ту је још једна важна тема која директно утиче на глобалну безбедност. Данас многи говоре о борби против сиромаштва. Шта се

¹ Организација за економску сарадњу и развој. Основана је 1960. године. Чини је 36 држава чланица. (прим. прев.)

заправо дешава у овој сфери? С једне стране, финансијска средства се додељују за програме помоћи најсиромашнијим земљама света, понекад су то значајна финансијска средства. Али да будемо искрени – а многи овде то такође знају – то је повезано са развојем компанија у земљи самог донатора. А с друге стране, развијене земље истовремено задржавају своје пољопривредне субвенције и ограничавају неким земљама приступ високотехнолошким производима. И да кажемо како јесте – једна рука дели добротворну помоћ, а друга не само да чува економску заосталост већ и убира профит од ње. Растућа социјална напетост у депресивним регионима неминовно резултира порастом радикализма, екстремизма, потхрањује тероризам и локалне сукобе. А ако се све ово деси у, да тако кажемо, региону као што је Блиски исток где све више постоји осећај да је свет у целини неправедан, онда постоји ризик од глобалне дестабилизације.

Очигледно је да водеће земље света треба да виде ову претњу. И да зато треба да граде демократскији, праведнији систем глобалних економских односа, систем који би свима дао шансу и могућност да се развијају.

Поштоване даме и господо, говорећи на Конференцији о безбедоносној политици, немогуће је не поменути активности Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС). Као што је познато, ова организација је створена да испита све – то ћу нагласити – све аспекте безбедности: војне, политичке, економске, хуманитарне и, посебно, односе између ових сфера. Шта видимо да се дешава данас? Видимо да је ова равнотежа очигледно нарушена. Људи покушавају да трансформишу ОЕБС у вулгаран инструмент осмишљен да промовише спољнополитичке интересе једне или групе земаља. А тај задатак обавља и бирократски апарат ОЕБС-а који апсолутно није ни на који начин повезан са оснивачима државе. Процедуре доношења одлука и укључивање такозваних невладиних организација прилагођени су овом задатку. Ове организације су формално независне, али се наменски финансирају и стога су под контролом.

Према оснивачким документима, у хуманитарној сфери ОЕБС је осмишљен да помогне чланицама у поштовању међународних норми људских права на њихов захтев. Ово је важан задатак. Подржавамо ово. Али то не значи мешање у унутрашње ствари других држава, а посебно не наметање режима који одређује како ове државе треба да живе и да се развијају. Очигледно је да такво мешање уопште не доприноси развоју демократских држава. Напротив, чини их зависним и, као последицу, политички и економски нестабилним.

Очекујемо да се ОЕБС руководи својим примарним задацима и гради односе са сувереним државама засноване на поштовању, поверењу и транспарентности.

Поштоване даме и господо! У закључку бих желео да приметим следеће. Веома често – и ја лично, врло често – чујемо апеле наших партнера, укључујући наше европске партнере, да Русија треба да игра активнију улогу у светским пословима. У вези са овим дозволио бих себи једну малу примедбу. Тешко да је потребно да нас на то подстичу. Русија је земља са историјом дужом од хиљаду година и практично је увек користила ту привилегију да води независну спољну политику.

Данас нећемо мењати ову традицију. Истовремено, добро смо свесни како се свет променио и имамо реалан осећај за сопствене могућности и потенцијал. И наравно, желели бисмо да комуницирамо са одговорним и независним партнерима са којима бисмо могли заједно да радимо на изградњи праведног и демократског светског поретка који би обезбедио безбедност и просперитет не само неколицини одабраних, већ свима.

Хвала Вам на пажњи.

ДА БУДЕМО ЈАКИ: ГАРАНЦИЈА НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ ЗА РУСИЈУ

Ауторски чланак В. В. Путина
(Москва, јануар 2012.)

Свет се мења. Процеси глобалне трансформације који се у њему одвијају препуни су ризика сасвим другачије, често непредвидиве природе. У условима глобалних економских и других превирања, увек постоји искушење да своје проблеме решавате на туђи рачун, путем силе. Није случајност, што се данас чују гласови да ће се, како кажу, ускоро „објективно” поставити питање о националном суверенитету и како оно не треба да се протеже на ресурсе од глобалног значаја.

Када је Русија у питању, такве чак ни хипотетичке могућности не би требало да постоје. То значи да својом слабошћу никога не бисмо доводили у искушење.

Зато се ни под којим условима нећемо одрећи потенцијала стратешког одвраћања, већ ћемо га ојачати. Управо то нам је помогло да сачувамо државни суверенитет у најтежем периоду 1990-их, када, да отворено кажемо, нисмо имали других значајних материјалних аргумената.

Очигледно нећемо моћи да ојачамо нашу међународну позицију, да развијемо економију, демократске институције, ако нисмо у стању да заштитимо Русију. Ако не прорачунамо ризике могућих сукоба, не обезбеђујемо војно-технолошку независност и не припремамо достојан, адекватан војни одговор у својству последње мере реаговања на ове или оне изазове.

Усвојили смо и спроводимо програме без преседана за развој Оружаних снага и модернизацију војно-индустријског комплекса Русије. Укупно ће за ове намене у наредној деценији бити издвојено око 23 трилиона рубаља.

Искрено да кажемо, било је много спорова око величине и правремености тако огромних издвајања. Уверен сам да су они у потпуности адекватни могућностима и ресурсима државе. И што је најважније, не може се одлагати решавање задатака стварања савремених оружаних снага и свеобухватног јачања одбрамбеног потенцијала.

Не говоримо о милитаризацији руског буџета. У суштини, средства која издвајамо јесу „плаћање рачуна“ за оне године када су војска и морнарица биле хронично недовољно финансиране, када практично није било испорука нових врста наоружања. Док су друге државе доследно градиле своје „војне мишиће“.

„Паметна“ одбрана од нових претњи

Потребни су нам механизми да одговоримо на више од самих постојећих опасности. Морамо научити да „гледамо иза хоризонта“, проценимо природу претњи 30–50 година унапред. Ово је озбиљан задатак који захтева мобилизацију способности цивилне и војне науке, као и алгоритама за поуздану, дугорочну прогнозу.

Које ће оружје бити потребно руској војсци? Који ће технолошки захтеви бити постављени пред домаћим војно-индустријским комплексом? У ствари, потребно је створити квалитативно нов, „паметан“ систем војне анализе и стратешког планирања, припреме готових „рецепата“ и њихову оперативну реализацију у структурама наших органа за спровођење закона.

Шта нам спрема „време које долази“?

Вероватноћа глобалног рата између држава нуклеарних сила, једних против других, је мала, јер би такав рат значео крај цивилизације. Све док „барут“ стратешких нуклеарних снага, створен огромним трудом наших очева и дедова, буде „сув“, нико се неће усудити да покрене широку и разорну агресију против нас.

Међутим, треба имати у виду да је научно-технолошки напредак у различитим областима, почевши од појаве нових модела наоружања и војне опреме, па до информационо-комуникационих технологија, довео до квалитативне промене у измени карактера оружане борбе. Дакле, како се ненуклеарно оружје великог домета масовно производи за употребу, постаје све јаснија тенденција да му се додели улога оружја за одлучујућу победу над непријатељем, укључујући и глобални сукоб.

Од великог, ако не и одлучујућег значаја у одређивању природе оружане борбе имаће војне способности држава у космичком пространству, у сфери информационог ратовања, пре свега – у сајбер простору. А на дугорочном плану – стварање оружја на новим физичким принципима (радијационом, геофизичком, таласном, генетском, психофизичком итд.). Све ово ће омогућити да се уз нуклеарно оружје добију квалитативно нови инструменти за постизање политичких и стратешких циљева. Такви системи

наоружања моћи ће да се пореде са резултатима примене нуклеарног оружја, али на политичком и војном плану биће „прихватљивији“. Тако ће улога стратешког баланса нуклеарних снага у одвраћању агресије и хаоса постепено опадати.

Пред нашим очима избија све више нових регионалних и локалних ратова. Појављују се зоне нестабилности и вештачки подгрејаног, контролисаног хаоса. Штавише, намерно покушавају да испровоцирају такве сукобе у непосредној близини граница Русије и наших савезника. Видимо како су основни принципи међународног права обезвређени и уништени. Посебно у области међународне безбедности.

У овим условима Русија се не може ослањати само на дипломатске и економске методе отклањања противречности и решавања сукоба. Наша земља је суочена са задатком развоја војног потенцијала у оквиру стратегије одвраћања и на нивоу одбрамбене довољности. А Оружане снаге, специјалне службе и друге структуре моћи морају да буду спремне за брзу и ефикасну реакцију на нове изазове. То је неопходан услов да се Русија осећа безбедно и да аргументи наше земље буду прихваћени од партнера у различитим међународним форматима.

Заједно са нашим савезницима дужни смо да ојачамо и способности Организације уговора о колективној безбедности, укључујући и Колективне снаге оперативног реаговања. ОДКБ је спреман да испуни своју мисију као гарант стабилности на евроазијском простору.

Најважнији приоритет државне политике Русије у будућности остаће питања обезбеђивања динамичног развоја оружаних снага, нуклеарне и космичке индустрије, одбрамбене индустрије, војног образовања, фундаменталне војне науке и примењених истраживачких програма.

Војска је сачувала Русију

Распад јединствене земље, економски и друштвени преврати 90-их погодили су све државне институције. Кроз најтежа искушења прошла је и наша војска. Војна обука је била практично суспендована. Делови „првог стратешког ешалона“ из источне Европе ужурбано су се повукли на „отворено поље“. А пошто није било средстава за њихово уређење, за изградњу војних кампова, полигона и станова, управо су ове борбено најспремније, максимално опремљене формације отишле „под нож“.

Официри месецима нису примали плате. Непотребно је рећи да је често било проблема чак и са исхраном особља. На десетине хиљада војника је давало отказ. Број генерала, пуковника, потпуковника и мајора премашио је број капетана и поручника. Војна индустрија је мировала, упала у дугове и губила оно највредније, „појединачне“ специјалисте.

Оружаним снагама задат је разарајући информациони удар. Неке „фигуре“ једноставно не би могле да преживе ни дана, а да не „ударе“ и још болније не понизе Војску, вређајући све што је везано за појмове као што су заклетва, дужност, служење Отаџбини, патриотизам, војна историја наше земље. Сматрао сам и сматрам ово правим моралним злочином и издајом.

Увек морамо да се сећамо шта земља дугује војницима и официрима који су у најтежим 1990-им годинама, упркос свему, сачували Војску и обезбедили борбену готовост јединица у критичним тренуцима. По потреби су се борили. Губили су своје другове и побеђивали. Тако је било на Северном Кавказу, у Таџикистану и другим „горућим тачкама“. Ови људи су спасили Дух и Част Војске, интегритет и суверенитет Русије. Заштитили су безбедност наших грађана. Нису дозволили да се понижава и „отписује“ земља.

Међутим, за грешке направљене у бројним, недоследним реформама, иза којих често није стајало ништа осим механичког смањења, морали смо да платимо веома високу цену.

Када су банде међународних терориста покренуле директну агресију на Русију 1999. године, суочили смо се са трагичном ситуацијом. Групацију од 66.000 људи морали смо буквално да састављамо „из делова“ – из сродних батаљона и засебних одреда. Укупан број људи у Оружаним снагама премашио је 1.360.000 људи. А опремљених јединица, способних да приступе извршавању задатака без додатне обуке, практично није било.

Али Војска је радила свој посао. Наши официри, подофицири и војници су испуњавали своју дужност – грађани којима је Заклетва Отаџбини значила више од живота, сопственог здравља и благостања. И, што је најважније, у држави, у друштву, коначно се вратило схватање једноставне истине – Оружане снаге морају да се негују. Морају се ојачати, иначе ћемо „морати да хранимо туђу војску“ или чак завршимо у ропству код разбојника и међународних терориста.

Почели смо од најхитнијих ствари. Обнављали смо систем елементарних социјалних гаранција за војнике, елиминисали срамна кашњења у исплати новчаних накнада. Из године у годину повећавао

се удео издатака на развој Војске и Морнарице, али је било времена када новца није било довољно ни за најхитније потребе.

Сећам се 2002. године, када је начелник Генералштаба, наравно, не због доброг живота, предложио да се на Камчатки елиминише база у којој су се налазиле стратешке подморнице. Тиме бисмо изгубили и присуство наших поморских нуклеарних снага у Тихом океану. Ја нисам прихватио ову одлуку. Због недостатка потребних средстава у буџету, морао сам да се обратим за помоћ приватним компанијама. Хоћу да их се сетим са захвалношћу. И „Сургутнефтегаз“ и „ТНК“ су, без оклевања, обезбедили неопходна средства за почетак обнове базе. Затим је у игру ушао и новац из буџета. И сада имамо осавремењену базу у Виључинску, где ће нова генерација подморница типа „Бореј“ ускоро ступити на борбено дежурство.

На свим стратешким правцима формиране су јединице сталне приправности које су биле састављене од војнослужитеља по уговору. Створене су самодовољне групе. Управо је таква група у августу 2008. године извела операцију принуђавања Грузије на мир и одбранила народе Јужне Осетије и Абхазије.

Али искуство свих претходних година је показало, да је потенцијал за развој некадашње војне структуре, коју смо наследили од СССР-а, потпуно исцрпљен. А каква је, у суштини, била ова структура? Хиљаде складишних база, арсенала, магацина, бројни штабови и „кадриране“ јединице. Једном речју, све што је било потребно за размештање „мобилизоване“, вишемилионске војске прошлог века.

Било је бесмислено засићавати стару структуру људима и техником: за то не би било довољно средстава – ни финансијских ни људских. Важно је знати, да она није испуњавала ни тренутне захтеве, нити оне који ће тек бити у будућности. Не мењајући ништа, ограничавајући се на постепене и половичне трансформације, пре или касније бисмо могли коначно да изгубимо свој војни потенцијал, да изгубимо наше Оружане снаге као способан организам.

Постојао је само један излаз – изградити Нову војску. Војску савременог типа – покретну, у стању сталне борбене готовости. Ово је веома тежак процес који погађа десетине хиљада људи. Са овим су повезане неизбежне грешке, увреде, претензије, па и оштра реакција јавности, укључујући и саму војну средину. Реформу не спроводи једна особа или десет њих. Мења се сложена институција унутар које су се накупиле многе мане. Неуспеси, „ексцеси извршилаца“, слаб рад на информисању и недостатак „повратних“ канала,

формално извршавање директива – све су то реалне „проблематичне тачке” реформе која је у току. Наш задатак је да сагледамо ове „проблематичне тачке“ и да исправимо одређене одлуке. И то – одржавајући општу логику за системску трансформацију Оружаних снага.

Шта је већ урађено?

У нашој Војсци више нема јединица смањеног састава. У Копненој војсци распоређено је више од 100 војних и специјалних бригада. То су пуноправне борбене формације, попуњене кадровима и техником. Стандард за њихово подизање по позиву је један сат. Пребацавање на потенцијално место бојних дејстава – један дан.

Раније је формацијама било потребно до пет дана да се припреме за борбени задатак. А за распоређивање и опремање свих Оружаних снага „по законима ратног времена“ требало је скоро годину дана. И то у данашњим условима када време већине оружаних сукоба траје од неколико сати до неколико дана.

Зашто је управо бригада изабрана у својству главне тактичке јединице? Пре свега, узимајући у обзир наше искуство из авганистанских и других похода, када су се уместо пукова и дивизија ефикасним показале покретне борбене и јуришне групе, појачане авијацијом и другим средствима подршке.

Компактнија по броју од дивизије, нова бригада има већу ударну моћ. Значајно је повећана снагама ватрене моћи и подршке артиљерија, ПВО, извидница, веза итд. Штавише, бригада је у стању да делује и самостално и у саставу других формација. Признајем да није свуда тражени квалитет доведен до идеалног. У најближој будућности предстоји нам да у потпуности достигнемо неопходне стандарде.

Руска војска се ослобађа свих несвојствених, помоћних функција – економских, животних и других. Одвајање од борбене обуке сведено је на минимум. С обзиром на период регрутације од 12 месеци, ово је генерално једини начин да се од регрута направи обучени борац. Војници и официри треба да буду ангажовани на свом директном задатку – интензивној борбеној припреми и обуци. То ће се, између осталог, позитивно одразити на дисциплину и правни поредак у трупама. И реално ће повећати достојанство регрутног служења војног рока.

У току је озбиљна реформа војног образовања. Формира се 10 крупних научних и образовних центара. Све ове институције

уграђене су у ригидну вертикалу и у зависности од службе дају официрима могућност да стално унапређују свој професионални ниво. Овде се ослањамо како на своју традицију, тако и на светску праксу.

Без озбиљног развоја војних истраживања не може бити ни ефикасне војне ни војнотехничке доктрине, а структуре Генералштаба не могу ефикасно да раде. Морамо вратити изгубљене надлежности војних институција, интегрисати их у развојни систем војног образовања – баш као и у цивилни сектор привреде. Војна наука треба да изврши одлучујући утицај на формирање задатака одбрамбене индустрије. А квалификоване структуре набавке, одељења Министарства одбране одговорна за војне наруџбине да обезбеде ефикасно формирање техничких задатака за развој, производњу, планирање карактеристика наоружања и војне технике.

Без сумње, нормалан развој војних истраживања је немогућ без партнерства са цивилном науком, без коришћења потенцијала наших водећих универзитета и Државног научног центра. Научници морају да имају довољно информација о стању и перспективама развоја Војске и система наоружања како би могли да оријентишу своја перспективна истраживања, имајући у виду и могућност њихове одбрамбене примене између осталог.

Такође желим да напоменем, да су органи командовања Оружаним снагама смањени за половину. Формиране су четири проширене војне области: Западна, Јужна, Централна и Источна. Њима су под управу пребачене снаге Ратног ваздухопловства, Против-ваздушне одбране и Морнарице. У суштини, реч је о оперативно-стратешким командовањима. Од 1. децембра 2011. године нови род војске је ступио на борбено дежурство у Русији: Ваздушно-космичке одбрамбене трупе.

Ваздухопловство има седам крупних авијационих база са моћном инфраструктуром. Мрежа аеродрома се модернизује. У протекле четири године – први пут у 20 година – капитално је ремонтовано 28 аеродрома. Ове године планира се рад на још 12 војних аеродрома.

Озбиљно смо повећали могућности система упозорења на ракетни напад. Станице за праћење су већ пуштене у рад у Лењинградској и Калињинградској области и у Армавиру, а почела су и испитивања сличног објекта у Иркутску. Све бригаде Ваздушно-космичке одбране опремљене су савременим системом аутоматизације Универсал-1С. Распоређена је комплетна космичка групаација система ГЛОНАСС.

Обезбеђена је поуздана стабилност и довољност копнене, поморске и ваздушне компоненте Стратешких нуклеарних снага Русије. Удео савремених копнених ракетних система већ је повећан са са 13% на 25%. у последње четири године. Наставиће се оснаживање још 10 ракетних пукова стратешким системима Топол-М и Јарс. У Далекометној авијацији је у потпуности сачувана флота стратешких ракетносоца Ту-160 и Ту-95мс и ради се на њиховој модернизацији. За наше „стратете“ пуштена је у употребу нова крстарећа ракета дугог домета. Од 2007. године, на сталној основи су обновљени летови стратешке авијације у областима борбених патрола. Почине развој перспективног ваздухопловног комплекса за Далекометну авијацију.

На дежурство ступају поморски стратешки носачи ракета новог пројекта „Бореј“. Чамци ове класе – „Јуриј Долгоруки“ и „Александар Невски“ – већ пролазе државна испитивања.

Наша флота је обновила своје присуство у стратешким областима Светског океана, укључујући и у Средоземном мору. Таква демонстрација „руске заставе“ ће сада бити трајна.

Задаци предстојеће деценије

Започели смо обимно, свеобухватно наоружавање Војске и Морнарице и других структура моћи које обезбеђују безбедност државе. Овде су приоритети нуклеарне снаге, ваздушно-космичка одбрана, системи комуникације, извиђања и управљања, радио-електронског радовања, „дроновни“ и роботизовани ударни системи, савремена транспортна авијација, системи личне заштите војника на бојном пољу, високопрецизно оружје и адекватна средства за борбу.

Систем обуке органа за команду и трупе мора бити бољи, интензивнији и свеобухватнији. Главни напори биће сконцентрисани на „састављање“ ефективних међуврсних групација трупа и снага и на унапређење спремности војних јединица за извршавање борбених задатака.

Наши специјалисти ће морати да одреде перспективну идеологију за развој врста и родова трупа, да јасно оцртају њихове циљеве и задатке у релевантним концептуалним документима. Али већ сада је очигледно да ће се улога и значај снага нуклеарног одвраћања очувати у структури Оружаних снага. У сваком случају, док не будемо имали друге врсте наоружања, и – ударни системи нове генерације. Ту спада и високопрецизно оружје, које је, као што сам горе наводио, способно да решава задатке упоредиве са онима са

којима се данас суочавају снаге нуклеарног одвраћања. Осим тога, значај Ратне морнарице, Ваздухопловства и Ваздушно-космичке одбране значајно ће порасти у наредним годинама.

Време захтева одлучујуће кораке у јачању јединственог система ваздушно-космичке одбране државе. На ове акције нас подстиче политика САД и НАТО-а по питању размештања система Против-ракетне одбране.

Гаранција против нарушавања глобалне равнотеже снага може бити или стварање сопственог, веома скупог и још увек неефикасног система против-ракетне одбране, или, што је много ефикасније, способност да превазиђемо било који противракетни одбрамбени систем и да заштитимо потенцијал руског одговора. У ту сврху ће и служити Стратешке нуклеарне снаге и структуре Ваздушно-космичке одбране. По овом питању не може бити „превише патриотизма“. Војно-технички одговор Русије на глобални амерички противракетни одбрамбени систем и његов сегмент у Европи биће ефикасан и асиметричан. И у потпуности ће одговарати корацима САД у сфери противракетне одбране.

Наш задатак је потпуно оживљавање „океанске“ поморске војне флоте, пре свега на Северу и на Далеком истоку. Активности коју су водеће војне силе света започеле око Арктика, пред Русију поставља задатак да обезбеди наше интересе у овом региону.

У наредној деценији, трупе ће добити више од 400 савремених интерконтиненталних балистичких ракета копненог и морског постављења, 8 стратешких ракетних подморница, око 20 вишенаменских подморница, више од 50 борбених бродова, око 100 војних свемирских летелица, више од 600 савремених авиона укључујући ловце пете генерације, преко 1.000 хеликоптера, 28 пуковских комплета противваздушних ракетних система С-400, 38 дивизијских комплета противваздушних ракетних система „Витјаз“, 10 бригадних комплета ракетног система „Искандер-М“, преко 2.300 савремених тенкова, око 2.000 самоходних артиљеријских система и топова, као и више од 17.000 јединица војне аутомобилске технике.

Сада је више од 250 јединица и формација већ добило савремену војну опрему, укључујући 30 авијацијских ескадрила. А до 2020. године удео нових врста наоружања у трупима требало би да буде најмање 70%. Што се тиче система који остају у саставу наоружања, они ће бити подвргнути дубокој модернизацији.

На тај начин, задатак у наредној деценији је да обезбеди да се нова структура Оружаних снага може ослонити преваходно на

нову технику. На технику која „види“ даље, гађа прецизније, реагује брже од сличних система било којег потенцијалног непријатеља.

Социјално лице војске

Савремену војску чине, пре свега, компетентни, обучени људи способни да користе најнапредније системе наоружања. Специјалисти са великим знањем и високим нивоом општег образовања и културе. Данас се индивидуални захтеви за сваког официра и војника значајно повећавају.

Заузврат, војници треба да имају пун пакет социјалних гаранција, који одговара њиховој огромној одговорности. То су здравствене услуге, систем санаторијумског или болничког лечења, осигурање, пристојна пензија и могућност запослења након отпуштања. И, наравно, новчана накнада је на нивоу, па чак и већа од плате коју примају квалификовани стручњаци и руководиоци у водећим секторима привреде.

У 2007. години донета је одлука о реформи и значајном повећању новчане накнаде и војних пензија. У првој етапи – 2009. године – покренут је експеримент великих размера за повећање плате за војни рад оних на чијим плећима лежи посебна одговорност за обезбеђивање одбрамбене способности државе.

И тако смо 1. јануара 2012. године предузели следећи корак: новчана накнада војних лица се практично утростручила. Оружане снаге – као послодавац – постају више него конкурентне. Ово квалитативно мења ситуацију. Ствара додатну мотивацију за ступање у војну службу.

Додаћу, да је од 1. јануара 2012. године повећана новчана накнада у систему Министарства унутрашњих послова. А од 1. јануара 2013. године плате ће значајно порастати у свим осталим „оружаним“, безбедоносним структурама и специјалним службама.

Пензије свим војним пензионерима, без обзира на њихову ресорну припадност, повећане су 1,6 пута 1. јануара 2012. године. Убудуће ће „војне пензије“ расти на годишњем нивоу, и то најмање за 2% изнад стопе инфлације.

Поред тога, биће уведен посебан образовни сертификат, који ће војнику омогућити да се образује или подвргне преквалификацији у било којој образовној установи у земљи након отпуштања.

Задржаћу се посебно на стамбеном проблему. Дући низ година практично се уопште није решавао. У 90-им годинама, у најбољем случају, о трошку свих извора, годишње се давало 6-8.000 станова

или стамбених сертификата. Људи су често добијали отказе и остајали без станова – једноставно су их стављали у општински ред који се није померао.

Да се подсетимо одакле смо почели. Од 2000. године значајно смо повећали обим обезбеђивања становања – достигли ниво од просечно 25.000 станова годишње. Али очигледно је била потребна коренита промена, концентрација финансијских и организационих средстава државе.

Први корак у том правцу био је Председнички програм 15+15 спроведен 2006–2007. године, када је одједном обезбеђено око 20.000 станова војним лицима у оним регионима где је стамбени проблем био најприсутнији.

А током 2008–2011, само за војна лица Министарства одбране обезбеђено је и изграђено око 140.000 станова за стални боравак и 46.000 службених станова. Ово се никада раније није дешавало. Средства смо издвајали и у условима кризе. Али, упркос чињеници да се програм показао ширим него што је раније планирано, проблем још није решен.

Морамо бити искрени о разлозима. Као прво, регистрација официра којима је потребан смештај, у Министарству одбране је била изузетно лоше организована. И, као друго, временски рокови, темпо организационих и кадровских активности нису били јасно повезани са могућностима обезбеђивања станова. У обавези смо да исправимо ову ситуацију.

У периоду 2012–2013. године, неопходно је у потпуности обезбедити војницима стални смештај. Поред тога, до 2014. године завршићемо формирање савременог фонда службеног становања. Тиме ће бити решено „вечно” стамбено питање војних лица.

Такође, до краја 2012. године у потпуности ћемо обезбедити станове за она војна лица који су 1990-их година прошлог века отпуштена без решеног стамбеног питања и налазе се у општинским редовима. До данас таквих грађана има преко 20.000.

Војници, који су потписали уговор након 2007. године, биће плански стамбено збринуту, у оквиру штедно-хипотекарног система. Број заинтересованих је премашио 180.000 људи, а већ је купљено више од 20,000 станова.

Друго важно питање је судбина војних гарнизона и хиљада људи који у њима живе. А то су бивши војници и њихове породице, пензионери, цивилни специјалисти, једном речју, они који су Војсци и земљи дали више од 10 година живота.

Неприхватљиво је, када се таква насеља са свим својим проблемима једноставно „одбацују“ из биланса Министарства одбране на плећа региона и општина. Неопходно је извршити што темељнији попис непокретне имовине Оружаних снага која подлеже предаји цивилним властима. Другим речима, стамбене зграде, вртићи, комунално инжењерство – сву ову привреду Министарства одбране треба пренети општинама у ремонтваном стању, погодном за рад и, наглашавам, заједно са финансијским средствима за текуће одржавање.

Предстоје нам озбиљне промене у систему комплетирања оружаних снага. Сада 220.000 официра и 186.000 војника и наредника служи војску по уговору. Планирано је, да се у наредних пет година, сваке године регрутује још 50.000 војника по уговору, који ће бити постављени на положаје наредника, старешина, као и специјалиста за рад на војној техници.

Избор ће бити веома строг, на више нивоа. Маршал Г. К. Жуков је говорио: „Војском командујемо наредници и ја.“ Млађи команданти су окосница Војске, а то је ред, дисциплина и нормална борбена обука. За такве позиције су потребни достојни људе са одговарајућим моралним и физичким квалитетима и нивоом образовања. Не само млађи командири, већ и сви војници по уговору биће обучавани у центрима за специјалну обуку и војним школама.

Са укупним саставом Оружаних снага од 1.000.000 људи, планирано је да до 2017. године буде 700.000 „професионалаца“: официра, кадета војних универзитета, наредника и војника по уговору. А до 2020. године број војних обвезника биће смањен на 145.000.

Логика трансформације јасно сведочи да је наш циљ да изградимо потпуно професионалну војску. У исто време, и то се мора јасно разумети: професионална војска је „скупа“ војска. Очување мешовитог система запошљавања у догледној будућности представља компромис између постављених задатака и тренутних могућности државе.

Али и служба по обавези треба квалитативно да се промени. Ово је обавезан услов за војну реформу.

За одржавање дисциплине у војним колективима ствара се војна полиција. И, наравно, јавне, ветеранске, верске и хуманитарне организације треба активно да учествују у образовању војних лица, у заштити њихових права и интереса, у обезбеђивању здраве моралне климе у јединицама.

Сматрам да је неопходно развој института војног свештенства поставити на прави ниво. У наредним годинама у сваком војном контингенту требало би да се појаве војни свештеници.

Ипак, разумемо да садашњи систем војне обавезе садржи велики елемент друштвене неједнакости. На позив у службу одлазе углавном момци из сиромашних, сеоских или радничких породица, они који нису уписали факултет и нису могли да искористе одлагање војне обавезе. Потребни су нам кораци који би значајно подigli престиж служења војног рока. У ствари, они би „дужност” претворили у „привилегију”.

Посебно треба говорити о додатним правима при упису на најбоље универзитете за оне који су служили војску. О пружању могућности да се, о трошку државе, додатно оспособе за полагање стручних испита. За војнике са факултетском дипломом – о буџетским грантовима за школовање у најбољим домаћим и страним пословним школама. А такође – о преференцијама за пријем у државну службу и укључивање у управљачке резерве. Војска мора да поврати своју традиционалну улогу најважнијег друштвеног подизања.

У будућности треба размишљати и о таквом концепту као што је служба у „обученој резерви”.

Као што је то уобичајено у многим другим земљама, такви резервисти ће морати да пролазе редовну, а не повремену, као сада предобуку и зборове и да буду спремни за улазак у редове борбених јединица.

Данас немамо јасан концепт националне резерве Оружаних снага. Његово стварање и отворена дискусија о таквом концепту је наш непосредни задатак.

Посебно желим да кажем о Козацима. Данас милиони наших суграђана припадају овом слоју. Историјски гледано, Козаци су били у служби Руске државе, бранили њене границе, учествовали у војним походима руске војске. После револуције 1917. године, Козаци су били подвргнути најтежим репресијама, у суштини – геноциду. Међутим, Козаци су преживели, чувајући своју културу и традицију. А задатак државе је да на сваки могући начин помогне Козацима, да их привуче у војну службу и војно-патриотско васпитање младих.

Оно што сматрам да је важно да истакнем: наравно, да Војска мора да постане професионална и да њену основу чине војници по уговору. Међутим, не можемо поништити концепт часне војне обавезе за мушкарце, и они морају да буду спремни да бране Отаџбину у тренутку опасности.

Неопходно је на квалитативно новом нивоу организovati рад на војно-патриотском образовању ученика, развоју војно-примењених врста спорта и физичке културе уопште. Војни рок траје годину дана, а војник мора у потпуности да се концентрише на војну обуку. То значи – у војску мора да дође физички развијен, прекаљен, а још важније – да поседује основне вештине у раду са транспортном опремом, рачунарима и информационим технологијама. У вези са тим, желео бих да напоменем државни значај рада који обавља Добровољачко удружење за подршку војсци, авијацији и морнарици (ДОСААФ) Русије.

Федералне, регионалне и општинске власти треба да пруже сву могућу подршку овој организацији у реализацији задатака који су јој поверени. Неопходно је објединити напоре државних и јавних структура. Такође, подржавам идеју о стварању Добровољачког покрета Народног фронта за подршку војсци, морнарици и одбрамбеној индустрији.

Наши циљеви у области одбране и националне безбедности не могу се остварити без високе моралне мотивације како војних лица, тако и радника у војно-индустријском комплексу. Такође, не могу се остварити без поштовања према Оружаним снагама и према војној служби у руском друштву.

О новим захтевима за руски војно-индустријски комплекс

Војно-индустријски комплекс је наш понос, овде је сконцентрисан најмоћнији интелектуални и научно-технички потенцијал. Али ми морамо да говоримо директно о нагомиланим проблемима. У ствари, домаћи одбрамбени центри и предузећа пропустили су неколико циклуса модернизације у последњих 30 година.

Током наредне деценије морамо у потпуности да премостимо овај јаз. Да повратимо технолошко вођство у читавом спектру основних војних технологија. Још једном желим да истакнем да ћемо се кладити на руску одбрамбену индустрију и нашу научну основу у комплетирању наоружања Војске.

Морамо да решимо неколико међусобно повезаних проблема истовремено. То је вишеструко повећање понуде савремене технике и технике нове генерације. То је формирање водеће научно-технолошке резерве, развијање и освајање критичних технологија за развој производње конкурентних војних производа. И, коначно,

то је стварање на новој технолошкој основи производних капацитета за производњу перспективних модела наоружања и војне технике. Такође и изградња, реконструкција и техничко опремање научно-експерименталне и изложбене базе.

Данас је Русија чврсто устројена у светској економији и отворена за дијалог са свим партнерима, укључујући и питања одбране и у области војно-техничке сарадње.

Али проучавање искуства и трендова у страним земљама уопште не значи да ће Русија прећи на позајмљене моделе и одбити да се ослања на сопствене снаге. Напротив, за одрживи друштвено-економски развој и обезбеђење безбедности државе потребно је да усвојимо све најбоље, изградимо и одржимо војно-технолошку и научну независност Русије.

Рећи ћу неколико речи о тако „осетљивој теми“ као што је куповина војне технике у иностранству. Како светска пракса показује, сви кључни добављачи глобалног тржишта наоружања, технолошки и индустријски најразвијеније земље су истовремено и купци појединачних система, модела, материјала и технологија. То нам омогућава да брзо решавамо неодложне задатке у области одбране и, искрено да кажем, стимулишемо националног произвођача.

Осим тога, постоји суштинска разлика: купити – да бисте имали своје, или купити – да бисте се одрекли свог. Уверен сам да никаква „тачкаста“ набавка војне технике и опреме не може да замени производњу сопствених врста наоружања, већ може да послужи само као основа за освајање технологија и знања. Иначе, то се већ дешавало у историји. Да подсетим да је на основу америчких и британских возила произведена читава „породица“ домаћих тенкова 30-их година 20. века. А онда су, користећи стечено искуство, наши стручњаци створили Т-34 – најбољи тенк Другог светског рата.

Да бисмо заиста повећали одбрамбену способност државе, потребна нам је најсавременија, најбоља техника на свету, а не „савладане“ милијарде и трилиони. Неприхватљиво је да Војска постане тржиште застарелих модела наоружања, технологије и научно-истраживачког и експериментално-конструкторског рада, а притом да се плаћа са државног рачуна.

Зато постављамо строге захтеве према нашим одбрамбеним предузећима и пројектантским бироима, подстичемо развој конкуренције, улажемо велика средства у модернизацију саме одбрамбене индустрије и технолошких резерви, а све то ради обуке специјалиста.

Активности предузећа одбрамбене индустрије треба да буду усмерене посебно на серијску производњу висококвалитетног домаћег наоружања са најбољим тактичко-техничким карактеристикама које одговарају данашњим и будућим задацима одбране. Осим тога, само најновији типови наоружања и војне опреме омогућиће Русији да ојача и развије своје позиције на светским тржиштима наоружања, где побеђује онај ко понуди најнапреднији развој.

Одговорати само на претње и изазове данашњице значи осудити себе на вечну улогу заостајања. Морамо свим средствима обезбедити техничку, технолошку и организациону супериорност над било којим потенцијалним противником. Овако строги захтев требало би да постане кључни критеријум за постављање циљева за одбрамбену индустрију. Ово ће омогућити предузећима да спроводе дугорочно планирање, смислено издвајају ресурсе за техничко опремање, развој нових модела и врста наоружања. А научни центри и институти добиће подстицај и јасне смернице за развој фундаменталних и примењених наука како у војној, тако и у сродним индустријама.

Направили смо велики напредак у реформи Војске – потребно је и ревидирање принципа планирања и спровођења државног програма наоружања. Да би предузећа одбрамбене индустрије могла да изграде ритмичан рад, одлучили смо да издамо државни одбрамбени налог не на годину дана, већ на 3-5, чак и 7 година одједном. Мислим да овај корак сам по себи није довољан.

Треба да почнемо од повезивања војног планирања и обезбеђивања војсци оружја и војне технике и других ресурса. Уз то, треба да размислимо о сврсисходности стварања јединственог органа задуженог за постављање и праћење извршења уговора „одбране.“ Такав орган би био одговоран за испуњавање налога државне одбране у интересу свих ресора.

Корекција државног одбрамбеног поретка након његовог одобрења од стране Владе требало би да буде минимална. Истовремено, треба имати на уму да набавна цена у свим случајевима мора да буде фер и довољна не само за отплату предузећа, већ и за улагања у њихов развој и модернизацију, у привлачење и обуку кадрова.

Други проблем се огледа у томе, што предузећа и институти одбрамбене индустрије, немају јединствену информациону базу, већ често дуплирају научно-истраживачки развој. Морамо да идемо путем стварања „промајног регистра“, јединствених база података, јединствених стандарда и транспарентног механизма цена за

производе одбрамбене индустрије. Неопходно је развијати дубљу интеграцију и сарадњу између различитих предузећа, обједињавање производних капацитета.

Истовремено, спровођењем јавних набавки мора се стимулисати конкуренција. Штавише, разумно је подстицати конкуренцију за најбољи квалитет, пре свега на нивоу идеја, у фази истраживања. Међутим, у фази стварања готових производа, приоритет треба дати победничком пројекту како се не би дуплирали системи наоружања.

Војно-индустријски комплекс нема могућност да некога лако престигне, па ми морамо направити искорак и постати водећи проналазачи и произвођачи.

Постизање светског технолошког лидерства у области производње наоружања подразумева обнављање пуног индустријског циклуса од моделирања и пројектовања до масовне производње серијских производа, обезбеђивање њиховог експлоатације у трупама и накнадног одлагања.

Недостатак подстицаја за развој носилаца продорних идеја, губитак веза између универзитета, индустријских института и предузећа одбрамбене индустрије доводи до заостајања у области војно-индустријских истраживања, уништавања научних школа и научно-интензивних индустрија. Све то не може да се деси „само од себе“, и држава не може да се ограничи на конкурсне наруџбине.

Држава мора упорно да трага за револуционарним развојем, да организује научне колективе способне да открију сопствени заостатак у одређеном профилу и да стимулишу здраву конкуренцију у фази научно-истраживачког и експериментално-конструкторског развоја. Укључујући и привлачење нестандартних идеја које се рађају у колективима младих ентузијаста.

У свим земљама са развијеном одбрамбеном индустријом, истраживања у области одбране су увек била један од најмоћнијих покретача иновативног раста. Управо истраживања и експериментални развоји за „одбрану“, који добијају моћно и стабилно државно финансирање, омогућавају да се спроведу многе револуционарне технологије које једноставно не би прешле „праг профитабилности“ у цивилном сектору. Затим их – већ у готовом облику – савладава и прилагођава цивилни сектор.

Потребне су нам савремене структуре које раде као нека врста посредника у војним, индустријским, научним и политичким круговима. Оне, које су у стању да идентификују и подрже оно најбоље у националној области иновација, заобилазећи бирократске

процесе вишеструких одобравања. Тренутно се развијају оптимални модели оваквих структура који ће се у блиској будућности применити.

Пре неки дан – током састанка са стручњацима из области телекомуникација и информационих технологија у Новосибирску – поменути су водећи амерички универзитети, који су се „прославили“ по одбрамбеним налозима и развоју. Сматрам да је потребно и активније укључити потенцијал цивилних универзитета у реализацију програма модернизације одбрамбене индустрије. Велики „одбрамбени“ налози могу постати још један извор развоја за наше водеће универзитете и истраживачке центре. Понекад се тврди да је оживљавање војно-индустријског комплекса јарам за привреду, неподношљив терет који је својевремено упропастио СССР. Убеђен сам, да је ово дубока заблуда.

СССР је настрадао од потискивања природних, тржишних принципа у привреди, од вишегодишњег занемаривања интереса народа. Од безнадежног покушаја да цела држава ради као „јединствена фабрика“ и неизбежног резултата – губитка контроле чак и у сектору одбране. Тада нису само тестирали, већ су чак усвојили неколико конкурентских система истовремено. Тада нису могли да успоставе елементарни трансфер технологије у цивилни сектор.

Ми не смемо понављати исте грешке. Огромна средства уложена у обнављање одбрамбене индустрије, у наоружавање Војске, требало би да послуже као покретач модернизације целокупне привреде. Такође и озбиљан подстицај за квалитетан раст, када државна потрошња отвара нова радна места, подржава потражњу на тржишту, „храни“ науку. У пракси је реч о истим ефектима, који су уграђени у актуелне програме модернизације. Само ће одбрамбена индустрија обезбедити много већи ефекат од онога што смо раније успели да постигнемо.

Надоградња одбрамбене индустрије постаће локомотива која ће повући развој разних индустрија: металургије, машинства, хемијске, радио-електронске индустрије, читавог спектра информационих технологија и телекомуникација. То ће предузећима у овим индустријама дати и ресурсе за обнову технолошке базе и нова технолошка решења. То ће осигурати стабилност многих научних и конструкторских тимова, а самим тим и њихово присуство на тржишту рада за цивилни сектор.

У савременом свету постоји равнотежа међусобног утицаја одбрамбених и цивилних технологија. У једном броју индустрија (телекомуникациони системи, нови материјали, информационо-

-комуникационе технологије) управо су цивилне технологије покретачка снага наглог развоја војне технологије; а у другим (авијација и свемирска технологија), обрнуто – војни развој даје подстицај за цивилне секторе. Оваква ситуација захтева нови однос према принципима размене информација, као и поновно разматрање застарелих приступа заштити тајни. Морамо стриктно чувати ограничен број заиста важних тајни, и обрнуто: подстицати размену већине научно-техничких информација међу свима који их могу ефикасно користити.

Истовремено, важно је обезбедити разноврсне токове иновација и технологија између „одбрамбеног” и „цивилног” сектора. Интелектуална својина створена у одбрамбеној индустрији треба да добије реалну оцену. Таква процена треба да узме у обзир потенцијал цивилне комерцијализације и перспективу за трансфер технологије. Неопходно је усредсредити се на производњу цивилних производа у предузећима одбрамбене индустрије, али без понављања тужног искуства „конверзије“ са озлоглашеним лонцима и лопатама од титанијума. Овде већ постоји добар пример – пуштање у серијску производњу првог електронизованог руског цивилног авиона „Сухој Суперџет“.

Очигледно је да треба спровести дубоку ревизију привредних активности предузећа одбрамбене индустрије. Овде постоје многе зоне неефикасности – огромни, неоправдани трошкови, режијски трошкови, који понекад износе и хиљаде процената. Као и конфузни и нетранспарентни односи са извођачима – када је „матично“ предузеће на ивици банкрота, док повезане фирме и добављачи имају двоцифрену и троцифрену профитабилност.

Одлучно ћемо сузбијати корупцију у војној индустрији и Оружаним снагама, доследно по принципу неминовности кажњавања. Корупција у сфери националне безбедности је, у суштини, велеиздаја.

Прекомерна затвореност је већ довела до смањења конкуренције, дизања цена војних производа и добијања суперпрофита који не иду за модернизацију производње, већ у џепове појединачних трговаца и чиновника. Кад год то није у супротности са националним интересима у области државних тајни, треба напустити праксу одржавања затворених аукција. Набавке у сфери одбране треба да буду под пажњом јавности, а казне за кршење реда у области одбране државе треба да буду пооштрене.

Изграђиваћемо јединствени алгоритам за рад вертикално интегрисаних структура, на чијем челу не би требало да буду

лобисти једног или другог предузећа. Истовремено, треба да разбијамо ресорне стереотипе. Да активно укључујемо капацитете наших цивилних предузећа и приватних компанија у производњу војне опреме и развој одбране.

Развој војно-индустријског комплекса само од стране државе је сада неефикасан, а у ближој перспективи и економски немогућ. Важно је промовисати јавно-приватна партнерства у одбрамбеној индустрији, укључујући и поједностављивање процедура за стварање нових одбрамбених индустрија. Приватне компаније спремне су да уложе свој новац, искуство и доступне технологије у предузећа одбрамбене индустрије. И верујемо да ћемо опет имати своје „Демидове“ и „Путилове“.

Сви водећи произвођачи наоружања и војне технике у САД и Европи су недржавни. Свеж поглед на индустрију споља, пословни приступи организацији производње удахнуће нови живот и повећати конкурентност руског наоружања на међународним тржиштима. Наравно, у приватним предузећима војно-индустријског комплекса требало би да постоји посебан режим, који укључује неопходну тајност. Али то не би требало да буде препрека за стварање таквих компанија, њихов развој и приступ учешћу у државном одбрамбеном поретку. Управо нове приватне компаније могу да буду извор технолошких открића који могу радикално да промене индустрију.

Проблем је у томе, што наш приватни инвеститор не зна које ће његове способности бити тражене у одбрамбеној индустрији и где може да примени сопствену снагу и капитал. У вези са тим, потребно је створити отворен извор информација о постојећим потребама одбрамбене индустрије у привлачењу приватног бизниса и инвестиција.

На дневном реду је и модернизација предузећа која смо наследили од СССР-а. Целокупни производни процес треба оптимизовати, како би се омогућила употреба напредних технологија. Привући на такав посао висококвалификоване менаџере, технологе, организаторе производње из приватног бизниса. Ојачати контролу квалитета производа у предузећима одбрамбене индустрије и успоставити одговорност за средства која се користе у оквиру наруџбина државне одбране.

Осим тога, потребно је ревидирати потребе државе за мобилизацијом. Садашњи систем је углавном архаичан. Данас нису потребни капацитети који могу само да „штанцају“ старо оружје и муницију. Основа војно-индустријског комплекса и „мобилизационе резерве“ треба да буде савремена технолошка производња, спремна

да производи конкурентне производе високог квалитета. Могу се стварати како на бази већ постојећих фабрика и предузећа којима је потребна реформа, тако и од нуле.

И, наравно, потребно је подићи престиж професија везаних са пословима „одбране“. Стога је специјалистима запосленим у војно-индустријском комплексу разумно дати додатне социјалне гаранције, па чак и привилегије. Осим тога, просечна плата у предузећима у јавном сектору војно-индустријског комплекса, пројектантским и истраживачким центрима треба да буде упоредива са новчаним накнадом у Војсци.

Посебну пажњу треба посветити систему образовања и обуци нових кадрова у производњи. Многа предузећа данас су суочена са чињеницом да су техничари и квалификовани радници у оштром дефициту, а то онемогућава благовремено извршавање државних налога, а да не говоримо о повећању капацитета.

Кључну улогу у решавању овог проблема требало би да имају специјализовани универзитети (укључујући њихове примењене матурске програме) и техничке школе, као и опште техничке школе, чији дипломци често одлазе да раде у одбрамбеној индустрији. Верујем да је могуће спровести шему запошљавања засновану на тространим уговорима између универзитета, индустријског концерна и ученика. Рад у предузећу треба да почне још током периода обуке – у оквиру специјализованих производних пракси и стажирања. За ученике, поред искуства, ово ће дати и пристојну плату и мотивацију да озбиљно савладају потребне вештине. Наравно, такав рад на одређено време треба да постане органски део наставног плана и програма.

Престиж техничких специјалности постепено расте. Предузећа одбрамбене индустрије су дизајнирана да буду центар привлачности талентоване омладине, пружајући (као што је то било у совјетско време) проширене могућности за остваривање креативних амбиција у развоју, науци и технологији.

Мислим да треба размишљати и о циљаном усмеравању младих радника одбрамбене индустрије и студената техничких универзитета на практичну обуку у водеће руске и светске лабораторије, институте и фабрике. Управљање савременом технолошком опремом захтева највише квалификације, озбиљна знања и вештине и сталну обуку. Зато обавезно морамо да подржавамо програме доквалификације директно у производним погонима.

Приликом изградње одбрамбене политике и модернизације Оружаних снага морамо се руководити најновијим трендовима у војној уметности. Заостајање за овим тенденцијама значи да се унапред стављате у рањиву позицију. Угрозити државу, животе наших војника и официра. Никада више не смемо дозволити да се понови трагедија из 1941. године, када је неспремност државе и војске за рат плаћена огромним људским губицима.

Невиђени обим програма наоружања и модернизације одбрамбене индустрије потврђује сву озбиљност наших намера. Разумемо да ће Русија морати да привуче веома велика финансијска средства за спровођење ових планова.

Задатак није исцрпљивање, већ умножавање економских снага државе, стварање такве Војске, таквог војно-индустријског комплекса који је способан да Русији обезбеди суверенитет, поштовање партнера и трајни мир.

ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА НА ВАЛДАЈСКОМ ДИСКУСИОНОМ КЛУБУ 18. ГОДИШЊЕ ЗАСЕДАЊЕ

(Валдај, 22. 10. 2021.)

Поштовани учесници пленарног заседања, даме и господо,
За почетак, желео бих да Вам се захвалим што сте дошли у
Русију и учествујете у сусретима Валдајског клуба.

Као и увек, током ових састанака покрећете горућа питања
и водите свеобухватне дискусије о овим питањима која су, без
претеривања, важна за људе широм света. Још једном, кључна тема
форума постављена је на директан, чак бих рекао, јасно истакнут
начин: Глобална промена у 21. веку: Појединац, вредности и држава.

Заиста, живимо у ери великих промена. Ако могу, по традицији,
изнећу своје ставове у вези са дневним редом који сте осмислили.

Уопштено говорећи, ова фраза „живети у ери великих
промена“ може изгледати банално јер је тако често користимо.
Такође, ова ера промена је почела доста давно, а промене су постале
део свакодневног живота. Отуда се поставља питање: да ли се на
њих вреди фокусирати? Слажем се са онима који су правили дневни
ред ових састанака; наравно да вреди.

Последњих деценија многи људи наводе кинеску пословицу.
Кинески народ је мудар и има много мислилаца и вредних пословица
које и данас можемо користити. Једна од њих, као што можда знате,
каже: „Не дај Боже, да живимо у времену промена.“ Али ми већ
живимо у њему, хтели то или не, и ове промене постају све дубље и
темељније. Али хајде да размислимо о још једној кинеској мудрости:
реч „криза“ састоји се од два хијероглифа – у публици су вероватно
представници НР Кине и они ће ме исправити ако грешим – два
хијероглифа, „опасност“ и „прилика“. И као што ми кажемо овде
у Русији, „борите се са тешкоћама својим умом и борите се против
опасности својим искуством“.

Наравно, морамо бити свесни опасности и бити спремни да
јој се супротставимо, и то не само једној већ многим различитим
претњама које се могу јавити у овој ери промена. Међутим, није
ништа мање важно подсетити се и на другу компоненту кризе –
прилике које се не смеју пропустити, тим више што је криза са којом
се суочавамо концептуална, па чак и цивилизацијска. Ово је у основи
криза приступа и принципа који одређују само постојање људи на

Земљи, али ћемо их у сваком случају морати озбиљно ревидирати. Поставља се питање куда кренути, од чега одустати, шта ревидирати или прилагодити. Рекавши ово, уверен сам да је потребно борити се за праве вредности, подржавајући их на сваки начин.

Човечанство је пре око три деценије ушло у нову еру када су створени главни услови за окончање војно-политичке и идеолошке конфронтације. Сигуран сам да сте много причали о томе у овом дискусионом клубу. О томе је говорио и наш министар спољних послова, али бих, ипак, поновио неколико ствари.

Тада је покренута потрага за новом равнотежом, одрживим односима у друштвеним, политичким, економским, културним и војним областима и подршком светском систему. Тражили смо ову подршку, али морамо рећи да је нисмо нашли, барем до сада. У међувремену, они који су се после завршетка Хладног рата осећали као победници (и о томе смо много пута говорили) и мислили да су се попели на Олимп, убрзо су открили да се тло и тамо осипа, а овога пута је дошао ред на њих, и нико није могао да „заустави овај пролазни тренутак“ ма колико то изгледало поштено.

Уопште, сигурно је изгледало да смо се прилагодили овој континуираној непостојаности, непредвидивости и трајном стању транзиције, али се ни то није догодило.

Желео бих да додам да је трансформација коју видимо и чији смо део другачијег калибра од промена које су се више пута дешавале у људској историји, барем оних за које знамо. Ово није само промена у равнотежи снага или научни и технолошки продор, иако се и једно и друго дешава. Данас се суочавамо са системским променама у свим правцима – од све компликованијег геофизичког стања наше планете до парадоксалнијег тумачења онога што је човек и који су разлози његовог постојања.

Хајдемо у разгледање. И поновићу ово: дозволићу себи да изразим неколико мисли на које се и потписујем.

Прво, климатске промене и деградација животне средине су толико очигледни да чак ни најнеопрезнији људи више не могу да их одбаце. Може се и даље бавити научним дебатама о механизмима који стоје иза процеса који су у току, али је немогуће порећи да се ти процеси погоршавају и да се нешто мора предузети. Природне катастрофе као што су суше, поплаве, урагани и цунамији су скоро постале нова нормалност и навикавамо се на њих. Довољно је подсетити се разорних, трагичних поплава у Европи прошлог лета, пожара у Сибиру – има много примера. Не само у Сибиру – пожаре су имали и наши суседи у Турској, и Сједињене Државе и друга места

на америчком континенту. Понекад се чини да свако геополитичко, научно-техничко или идеолошко ривалство постаје беспредметно у овом контексту, ако победници немају довољно ваздуха за дисање или воду да пију.

Пандемија корона вируса постала је још један подсетник колико је наша заједница крхка, колико је рањива, а наш најважнији задатак је да обезбедимо човечанству безбедно постојање и отпорност. Да бисмо повећали наше шансе за опстанак суочени са катаклизмама, апсолутно морамо да преиспитамо како водимо своје животе, како водимо своја домаћинства, како се градови развијају или како треба да се развијају; потребно је да преиспитамо приоритете економског развоја читавих држава. Понављам, безбедност је један од наших главних императива, у сваком случају то је сада постало очигледно, а свако ко то покуша да негира мораће касније да објашњава зашто су погрешили и зашто су били неспремни за кризе и шокове са којима се суочавају читави народи.

Друго. Друштвено-економски проблеми са којима се човечанство суочава погоршали су се до те мере да би у прошлости изазивали шокове широм света, као што су светски ратови или кржаве друштвене катаклизме. Сви говоре да је садашњи модел капитализма који је у основи друштвене структуре у огромној већини земаља, прошао својим током и да више не нуди решење за мноштво све запетљанијих разлика.

Свуда, чак и у најбогатијим земљама и регионима, неравномерна расподела материјалног богатства повећала је неједнакост, пре свега, неједнакост могућности како унутар појединачних друштава тако и на међународном нивоу. Споменуо сам овај огроман изазов у својим излагањима на Форуму у Давосу раније ове године. Без сумње, ови проблеми нам прете великим и дубоким друштвеним поделама.

Штавише, бројне земље, па чак и читави региони су редовно погођени несташицама хране. О томе ћемо, вероватно, касније, али има разлога да верујемо да ће се ова криза у блиској будућности погоршати и да може достићи екстремне облике. Постоје и несташице воде и струје (вероватно ћемо и то данас покрити), а да не говоримо о сиромаштву, високој стопи незапослености или недостатку адекватне здравствене заштите.

Земље које заостају потпуно су свесне тога и губе веру у изгледе да икада сустигну лидере. Разочарење подстиче агресију и гура људе да се придруже редовима екстремиста. Људи у овим земљама имају све већи осећај неиспуњених и промашених очекивања и недостатка било каквих могућности не само за себе, већ и за своју

децу. То је оно што их тера да траже бољи живот и резултирају неконтролисаним миграцијама, што заузврат ствара плодно тло за социјално незадовољство у просперитетнијим земљама. Не морам ништа да вам објашњавам, пошто све видите својим очима и вероватно сте упућени у ове ствари чак и боље од мене.

Као што сам раније приметио, просперитетне водеће силе имају и друге хитне друштвене проблеме, изазове и ризике у изобиљу, а многи међу њима више нису заинтересовани да се боре за утицај јер, како кажу, већ имају довољно на својим тањирима. Чињеница да су друштво и млади људи у многим земљама претерано реаговали на оштар, па чак и агресиван начин на мере за борбу против корона вируса, показала је – и то желим да истакнем, надам се да је неко то већ поменуо пре мене на другим местима – па сам мислим да је ова реакција показала да је пандемија била само изговор: узроци друштвене иритације и фрустрације су много дубљи.

Морам да кажем још једну важну ствар. Пандемија, која је, у теорији, требало да окупи људе у борби против ове огромне заједничке претње, уместо тога је постала фактор поделе, а не уједињења. Постоји много разлога за то, али један од главних је тај што су почели да траже решења за проблеме међу уобичајеним приступима – разним, али и даље старим или једноставно нефункционалним. Или, тачније, функционалним, али често и на прилично чудан начин погоршавају постојеће стање.

Иначе, Русија је више пута позивала, и ја ћу то поновити, да се ове неприкладне амбиције прекину и да радимо заједно. О томе ћемо вероватно касније, али јасно је шта имам на уму. Разговарамо о потреби да се заједно боримо против заразе корона вирусом. Али ништа се не мења; све остаје исто упркос хуманитарним разматрањима. Не мислим сада на Русију, за сада оставимо санкције Русији; мислим на санкције које остају на снази против оних држава којима је преко потребна међународна помоћ. Где су хуманитарне основе западне политичке мисли? Изгледа да ту нема ничега, само празна прича. Да ли то разумете? То је оно што се види на површини.

Штавише, технолошка револуција, импресивна достигнућа у области вештачке интелигенције, електронике, комуникација, генетике, биоинжењеринга и медицине отварају огромне могућности, али истовремено, у практичном смислу, отварају филозофска, морална и духовна питања која су донедавно била ексклузивни домен писаца научне фантастике. Шта ће се догодити ако машине надмаше људе у способности размишљања? Где је граница мешања у људско тело преко које човек престаје да буде сам и претвара се

у неки други ентитет? Које су опште етичке границе у свету где потенцијал науке и машина постају готово безгранични? Шта ће то значити за сваког од нас, за наше потомке, наше најближе потомке – нашу децу и унуке?

Ове промене узимају маха и свакако се не могу зауставити јер су по правилу објективне. Сви ћемо морати да се носимо са последицама без обзира на наше политичке системе, економско стање или владајућу идеологију.

Усмено, све државе говоре о својој привржености идеалима сарадње и спремности да заједно раде на решавању заједничких проблема, али, нажалост, то су само речи. У стварности се дешава супротно, а пандемија је послужила да подстакне негативне трендове који су се појавили давно, а сада се само погоршавају. Приступ заснован на пословици „сопствена кошуља је ближа телу“ коначно је постао уобичајен и сада се више ни не скрива. Штавише, ово је често чак и ствар хвалисања и разметања. Егоистични интереси превладавају над појмом општег добра.

Наравно, није проблем само у зловољи појединих држава и озлоглашених елита. Компликованије је од тога, по мом мишљењу. Уопште, живот се ретко дели на црно и бело. Свака власт, сваки лидер је првенствено одговоран према својим сународницима и то је очигледно. Главни циљ је осигурати њихову сигурност, мир и просперитет. Дакле, међународна, транснационална питања никада неће бити толико важна за национално руководство као домаћа стабилност. Генерално, то је нормално и исправно.

Морамо се суочити са чињеницом да институције глобалног управљања нису увек ефикасне и њихове способности нису увек дорасле изазову који поставља динамика глобалних процеса. У том смислу, пандемија би могла да помогне – јасно је показала које институције имају оно што је потребно, а којима треба фино подешавање.

Поновно усклађивање односа снага претпоставља прерасподелу удела у корист земаља у успону и земаља у развоју које су се до сада осећале изостављеним. Искрено да кажемо, западна доминација у међународним односима, која је започела пре неколико векова и, за кратко време, била готово апсолутна крајем 20. века, уступа место много разноврснијем систему.

Ова трансформација није механички процес и на свој начин, могло би се рећи, нема премца. Могуће је да политичка историја нема примера успостављања стабилног светског поретка без великог рата и његових исхода као основе, као што је то био случај после Другог

светског рата. Дакле, имамо шансу да направимо изузетно повољан преседан. Покушај њеног стварања након завршетка Хладног рата на бази западне доминације пропао је, као што видимо. Садашње стање у међународним односима је производ управо тог неуспеха и из тога морамо учити.

Неки ће се можда запитати, до чега смо дошли? Стигли смо негде, парадоксално. Само један пример: две деценије најмоћнији народ света води војне походе на две земље са којима се не може поредити ни по једном стандарду. Али на крају су морали да обуставе операције, а да нису остварили ниједан циљ који су себи поставили пре 20 година, и да се повуче из ових земаља наневши знатну штету другима и себи. У ствари, ситуација се драматично погоршала.

Али то није поента. Раније је изгубљен рат за једну страну значио победу за другу страну, која је преузела одговорност за оно што се дешавало. На пример, пораз Сједињених Држава у Вијетнамском рату, на пример, није учинио Вијетнам „црном рупом“. Тамо је, напротив, настала држава која се успешно развијала, која се, додуше, ослањала на подршку снажног савезника. Ствари су сада другачије: без обзира на то ко узме предност, рат не престаје, већ само мења форму. По правилу, хипотетички победник нерадо или неспособан да обезбеди миран послератни опоравак само погоршава хаос и вакуум који представља опасност по свет.

Поштоване колеге,

Шта мислите, које су почетне тачке овог сложеног процеса престројавања? Дозволите ми да покушам да сумирам тачке разговора.

Прво, пандемија коронавируса је јасно показала да је међународни поредак структуриран око националних држава. Иначе, недавна дешавања су показала да глобалне дигиталне платформе – свом снагом, што смо могли да видимо из унутрашњих политичких процеса у Сједињеним Државама – нису успеле да узурпирају ни политичке ни државне функције. Ови покушаји су се показали ефемерним. Власти САД су, као што сам рекао, одмах поставиле власнике ових платформи на њихово место, што се управо и ради у Европи, ако се само погледају висине казни које су им изречене и мере демонополизације које се предузимају. Ви сте свесни тога.

Последњих деценија, многи су се бацали на популарне концепте тврдећи да је улога државе застарела и одлазећа. Глобализација је наводно учинила националне границе анахронизмом, а суверенитет – препреком просперитету. Знате, рекао сам то раније и поновићу.

То су говорили и они који су покушавали да отворе границе других земаља у корист сопствених конкурентских предности. То је оно што се заправо догодило. И чим се показало да неко негде постиже велике резултате, одмах су се вратили на затварање граница уопште и пре свега своје царинске границе и почели да граде зидове. Па, зар треба да то не примећујемо, или шта? Сви све виде и сви све савршено разумеју. Наравно да је тако.

То више нема смисла оспоравати. Очигледно је. Али догађаји су, када смо говорили о потреби отварања граница и као што сам рекао, ишли у супротном смеру. Само суверене државе могу ефикасно да одговоре на изазове времена и захтеве грађана. Сходно томе, сваки ефективни међународни поредак треба да води рачуна о интересима и могућностима државе и да се на основу тога поступи, а не да покушава да докаже да они не би требало да постоје. Штавише, немогуће је било коме наметнути било шта, било да се ради о принципима на којима почива социополитичка структура или вредностима које је неко, из својих разлога, назвао универзалним. На крају крајева, јасно је да када наступи права криза, остаје само једна универзална вредност, а то је људски живот, који свака држава сама одлучује како ће најбоље заштитити на основу својих способности, културе и традиције.

У вези са тим, поново ћу приметити колико је пандемија корона вируса постала тешка и опасна. Као што знамо, више од 4.900.000 је умрло од тога. Ове застрашујуће бројке су упоредиве и чак превазилазе војне губитке главних учесника Првог светског рата.

Друга ствар на коју бих желео да вам скренем пажњу јесте размера промена које нас терају да се понашамо крајње опрезно, макар само из разлога самоодржања. Држава и друштво не смеју радикално да реагују на квалитативне промене у технологији, драматичне промене животне средине или уништавање традиционалних система. Лакше је уништити него створити, као што сви знамо. Ми у Русији то врло добро знамо, нажалост, из сопственог искуства, које смо имали неколико пута.

Пре нешто више од једног века, Русија се објективно суочила са озбиљним проблемима, укључујући и током Првог светског рата, али њени проблеми нису били већи, а можда чак ни мањи или не толико акутни као проблеми са којима су се суочавале друге земље, и Русија је могла да се носи са својим проблемима постепено и на цивилизован начин. Али револуционарни шокови довели су до колапса и распада велике силе. Други пут се то догодило пре 30 година, када потенцијално веома моћна нација није успела да у право

време стане на пут хитно потребних, флексибилних, али темељно поткрепљених реформи, и као резултат тога постала жртва свих врста догматичара, и оних реакционарних и тзв. напредних – сви су дали своје – све стране.

Ови примери из наше историје нам омогућавају да кажемо да револуције нису начин да се криза реши већ начин да се она погорша. Ниједна револуција није била вредна штете коју је нанела људском потенцијалу.

Треће. Значај чврстог ослонца у сфери морала и вредности драматично расте у савременом крхком свету. У ствари, вредности су производ, јединствен производ културно-историјског развоја сваког народа. Међусобно преплитање нација их дефинитивно обогаћује, отвореност им проширује видике и омогућава им да изнова сагледају сопствену традицију. Али процес мора бити органски и никада не може бити брз. Сви страни елементи ће ионако бити одбачени, вероватно отворено. Сваки покушај наметања својих вредности другима са неизвесним и непредвидивим исходом може само додатно да компликује драматичну ситуацију и обично производи супротну реакцију и супротан резултат од намераваног.

Зачуђено гледамо на процесе који се одвијају у земљама на које се традиционално гледа као на носиоце напретка. Наравно, друштвени и културни шокови који се дешавају у Сједињеним Државама и Западној Европи се не тичу нас; држимо се подаље од тога. Неки људи на Западу верују да је агресивно елиминисање читавих страница из сопствене историје, „обрнута дискриминација” већине у интересу мањине и захтев да се одустане од традиционалних појмова мајке, оца, породице, па чак и пола, сматрају да су све то прекретнице на путу друштвене обнове.

Слушајте, ја бих још једном истакао да они имају право на ово, ми се држимо по страни. Али желимо да их замолимо да се надаље не мешају у наш посао. Ми имамо другачије гледиште, барем огромна већина руског друштва – било би исправније да се то овако изрази – имамо другачије мишљење о томе. Сматрамо да се морамо ослонити на сопствене духовне вредности, нашу историјску традицију и културу нашег мултиетничког народа.

Заговорници тзв. „друштвеног напретка“ верују да уведе човечанство у неку врсту нове и боље свести. Срећно, завијте заставе и, како ми кажемо, само напред. Једино што сада желим да кажем је да њихови рецепти уопште нису нови. За неке то може бити изненађење, али Русија је већ то искусила. После револуције 1917. године бољшевици су, ослањајући се на Марковсе и Енгелсове

догме, такође говорили да ће променити постојеће начине и обичаје и то не само политичке и економске, већ и сам појам људског морала и основе здравог друштва. Рушење вековних вредности, религије и међуљудских односа, па све до потпуног одбацивања породице (имали смо и то), подстицање на потказивање ближњих – све је то проглашавано напретком и, уопштено, било тада широко подржавано широм света и било је прилично модерно, као и данас. Иначе, бољшевици су били апсолутно нетолерантни на друга мишљења осим на своје.

Ово би, верујем, требало да подсети на нешто од онога чему смо сада сведоци. Гледајући шта се дешава у низу западних земаља, са запрепашћењем видимо домаћу праксу, коју смо, на срећу, оставили, надам се, у далекој прошлости. Борба за једнакост и против дискриминације претворила се у агресивни догматизам на граници апсурда, када се дела великих аутора прошлости – попут Шекспира – више не предају ни у школама ни на универзитетима, јер се верује да су њихове идеје назадне. Класици се проглашавају назадним и незнајућим о важности пола или расе. У Холивуду се дистрибуирају белешке о правилном приповедању и о томе колико ликова које боје коже или пола треба да буде у филму. Ово је још горе од агитпропског одељења Централног комитета Комунистичке партије Совјетског Савеза.

Супротстављање актима расизма је неопходан и племенит разлог, али нова „култура отказивања“ је то претворила у „обрнуту дискриминацију“, односно обрнути расизам. Опсесивни нагласак на раси додатно дели људе, када су прави борци за грађанска права сањали управо о томе да избришу разлике и одбијају да деле људе по боји коже. Посебно сам замолио своје колеге да пронађу следећи цитат Мартина Лутера Кинга: „Имам сан да ће моје четворо мале деце једног дана живети у нацији у којој им неће судити по боји коже већ по карактеру.“ Ово је права вредност. Међутим, тамо ствари стоје другачије. Иначе, апсолутна већина Руса не сматра да је боја коже особе или њен пол важна ствар. Свако од нас је људско биће. То је оно што је битно.

У великом броју западних земаља, дебата о правима мушкараца и жена претворила се у савршену фантазмагорију. Видите, пазите да не кренете путем којим су бољшевици некада планирали да иду – не комунизујући само кокошке, већ комунизујући и жене. Још један корак и бићете тамо.

Ревнитељи ових нових приступа чак иду толико далеко да желе да потпуно укину ове концепте. Свако ко се усуди да спомене

да мушкарци и жене заиста постоје, што је биолошка чињеница, ризикује да буде изопштен. „Родитељ бр. 1 ” и „родитељ бр. 2”, „родитељ који рађа” уместо „мајка” и „људско млеко” замењује „мајчино млеко” јер би то могло узнемирити људе који нису сигурни у свој пол. Понављам, ово није ништа ново; 1920-их година такозвани совјетски културтрагери² су такође измислили неки новогovor верујући да стварају нову свест и на тај начин мењају вредности. И, као што сам већ рекао, направили су толики неред од којег се и дан-данас задрхти.

Да не говоримо о неким заиста монструозним стварима када децу од малих ногу уче да дечак лако може да постане девојчица и обрнуто. То јест, наставници им заправо намећу избор који сви наводно имамо. Они то раде док родитеље искључују из процеса и терају дете да доноси одлуке које могу да му преокрену цео живот. Не труде се ни да се консултују са дечијим психолозима – да ли је дете у овом узрасту уопште способно да донесе такву одлуку? Назвати ствари правим именом, ово се граничи са злочином против човечности, а ради се у име и под заставом напретка.

Па, ако се некоме ово свиђа, нека то ради. Већ сам поменуо да ћемо се у обликовању наших приступа водити здравим конзервативизмом. Било је то пре неколико година, када страсти на међународној арени још нису биле тако високе као сада, иако се, наравно, може рећи да су се и тада скупљали облаци. Сада, када свет пролази кроз структурални поремећај, важност разумног конзервативизма као темеља политичког курса је нагло порасла – управо због умножавања ризика и опасности, и крхкости стварности око нас.

Овај конзервативни приступ не говори о неуком традиционализму, страху од промена или обуздавању, а још мање о повлачењу у сопствену љуштину. Реч је пре свега о ослањању на проверену традицију, очувању и расту становништва, реалној процени себе и других, прецизном поређењу приоритета, корелацији нужности и могућности, разборитој формулацији циљева и темељном одбацавању екстремизма као метода. И искрено, у предстојећем периоду глобалне реконструкције, који може потрајати прилично дуго, са неизвесним коначним дизајном, умерени конзервативизам је најразумнија линија понашања, колико ја видим. То ће се у једном тренутку неизбежно променити, али до сада, не шкоди – чини се да је водећи принцип у медицини – најрационалнији. *Noli nocere* (не шкоди), како кажу.

² (нем.) Kulturträger. Онај који преноси културне вредности са једне генерације на другу. (прим. прев.)

Опет, за нас у Русији то нису неки спекулативни постулати, већ поуке из наше тешке и понекад трагичне историје. Цена лоше осмишљених друштвених експеримената је понекад непроцењива. Овакви поступци могу уништити не само материјалне, већ и духовне основе људске егзистенције, остављајући за собом моралну олупину у којој се ништа, што би је могло заменити, дуго времена не може изградити.

Коначно, желим да кажем још једну ствар. Превише добро разумемо да би решавање многих хитних проблема са којима се свет суочава било немогуће без блиске међународне сарадње. Међутим, треба да будемо реални: већина лепих слогана о проналажењу глобалних решења за глобалне проблеме које слушамо од краја 20. века никада неће постати стварност. Да би се постигло глобално решење, државе и људи морају да пренесу своја суверена права на наднационалне структуре у мери коју би мало ко, ако таквих има, прихватио. То се пре свега може приписати чињеници да за исходе такве политике морате да одговарате не некој глобалној јавности, већ својим грађанима и бирачима.

Међутим, то не значи да је немогућа уздржаност зарад доношења решења за глобалне изазове. На крају крајева, глобални изазов је изазов за све нас заједно, а за сваког од нас посебно. Када би сви видели начин на који ће имати користи од сарадње у превазилажењу ових изазова, то би нам дефинитивно омогућило да радимо заједно.

Један од начина промовисања ових напора могао би бити, на пример, састављање, на нивоу УН, листе изазова и претњи са којима се суочавају одређене земље, са детаљима о томе како би они могли да утичу на друге државе. Овај напор би могао да укључи стручњаке из различитих држава и академских области, укључујући и вас, моје колеге. Верујемо да би развој мапе пута ове врсте могао да инспирише многе земље да сагледају глобална питања у новом светлу и схвате како сарадња може бити корисна за њих.

Већ сам поменуо изазове са којима се суочавају међународне институције. Нажалост, то је очигледна чињеница: сада је питање реформисања или затварања неких од њих. Међутим, Уједињене нације као централна међународна институција задржавају своју трајну вредност, барем за сада. Верујем да су у нашем турбулентном свету Уједињене нације те које уносе дашак разумног конзервативизма у међународне односе, нешто што је толико важно за нормализацију ситуације.

Многи критикују УН због неуспеха да се прилагоде свету који се брзо мења. Делимично је то тачно, али за то нису криве УН, већ пре свега њене чланице. Поред тога, ово међународно тело промовише не само међународне норме, већ и дух доношења правила, који се заснива на принципима једнакости и максималног уважавања свачијег мишљења. Наша мисија је да сачувамо ово наслеђе док реформишемо организацију. Међутим, при томе морамо пазити да, како се каже, бебу не бацимо заједно са водом за купање.

Ово није први пут да користим високу говорницу да позивам на заједничку акцију како бисмо се суочили са проблемима који се и даље гомилају и постају све акутнији. Захваљујући вама, пријатељима и колегама, Валдајски клуб настаје или се већ успоставио као форум високог профила. Из тог разлога се обраћам овој платформи да поново потврдим нашу спремност да радимо заједно на решавању најхитнијих проблема са којима се свет данас суочава.

Поштовани пријатељи,

Промене које овде помињемо и ја и ви, релевантне су за све државе и народе. Русија, наравно, није изузетак. Као и сви остали, ми тражимо одговоре на најхитније изазове нашег времена.

Наравно, нико нема готове рецепте. Ипак, усудио бих се да кажем да је наша земља у предности. Дозволите ми да објасним која је то предност. То је у вези са нашим историјским искуством. Можда сте приметили да сам то више пута поменуо током својих примедби. Нажалост, морали смо да вратимо многа тужна сећања, али бар је наше друштво развило оно што сада називају имунитетом крда на екстремизам који утире пут превратима и социоекономским катаклизмама. Људи заиста цене стабилност и могућност да живе нормалним животима и да напредују, док су уверени да неодговорне тежње још једне групе револуционара неће пореметити њихове планове и тежње. Многи имају жива сећања на оно што се догодило пре 30 година и на сав бол који је био потребан да се изађе из јарка у коме су се наша земља и наше друштво нашли након распада СССР-а.

Конзервативни ставови које имамо су оптимистички конзервативизам, што је најважније. Верујемо да је стабилан, позитиван развој могућ. Пре свега, све зависи од наших сопствених напора. Наравно, спремни смо да радимо са нашим партнерима на заједничким племенитим циљевима.

Још једном се захваљујем свим учесницима на пажњи. По традицији, радо ћу одговорити или бар покушати да одговорим на ваша питања.

Хвала на стрпљењу.

РАЗГОВОР НОВИНАРА ТЕЛЕКАНАЛА
„РУСИЈА 1“ ПАВЛА ЗАРУБИНА СА
ПРЕДСЕДНИКОМ РФ
ВЛАДИМИРОМ ПУТИНОМ

(Москва, 13. 11. 2021.)

П. Зарубин: Владимире Владимировичу, расте напетост на границама између Европске уније и Белорусије. Са стране Европске уније су већ распоређене војне јединице, штавише, овај контингент нараста. Два пута сте разговарали са Меркеловом, разговарали са Лукашенком. Наравно, питање је зашто они не разговарају очи у очи, директно, то је и питање за Вас. Како Ви у целини оцењујете то, што се тамо данас дешава?

В. Путин: Као прво, то је није питање за мене, зашто они директно не разговарају. То се нас не тиче. Али како сам разумео из разговора са Александром Григорјевичем Лукашенко и са Канцеларком Меркел, они су спремни да разговарају. Надам се, да ће се то у ближем периоду и догодити и да ће бити могуће да се успостави директан контакт између Европске уније, водећих држава Европске уније, у сваком случају, Немачке и Белорусије. То је најважније, зато што мигранти, пре свега, стреме да дођу до Немачке.

У вези са тим, хтео бих да подсетим на оно, што је већ рекло наше Министарство иностраних послова. Не смемо заборавити, откуда су изникле те кризе, повезане са мигрантима. Зар је Белорусија пионир ових проблема? Не, то су разлози, које су направиле државе Запада, европске државе. Оне носе и политички, и војни, и економски карактер. Војни, зато што су сви они учествовали у, рецимо, операцијама у Ираку, а сада је тамо много Курда из Ирака; и у Авганистану су 20 година ратовали, и сада тамо имамо све више и више Авганистанаца. Белорусија ту не игра никакву улогу. Мигранти су ишли другим каналима. А то, што су сада кренули кроз Белорусију, ништа чудно није, зато што је у Белорусији, како ми је објаснио Александар Григорјевич Лукашенко, могућ излаз из државе у државу без визе.

Пре свега, то су војно-политички разлози, а постоје и економски: врло висока социјална давања за мигранте у Европи, врло висока. Рецимо, у државама Блиског истока, где имају и нафту,

али где је велика незапосленост, човек који има добар посао, тачно да ради на нафти, зарађује мање од неког незапосленог мигранта у Немачкој. Наравно, онда тамо људи одлазе. Зашто да раде у условима турбуленције без неких елементарних права на безбедност, када могу да не раде и да примају 2-3 пута више заједно са породицом? А помоћ добијају и одрасли, и деца, и образовање је бесплатно, и, по правилу, медицинска нега је бесплатна. Понављам, таква је политика водећих држава Европе.

Истина, са друге стране, све време смо слушали о томе, како у првом плану треба да буду постављена питања хуманитарног карактера. Међутим, када на граници између Белорусије и Пољске, пољски граничари и представници оружаних снага пребијају потенцијалне мигранте, пуцају им изнад глава, укључују сирене ноћу и обасјавају места где су распоређени, где се деца и жене у последњим месецима трудноће налазе, – онда се то не слаже баш са идејама хуманизма, које, тобоже, леже у основи свих политика наших западних суседа.

Тим више, што полазим од чињенице да се мора наћи решење и у интересима Белорусије, и у интересима европских држава, па и Пољске и Немачке и других држава, јер су њихови социјални системи преоптерећени. Ипак, потребно је створити услове да се сви ти људи некако запосле, да реше међусобне проблеме, пошто тамо питања реадмисије нису завршена до краја; како ми је саопштио Александар Григорјевич Лукашенко, престала су да се решавају питања везана за смештај избеглица, изградњи кампова за њих и сл.

Надам се, да ће директни контакт између руководства Белорусије и руководиоца водећих држава Европске уније помоћи да се реше ови проблеми. То је прва ствар.

Друго, хоћу да кажем још нешто. Хоћу, да сви знају: ми немамо апсолутно никакве везе са тим. Сви се устремљују на нас из разних разлога и без икаквог повода покушавају да свале неку одговорност на нас. Наше авијационе компаније не возе ове људе. Ниједна наша компанија не вози. У ствари, „Белавиа“, како ми је Александар Григорјевич рекао, такође не вози. Заказују се чартери, улазак без виза – људи купују карте и одлазе.

Да, постоје групе које се баве преласком ових људи у европске државе, али оне одавно постоје.

Кључна карика се налази у државама Европске уније. Тамо се налазе они који вуку конце. Они и организују ове ланце. Нека се њима баве правне службе или специјалне службе, ако нешто нарушавају. Имам утисак да, ако се погледа законодавство европских

држава, они ништа и не нарушавају, зар не? Човек живи у једној држави, хоће да се пресели у другу из неких разлога – безбедоносних или чак економских.

Ако постоји нарушење закона, онда нека правни органи и специјалне службе ових држава раде са тим групама. Нека раде заједно, наравно, са државама кроз које мигранти покушавају да допру до Европе. Још једном да истакнем: Русија са тим нема никакве везе. Ми савршено не учествујемо ни у каквим процесима.

П. Зарубин: Тамо се сада дешава чудна ситуација, људима фактички хоће да забране да купују авионске карте, да не би из својих држава летели у друге. Зато је судбина тих људи отишла некако у трећи план. Па зар она никога не брине?

В. Путин: Ја сам о томе и причао: питања хуманитарног карактера, мала деца. Искрено говорећи, када гледам, мени је првенствено жао деце. Али видите, тамо је ноћу температура у минусу, а они седе без средстава за живот или са врло мало. Некако дођу са новцем, али како нови не зарађују, брзо га потроше док седе на граници. И људи ми је жао, наравно. Ја сада не говорим о разлозима, не о ономе што се тамо дешава. Али безусловно ми је жао људи.

П. Зарубин: Постоји питање, које се тиче Русије. Председник Белорусије Лукашенко је запретио, да може да блокира транзит гаса у Европу, а то је руски гас. Штавише, Белорусија се обратила Русији са молбом, да стратешка авијација патролира небом над Белорусијом. Како то можете да прокоментаришете?

В. Путин: Не то, да се обратила. Стратешка авијација за решење сличних криза ништа не може да уради. Код нас се спроводе планске вежбе са белоруским колегама, а ми то радимо редовно. Овде наши западни партнери стално изводе вежбе, редовно и нередовно, непланирано, више врста.

И ми то такође радимо, и наша стратешка авијација редовно лети и по својим маршрутама патролирања означава чињеницу присуства наше стратешке авијације.

П. Зарубин: А што се тиче руског гаса и његовог транзита?

В. Путин: Искрено да кажем, први пут чујем о томе, зато што сам у последње време два пута разговарао са Александром Григорјевичем, и он ми ниједном није рекао о томе, није ни наговештај дао. Мада нема ништа добро у томе и ја ћу, наравно, са њим разговарати на ту тему, ако он то сам не може да каже.

Али већ имамо такву праксу са Украјином. Године 2008, било – не поновило се, ми смо се суочили са таквом кризом, када се због бескрајних спорова о цени гаса и цени транзита нисмо договорили са нашим украјинским пријатељима око основних параметара уговора. Дошло је до тога, да је Украјина блокирала наш гас, који је намењен потрошачима у Европи. Условно речено, како кажу специјалисти, заврнули су вентил, блокирали доток руског гаса у Европу. Тако је било.

Теоретски, наравно, Лукашенко као председник транзитне државе може да да упутства о прекидању нашег снабдевања Европе гасом. Мада, то би било нарушавање нашег транзитног уговора и ја се надам, да до тога неће доћи. Али, са друге стране, против њега се увек примењују и прете нове санкције. А то би нанело велику штету енергетици Европе, енергетском сектору Европе и не би допринело развоју наших односа са Белорусијом као транзитном земљом.

П. Зарубин: Ви сте већ поменули америчке вежбе и, уопште, ситуација и атмосфера су врло напете. Ево, у последње сате и дане видимо многобројне чланке западних медија, у којима они само што не најаве неку војну инвазију Русије на Украјину, а, наводно, САД чак упозоравају своје партнере у Европској унији о томе, како Русија припрема такву инвазију. Истовремено, ми паралелно видимо, да се на нашим границама, у области Црног мора, одржавају вежбе САД и НАТО. Како Ви генерално оцењујете ову ситуацију?

В. Путин: Нисам још видео те алармантне изјаве. Али, полазим од тога да постоје, како сте Ви и рекли. Заиста, данас САД и њихови НАТО-савезници спроводе непланиране, хоћу то да истакнем, непланиране вежбе у подручју Црног мора. Притом, није само формирана довољно моћна бродска групација, већ се користи током ових вежби и авијација, притом и стратешка авијација.

Ето Вам делимичног одговора на Ваше претходно питање, где и како лете наши стратешки ракетноосци. Користе се В-51, то су прилично старе летелице, али то није ствар старости носача, већ што имају борбено стратешко оружје, а то је озбиљан изазов за нас. Морам да кажем, да је наше Министарство одбране имало предлог да

у том акваторијуму изведе своје непланиране вежбе, али ја сматрам да је то неприкладно и да нема потребе да се ситуација додатно заострава. Зато се Министарство одбране Русије ограничило само на пратњу авиона и бродова. То је прва ствар.

Друго, што се тиче Украјине. Сви покушавају да нас гурну у испуњење Минских споразума, често нас криве за неиспуњавање истих. Али када ми питамо наше партнере, укључујући оне по „нормандијском формату“, шта је то конкретно што не испуњава Русија по Минским споразумима и шта је то, што би по вашем мишљењу Русија по Минским споразумима морала да уради – нема одговора. Они управо тако [и говоре]: ми не можемо да формулишемо. Не шалим се, дијалог је управо такав. А шта конкретно Луганска Народна Република и Доњецка Народна Република не испуњавају по Минским споразумима? Такође, ни то не могу да формулишу. Ипак, од нас очекују јавна испуњења.

Сада друго питање, повезано са тим ко је страна конфликта. У Минским споразумима није речено, да је Русија страна конфликта, ми се са тиме никада нисмо слагали и нећемо се сложити, ми нисмо такви.

А шта ћемо са тиме, што раде кијевске власти? Да Вас подсетим на новију историју. Вршилац дужности је донео одлуку да искористи оружане снаге за решење конфликта на југоистоку, у Донбасу. То је био први покушај, да се помоћу војне силе реши питање. Затим је на власт већ дошао господин Порошенко и не гледајући на покушаје да га убеди да то не уради, предузео је други покушај оружаног решавања питања, оружаним средствима, уз помоћ оружаних снага. Како се то завршило и којим трагедијама, то добро знамо. То су они започели.

Тренутни актуелни председник весело изјављује, како они примењују „Бајрактаре“, тј. беспилотне летелице. То је авијација, беспилотна, али то је авијација, коју примењују у зони конфликта, што је врло строго забрањено по Минским споразумима и накнадним договорима. Али на то нико не реагује, у САД-у су то практично и подржали. Европа је о томе рекла нешто нејасно, а САД су подржали. А званичници у Украјини директно говоре: примењивали смо то и примењиваћемо даље.

Паралелно са тим, организовали су непланиране вежбе у Црном мору. Стичемо утисак, да нам просто не дозвољавају да се опустимо. Али нека знају, да се никада не опустимо.

П. Зарубин: У таквом формату, у таквим условима, има ли уопште смисла одржати састанак Нормандијске четворке, на чему инсистирају и европски партнери и Украјина?

В. Путин: Нисам чуо најновије упорне предлоге по том питању, иако о томе дискутујемо. Сматрам, да других механизма немамо, и ти механизми, колико год тешко било данас и компликовано да се реши проблем, морају да се користе тако; да бисмо се приближили решавању проблема, о којима данас говоримо.

РУСИЈА И КИНА – СТРАТЕШКО ПАРТНЕРСТВО УСМЕРЕНО НА БУДУЋНОСТ

Ауторски чланак В. В. Путина
(Москва, 3. 2. 2022.)

Уочи моје наредне посете Кини, драго ми је што имам прилику да се директно обратим бројном кинеском и страном аудиторijuму највеће информационе агенције „Синхуа.“

Наше земље су блиски суседи везани вековним традицијама пријатељства и поверења. И ми високо ценимо чињеницу да су руско-кинески односи свеобухватног партнерства и стратешке интеракције, улазећи у нову еру, достигли ниво без преседана и постали модел ефикасности, одговорности и посвећености будућности. Наше земље су основне принципе и смернице заједничког рада дефинисале у Договору о добросуседству, пријатељству и сарадњи, чију смо двадесетогодишњицу обележили прошле године. Пре свега, то је равноправност, уважавање међусобних интереса, слобода од политичке и идеолошке конјунктуре и од остатака прошлости. Управо на тим принципима ми, из године у годину, доследно, у духу континуитета, продубљујемо наш политички дијалог. Упркос потешкоћама изазваним пандемијом коронавируса, настојимо да динамично градим потенцијал економског партнерства и ширимо хуманитарну размену.

Током наше предстојеће посете, председник Народне Републике Кине Си Ђинпинг и ја ћемо свеобухватно размотрити кључна питања билатералне, регионалне и глобалне агенде. Наш сусрет ће се, симболично одржати током Празника пролећа – Нове године по лунарном календару. Уосталом, како каже кинеска пословица: „Планове за целу годину треба правити на пролеће.“

Наравно, посебну пажњу планирамо да посветимо развоју пословних веза. За то постоје све могућности, јер наше земље имају озбиљне финансијске, индустријске, технолошке и кадровске ресурсе који нам омогућавају да успешно решавамо проблеме дугорочног развоја. Заједничким радом доћи ћемо до постизања стабилног економског раста и побољшања благостања грађана, јачања конкурентности и заједничке одбране од савремених ризика и изазова.

Крајем 2021. године међусобна трговина је порасла за више од трећине, премашивши рекордних 140.000.000.000 долара. Самоуверено се крећемо ка нашем циљу – да подигнемо трговину на 200.000.000.000 долара годишње. Низ значајних иницијатива се спроводи у инвестиционом, производном и агроиндустријском сектору. Конкретно, „портфолио“ Међувладине комисије за инвестициону сарадњу обухвата 65 пројеката вредних преко 120.000.000.000 долара. Реч је о сарадњи у секторима као што су вађење и прерада минерала, изградња објеката инфраструктуре и пољопривреда.

Континуирано ширимо праксу обрачуна у националним валутама и развијамо механизме за неутралисање негативног утицаја једностраних санкција. Важна прекретница у овом послу било је потписивање Споразума између влада Русије и НР Кине о обрачунима и плаћањима, 2019. године.

Између наших држава се формира узајамно корисна енергетска алијанса. Уз дугорочне испоруке руских угљоводоника у Кину, планирамо да реализујемо читав низ крупних заједничких пројеката. Једна од њих је изградња четири нова енергоблока у кинеским нуклеарним електранама уз учешће Државне корпорације „Росатом“, започета прошле године. Све ово значајно јача енергетску безбедност НР Кине и азијског региона у целини.

Видимо широко поље могућности у развоју партнерстава у информационо-комуникациој индустрији, у медицини, у истраживању свемира, укључујући коришћење националних навигационих система и имплементацију пројекта Међународне научне лунарне станице. Озбиљан подстицај јачању билатералних веза дале су „унакрсне“ Године научне, техничке и иновативне сарадње које су се одвијале у нашим земљама 2020–2021.

Захваљујемо се нашим кинеским колегама на помоћи у успостављању производње у НР Кини руских вакцина „Спутњик V“ и „Спутњик Лајт“, као и на благовременој организацији испоруке неопходне заштитне опреме нашој земљи. Надамо се да ће оваква сарадња расти и јачати.

Један од стратешких задатака Русије је убрзани друштвено-економски развој Сибира и Далеког истока. Ове територије су најближи суседи Кине. И намеравамо да активно развијамо међурегионалне везе, да привлачимо кинеске инвестиције и технологију, проширујемо глобалне транспортне и трговинске руте. Тако је почела модернизација Бајкалско-Амурске и Транссибирске железнице. До 2024. њихов проток би требало да се повећа 1,5

пута због повећања обима транзитног терета и смањења времена транспорта. Лучка инфраструктура на руском Далеком истоку такође расте. Све ово би требало додатно да унапреди комплементарност руске и кинеске привреде.

И, наравно, актуелни правац обостране прекограничне и међурегионалне сарадње остаје пажљиво очување природе и заједничких екосистема. Ова питања су увек у фокусу пажње јавности наших земаља и свакако ћемо их детаљно разматрати током преговора, као и широк спектар хуманитарних тема.

Русија и Кина су државе са хиљадугодишњим оригиналним традицијама и колосалним културним наслеђем, за које је интересовање константно велико како у нашим земљама, тако и у иностранству. Да, у последње две године, због пандемије, смањен је број туриста, заједничких масовних догађаја, директних контаката наших грађана. Међутим, не сумњам да ћемо надокнадити пропуштено и, чим ситуација буде дозволила, покренућемо нове просветне, образовне програме који ће наше грађане упознати са историјом и данашњим животом две земље. Тако смо председник НР Кине Си Ђинпинг и ја одлучили да 2022. и 2023. године организујемо Године руско-кинеске сарадње у области физичке културе и спорта.

Наравно, важан део најновије посете биће и разговор о актуелним међународним темама. Спољнополитичка координација Русије и Кине заснива се на блиским, подударним приступима решавању глобалних и регионалних проблема. Наше земље играју важну стабилизујућу улогу у савременој, нимало једноставној, међународној ситуацији, доприносе процесима демократизације система међудржавних односа, како би овај систем имао праведнији и инклузивнији карактер. Радимо заједно на јачању централне координирајуће улоге Уједињених нација у светским пословима и настојимо да спречимо ерозију међународног правног система, у центру којег се налази Повеља УН.

Русија и Кина активно сарађују на најширој агенди у БРИКС-у, РИК-у (Русија, Индија, Кина), Шангајској организацији за сарадњу и другим удружењима. У „Групи 20“ се залажемо за узимање у обзир националних специфичности при формулисању одређених препорука, било да је реч о борби против пандемије или спровођењу „климатске“ агенде. У великој мери захваљујући солидарној позицији наших земаља 2021. године, након резултата самита Г20 у Риму, било је могуће донети избалансиране одлуке о питањима међународне сарадње за обнављање економског раста, признавање вакцина и

сертификата о вакцинама, оптимизацију енергетске транзиције и смањење ризика дигитализације.

Такође имамо сагласне ставове о питањима међународне трговине. Залажемо се за отворен, транспарентан и недискриминаторски многострани трговински систем заснован на правилима Светске трговинске организације. Такође смо за поновно покретање глобалних ланаца снабдевања. Русија је још у марту 2020. године предложила иницијативу о „зеленим коридорима“ у трговини, искључујући било какве санкције, политичке и административне баријере. Његова примена је добра потпора за превазилажење економских последица пандемије.

Најважнији догађај светског значаја су XXIV Зимске олимпијске игре које почињу у Пекингу. Русија и Кина су водеће спортске силе, које су познате по својој спорској традицији и које су више пута биле достојни домаћини највећих међународних такмичења. Топло се сећам свог пута у Пекинг у августу 2008. године на церемонији отварања летње Олимпијаде 2008. Гости и спортисти из Русије су дуго памтили сјајну представу, а саме Игре су организоване са обимом и изузетним гостопримством својственем кинеским пријатељима. Заузврат, са задовољством смо угостили председника НР Кине Си Ђинпинга на отварању Зимских олимпијских игара у Сочију 2014. године.

Авај, у последње време су интензивирани покушаји једног броја земаља да политизују спортску проблематику у корист својих амбиција. Ово је суштински погрешно и супротно самом духу и принципима Олимпијске повеље. Снага и величина спорта је у томе што уједињује људе, даје тренутке тријумфа и поноса на своју земљу, одушевљава часном, поштенom и бескомпромисном борбом. А такве приступе дели и већина држава – учесница међународног олимпијског покрета.

Кинески пријатељи су урадили велики посао за квалитетну припрему за Зимске олимпијске и Параолимпијске игре. Уверен сам да ће богато искуство Кине у беспрекорној организацији репрезентативних међународних такмичења омогућити да се овај светски фестивал спорта одржи на највишем нивоу. Пожелео бих тимовима Русије и Кине импресивне резултате и нове рекорде!

Упућујем најсрдачније честитке пријатељском кинеском народу поводом Празника пролећа, којим се обележава почетак године Тигра. Желим вам здравље, просперитет и успех.

САСТАНАК ВЛАДИМИРА ПУТИНА И АЛЕКСАНДРА ЛУКАШЕНКА У КРЕМЉУ

(Москва, Кремљ, 11. 3. 2022.)

В. Путин: Поштовани Александре Григорјевичу,

Хвала што сте дошли. Редовно одржавамо састанке, размењујемо информације телефоном, прилагођавамо наше деловање.

Пре свега, пре него што почнемо да разговарамо о суштински битним стварима, желим да вам честитам на успешном одржавању референдума, који је резултирао уношењем амандмана на Устав. Знам да је излазност веома велика и да је подршка грађана Белорусије такође веома солидна.

А. Лукашенко: Више него на председничким изборима, у ствари, за 1,5% више.

В. Путин: И добро је. Мислим да је овај политички процес који сте Ви покренули, дијалог који имате са људима, изузетно важан да би ситуација била одржива и стабилна. И само у таквој ситуацији, односно у стабилној и одрживој ситуацији, можемо говорити о економском развоју.

У вези са тим, желим да напоменем да је прошле године наш трговински промет повећан за више од трећине, на више од 34%. Сада се сумирају коначни резултати и то постаје очигледно.

У целини, ситуација се развија у позитивном смеру. Наравно, ту су и проблеми везани за данашње догађаје, са познатим ограничењима, санкцијама и тако даље. Али, као што смо Ви и ја раније говорили, покушаји да се ограничи наш развој, да се обуздамо, увек су чињени, а чине се и сада – сада у још већим размерама, и то је очигледно, наравно. Сигуран сам да ћемо пребродити ове потешкоће и, обрнуто, стећи више компетенција, више могућности да се осећамо независним, самодовољним и на крају имати користи, као што је то било претходних година.

Свакако ћу Вас обавестити о ситуацији по питању Украјине и пре свега о томе како сада теку преговори који воде готово свакодневно. Ту има одређених позитивних помака, као што су ме наши преговарачи известили. О свему овоме ћу рећи детаљније.

А. Лукашенко: Владимире Владимировичу, заиста, ми смо у сталном контакту са Вама. Осећали смо да ће времена бити тешка. Али више пута сам Вам рекао телефоном: Руска Федерација, а ми још више, увек смо под санкцијама. Данас су амбициозније, али ми смо већ навикли на ову, извините на изразу, свињарију Запада. Зашто свињарију? Зато што је све то нелегитимно, како они воле да кажу, све је то противзаконито, крше све међународне споразуме и договоре, којима смо и они и ми – у деловима неких [споразума] приступили. Стога, још једном, по трећи пут: ово је просто свињарија, са моје тачке гледишта. Ја сам то већ прошао, Ви сте тога већ „сити”.

О чему ја причам? Дошао сам овде у Ваш кабинет, а новинари су издалека викали: хоћемо ли преживети санкције или нећемо? Слушајте, ово данас није питање. Данас су санкције време могућности за нас. Ја сам совјетски човек, Ви сте из совјетског периода, добро знате: ми смо тада увек били под санкцијама и нормално смо живели и развијали се. Ова тренутна ситуација није у вези са санкцијама, прошло је мало времена, наши људи су се забринули. Али добра ствар је: што је нека појава даља, то је више људи разуме. Нисмо ми напали њих. Оружане снаге Украјине су почеле да пуцају када смо Ви и ја два дана раније били на састанку.

В. Путин: Нажалост.

А. Лукашенко: Да, Ви и ја смо седели у хеликоптеру, [нас су] стално обавештавали. Они су започели. А сада ћу Вам показати одакле се спремао напад на Белорусију. И да шест сати пре операције није било превентивног удара на положаје – четири положаја, показаћу Вам сада карту, донео сам је – напали би наше трупе, Белорусију и Русију, које су биле на вежби. Дакле, ми нисмо покренули овај рат, наша савест је чиста.

Добро је што смо почели. Биолошко оружје, највеће нуклеарне електране – и све је то било спремно да експлодира. Сада видимо шта се дешава у Чернобиљу, тражили сте да уведем струју...

В. Путин: Хвала.

А. Лукашенко: ...а њима не треба, разумете ли? Њима не треба. И нека се тамо било шта деси, они вуку надоле; а ми смо тамо силом увели струју, као што сам обећао, у Чернобиљску [нуклеарну] станицу.

В. Путин: Знам, хвала.

А. Лукашенко: То су њихови циљеви. Стога људи полако почињу да схватају шта је шта и ко стоји иза ове истине. Да нисмо то урадили дан раније – верујте ми, за неколико дана бисмо попили целу ову чашу са огромним губицима.

Опет кажем: нису се само спремали да ударе на Донбас, они су градили положаје за удар на Белорусију. И данас – рекао сам то већ јуче, Владимире Владимировичу – ови страни плаћеници се крећу дуж границе Белорусије до станице у Чернобиљу. Три ствари. Они желе да пресеку кретање руских трупа, да ударе у леђа, као што сам рекао – то је прва ствар. Друго, они желе да ударе по положајима оних трупа које су нам остале после белоруско-руских вежби. И не губе наду да ће нас увући директно у овај масакр како бисмо разоткрили западни део, о чему смо се са Вама договарали. Они нису тако једноставни. А шта они желе да раде у Чернобиљу, то можемо само да нагађамо.

Дакле, не морате се никоме правдати.

В. Путин: Нико се не оправдава.

А. Лукашенко: Не, оправдавате се. Видим како се понашају неки наши и ваши: мисле да смо погрешили. Ову чашу би попили више него средином прошлог века, када су нацисти кренули ка нама.

Зато је ово време могућности. Ако се снађемо, верујте ми, за шест месеци, до краја године, људи ће заборавити да се то десило, са становишта привреде. И нема потребе да се каже „преживећемо или нећемо преживети санкције“. Слушајте, ми смо их преживљавали колико смо хтели. Морамо да обновимо нашу економију. Можемо и без њих, имамо све што нам је потребно да нормално живимо и радимо.

Хоћу нешто да Вам предложим. Увек смо помагали својим савезницима: помагали смо Казахстанцима – да, свима. Некима сте отворили тржиште, нећу их именовати, али увређени су. Па треба некако да се окупимо у ОДКБ, треба да се окупимо у Евроазијској економској унији, сви заједно. Уосталом, сви говоре да треба да будемо заједно. Па хајде да се окупимо. И верујте ми, додавањем ових тржишта заборавићемо за месец дана да имамо санкције. Дакле, ОДКБ и Евроазијска економска унија. Ја износим предлог, имам право да изнесем предлог...

В. Путин: Наравно.

А. Лукашенко: Мислим да ћете ме подржати. Треба да се окупимо око стола у Москви, да седнемо за преговарачки сто и да се договоримо: ми то продајемо вама, ви то нама, и да градимо заједничку економску политику.

Зато сам данас дошао у Москву добро расположен, уверен да ћемо урадити више, него што смо урадили после распада Совјетског Савеза, па чак и у Совјетском Савезу. Ситуација није таква да се „такмичимо” и бринемо о неким догађајима. Потребно је само време, много се више види из даљине.

В. Путин: Александре Григорјевичу, потпуно сте у праву, Совјетски Савез је заиста све време живео у условима санкција, развијао се и достигао огромне успехе. Јуче сам причао о томе: чак и после 1990. године, санкције Русији су се задржале и потом прешле у нова времена, савременост; дакле, санкције из времена Совјетског Савеза. То су тзв. Кокомовске листе³, ограничења у области високих технологија. Све је то било и сада је тако.

А сада се наноси масиван ударац привреди. Али пракса последњих година је показала да тамо где су нам западњаци увели ограничења, ми смо стекли нове надлежности и установили старе на новом технолошком нивоу. И све то ради. Наравно, ојачали смо у овом смислу, ту сте у праву. Ово је само, рекло би се, време прилике да се крене ка јачању свог технолошког и економског суверенитета.

Зато смо се данас срели и сада ћемо о свему разговарати детаљније.

Хвала.

(...)

³ КОКОМ (енгл. Coordinating Committee for Multilateral Export Controls, CoCom) је Координациони комитет за мултилатералну контролу извоза. Основан је 1949. године за контролу извоза СССР-а и других социјалистичких држава. Седиште КОКОМ-а је у Паризу. (прим. прев.)

ОБРАЋАЊЕ В.В. ПУТИНА ПОНОВОМ ДАНА ВОЈСКЕ НАЦИОНАЛНЕ ГАРДЕ (РОСГВАРДИЈЕ)

(Москва, 27. 3. 2022.)

Поштовани другови!

Честитам вам професионални празник – Дан војске Националне гарде Русије. Створена пре шест година, Росгвардија је постала незамењива, поуздана карика у јединственом државном систему за обезбеђење реда и закона, заштиту права и интереса наших грађана.

Дајете значајан допринос борби против тероризма и екстремизма, организованог криминала, заштити јавног реда и посебно важних објеката и остварујете значајне резултате у овим и другим важним областима рада.

Својом свакодневном службом, Росгвардија настоји да умножи најбоље професионалне традиције, уз дубоко, искрено поштовање ветерана Унутрашњих трупа, ОМОН-а, СОБР-а – структуре које су постале основа савремене Росгвардије, једнаке су њима.

Данас бих се посебно и одвојено обратио војницима и запосленима јединица Росгвардије који учествују у специјалној војној операцији на територији Донбаса и Украјине.

Поштовани другови,

Војна операција у Украјини се врши са повећаним ризиком. Добро знам како ви дејствујете у таквој ситуацији – са високим степеном храбрости и професионализма, одговорно, одлучујуће и без страха, показујући право херојство, јасно и стручно обављате све постављене задатке. Цела наша огромна држава се са правом поноси сваки од вас.

Хоћу да вам кажем – хвала. Хвала вам за постојаност и безусловно служење Русији, за верност Отаџбини, заклетву и дуг.

Још једном честитам војницима и командантима, целом саставу и ветеранима Росгвардије професионални празник. Желим свима вама, вашим породицама здравља, успеха, среће.

ЗАЈЕДНИЧКА КОНФЕРЕНЦИЈА ПРЕДСЕДНИКА РФ И БЕЛОРУСИЈЕ В. В. ПУТИНА И А. Г. ЛУКАШЕНКА

(Циолковски, Амурска област, 12. 4. 2022.)

В. Путин: Поштовани Александре Григоријевичу! Драги пријатељи!

Сматрам важним и симболичним што су разговори са председником Белорусије данас, на Дан космонаутике, одржани овде, на космодрому „Восточни“.

Народи наших држава поносни су што је први лет човека у свемир, који је извео Јуриј Алексејевич Гагарин пре 61 годину, отворио нову еру – еру истраживања свемира.

Овог значајног дана, Александар Григоријевич и ја смо посетили кључне објекте Восточног – ово је командна тачка, лансиерна платформа ракетног система Ангара. Разговарали смо са особљем космодрома, а срели смо се и са пилотима-космонаутима, који су недавно, пре неколико сати, добили високе државне награде Русије.

Све што смо видели током наше посете Восточном, сви успеси у истраживању свемира последњих година указују на то да наша земља задржава своје лидерство у космонаутици, да је једна од водећих у овој области, а руска свемирска индустрија се динамично развија, ослањајући се на велика научна и технолошка достигнућа створена током протеклих деценија.

Важно је да смо успели да сачувамо и повећамо блиску сарадњу у области свемирских истраживања са нашим белоруским пријатељима. Наше земље спроводе заједничке програме, а ми ћемо наставити да јачамо сарадњу у овој важној области на сваки могући начин.

Напомињем да је 1. априла, уочи Дана јединства народа Русије и Белорусије, Александар Григоријевич, као председник Врховног државног савета Савезне државе, уручио награде у области науке и технике. Примили су их колективи руских и белоруских научника за заједничке радове у свемирској индустрији.

Договорили смо се да даље подстичемо такву сарадњу, посебно да се интензивира стварање свемирског система за даљинско истраживање Земље. Реч је о оптичко-електронским

високодеталним уређајима за видео надзор. Они ће постати кључна карика у интегрисаном систему који се формира у оквиру Евроазијске економске заједнице за производњу и обезбеђење космичких и геоинформационих производа.

Још једна перспективна област је укључивање белоруских стручњака у изградњу свемирске инфраструктуре у Русији, укључујући и овај космодром. У блиској будућности требало би да буде усвојен закон који ће грађанима и компанијама Белорусије омогућити да раде на територији затворене административно-територијалне формације Циолковског у Амурској области – овде, где се налазимо.

Разговарали смо и на тему лансирања белоруског космонаута у орбиту. Такав лет би могао да се догоди већ следеће године.

Наравно, током преговора смо детаљно разговарали и о низу других актуелних билатералних питања. Као најближи савезници, градиво односе на непоколебљивим принципима међусобног поштовања и подршке, на традицијама пријатељства и добросуседства, поткрепљених заједничком историјом, духовним и културним вредностима и блиским породичним везама.

Белорусија је наш водећи трговинско-економски партнер у ЗНД и за нас четврти у свету. Крајем 2021. трговина је порасла за више од трећине – управо смо о томе разговарали – на 40.000.000.000 долара. Уверен сам да је у садашњој ситуацији, када су западне земље покренуле свеобухватни рат санкцијама против Русије и Белорусије, важно да продубимо нашу интеграцију у оквирима Савезне државе, и ми смо у томе солидарни са Александром Григоријевичем.

Наставићемо да се заједнички супротстављамо разним покушајима да се успори развој наших држава или њихова вештачка изолација од глобалне економије. Мислим да је ово апсолутно бескорисно: Русија и Белорусија су тесно повезане економски, традиционално, као што сам већ говорио, многим везама, нитима, укључујући и у оквиру индустријске сарадње, и сигуран сам да ћемо тако наставити, да ћемо само јачати како будемо развијали сопствене компетенције и нећемо се самоизолативати, што је важно.

Наше владе и профилна одељења су покренуле рад на супституцији увоза и обезбеђивању несметаног функционисања финансијских и робних тржишта. Међу приоритетним задацима синдикалне изградње је уједначавање и усаглашавање регулисања међусобне трговине, елиминисање административних и техничких баријера, стварање једнаких могућности за руске и белоруске грађане, за пословање. Управо на то је усмерено 28 индустријских

програма које је Врховни државни савет одобрио 4. новембра 2021. године. Данас смо Александар Григоријевич и ја приметили да је више од 30% планираног да се заврши до краја 2023. године – већ завршено.

Конкретно, у банкарском сектору дефинисани су приступи формирању јединствене монетарне политике, валутној регулацији и интеграцији националних платних система. Потписан је споразум о усклађивању царинског законодавства. Разрађују се питања покретања међудржавног центра за управљање финансијским ризицима. Ствара се интегрисани систем за администрацију индиректних пореза. Изашли смо у сусрет нашим белоруским пријатељима и обезбедили комфорне услове за сервисирање кредита које је издала Русија. Надамо се да ће то помоћи јачању читавог финансијског сектора Савезне државе.

У сектору енергетике завршена је координација нацрта међународног уговора о формирању јединственог тржишта електричне енергије. Русија одржава најповољније цене нафте и гаса који се испоручују Белорусији за домаћу потрошњу. Истовремено, прорачуни за њих су преведени у руске рубље. Ово омогућава минимизирање негативног утицаја спољне ситуације на ситуацију грађана и индустријских предузећа Белорусије.

Приводи се крају заједничка изградња Белоруске нуклеарне електране, чији ће други блок бити пуштен у комерцијални рад до краја текуће године.

У сектору транспорта покренули смо јединствени систем следљивости производа. Информационе базе државних регулаторних тела у области надзора транспорта постепено се интегришу. Намеравамо да активно развијамо нове логистичке руте у јужном и источном правцу како бисмо гарантовали несметану доступност наших производа у иностранству.

Наравно, разговарали смо о формирању јединственог одбрамбеног простора и осигурању безбедности Савезне државе. Анализирали смо мере заштите западних граница, као и ток војно-техничке сарадње и разјаснили планове за заједничке вежбе. Детаљно смо информисали Александра Григоријевича о развоју специјалне војне операције у Донбасу и Украјини и о току преговарачког процеса на ову тему.

Користећи ову прилику, желео бих да изразим захвалност белоруским колегама на доброј организацији неколико преговарачких рунди на њиховој територији. Покретање директног дијалога са украјинском страном постало је могуће у великој мери захваљујући

личним напорима председника Белорусије Александра Григоријевича Лукашенка. Верујемо да је белоруска платформа сасвим погодна за даље контакте.

У целини, Александар Григоријевич и ја смо данас прокоментарисали нашу интеракцију у скоро свим правцима.

Председник Белорусије тек треба да посети Владивосток. Председник намерава да прегледа културно-образовни центар који се гради уз учешће стручњака из Белорусије, као и да се упозна са достигнућима Далеког истока у друштвено-економској и другим областима.

Сигуран сам да ће овај део Ваше посете, Александре Григоријевичу, бити веома користан и да ће допринети проширењу и јачању наше интеракције.

Захваљујем Вам на пажњи. Хвала.

А. Лукашенко: Поштовани Владимире Владимировичу! Поштоване даме и господо!

Пре свега, дозволите ми да се искрено захвалим председнику Русије на пријему који је организован на овој земљи. Ово је наш екстремни интерес – тренутно путовање у ову далекоисточну земљу. Ово је запањујући, изванредан регион.

Искрено, дуго сам желео да дођем овде. За мене је то била нека врста романсе. А чињеница да сам чак и на Дан космонаутике имао прилику да видим реализацију таквог пројекта као што је космодром „Восточни“ само је ојачало опште утиске целе наше делегације. Ово је пројекат светске класе, како се често каже. Али ја ћу рећи – не, овај пројекат је виши од светског нивоа. Такав пројекат нико други на свету није реализовао.

Тема космоса је наша заједничка тема. У ери Совјетског савеза, Белоруси су дали значајан допринос развоју космонаутике.

И у наше време, уз помоћ братске Русије, успели смо не само да оживимо старе компетенције, већ и да развијемо многе нове. Као резултат тога, Белорусија је ушла у број космичких држава. У ствари, створили смо нову грану привреде – космичку и поносни смо на ове успехе. Што је најважније, видимо изгледе за даље кретање. То укључује развој система за даљинско испитивање Земље, о чијем програму је данас донета одлука, то су сателитске комуникације и многе интересантне могућности сарадње у овој области.

Да, и вероватно је дошло време да се отвори пут у свемир за нове белоруске космонауте. Захвалан сам председнику што је подржао ову иницијативу и, штавише, што је донео одлуку, заједно

са шефом Роскосмоса, да финансира обуку и лансирање нашег космонаута у свемир.

Наравно, како је рекао председник, детаљно смо разговарали и о другим актуелним темама билатералног дневног реда: политичким, дипломатским, економским и, наравно, војним и одбрамбеним.

У нашој модерној историји никада није било тако опасних и тешких тренутака у односима са Западом. Разговарајући о проблему о којем данас сви причају, то сам нагласио у разговору са председником Русије, а ова моја изјава није изненадна: да је Русија макар мало закаснила са војном операцијом, онда би по њеној територији био нанет одлучујући ударац по суседним областима, како се сматрало. Да је то могуће, данас смо се у то јасно уверили.

Зато, ако некоме смета и ако неко виче да смо „на погрешном месту“, „нисмо тада почели“, „нисмо тамо почели“, молим вас да ставите на вагу ово насиље и оно што је могло да се деси, да се закаснило пола месеца или месец дана. То говори све.

То је као у Бучи, разговарали смо о овој политици – сви вичу. Али било је потребно увести још један пакет, то знамо. Данас смо детаљно разговарали о овој њиховој специјалној операцији, психолошкој операцији коју су извели Британци. Ако неком од вас буду потребне адресе, лозинке, јавке, бројеви аутомобила, њихове марке, на којима су стигли у Бучу и како су то урадили, ФСБ Русије може да обезбеди ове материјале. Ако не, онда можемо ми помоћи у овом погледу. Заједно са нашим руским пријатељима потпуно смо, од првог до последњег часа, разоткрили ову гадну, подлу позицију Запада.

Једном смо закључили да је Хладни рат завршен, та страница је окренута и да ћемо живети у новом, цивилизованом, праведном свету заснованом на међусобном разумевању и тријумфу међународног права. Ми смо тако мислили, али Запад није тако мислио. Тада нас нису уништили – одлучили су да покушају сада. Ова најакутнија, најопаснија ситуација у којој смо се нашли није настала ниоткуда, сама од себе. Управо ка таквом расплету годинама праволинијски иду Вашингтон и Брисел. Данас је сасвим јасно да се судар, авај, није могао избећи, штавише, о томе сам већ говорио, било је само питање времена и места. Још једном наглашавам било би отежавајућих последица, да смо закаснили.

Владе Белорусије и Русије припремиле су свеобухватне пакете мера за превазилажење притиска санкција, подршку привреди, развој сарадње и, што је најважније, супституцију увоза, реконфигурисање ланца снабдевања и прелазак на нови механизам сарадње у

спољноекономској области.

Одговарајући на актуелне проблеме, већ данас морамо да гледамо ка сутрашњици, што се овде дешава, и да поставимо суштински нову економску стратегију за развој изградње Савезне државе на дужи период времена.

Кажу да свет никада више неће бити исти и то је истина. За оне који би веома желели да се врате назад, како кажу, у удобно окружење, можемо искрено рећи: треба да забораве на то. Савремени свет је жестока борба, судар цивилизацијских размера. Узгред, Запад никада није имао илузије по овом питању. Иначе, у Европи је некада постојала велика личност која је 1930-их и 1940-их такође покушала да успостави свој нови поредак. Како се све завршило, добро знамо.

Зато мислим да је време да се и Вашингтон врати у недавну прошлост. Тада су наши очеви, дедови и прадедови преживели и на крају победили. Победићемо и ми, као што се више пута догодило у нашој заједничкој хиљадугодишњој историји.

Хвала на пажњи.

СЕДНИЦА САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ

(Ново Огарјово, 20. 5. 2022.)

Под председавањем Владимира Путина, путем видео конференције, одржан је састанак Савета безбедности Руске Федерације. Разговарано је о питањима повећања стабилности и безбедности функционисања информационе инфраструктуре државе.

В. Путин: Поштоване колеге, добар дан!

Данас ћемо разговарати о низу питања у вези са заштитом и обезбеђивањем поузданог рада информационих система и комуникационих мрежа, мерама дизајнираним за одбрану од спољних претњи у овој области. Тема је комплексна, наравно, крајње актуелна – то сви разумеју, она је најважнија за наш суверенитет и безбедност, за привреду и за јавну управу, за друштвену стабилност.

Број сајбер напада на руску информатичку инфраструктуру свих последњих година стално расте, али са почетком специјалне војне операције у Донбасу и Украјини, изазови у овој области су постали још оштрији и озбиљнији, већег обима. У суштини, покренута је права агресија против Русије, рат у информационом простору.

Пре свега, број сајбер напада, укључујући и сложене, вишеструко се повећао. Како стручњаци, експерти примећују, хакери појединци, наравно, не могу то да ураде. Напади се наносе из различитих држава, а истовремено су јасно координисани. У ствари, то су акције државних структура, а сви знамо да војске неких држава већ потпуно званично укључују сајбер војску.

Наменски се покушавају онемогућити интернет ресурси критичне информационе инфраструктуре Русије. На удару су, пре свега, била средства мас-медија, финансијске институције, масовни друштвено значајни портали и мреже.

Извршени су озбиљни напади на званичне сајтове власти. Много чешће се бележе и покушаји илегалног продора у корпоративне мреже водећих руских компанија.

У већини случајева користе се следеће тактике напада: блокира се приступ руским Интернет ресурсима, информације постају недоступне или се замењују нетачним, лажним. Истовремено се користе најсавременији алгоритми и комбиноване технологије.

Користи се све софистициранији софтвер, способан да зарази уређаје који користе различите оперативне системе.

Дозволите ми да истакнем још један озбиљан изазов. Један од инструмената санкционог притиска на Русију била су ограничења страних информационих технологија, програма и производа. Један број западних добављача једнострано је прекинуо техничку подршку за своју опрему у Русији. Учестали су случајеви ограничења рада или чак блокирања програма након њиховог ажурирања.

Све ово мора бити узето у обзир када руске компаније, органи власти и управљања користе раније успостављене и уводе нове стране информационе технологије и производе.

Али данас већ можемо рећи да је сајбер агресија на нас, као и напад санкцијама на Русију уопште, пропала. Углавном, били смо спремни за овај напад, а то је резултат систематског рада који је спровођен протеклих година.

Наши стручњаци су се озбиљно бавили питањима заштите информационе инфраструктуре, обезбеђивања стабилног рада и безбедности мрежа и комуникационих канала и, понављам, успели смо да урадимо много, укључујући стварање сопствених јединствених технологија.

Сам рад у овој области добио је јасне управљачке и регулаторне контуре које су адекватне изазовима времена. Тако су усвојени стратешки плански документи којима су идентификоване главне претње и ризици у овој области и конкретни кораци за њихово неутралисање.

Као што сам већ навео, приметно је ојачан правни оквир, што је омогућило повећање ефикасности заштите информација у државним органима и на објектима критичне инфраструктуре. Међутим, природа изазова и претњи се динамично и брзо мења. Сама информациона сфера се брзо развија. Све ово се, наравно, мора узети у обзир, генерално, сва ова питања морају се држати под сталном пажњом и контролом.

Стога је 1. маја потписан Председнички указ бр. 250, који поставља нове параметре и захтеве за такав рад. У његовом развоју, данас ћемо разговарати о нацрту основа државне политике у области осигуравања безбедности критичне информационе инфраструктуре Русије.

На шта је, пре свега, потребно да се фокусирају напори?

Прво, потребно је најозбиљније и константно, како кажу, у реалном времену, усавршавати и подешавати механизме за осигуравање информационе безбедности критично важних објеката

индустрије, од којих зависи одбрамбена способност наше земље, стабилан развој привреде и социјалне сфере.

Скрећем вам пажњу да трећина оваквих објеката још увек нема структурне поделе за заштиту информација. У међувремену, већ смо више пута рекли да такве јединице треба да буду створене што је пре могуће, а оне укључују специјализоване стручњаке који су добро упознати са специфичностима индустрије.

Истовремено, координација деловања свих структура за осигуравање информационе безбедности критично важних објеката треба да буде фиксирана на стратешком нивоу, а лична одговорност за решавање ових питања, у складу са одредбама Уредбе бр. 250 коју сам већ поменуо, додељује се руководиоцима организација.

Други задатак је повећање безбедности информационих система и комуникационих мрежа у државним органима. Провере спроведене 2021. године показале су да је већина ресурса који тамо делују подложна масовним нападима, деструктивним спољним утицајима, посебно када се користе стране технологије најновије генерације.

Неопходно је учврстити одбрану домаћег дигиталног простора – ту не би требало да буде слабих тачака. Од суштинског је значаја смањење ризика од цурења поверљивих информација и личних података грађана, укључујући строжију контролу правила коришћења службене технике, комуникација и веза.

У вези са тим, сматрам да је сврсисходно размотрити питање стварања државног система заштите информација. Од Вас очекујем и конкретне предлоге које додатне кораке треба предузети да би се обезбедио стабилан рад информационе инфраструктуре у влади и јавној управи.

Трећи кључни задатак је кардинално смањење ризика повезаних са коришћењем страних програма, рачунарске технологије и телекомуникационе опреме.

Још једном ћу подвући: процесе дигитализације који се сада активно одвијају у систему јавне управе и руске привреде – а покренули смо их пре неколико година – данас треба максимално заштитити од било каквог потенцијалног негативног утицаја споља. А очигледан начин да се овај задатак оствари је прелазак на домаћу технику, технологије, програме и производе.

Подсећам да ће у складу са донетим одлукама од 2025. године генерално бити забрањена употреба страних средстава заштите информација. Дакле, у циљу јачања нашег технолошког суверенитета, Влада треба да у што краћем року створи савремену руску базу

електронских компоненти – о томе већ дуго причамо, радимо на најактивнији начин, надам се да ће резултат бити постигнут у блиској будућности.

За то је неопходно развити и увести сопствену технолошку опрему, укључујући и опрему неопходну за производњу софтверских и хардверских система. Овде је неопходно широко користити алате и ресурсе националног програма „Дигитална економија“.

И у вези са тим, желео бих да чујем ваше мишљење како да подстакнемо не само процесе супституције увоза у овој важној области, већ и стварање сопствених јединствених производа који су испред конкуренције.

Шта би још требало учинити да се домаћи произвођачи додатно подрже у области информационо-комуникационих технологија? Уверен сам да је, генерално, неопходно појачати координацију деловања у овим областима свих релевантних ресора и организација.

Већ смо завршили део посла: направили смо национални кризни штаб за спречавање циљаних компјутерских напада. У сваком федералном округу формиране су комисије за безбедност информација при опуномоћеним представницима председника Русије.

Главна ствар је изградити јединствену логику, повезати рад свих заинтересованих страна у области информационе безбедности, узимајући у обзир индустријске и регионалне специфичности.

Хајде да приступимо раду, на извештаје.

(...)

ИНТЕРВЈУ В. В. ПУТИНА ЗА ТВ „РУСИЈА-1“

(Сочи, 3. 6. 2022.)

Председник РФ је одговорио на питања новинара ТВ
„Русија-1“ Павла Зарубина.

П. Зарубин: Владимире Владимировичу, управо смо посматрали ваш састанак са главом Сенегала, који је и лидер Афричке уније. Он је о томе говорио, а генерално, наравно, последњих недељу дана се може осетити да су многе земље изузетно забринуте, не толико због кризе са храном – плаше се огромне глади, јер светске цене хране вртоглаво расту, цене нафте и гаса такође вртоглаво расту. Све су то међусобно повезане ствари.

Запад, наравно, и за то криви нас. У ствари, каква је ситуација у овом тренутку, како се развија? А шта ће се, по Вашем мишљењу, даље десити са тржиштима хране и енергије?

В. Путин: Да, наравно, сада видимо покушаје да се одговорност за оно што се дешава на светском тржишту хране, проблеми који се појављују на овом тржишту пребаце на Русију. Морам рећи да је ово покушај, како наш народ каже, да се ти проблеми са болесне главе пребаце на здраву. Зашто?

Јер, као прво, неповољна ситуација на светском тржишту хране није почела да се формира јуче, а ни од тренутка када је Русија покренула специјалну војну операцију у Донбасу, у Украјини. Почела је да се обликује већ у фебруару 2020. године у процесу сузбијања последица пандемије коронавируса, када су светска привреда и светска привреда застале, и било је неопходно обновити светску економију.

Финансијско-економске власти нису нашле ништа боље у тим истим Сједињеним Државама него да иду путем убризгавања великих сума новца за подршку становништву, за подршку појединачним предузећима и секторима привреде.

Генерално, урадили смо отприлике исто, али могу да вас уверим, а резултат је очигледан, у следеће: урадили смо то много пажљивије, урадили смо то тачкасто, постигли смо жељени резултат, а да све ове радње нису утицале на макроекономске показатеље, укључујући претерано повећање инфлације.

Ситуација у истим тим Сједињеним Државама била је потпуно другачија. За две године, непуне две године, од фебруара 2020. до краја 2021. године, новчана маса у Сједињеним Државама порасла је за 5,9 билиона. Ово је дело без преседана. Укупна новчана маса повећана је за 38,6%.

Очигледно, финансијске власти Сједињених Држава полазиле су од чињенице да је долар светска валута и, као и обично, као у стара времена, он ће се распршити широм светске економије, а то се неће приметити у Сједињеним Државама. Испоставило се да то није случај. У ствари, људи су пристojни, а таквих има и у САД, и недавно је министарка финансија рекла да су направили грешку. Дакле, ово је грешка финансијских и економских власти Сједињених Држава, она нема никакве везе са деловањем Русије у Украјини, уопште никакве.

И ово је био први корак, веома озбиљан корак ка развоју неповољне ситуације на тржишту хране, јер су, пре свега, цене хране расле, отишле у висину. То је прво.

Други разлог је кратковида политика европских држава, а пре свега Европске комисије, у сфери енергетике. Видимо шта се тамо дешава. Лично верујем да су многе политичке снаге у Сједињеним Државама и Европи почеле да спекулишу о природној анксиозности становника планете о стању климе, климатским променама, и почеле да промовишу ову „зелену агенду“, укључујући и у енергетици.

Чини се да је све добро, али није добро само када се дају неквалификоване, неутемељене препоруке шта треба да се уради у енергетском сектору, преувеличавају се могућности алтернативних врста енергије: соларна, ветар, не знам, било која друга, водонична, – ово је вероватно перспектива, али данас није доступна у одговарајућој количини, одговарајућег квалитета и по правим ценама. А истовремено су почели да омаловажавају значај традиционалних врста енергије, укључујући, пре свега, угљоводонике.

До чега је то довело? Банке су престале да дају кредите јер су под притиском. Осигуравајућа друштва су престала да осигуравају одговарајуће трансакције. Локалне власти су престале да издају парцеле за проширење производње, смањиле су изградњу специјализованог транспорта, укључујући и цевоводног.

Све ово је довело до недовољног улагања у глобални енергетски сектор, а као резултат и до виших цена. Молим вас, прошле године није било довољно оптерећења ветром, ветар није био по очекивању, зима се отегла, а цене су одмах полетеле.

Између осталог, Европљани се нису обазирали на наше хитне

захтеве да се сачувају дугорочни уговори о снабдевању европским земљама истим природним гасом, а почели су и да их прикривају. Многи и даље раде, али су почели да се прикривају. А то је негативно утицало на европско тржиште енергије: цене су порасле. Русија нема апсолутно никакве везе са тим.

Али чим је гас, рецимо, поскупео, одмах су поскупела и ђубрива, јер се нека од ових ђубрива производе, између осталог, и на рачун гаса. Све је међусобно повезано. Чим су цене ђубрива почеле да расту, многа предузећа, укључујући и она у европским земљама, постала су нерентабилна, почела су се потпуно затварати, а количина ђубрива на светском тржишту је нагло опала, а цене су, сходно томе, порасле, притом – цене су драматично порасле, могло би се рећи, сасвим неочекивано за многе европске политичаре.

Али ми смо на ово упозоравали, и то нема никакве везе са било каквом руском војном операцијом у Донбасу, нема никакве везе са тим.

Али следећи корак, када је почела наша операција, такозвани европски и амерички партнери су почели да предузимају кораке који су погоршали ситуацију у овом сектору: и у сектору хране и у сектору ђубрива.

Иначе, у ђубривима Русија заузима 25% светског тржишта, али рецимо, у калијумским ђубривима, како ми је рекао Александар Григоријевич Лукашенко, треба да проверимо, наравно, али мислим да је то тачно, са калијумским ђубривима Русија и Белорусија заузимају 45% светског тржишта. То је огроман обим.

А принос зависи од количине ђубрива уложених у земљиште. Чим је постало јасно да нашег ђубрива неће бити на светском тржишту, одмах су порасле цене и ђубрива и хране, јер ако нема ђубрива, нема ни потребног обима пољопривредне производње.

Једно се држи другог, а Русија са тим нема апсолутно никакве везе. Наши партнери су и сами направили много грешака, а сада траже некога кога би окривили и, наравно, Русија је у том смислу најпогоднији кандидат.

П. Зарубин: Узгред, управо је стигла вест да нови европски пакет санкција укључује супругу челника једне од наших највећих компанија за производњу ђубрива.

До чега ће све ово довести, по Вашем мишљењу?

В. Путин: Ево к чему: ситуација ће се погоршати.

Уосталом, Британци, потом Американци – Англосаксонци

– увели су санкције на наша ђубрива. Тада су, схвативши шта се дешава, Американци укинули санкције, али Европљани нису. У контактима са мном и сами кажу: да, да, треба да размислимо, треба нешто да урадимо по том питању, али данас су само погоршали ситуацију.

То ће погоршати ситуацију на светским тржиштима ђубрива, што значи да ће изгледи за жетву бити много скромнији, што значи да ће цене само расти – то је све. Ово је апсолутно кратковида, погрешна, рекао бих, просто глупа политика која води у ћорсокак.

П. Зарубин: Али Русију са веома високих говорница оптужују да је жито постоји, али је у украјинским лукама, а Русија наводно не дозвољава да се то жито извози.

В. Путин: То је блеф. А ево зашто.

Прво, постоје неке објективне ствари, сада ћу рећи нешто о њима. Годишње се у свету произведе око 800.000.000 тона житарица, пшенице. Сада нам говоре да је Украјина спремна да извезе 20.000.000 тона. А у односу на оно што се производи у свету, (укупно: 800.000.000 тона) то је свега 2,5%. Али ако пођемо од чињенице да пшеница чини само 20% укупне количине хране у свету – а то је тачно, то нису наши подаци, то су подаци УН – онда то значи да ових 20.000.000 тона украјинске пшенице – то је само 0,5%, готово ништа. То је прво.

Друго, 20.000.000 тона украјинске пшенице је потенцијални извоз. До данас, амерички званичници говоре и да би Украјина данас могла да извезе 6.000.000 тона пшенице – према подацима нашег Министарства пољопривреде, то није шест, то је око 5.000.000 тона, чак, рецимо, да јесте 6.000.000 – и то су подаци нашег Министарства пољопривреде, 7.000.000 тона кукуруза. Разумемо да то није много.

У текућој пољопривредној години – 2021–2022 – експортоваћемо 37.000.000 тона, а за 2022–2023, мислим да ћемо овај извоз подићи на 50.000.000 тона. Али то је, узгред буди речено.

Што се тиче извоза украјинског жита, ми то не спречавамо. А постоји неколико начина за извоз житарица.

Први. Дозволите, можете извозити преко лука које су под контролом Украјине, пре свега црноморског басена – Одесе и оближњих лука. Нисмо ми ти који су минирали прилазе луци – Украјина их је минирала.

Већ сам много пута рекао свим нашим колегама: нека они чисте mine, а молим вас нека бродови натоварени житом напусте

луке. Гарантујемо њихов миран пролаз без икаквих проблема у међународне воде. Нема проблема, молим вас.

Они су дужни да очисте mine и подигну бродове са дна Црног мора који су намерно потопљени како би отежали улазак у ове луке на југу Украјине. Спремни смо да то урадимо, нећемо користити ситуацију деминирања за било какве нападе са мора, као што сам већ рекао. То је прво.

Друго. Постоји још једна могућност: луке Азовског мора – Бердјанск, Мариупол – су под нашом контролом, спремни смо да обезбедимо несметан извоз украјинског жита кроз ове луке. Изволите.

Већ смо спровели и завршавамо радове на деминирању – украјинске трупе су га својевремено минирале у три слоја – посао се приводи крају. Створићемо неопходну логистику. Дозволите, урадићемо то. То је друго.

Треће. Из Украјине је могуће извозити жито преко Дунава и преко Румуније.

Четврто. Преко Мађарске је могуће.

Пето. Преко Пољске је могуће. Да, ту има одређених техничких проблема, јер је ширина колосека другачија, а вагонска постоља треба мењати. Али то је само питање од неколико сати, то је све.

И, коначно, најједноставнији је извоз преко територије Белорусије. Најлакше и најјефтиније, јер одатле иде одмах у луке балтичких држава, до Балтичког мора и даље – било где у свету.

Али за то је неопходно уклонити санкције Белорусији. Али то није наше питање. У сваком случају, председник Белорусије Александар Григоријевич [Лукашенко] поставља питање на следећи начин: ако неко жели да реши проблем, ако он уопште постоји, извоз украјинског жита, дозволићете, најлакши је преко Белорусије. Нико неће сметати.

Дакле, нема проблема са извозом жита из Украјине.

П. Зарубин: Каква би могла бити логистика извоза из тих лука које су под нашом контролом? Који могу бити услови?

В. Путин: Нема услова.

Дозволите, ми ћемо обезбедити миран пролаз, гарантовати безбедност прилаза овим лукама, обезбедити улазак страних бродова и њихово кретање дуж Азовског и Црног мора у било ком правцу.

Иначе, данас је у украјинским лукама заглављено много страних бродова, на десетине. Тамо их једноставно држе закључане, а, иначе, посаде су и даље таоци.

САСТАНАК В. В. ПУТИНА СА ЗАКОНОДАВНИМ САВЕТОМ

(Санкт Петербург, 27. 4. 2022.)

На Дан руског парламентаризма, Председник РФ Владимир Путин се састао са члановима Законодавног савета при Федералној скупштини Руске Федерације. Седница већа традиционално је одржана у Тауријској палати.

В. Путин: Поштоване колеге, добар дан!

Желим свима добродошлицу на наш традиционални сусрет. Честитам Вама и Вашим колегама, сенаторима и посланицима свих нивоа Дан руског парламентаризма, као и запосленима у законодавним органима и, наравно, ветеранима парламентарне активности.

У мају ће Законодавно веће напунити 10 година. Сви смо се већ уверили да је овај формат користан и потребан. Координирајући израду закона, пратећи принципе федерализма, Савет доприноси равномерном развоју државе, одражава сву разноликост и богатство наших региона, наших територија.

Ваш рад се заснива на јавном, конструктивном дијалогу. Оваква отворена, конкретна размена мишљења свакако повећава одговорност Савета према народу и друштву за свако обећање, иницијативу, за сваки предлог. Не би требало да буде да смо ви и ја рекли нешто у јавности, а да је онда све то „извисило“, људи чекају – и ништа се не дешава. Ово ни под којим околностима не би требало дозволити.

У вези са тим, желим да истакнем да амандмани на Устав, усвојени 2020. године, не само да су ојачали позицију и утицај парламента – и то је сасвим очигледно, просто се види колико смо ми ојачали наш парламентаризам – али и створили услове за даље формирање независног, сувереног законодавства у Русији, за развој националне јурисдикције без поучавања и мешања било каквих спољних сила. Народ и само народ Русије је извор власти у нашој земљи.

Његови представници, парламентарне странке, и поред свег међусобног надметања, увек излазе са јединственим ставом када су у питању основни национални интереси, о решавању питања одбране и безбедности наше Отаџбине.

Такав патриотски став је разумљив, близак људима, увек подржан од већине, огромне већине грађана. То показују избори и сва истраживања јавног мњења, а другачије у принципу и не може бити, јер је љубав према Отаџбини један од кључних темеља руске државности и најважнија вредност за наше друштво, која се неизоставно манифестује у одлучујућим тренуцима за државу.

Такво јединство људи много вреди, оно гарантује да ће Русија адекватно одговорити на најсложеније изазове и претње и самоуверено проћи кроз сва искушења. Тако је одувек било, тако ће бити и сада.

У вези са тим, желим поново да нагласим: сви задаци специјалне војне операције започете 24. фебруара биће, наравно, испуњени како би се гарантовао мир и безбедност за становнике Доњецке и Луганске Народне Републике, руског Крим и целе наше државе у историјској перспективи.

Морамо јасно да освестимо да су наши војници и официри спречили праву опасност која се већ надвила над нашом Отаџбином. Својом храброшћу, одлучношћу и херојством спречили су сукоб великих размера који би се одвијао на нашој територији, али по туђим сценаријима.

Силама, које су историјски водиле и спроводе политику обуздавања Русије – управо су је историјски спроводиле и спроводе, тако је било уопште у античко доба, ви добро знате зашто су то радиле – тако независна, огромна држава, чак ни према њиховим замислима, није потребна да постоји. Они верују да за њих представља опасност самом чињеницом свога постојања. Иако је то далеко од истине, јер они сами представљају опасност за цео свет.

Сећамо се варварских планова нациста у односу на совјетски народ – да их протерају. Сећате се, зар не? Ко је способан да ради – да га приморају на рад, подвргнувши га ропском раду, ропским условима, а који им није потребан – иза Урала, на Север до изумирања. Све су то имали прописано у својим документима. То су су историјски документи. Ми се сећамо тога.

Сетимо се и како су западне државе почетком 1990-их и 2000-их подстицале терористе и бандите на Северном Кавказу, спекулисале о проблемима наше прошлости, о заиста проблематичним питањима, о неправди прошлости према читавим народима, укључујући народе Кавказа. Али то нису радили да би нам било боље, никако, већ су то радили да би проблеме прошлости пренели у наш садашњи живот, да би подстакли сепаратистичка расположења у нашој земљи, на крају да би је раскомадали и уништили. Ето, због чега су све ово

радили, да нас отерају у такозвани медвеђи ћошак. Многи су у разним временима настојали то да ураде и тако да поступе у односу на Русију.

Они нису остварили свој циљ, али се нису ни помирили са чињеницом да им то није пошло за руком, да смо ми, упркос овом притиску, тада успели да опстанемо. Стога су се касније и они бавили масовним припремама за економски рат против Русије, корак по корак уз све врсте изговора, а понекад једноставно без икаквих изговора, уводили све више нових санкција. Иначе, пропали су им и данашњи планови „економског гушења”.

Уз то, непријатељи наше земље су убрзали производњу новог „геополитичког оружја“ – оно заправо није ново, али су му, наравно, дали нову снагу, нови замах – ослонили су се на русофобију и неонацисте, из године у годину дрско су претварали суседну нама, Украјину, у „анти-Русију“.

Да подсетим, када је Русија благоданклоно, рекао бих, пријатељски, другарски, братски, реаговала на стварање независне украјинске државе, наравно, тада су полазили од тога да ће то бити управо пријатељска држава, да ћемо заједно ићи напред јачајући, развијајући једни друге, стварајући најконкурентније услове за наш развој – да, у новим историјским условима. Али, наравно, нико није рачунао на стварање „анти-Русије“ на историјским руским територијама и не можемо дозволити да се то деси. А онда су је, наравно, довели до окршаја, до директног окршаја, гурнули Украјину у директан окршај са Русијом, са нашом земљом. Подсетићу вас да су такви планови, укључујући и војни напад на Крим и Донбас, били, нажалост, наведени у доктринарним украјинским документима данашњице, а украјински народ је предодређен за судбину „потрошног материјала“. Мислим да та спознаја долази до великог дела народа Украјине.

Читав ток недавних догађаја, укључујући тврдње кијевског режима да поседује нуклеарно оружје, распоређивање мреже западних биолошких лабораторија на украјинској територији, непрекидно снабдевање Украјине најсавременијим наоружањем, потврђују да је наша реакција на ове циничне планове била тачна и благовремена.

Поштоване колеге!

Још једном желим да истакнем да наши војници и официри, милиција Донбаса херојски испуњавају своју дужност и сви постављени задаци, као што сам рекао, биће решени.

Али оно што бих сада желео да приметим и кажем. О томе сам већ говорио на самом почетку специјалне војне операције. Још једном ћу подвући: ако неко намерава да споља интервенише у актуелне догађаје и ствара за нас неприхватљиве претње по Русију стратешког карактера, треба да зна да ће наши повратни одговори бити муњевити и брзи. Имамо све алате за то, такве којима се сада нико не може похвалити. Ни ми се нећемо хвалити, искористићемо их ако треба. И желим да сви знају за то, ми смо донели све одлуке по овом питању.

Поштоване колеге!

Желим да се захвалим свим деловима Државне Думе и Савета Федерације за њихову чврстину и солидарну подршку, за обезбеђивање високог темпа и квалитета рада на доношењу закона у блиској сарадњи са Владом Руске Федерације. Надам се да ће законодавци у регионима радити једнако интензивно и да ће једнако брзо координирати своје активности са регионалним извршним органима властима.

Међу мерама о којима говорим је већ неколико пакета антисанкцијских мера усвојених за два месеца, десетине важних закона и подзаконских аката који су већ прошли кроз законодавне скупштине и кроз руски парламент.

Напомињем да ће се у блиској будућности донети конкретне одлуке о индексацији пензија, свих социјалних давања, као и плата стручњака запослених у јавном сектору. За практичну реализацију овог корака, молим парламентарце да пажљиво разраде све неопходне амандмане и законске механизме.

Ове и друге наше одлуке имају за циљ пружање директне помоћи најугроженијим категоријама грађана: породицама са децом и особама старије генерације. Кључни сектори привреде, стратешка предузећа, мала и средња предузећа такође добијају и добијаће подршку. Као резултат тога, предузимањем мера које сам малопре поменуо, не само да смо ублажили, већ смо одбили, блокирали први, како су на Западу сматрали, нанели поразан ударац нелегитимних санкција против наше државе.

Наш банкарски систем, национална валута, саобраћај, трговина и привреда у целини су издржали и нису „пали“ – не, напротив, сада имају добар ресурс за развој, за покретање нових пројеката у инфраструктури, индустрији, у развоју и откључавању потенцијала свих наших региона. То је, несумњиво, резултат уравнотежене, одговорне друштвено-економске политике последњих година,

реализације наших националних пројеката, резултата, наравно, и ваших, драге колеге, уиграног, енергичног рада у садашњим ванредним условима.

Молим вас да заједно са министарствима и ресорима, гувернерским тимовима, као што сам већ рекао, пословном, научном, стручном заједницом, наставите да развијате нове ефективне и прорачунате антикризне мере, да појачавате парламентарну контролу изнутра за спровођење одговарајућих решења, да подржите наш народ.

Истовремено, потребно је не само обезбедити стабилност привреде, домаћег тржишта, ритмичан рад индустријских предузећа, већ и ојачати индустријски и технолошки суверенитет наше земље, а у појединим областима – и глобално лидерство. То је апсолутно могућ задатак за решавање, где имамо – а имамо – неопходну научну подлогу, инжењерске школе, производне капацитете.

Колико смо авиона производили раније? Компаније које се баве превозом су са великим задовољством куповале страну технику. Да, страна техника има предност у погледу буке и горива, али је неопходно и да наши произвођачи теже овим стандардима. Али тешко да би решили овај проблем у условима када су домаће тржиште заузели страни произвођачи, ето у чему је проблем. И тако је са скоро свом робом. Али тамо где је могуће, где, понављам, имамо напредне школе, инжењерски кадар, припремљен потенцијал, то треба развијати. Имамо много таквих праваца. За многе области производње, притом високотехнолошке производње отварају се добре, нове, савремене могућности.

Као што сам већ рекао, на груба, често неспретна спољна ограничења, на рушење свих цивилизованих права и договора, на покушаје да нас изолују, одговоримо већом слободом предузетништва, отвореношћу за поштено партнерство, поштовањем и поузданом заштитом власника и савесних инвеститора. Сви ови задаци захтевају директно учешће посланика како у центру, тако и у регионима.

Замолићу вас да лично, директно, сарађујете са руководиоцима општина и предузећа, са бизнисом, НВО, радним колективима, да им помогнете у решавању проблема који се јављају, и као резултат тога да дођете до додатних системских мера подршке. И додаћу да „Јединствена Русија“ овде има посебну одговорност, наравно, као водећа партија. Али сада апелујем на све парламентарне странке: молим вас да радите солидарно.

Генерално, молим све вас да будете у директном контакту са људима. Чији су гласачи, и да ли је неко уопште изашао на изборе, данас уопште није битно, није примарно. Важно је да свим људима посветите време и пажњу, да одговорите ако вам се обрете за помоћ и заштиту, а понекад људи само дођу по савет – и ви треба да одговорите на то.

И још један изузетно значајан задатак за оне који раде у одборима за међународне послове, у групама пријатељства са колегама из других држава. Разумем да је на неким платформама постало потпуно немогуће, а вероватно и бесмислено радити, рецимо, у Парламентарном саставу Савета Европе (ПССЕ). Уопштено говорећи, многе од ових платформи створене су почетком 1990-их година не да би се ускладили односи у Европи, већ да би се утицало на постсовјетски простор. Знамо ово добро. Али ови алати су одживели свој век, никоме више нису потребни. Нека се они сами баве својим проблемима, нека се боре за веће плате и за решавање проблема којих су тамо препуни, ми овде нећемо трошити време да причамо о томе. То се односи и на људска права, права жена, рецимо, итд, неједнакост жена на тржишту рада. У Европи, у САД, овога има пуно, нека се баве својим проблемима.

Али сада је, ипак, потребно максимално искористити све расположиве формате и канале парламентарне дипломатије: у Европи, у Азији, у Африци, у Америци – оне који су остали. Директни контакти никада неће шкодити, јер тамо имамо много присталица, уверавам вас, и сами то знате. Али ми треба да радимо са њима како бисмо аргументовали свој став, бранили истину, пренели информације људима који то желе да знају, истините информације.

Прекјуче сам на колегијуму Генералног тужилаштва говорио о потреби формирања детаљне и непобитне доказне базе за све гнусне злочине, кршења међународног хуманитарног права од стране неонациста и страних плаћеника. А све их се више појављује у Украјини: поново су неколико људи убили, неколико привели, ускоро ће их Министарство одбране представити јавности. Овим зверствима ће свакако бити дата објективна правна оцена. Али сва ова питања морамо да покренемо сада на међународном, укључујући и на парламентарном нивоу.

Већ сам говорио о спреченом покушају кијевског режима да терористичким нападима елиминише, физички да елиминише неколико наших новинара. Шта да кажем у вези са тим?

Злочинци, терористи су неутралисани, приведени, воде се истражни поступци. Али није тајна да се такве методе – убијање

сопствених новинара и политичара на улици – последњих година доста често користе на територији Украјине. Сада су одлучили да ову праксу пренесу и на нашу територију.

Наравно, учинићемо све да заштитимо оне људе који раде на руским званичним каналима, на телевизији, радију, да заштитимо оне људе који раде на интернету и заузимају патриотски став, а такви су, наравно, огромна већина у нашем медијском пространству. Али морамо разумети да таква претња постоји. Наравно, не можемо тамо поставити обезбеђење у виду Федералне службе одбране (ФСО), Федералне службе безбедности (ФСБ) или Националне гарде (Росгвардија), али ћемо учинити и морамо дати све од себе да осигурамо њихову безбедност.

Али ево шта желим да кажем и у шта сам потпуно сигуран. Овакви покушаји застрашивања оних који раде у медијском пространству, застрашивања руских новинара који заузимају патриотски став, осуђени су на потпуни неуспех. Напротив – ни секунда не сумњам – да ће то нам довести још више људи у наше редове да покажемо да имамо људе који се ничега не боје и који су спремни и браниће интересе наше земље.

Поштоване колеге!

На вашем дневном реду је низ актуелних задатака. Желим вам пуно среће и успеха у даљем раду. И наравно, честитам свима предстојећи велики, главни празник за нас – празник Велике победе! Сигуран сам да ће вас и све нас, увек инспирисати непоколебљива воља, храброст и оданост Отаџбини.

Велико вам хвала на пажњи.

Све најбоље. Захваљујем вам.

II

УКРАЈИНА И ЊЕНА ДЕНАЦИФИКАЦИЈА

ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА НАКОН РЕФЕРЕНДУМА НА КРИМУ

(Крим, 18. 3. 2014.)

„Кримски говор“

Добар дан, поштовани чланови Савета Федерације, поштовани посланици Државне Думе! Поштовани представници Републике Крим и Севастопоља – они су овде међу нама, грађанима Русије, становницима Крима и Севастопоља!

Поштовани пријатељи, данас смо се окупили око питања од виталног значаја, од историјске важности за све нас. На Криму је 16. марта одржан референдум који је протекао у пуном складу са демократским процедурама и међународним правним нормама.

У гласању је учествовало више од 82% бирача. Више од 96% је било за поновно уједињење са Русијом. Бројке су изузетно убедљиве.

Да бисмо разумели зашто је направљен такав избор, довољно је познавати историју Крима, знати шта је Русија значила и значи за Крим и Крим за Русију.

На Криму је буквално све прожето нашом заједничком историјом и поносом. Овде је древни Херсонес, где је крштен Свети кнез Владимир. Његов духовни подвиг – прелазак у православље – предодредио је заједничку културну, вредносну, цивилизацијску основу која спаја народе Русије, Украјине и Белорусије.

На Криму се налазе гробови руских војника, чија је храброст 1783. године припојила Крим руској држави. Крим је Севастопољ, легендарни град, град велике судбине, град-тврђава и родно место руске црноморске ратне флоте. Крим је Балаклава и Керч, Малахов курган и Сапун планина. Свако од ових места је за нас светиња, она су симболи руске војничке славе и невиђене храбрости.

Крим је такође јединствен спој култура и традиција различитих народа. И по томе је толико сличан великој Русији, у којој ниједна етничка група није нестала нити се распала вековима.

Руси и Украјинци, кримски Татари и представници других народа живели су и радили раме уз раме на кримској земљи, чувајући свој идентитет, традицију, језик и веру.

Иначе, данас, од 2.200.000 становника полуострва Крим, има скоро 1.500.000 Руса, 350.000 Украјинаца, који руски углавном

сматрају матерњим језиком, и око 290–300.000 кримских Татара, од којих је значајан део, како је показао референдум, такође оријентисан на Русију.

Да, постојао је период када је тешка неправда показана према кримским Татарима, као и према неким другим народима СССР-а. Рећи ћу једно: од репресија је страдало много милиона људи различитих националности, а пре свега, наравно, руски народ.

Кримски Татари су се вратили на своју земљу. Верујем да се морају донети све неопходне политичке и законодавне одлуке које ће заокружити процес рехабилитације кримскотатарског народа, одлуке које ће у потпуности вратити њихова права и добро име.

С поштовањем се односимо према представницима свих националности које живе на Криму. Ово је њихов заједнички дом, њихова мала отаџбина, и било би исправно да на Криму – знам да Кримљани то подржавају – буду три равноправна државна језика: руски, украјински и кримскотатарски.

Поштоване колеге! У срцу, у главама људи, Крим је увек био и остао саставни део Русије.

Ово убеђење, засновано на истини и правди, било је непоколебљиво, преносило се са колена на колена, пред њим су биле немоћне и време и околности, немоћне су све драматичне промене које смо ми доживели, наша земља је доживела током читавог 20. века.

После револуције, бољшевици су из разних разлога, нека им Бог суди, укључили значајне територије историјског југа Русије у Украјинску савезну републику. То је урађено без узимања у обзир националног састава становника, а данас је то савремени југоисток Украјине.

А 1954. године донета је одлука да се Кримска област преда у њен састав, а истовремено је предан и Севастопољ, иако је тада био у савезничкој подређености. Иницијатор је био лично шеф Комунистичке партије Совјетског Савеза Хрушчов. Оно што га је мотивисало јесте жеља да придобије подршку украјинске номенклатуре или да се искупи за организовање масовних репресија у Украјини 30-их година, но нека се тиме баве историчари.

Нама је битно нешто друго: ова одлука је донета уз очигледна кршења уставних норми које су и тада биле на снази. <...> Али углавном... ова одлука је схваћена као нека врста формалности, јер су територије пренете у оквире једне велике земље. Тада је једноставно било немогуће замислити да Украјина и Русија не могу бити заједно, да могу бити различите државе. <...>

Оно што је изгледало невероватно, нажалост, постало је реалност. СССР се распао. <...> А када се Крим одједном нашао у другој држави, тада је Русија већ осетила да није само покрадена, већ опљачкана.

Истовремено, мора се такође искрено признати да је сама Русија, покретањем параде суверенитета, допринела распаду Совјетског Савеза, а када је формализован распад СССР-а, заборавила је на Крим и главну базу Црноморске флоте – Севастопол.

Милиони Руса су заспали у једној држави, а пробудили се у иностранству, преко ноћи су се пронашли као националне мањине у бившим совјетским републикама, а руски народ је постао један од највише, ако не и највише подељени народ на свету.

Данас, много година касније, чуо сам како Кримљани, сасвим недавно, причају да су их тада, 1991. године, преносили из руке у руку баш као врећу кромпира. Тешко је не сложити се са тим. Руска држава, шта је то? Русија, зар не? Спустила је главу и помирила се, прогутавши ову увреду. Наша земља је тада била у тако тешком стању да једноставно није могла да заштити своје интересе.

Али људи нису могли да се помире са флагрантном историјском неправдом. Свих ових година и грађани и многе јавне личности су више пута покретали ову тему, говорећи да је Крим исконска руска земља, а Севастопол руски град. Да, све смо то добро разумели, осетили срцем и душом, али смо морали да пођемо од преовлађујућих реалности и да градимо добросуседске односе са независном Украјином на новим основама. <...>

С времена на време [у Украјини] су покушавали да одузму Русима историјско памћење, а понекад и њихов матерњи језик, како би постали предмет насилне асимилације.

И наравно, Руси су, као и остали грађани Украјине, патили од јаке политичке и државне перманентне кризе која тресе Украјину више од 20 година.

<...>

Понављам, добро разумем оне који су изашли на Мајдан са мирољубивим паролама, говорећи против корупције, неефикасне јавне управе и сиромаштва. Право на мирне протесте, демократске процедуре и изборе постоје да би се променила власт која не одговара народу.

Али они који су стајали иза најновијих догађаја у Украјини тежили су другим циљевима: припремали су још један државни удар, планирајући да преузму власт без заустављања. Коришћени су терор, убиства и погроми. Главни извршиоци пуча били су националисти,

неонацисти, русофоби и антисемити. Они су ти који у многоме одређују живот у Украјини до данас.

<...>

Онима који су се одупирали пучу одмах је забрањено репресијама и разбојничким операцијама. А први на реду био је, наравно, Крим, Крим који говори руски.

У вези са тим, становници Крима и Севастопоља обратили су се Русији са апелом да заштити њихова права и сам живот, да спречи оно што се дешавало, и још увек се дешава у Кијеву, Доњецку, Харкову и неким другим градовима Украјине.

Наравно, нисмо могли да не одговоримо на овај захтев, нисмо могли да оставимо Крим и његове становнике у невољи, иначе би то била само издаја.

Пре свега, требало је помоћи да се створе услови за мирно, слободно изражавање воље, како би Кримљани први пут у историји могли сами да одреде своју судбину. Међутим, шта данас чујемо од колега из западне Европе, из Северне Америке? Речено нам је да кршимо међународно право. Прво, добро је да су се бар сетили да постоји међународно право, и хвала им на томе, боље икад него никад.

И, друго, најважније: шта ми то наводно кршимо? Да, председник Руске Федерације је добио од горњег дома парламента право да користи оружане снаге у Украјини. Али ово право, строго говорећи, још није искоришћено. Руске оружане снаге нису ушле на Крим, већ су биле тамо у складу са међународним уговором. Да, појачали смо наше груписање, али у исто време – желим то да истакнем да сви знају и чују – нисмо чак ни прекорачили максималну дозвољену јачину наших оружаних снага на Криму, а она је предвиђена у обиму од 25.000 људи; једноставно није било потребе за овим.

Даље. Проглашавајући своју независност, расписивањем референдума, Врховни савет Крима се позвао на Повелу Уједињених нација, која се односи на право нације на самоопредељење. Узгред, и сама Украјина, желим да подсетим, када је најављивала повлачење из СССР-а, учинила је то исто, готово текстуално. У Украјини су искористили ово право, док је Кримљанима то ускраћено. Зашто?

Осим тога, кримске власти су се ослониле на познати косовски преседан, преседан који су наши западни партнери сами створили, како кажу, својим рукама, у ситуацији апсолутно сличној кримској – признали су одвајање Косова од Србије као легитимно, доказујући свима да никаква дозвола централних власти држава за једнострано

проглашење независности није потребна.

<...>

Од тих истих Сједињених Држава и Европе чујемо да је Косово, кажу, опет нека врста посебног случаја. У чему се, по мишљењу наших колега, огледа његова ексклузивност? Испоставило се да је током сукоба на Косову било много људских жртава. Да ли је ово правни аргумент или шта?

<...> А онда, знате, то више нису ни двоструки стандарди. Ово је неки невероватан примитиван и директан цинизам. Не можете учинити да све тако грубо одговара вашим интересима, да исти објекат данас називате белим, а сутра црним. Зар испада да се сваки конфликт мора довести до људских жртава?

<...>

Причају нам о некој руској интервенцији на Криму, о агресији. Чудно је то чути. Не сећам се ниједног случаја из историје да је интервенција била без иједног метка и без људских жртава.

Поштоване колеге! Ситуација око Украјине као у огледалу одражава оно што се сада дешава, и оно што се дешавало протеклих деценија у свету. Након нестанка биполарног система, на планети више није било стабилности.

Кључне и међународне институције се не јачају, већ често, нажалост, деградирају. Наши западни партнери, на челу са Сједињеним Америчким Државама, више воле да се у својој практичној политици руководе правом јачег, а не међународним правом. Поверовали су у своју изабраност и искључивост, у то да им је дозвољено да одлучују о судбини света, да само они увек могу да буду у праву. Делују како хоће: ту и тамо примењују силу против суверених држава, граде коалиције по принципу „ко није са нама, тај је против нас“.

Да би агресији дали привид законитости, избијају неопходне резолуције из међународних организација, а ако из неког разлога то не успе, потпуно игноришу Савет безбедности УН и УН у целини.

<...>

Постојао је и читав низ контролисаних „обојених” револуција. Јасно је да су људи у оним земљама у којима су се ти догађаји десили уморни од тираније, од сиромаштва, од бесперспективности, али та осећања су једноставно цинично искоришћена. Овим земљама су наметнути стандарди који ни на који начин нису одговарали њиховом начину живота, традицији или култури ових народа. Као резултат тога, уместо демократије и слободе, долази до хаоса, избијања

насиља, низа преврата. „Арапско пролеће“ заменила је „арапска зима“.

Сличан сценарио спроведен је у Украјини. Они су 2004. године, да би прогурали потребног кандидата на председничким изборима, смислили неку врсту трећег круга, који није био предвиђен законом. Просто апсурд и изругивање уставу. А сада су бацили у акцију добро припремљену, добро опремљену војску милитаната.

Разумемо шта се дешава, разумемо да су те акције биле усмерене и против Украјине и Русије, и против интеграција на евроазијском простору.

И то у време када је Русија искрено тражила дијалог са нашим колегама на Западу. Константно нудимо сарадњу по свим кључним питањима, желимо да јачамо ниво поверења, желимо да наши односи буду равноправни, отворени и поштени. Али нисмо видели кораке у сусрет нама.

Напротив, увек смо изнова обмањивани, доносиле су се одлуке иза наших леђа, постављали су нас пред свршен чин. Тако је било и са ширењем НАТО-а на исток, са размештањем војне инфраструктуре у близини наших граница. Стално су нам говорили исто: „Па, ово вас се не тиче.“ Лако је рећи да нас се то не тиче.

<...>

Данас нам прете санкцијама, али већ живимо под низом ограничења, која су веома значајна за нас, за нашу економију, за нашу земљу. На пример, још у време Хладног рата, САД, а потом и друге земље, забраниле су продају велике листе технологија и опреме СССР-у, састављајући такозване КОКОМ-ове спискове. Данас су формално укинута, али само формално, у ствари, многе забране су и даље на снази.

Једном речју, имамо све разлоге да верујемо да се и данас наставља озлоглашена политика обуздавања Русије, која је вођена у 18, 19. и 20. веку. Стално покушавају да нас отерају у неки ћошак зато што имамо самосталну позицију и зато што је бранимо, зато што ствари називамо правим именима и нисмо лицемерни. Али све има своје границе. А у случају Украјине, наши западни партнери су прешли границу, понашали се грубо, неодговорно и непрофесионално.

<...>

Данас је потребно прекинути хистерију, напустити хладноратовску реторику и признати очигледно: Русија је самосталан, активан учесник у међународном животу, она, као и друге земље, има националне интересе који се морају узети у обзир и поштовати.

<...>

Данас желим да се обратим народу Сједињених Америчких Држава, људима који су од оснивања ове државе, усвајања Декларације о независности, поносни што им је слобода најважнија. Зар не вреде једнако и жеље становника Крима да слободно бирају своју судбину? Разумите нас.

Верујем да ће ме разумети Европљани и пре свега Немци. Да подсетим да у току политичких консултација о уједињењу Источне и Западне Немачке, на, најблаже речено, експертском, али на веома високом нивоу, за идеју уједињења нису били ни близу сви представници држава немачких савезника. А наша земља је, напротив, недвосмислено подржавала искрену, незадрживу жељу Немаца за националним јединством.

Сигуран сам да ово нисте заборавили, а надам се да ће и грађани Немачке подржати тежње руског света, историјске Русије, да обнови јединство.

Обраћам се и народу Украјине. Искрено желим да нас разумете: ни у ком случају не желимо да вам наудимо, да вређамо ваша национална осећања. Увек смо поштовали територијални интегритет украјинске државе, за разлику од оних који су јединство Украјине жртвовали својим политичким амбицијама. <...> Желим да ме чујете, драги пријатељи. Не верујте онима који вас плаше Русијом, вичући да ће други региони следити Крим. Не желимо поделу Украјине, нама то не треба. Што се тиче Крима, он је био и остаће руски, украјински и кримскотатарски.

Понављам, он ће бити, као што је вековима био, дом за представнике свих народа који тамо живе. Али он никада неће бити бандеровски!

Крим је наше заједничко наслеђе и најважнији фактор стабилности у региону. И ова стратешка територија треба да буде под јаким, стабилним суверенитетом, који, у ствари, данас може бити само руски. У супротном, драги пријатељи (обраћам се и Украјини и Русији), ви и ја, и Руси и Украјинци, можемо потпуно изгубити Крим, и то у краткој историјској перспективи. Молим вас, размислите о овим речима.

Да подсетим и да су у Кијеву већ дате изјаве о превременом уласку Украјине у НАТО. Шта би ова перспектива значила за Крим и Севастопољ? То што би се у граду руске војничке славе појавила НАТО флота, што би настала претња за цео југ Русије – и то не нека краткотрајна, већ савршено конкретна. То што је реално могло да се деси, десило би се, да није било избора Кримљана. Хвала им на томе.

<...>

Поштовани становници Крима и града Севастопоља! Цела Русија се дивила вашој храбрости, достојанству и смелости, ви сте одлучивали о судбини Крима. Ових дана били смо ближи него икад, подржавали једни друге. То су била искрена осећања солидарности. Управо на таквим прекретницама у историји испитује се зрелост и снага националног духа. И народ Русије је показао такву зрелост и такву снагу, својом солидарношћу је подржао своје сународнике.

Чврстоћа спољнополитичке позиције Русије заснивала се на вољи милиона људи, на националном јединству, на подршци водећих политичких и друштвених снага. Желим да се захвалим свима на овом патриотском духу. Свима без изузетка. Али за нас је важно да наставимо да одржавамо исту консолидацију како бисмо решили задатке који стоје пред Русијом.

<...>

Поштоване колеге!

Разумем Кримљане који су поставили питање на референдуму веома директно и јасно: Крим треба да буде или са Украјином или са Русијом. <...> Кримљани су то питање покренули оштро, бескомпромисно, без икаквих полугласова. Референдум је одржан отворено и поштено, а људи на Криму су јасно и убедљиво изразили своју вољу: желе да буду са Русијом. <...>

Позната су вам последња истраживања јавног мњења која су пре неки дан спроведена у Русији: око 95% грађана сматра да Русија треба да штити интересе Руса и представника других националности који живе на Криму, 95%. А више од 83% верује да Русија то треба да уради, чак и ако таква позиција компликује наше односе са неким државама. А 86% грађана наше земље уверено је да је Крим и даље руска територија, руска земља. Ово је веома важна цифра, апсолутно је у корелацији са оним што се десило на Криму на референдуму – скоро 92% је гласало за припајање Крима Русији.

На тај начин, и одлучујућа већина становника Крима и апсолутна већина грађана Руске Федерације подржавају поновно уједињење Републике Крим и града Севастопоља са Руском Федерацијом.

Ствар је на политичкој одлуци саме Русије. А она се може заснивати само на вољи народа, јер је само народ извор сваке власти. Поштовани чланови Савета Федерације! Поштовани посланици Државне Думе! Грађани Русије, становници Крима и Севастопоља! Данас, на основу резултата референдума који је одржан на Криму, ослањајући се на вољу народа, подносим Федералној скупштини и

тражим да се размотри Уставни закон о пријему два нова субјекта Федерације у састав Русије: Републике Крим и града Севастопоља, као и да ратификују Уговор о уласку Републике Крим и града Севастопоља у састав Руске Федерације. Не сумњам у вашу подршку!

О ИСТОРИЈСКОМ ЈЕДИНСТВУ РУСА И УКРАЈИНАЦА

Ауторски чланак В. В. Путина
(Москва, 12. 7. 2021.)

Недавно сам, одговарајући у ходу „Директној линији“ на питање о руско-украјинским односима, рекао да су Руси и Украјинци један народ, јединствена целина. Ове речи нису данак некој конјуктури или актуелним политичким приликама. О томе сам говорио више пута и то је моје уверење. Због тога сматрам потребним да детаљно изнесем свој став и да оценим тренутну ситуацију.

Одмах да истакнем да зид који је настао последњих година између Русије и Украјине, заправо једног историјског и духовног простора, доживљавам као велику заједничку несрећу, као трагедију. Пре свега, то су последице наших сопствених грешака које су се десиле у различитим периодима. Али су и резултат сврсисходног рада тих сила које су увек настојале да поткопају наше јединство. Формула која се примењује позната је од памтивека: завади па владај. Ништа ту нема ново. Отуда покушаји играња на националном питању, сејање раздора међу људима. И као најважнији задатак – подела, а затим и међусобно сукобљавање јединственог народа.

Да бисмо боље разумели садашњост и гледали у будућност, морамо се окренути историји. Наравно, у оквиру чланка немогуће је обухватити све догађаје који су се одиграли пре више од хиљаду година. Али ја ћу се устремити на оне кључне, моменте преокрета, које ми, и у Русији и у Украјини, треба да памтимо.

И Руси, и Украјинци, и Белоруси су наследници Древне Русије, која је била најкрупнија држава у Европи. Словенска и друга племена на огромном простору, од Ладоге, Новгорода, Пскова до Кијева и Чернигова, била су обједињена једним језиком (сада га називамо староруским), економским везама, влашћу кнежева из династије Рјуриковича. А после покрштавања Русије – и јединственом православном вером. Духовни избор Светог Владимира, који је био и новгородски и велики кијевски кнез, и данас умногоме одређује наше међуљудске односе.

Кијевски кнежевски престо је заузимао доминантан положај у Древној Русији. Тако је било од краја IX века. Речи Олега Вештог о Кијеву: „Нека ово буде мајка руских градова“, за потомке су сачуване

у „Причи о давним годинама“ (*Повесть временных лет*).

Касније, као и друге европске државе тог времена, Древна Русија се суочила са слабљењем централне власти и распарчаношћу. Истовремено треба да се зна, да су и обични људи доживљавали Русију као заједнички простор, као своју Отаџбину.

Након рушилачке најезде Бату-кана, када су многи градови, укључујући и Кијев, били разорени, распарчаност се појачала. Североисточна Русија је пала под власт Хорде, али је задржала ограничени суверенитет. Јужне и западне руске земље су у основи постале део Велике кнежевине Литваније, која се, на шта желим да скренем пажњу, у историјским документима називала Велика кнежевина Литванска и Руска.

Представници кнежевских и бојарских родова су прелазили у службу од једног кнеза до другог, ратовали међусобно, али бивали и у пријатељским односима и склапали савезе. На Куликовом пољу, поред великог кнеза московског Дмитрија Ивановича, борио се и војвода Боброк из Волиније против синова великог кнеза литванског Олгерда – Андреја Полоцког и Дмитрија Брјанског. У исто време, велики кнез литвански Јагајло, син тверске кнегиње, повео је своје трупе на војно уједињење са Мамајем. Све су то странице наше заједничке историје, одраз њене сложености и вишедимензионалности.

Важно је напоменути да су и у западним и источним руским земљама говорили истим језиком. Вера је била православна. До средине 15. века одржавала се јединствена црквена управа.

У новом кругу историјског развоја тачке привлачења и консолидације територија Древне Русије су могле да постану и Литванска Русија и јачајућа Московска Русија. Историја је одредила да Москва постане центар поновног уједињења, наставивши традицију древне руске државности. Московски кнезови – потомци кнеза Александра Невског – збацили су окупаторски јарам и почели да сакупљају историјске руске земље.

У Великој кнежевини Литванији су се одвијали другачији процеси. У 14. веку владајућа елита Литваније је прешла у католичанство. У 16. веку је закључена Лублинска унија са Пољском Краљевином – формирана је „Државна заједница оба народа“ (у суштини, пољског и литванског). Пољско католичко племство је добило значајне земљишне поседе и привилегије на територији Русије. Према Брестској унији 1596. године, део западноруског православног свештенства потчинио се власти Римског папе. Спроводило се опољачење и латинизација, а потискивало православље.

Као одговор, током 16–17. века растао је ослободилачки покрет православног становништва испод Дњепра. Преломни догађаји су настали у време хетмана Богдана Хмељницког. Његове присталице су покушале да остваре аутономију од Државне заједнице.

У молби Запорошке војске краљу Државне заједнице 1649. године говорило се о поштовању права руског православног становништва, о томе како је „војвода Кијева био од народа руског и закона грчког и да не сме да гази цркве Божије...“ Али Запорошци то нису чули.

Уследила су обраћања Б. Хмељницког Москви, које су разматрали Земски сабори. Ово највише представничко тело Руске државе је 1. октобра 1653. године одлучило да подржи припаднике исте вере и узме их под своју заштиту. Јануара 1654. године Перејаславска скупштина је потврдила ову одлуку. Затим су амбасадори Б. Хмељницког и Москве обишли десетине градова, укључујући Кијев, чији су становници положили заклетву руском цару. Узгред, ништа слично томе није било при склапању Лублинске уније.

У писму Москви 1654. године Б. Хмељницки је захвалио цару Алексеју Михајловичу што је он „целу Војску запорошку и цео свет православно руски под јаку и високу руку своју царску изволио да прихвати“. То значи, да су у обраћањима и пољском краљу и руском цару, Запорошци себе називали руским православним народом.

Током дуготрајног рата између Руске државе и Државне заједнице Пољске и Литваније, неки од хетмана, наследници Б. Хмељницког, или су се „удаљили“ од Москве, или су тражили подршку од Шведске, Пољске и Турске. Али, понављам, за народ је рат, у суштини, имао ослободилачки карактер. Он је завршен Андрусовским примирјем 1667. године. Коначне резултате је учврстио „Вечни мир“ из 1686. године. У састав Руске државе су ушли град Кијев и земље леве обале Дњепра, укључујући Полтаву, Черњихив и Запорожје. Њихови становници су се поново ујединили са главним делом руског православног народа. Иза саме ове области усталио се назив „Мала Русија“ (Малорусија).

Назив „Украјина“ тада се чешће користио у смислу, у којем се староруска реч „окрајина“ сусреће у писаним изворима још од 12. века, када је реч о разним пограничним територијама. А реч „Украјинац“, такође судећи и по архивским документима, првобитно је означавала људе граничне службе који су обезбеђивали заштиту спољних граница.

На Деснообалској, која је остала у Државној заједници, рестауриран је стари поредак, појачано друштвено и верско угњетавање. Левообалске земље, узете под заштиту јединствене државе су, насупротив првопоменутима, почеле да се активно развијају. Ту су се масовно досељавали становници са друге стране Дњепра. Тражили су подршку од људи истог језика и, наравно, исте вере.

За време Северног рата са Шведском, становници Малорусије нису имали избор на којој страни ће бити. Мазепину побуну подржао је само мали део Козака. Људи различитих друштвених слојева су себе сматрали Русима и православцима.

Представници козачких старешина, у оквиру дворског сталежа, достигли су висине политичке, дипломатске и војне каријере у Русији. Дипломци Кијевско-Мохиланске академије имали су водећу улогу у црквеном животу. Тако је било и у време хетманства – у суштини, аутономног државног утврђења са својом посебном унутрашњом структуром, а затим – и у Руском царству. Малоруси су на много начина створили велику заједничку државу, њену државност, културу и науку. Учествовали су у освајању и развоју Урала, Сибира, Кавказа, Далеког истока. Иначе, у совјетском периоду староседеоци Украјине су заузимали најзначајније, укључујући и највише положаје у руководству јединствене државе. Довољно је рећи да су укупно скоро 30 година на челу КПСС били Н. Хрушчов и Л. Брежњев, чија је партијска биографија била најтешње повезана са Украјином.

У другој половини 18. века, после ратова са Османским царством, у састав Русије је ушао Крим, као и земље Црноморског региона, које су добиле назив „Новорусија“. Населили су их људи из свих руских губернија. После подела Државне заједнице Пољске и Литваније, Руско царство је вратило западне староруске земље, са изузетком Галиције и Закарпатја, које су нашле у саставу Аустријског, а касније и Аустроугарског царства.

Интеграција западноруских земаља у заједнички државни простор није била само резултат политичких и дипломатских одлука. Она се заснивала на заједничкој вери и културним традицијама. И опет, посебно ћу напоменути – на језичкој блискости. Тако је почетком 17. века један од јерарха Унијатске цркве Јосиф Рутски известио Рим да становници Московije називају Русе из Државне заједнице Пољске и Литваније својом браћом, да је њихов писани језик потпуно исти, а њихов говорни језик се помало разликује, али не значајно. По његовом излагању, то је исто као код становника Рима и Бергама. Ово је, као што знамо, центар и север савремене Италије.

Наравно, током много векова расцепканости и живота у различитим државама појавиле су се регионалне језичке карактеристике, дијалекти. Књижевни језик је обogaћен на рачун народног језика. Овде су огромну улогу одиграли Иван Котљаревски, Григориј Сковорода и Тарас Шевченко. Њихова дела су наше заједничко књижевно и културно наслеђе. Поезија Тараса Шевченка писана је на украјинском језику, док је проза углавном на руском. Књиге Николаја Гогоља, родољуба Русије, родом из Полтавске области, писане на руском језику, пуне су малоруских народних израза и фолклорних мотива. Како је могуће поделити ово наслеђе између Русије и Украјине? И зашто то радити?

Југозападне земље Руског царства, Малорусија, Новорусија и Крим су се развиле као разнолике по свом етничком и верском саставу. Ту су живели кримски Татари, Јермени, Грци, Јевреји, Карaitи, Криманци, Бугари, Пољаци, Срби, Немци и други народи. Сви су сачували своју веру, традицију и обичаје.

Не стремим никаквој идеализацији. Познат је и Валујевски циркулар из 1863. и Емски акт из 1876. године, који је ограничавао објављивање и увоз из иностранства верске и друштвено-политичке литературе на украјинском језику. Али историјски контекст је овде важан. Ове одлуке су донете у позадини драматичних догађаја у Пољској, жељи лидера пољског националног покрета да искористе „украјинско питање“ за сопствене интересе. Додаћу, да су се и даље објављивала уметничка дела, збирке украјинских песама и народне песме. Објективне чињенице говоре о томе, да је у Руском царству текао активан процес развоја малоруског културног идентитета у оквиру велике руске нације, уједињујући Великорусе, Малорусе и Белорусе.

Истовремено, међу пољском елитом и неким делом малоруске интелигенције, појавиле су се и ојачале идеје о украјинском народу одвојеном од руског. Историјске основе овде није било, нити је могло бити; па су се закључци заснивали на разним фикцијама. Све до тога да Украјинци, наводно, уопште нису Словени, или пак обрнуто, да су Украјинци прави Словени, док Руси, „Московити“, нису. Такве „хипотезе“ се све више користе у политичке сврхе као инструмент ривалства између европских држава.

Од краја 19. века, аустроугарске власти су се бавиле овом темом – била је то противтежа како пољском националном покрету, тако и москвофилским расположењем у Галицији. Током Првог светског рата, Беч је допринео формирању такозване Легије украјинских сечких стрелаца. Галичане, осумњичене за симпатије

према православљу и Русији, подвргавали су тешким репресијама, бацали их у концентрационе логоре Талерхоф и Терезин.

Даљи развој догађаја повезан је са распадом европских царстава, са жестоком Грађанским ратом који се одвијао на огромном простору бившег Руског царства, уз страну интервенцију.

После Фебруарске револуције, у марту 1917. године, у Кијеву је створена Централна скупштина која је претендовала на улогу органа највише власти. У новембру 1917. на свом трећем заседању објавила је стварање Украјинске Народне Републике (УНР) у саставу Русије.

У децембру 1917. године представници УНР су стигли у Брест-Литовск, где је Совјетска Русија водила преговоре са Немачком и њеним савезницима. На састанку 10. јануара 1918. године шеф украјинске делегације је прочитао ноту о независности Украјине. Тада је Централна скупштина, на свом четвртном заседању, прогласила Украјину независном.

Проглашени суверенитет се испоставио кратког века. Буквално неколико недеља касније, делегација Скупштине је потписала посебан уговор са земљама немачког блока. Како су се нашли у тешком положају, Немачкој и Аустроугарској су били потребни украјински хлеб и сировине. Да би обезбедили велике испоруке, добили су сагласност да пошаљу своје трупе и техничко особље у УНР. Фактички, искористили су то као изговор за окупацију.

Оне, који су данас дали Украјину под потпуну спољну контролу, корисно је подсетити да се тада, 1918. године, таква одлука показала кобном за режим који је владао у Кијеву. Уз директно учешће окупаторских трупа, Централна скупштина је збачена, а на власт је доведен хетман П. Скоропадски, који је уместо УНР прогласио Украјинску државу, која се, у суштини, налазила под немачким протекторатом.

У новембру 1918. године – после револуционарних догађаја у Немачкој и Аустроугарској – П. Скоропадски је, изгубивши подршку немачких бајонета, променио правац и изјавио да ће „Украјина прва деловати у вези са формирањем Сверуске федерације.“ Међутим, убрзо се режим поново променио. Дошло је време тзв. Директоријума.

У јесен 1918. године украјински националисти су прогласили Западноукрајинску Народну Републику (ЗУНР), а у јануару 1919. године су објавили њено уједињење са Украјинском Народном Републиком. У јулу 1919. године украјинске јединице су поражене

од пољских трупа, а територија бившег ЗУНР-а пала је под власт Пољске.

У априлу 1920. године С. Петљура (један од „хероја“ који се намећу савременој Украјини) склопио је тајне конвенције у име Директоријума УНР, према којима је у замену за војну подршку дао Пољској земље Галиције и Западне Волиније. У мају 1920. године петљуровци су ушли у Кијев у конвоју пољских јединица. Али не задуго. Већ у новембру 1920. године, након примирја између Пољске и Совјетске Русије, остаци петљуриних трупа предали су се тим истим Пољацима.

На примеру УНР се види, колико су нестабилне биле разне врсте квазидржавних формација које су настале на пространству бившег Руског царства током грађанског рата и немира. Националисти су стремили да створе своје засебне државе, лидери Белог покрета су заговарали недељиву Русију. Многе републике које су основале присталице бољшевика нису замишљале своје постојање изван Русије. Истовремено, из разних разлога, лидери бољшевичке партије су их понекад буквално потискивали ван граница Совјетске Русије.

Дакле, почетком 1918. године проглашена је Доњецко-Криворошка Совјетска Република, која се окренула Москви са питањем о уласку у састав Совјетске Русије. Дошло је до одбијања. В. Лењин се састао са руководиоцима ове републике и позвао их да делују у саставу Совјетске Украјине. Централни комитет РКП(б) је 15. марта 1918. године директно одлучио да пошаље делегате на Украјински конгрес Совјета, укључујући и Доњецки басен, и да на конгресу створи „једну владу за целу Украјину“. Територије Доњецко-Криворошке Совјетске Републике су касније, углавном, чиниле области са југоистока Украјине.

Према Ришком уговору из 1921. године између РСФСР, Украјинске ССР и Пољске, западне земље бившег Руског царства припале су Пољској. У међуратном периоду пољска влада је покренула активну политику расељавања, стремићи да промени етнички састав у „источним кресима“ – тако су се у Пољској називале територије данашње Западне Украјине, Западне Белорусије и дела Литваније. Спроводила се жестока колонизација, потиснута је локална култура и традиција. Касније, већ током Другог светског рата, радикалне групе украјинских националиста су то користиле као изговор за терор не само над пољским, већ и јеврејским и руским становништвом.

Године 1922, током стварања СССР-а, чији је један од оснивача била Украјинска ССР, након прилично оштре дискусије међу вођама

большевика, био је реализован лењинистички план за формирање савезне државе као федерације равноправних република. У текст Декларације о формирању СССР-а, а потом и у Устав СССР-а из 1924. године, увели су право слободног изласка република из Уније. Тако је најопаснија „темпирана бомба“ постављена у темеље наше државности. И експлодирала је, чим је нестао сигурносни механизам у виду руководеће улоге КПСС, која се на крају и сама распала изнутра. Почела је „парада суверенитета“. И 8. децембра 1991. године потписан је такозвани Беловешки споразум о стварању Заједнице независних држава, којим је проглашено да „Савез ССР као субјекат међународног права и геополитичке реалности престаје да постоји“. Узгред, Украјина није потписала нити ратификовала Устав ЗНД који је усвојен још 1993. године.

У ‘20 и ‘30-им годинама прошлог века, большевици су активно спроводили политику „коренизације“, која се у Украјинској ССР спроводила као украјинизација. Символично је, што се у оквиру ове политике, уз сагласност совјетских власти, М. Грушевски вратио у СССР и био изабран за члана Академије наука. Он је бивши председник Централне скупштине, један од идеолога украјинског национализма, који је својевремено уживао подршку Аустроугарске.

„Коренизација“ је, безусловно, одиграла велику улогу у развоју и јачању украјинске културе, језика и идентитета. Истовремено, под маском борбе против тзв. руског великодржавног шовинизма, украјинизација је често наметана онима који себе нису сматрали Украјинцима. Управо је совјетска национална политика – уместо велике руске нације, тројединог народа који су чинили Великоруси, Малоруси и Белоруси – на државном нивоу фиксирала положај три посебна словенска народа: руски, украјински и белоруски.

Године 1939. земље које је претходно заузела Пољска враћене су СССР-у. Значајан део њих припојен је Совјетској Украјини. Године 1940. део Бесарабије (коју је 1918. окупирао Румунија), и Северна Буковина ушле су у састав Украјинске ССР. Године 1948. – и прноморско острво Змејни. Године 1954. Кримска област РСФСР је предата у састав Украјинске ССР – уз грубо кршење тада важећих правних норми.

Одвојено ћу рећи о судбини Подкарпатске Русије, која се након распада Аустроугарске нашла у Чехословачкој. Значајан део локалног становништва чинили су Русини. О томе се сада мало говори, али након ослобођења Закарпатја од стране совјетских трупа, конгрес православног становништва у региону изјаснио се за укључивање Подкарпатске Русије у РСФСР или директно у СССР

– са правом одвојене Карпаторуске републике. Али ово мишљење народа је игнорисано. И у лето 1945. године је објављено у новинама „Правда“, о историјском чину поновног уједињења Закарпатске Украјине „са њеном давном отацбином – Украјином“.

На тај начин, савремена Украјина је, целовито и у потпуности, дете совјетске ере. Знамо и памтимо, да је у великој мери настала на рачун историјске Русије. Довољно је упоредити које су земље поново уједињене са Руском државом у 17. веку и са којим територијама је Украјинска ССР изашла из састава Совјетског Савеза.

Бољшевици су третирали руски народ као непресушан материјал за друштвене експерименте. Сањали су о светској револуцији, која ће, по њиховом мишљењу, у потпуности укинути националне државе. Зато су границе одсецали произвољно, па су разделили великодушне територијалне „поклоне“. На крају крајева, више није важно шта је тачно руководило вођама бољшевика док су уништавали земљу. Можемо се расправљати о детаљима, о позадини и логици одређених одлука. Једно је јасно: Русија је, фактички, била опљачкана.

Радећи на овом чланку нисам се ослањао на неке тајне архиве, већ на отворене документе који садрже добро познате чињенице. Руководиоци савремене Украјине и њихови спољни покровитељи не желе да се сећају ових чињеница. Али у разним приликама, на месту и ван места, укључујући и иностранство, данас је уобичајено да се осуђују „злочини совјетског режима“, укључујући међу њима чак и оне догађаје са којима ни КПСС, ни СССР, а нарочито савремена Русија, немају никакве везе. Истовремено, акције бољшевика да отцепе историјске територије од Русије не сматрају се кривичним делом. Јасно је зашто. Оне који нам не желе добро – то радује, пошто је то довело до слабљења Русије.

У СССР-у границе између република, наравно, нису доживљаване као државне, оне су носиле условни карактер у оквирума једне државе, која је, уз све атрибуте федерације, у суштини била високо централизована – за рачун, понављам, руководеће улоге КПСС. Али 1991. године, све ове територије, и што је најважније, људи који су тамо живели, изненада су се нашли у иностранству. И већ су били заиста одсечени од своје историјске Отаџбине.

Шта да кажемо? Све се мења. Укључујући државе и друштва. И, наравно, део једног народа у току свог развоја, због низа разлога и историјских околности, може у одређеном тренутку да осети и препозна себе као посебну нацију. Како то третирати? Одговор може да буде само један: с поштовањем!

Хоћете да створите сопствену државу? Изволите! Али под којим условима? Да подсетим овде на оцену једног од најсјајнијих политичких фигура нове Русије, првог градоначелника Санкт Петербурга А. Собчака. Као високопрофесионални правник, сматрао је да свака одлука треба да буде легитимна, па је 1992. године изнео следеће мишљење: републике-оснивачи Савеза, након што су саме поништиле Уговор из 1922. године, требало би да се врате у границе, које су заузимале пре уласка у Савез. Сва остала територијална прибављања су предмет расправе и преговора, јер је њихова основа поништена.

Другим речима, одлазите са оним, са чиме сте дошли. Такву логику је тешко оспорити. Додаћу само да су бољшевици, као што сам већ истакао, започели самовољно прекрајање граница још пре стварања Савеза, а све манипулације са територијама вршили су добровољно, не базирајући се на мишљење народа.

Руска Федерација је признала нове геополитичке реалности. И не само признала, већ је учинила много да Украјина постане независна држава. У тешким 1990-им годинама и у новом миленијуму пружили смо значајну подршку Украјини. У Кијеву користе сопствену „политичку аритметику“, али Украјина је 1991–2013. уштедела више од 82.000.000.000 долара за свој буџет само због ниске цене гаса, а данас се буквално „хвата“ за 1.500.000.000 долара руских плаћања за транзит нашег гаса у Европу. А ако би се одржавале економске везе између наших држава, позитиван ефекат за Украјину би износио десетине милијарди долара.

Украјина и Русија су се деценијама и вековима развијале као јединствени економски систем. На висини сарадње коју смо имали пре 30 година данас би нам позавиделе државе ЕУ. Ми смо природни, комплементарни економски партнери. Таква тесна међусобна повезаност може да повећа конкурентске предности и да умножи потенцијале обе државе.

А потенцијал је у Украјини био велики и укључивао је моћну инфраструктуру, систем за транспорт гаса, напредну бродоградњу, изградњу авиона, ракетоградњу, израду инструмената, научне, конструкторске и инжењерске школе светске класе. Добивши такво наслеђе, лидери Украјине су, проглашавајући независност, обећали да ће украјинска економија постати једна од водећих, а животни стандард људи један од највиших у Европи.

Данас индустријски високотехнолошки гиганти, којима су се некада поносиле и Украјина и цела држава, лежи у блату. За последњих 10 година, производња инжењерских машина је опала за

42%. Разморе деиндустријализације и уопште деградације привреде видљиве су на таквом показатељу као што је производња електричне енергије, која се у Украјини за 30 година скоро преполовила. И на крају, према подацима ММФ-а, 2019. године, чак и пре епидемије коронавируса, украјински БДП по глави становника био је мањи од 4.000 долара. То је ниже него у Републици Албанији, Републици Молдавији и у непризнатом Косову. Украјина је сада најсиромашнија земља у Европи.

А ко је крив за то? Да ли је то народ Украјине? Наравно да не. Украјинске власти су биле те које су истрањирале и бациле у ветар достигнућа многих генерација. Знамо ми, колико је вредан и талентован украјински народ. Зна да истраје и упорношћу досегне успех и изванредне резултате. И ове особине, попут отворености, природног оптимизма, гостољубивости, нису нестале. Осећања милиона људи према Русији су остала иста. Они се према њој не односе само добро, већ са великом љубављу, као и ми према Украјини.

До 2014. године стотине споразума и заједничких пројеката радило је на развоју наше привреде, пословних и културних веза, јачању безбедности и решавању заједничких друштвених и еколошких проблема. Они су донели опипљиву корист људима – и у Русији и у Украјини. То је оно, што смо ми сматрали најважнијим. И зато смо плодотворно сарађивали са свим, подвлачим, са свим руководиоцима Украјине.

Чак и после познатих догађаја у Кијеву 2014. године, давао сам смернице руској Влади да размисли о могућностима за контакте преко релевантних министарстава и ресора у циљу одржавања и подршке наших економских веза. Међутим, жеље са друге стране није било и до данас је нема. Ипак, Русија је и даље један од три главна трговинска партнера Украјине, а стотине хиљада Украјинаца долазе код нас да раде и овде их дочекују гостољубиво и са подршком. Ето, таква је „држава агресор“.

Када се СССР распао, многи људи у Русији и Украјини су још увек искрено веровали и полазили од тога да ће се наше блиске културне, духовне и економске везе безусловно сачувати, као и заједница народа, који се у својој основи увек осећао јединственим. Међутим, догађаји су, у почетку постепено, а потом све брже, почели да се развијају у другом правцу.

У суштини, украјинска елита је одлучила да оправда независност своје државе негирањем њене прошлости, истина, са изузетком питања граница. Почели су да митологизују и прекрајају

историју, да из ње искључују све што нас спаја, да говоре о периоду боравка Украјине у Руској империји и СССР-у као о окупацији. Нашу заједничку трагедију колективизације и гладовања с почетка 1930-их, представљали су као геноцид над украјинским народом.

Радикали и неонацисти су отворено и све смелије истицали своје амбиције. Повлађивале су им и званичне власти и локални олигарси, који су опљачкали народ Украјине и покрадено држе у западњачким банкама. Спремни су да продају рођену мајку да би сачували свој капитал. Овоме треба додати и хроничну слабост државних институција, тј. позицију добровољног таоца туђе геополитичке воље.

Да подсетим, да су већ давно, много пре 2014. године, САД и земље ЕУ систематски и упорно гурале Украјину да смањи и ограничи економску сарадњу са Русијом. Ми, као најкрупнији трговински и економски партнер Украјине, предложили смо да се о новонасталим проблемима разговара у формату Украјина-Русија-ЕУ. Али сваки пут су нам говорили да Русија нема никакве везе са тим и да се питање тиче само ЕУ и Украјине. Дефакто западне државе су одбиле вишеструке руске понуде за дијалог.

Корак по корак Украјина је увучена у опасну геополитичку игру, чији је циљ био да се Украјина претвори у баријеру између Европе и Русије, у упориште против Русије. Неминовно је дошло време када концепт „Украјина није Русија“ више није довољан. Они захтевају „анти-Русију“, са којом се ми никада нећемо помирити.

Наручиоци овог пројекта су за основу узели старе навике пољско-аустријских идеолога стварања „антимосковске Русије“. И не треба никога обмањивати да се то ради у интересу народа Украјине. Државној заједници Пољске и Литваније никада није била потребна украјинска култура, а камоли козачка аутономија. У Аустроугарској су историјске руске земље немилосрдно експлоатисане и остале најсиромашније. Нацистима, које су служили колаборационисти из Украјинске устаничке армије, није била потребна Украјина, већ животни простор и робови за аријевске господаре.

О интересима украјинског народа није се размишљало ни у фебруару 2014. године. Оправдано незадовољство народа, изазвано најоштријим социо-економским проблемима, грешкама и недоследним деловањем тадашње власти, једноставно је цинично искоришћено. Западне државе су се директно мешале у унутрашња дела Украјине и подржале државни удар. Радикалне националистичке групе су деловале као њен ован за пробој. Њихови слогани, идеологија, директна агресивна русофобија у много чему

су почели да одређују државну политику у Украјини.

Под ударом се нашло све, што нас је спајало и зближавало до данас. Пре свега, руски језик. Да подсетим да су нове „мајданске“ власти пре свега покушале да укину закон о државној језичкој политици. Затим је био закон о „чишћењу власти“, закон о образовању, који је практично прецртао руски језик из образовног процеса.

И коначно, већ у мају ове године, актуелни председник је у Скупштини изнео предлог закона о „аутохтоним народима“. Њиме се признају само они који чине етничку мањину и немају сопствено државно образовање ван Украјине. Закон је донет. Посејано је ново семе раздора. И то у држави, као што сам већ истицао, веома сложеној у погледу територијалног, националног, језичког састава, историје њеног формирања.

Може да зазвучи као аргумент: пошто говоримо о једној великој нацији, о тројединственом народу, каква је онда разлика како људи себе идентификују – као Русе, Украјинце или Белорусе? У потпуности се слажем са овим. Штавише, дефиниција националности, посебно у мешовитим породицама, је право сваког човека који је слободан у свом избору.

Али чињеница је да је у Украјини данас ситуација потпуно другачија, будући да је реч о принудној промени идентитета. А најгоре је то, што су Руси у Украјини принуђени не само да се одричу својих корена, генерација предака, већ и да верују да је Русија њихов непријатељ. Не би било претерано рећи да је курс на насилној асимилацији, на формирању етнички чисте украјинске државе, агресивно настројене према Русији, по својим последицама упоредив са употребом оружја за наше масовно уништење. Као резултат овако грубог, вештачког раскида између Руса и Украјинаца, руски народ у целини може да се смањи за стотине хиљада, па чак и за милионе.

Ударили су и на наше духовно јединство. Као и у време Велике Кнежевине Литваније, започели су ново црквено разграничење. Не кријући да тежи политичким циљевима, световна власт се грубо умешала у црквени живот и довела ствари до раскола, до окупирања цркава и пребијања свештеника и монаха. Чак им ни широка аутономија Украјинске православне цркве, уз очување духовног јединства са Московском патријаршијом, категорички не одговара. Они по сваку цену морају да униште овај видљиви, вековни симбол нашег сродства.

Мислим да је природно да представници Украјине више пута гласају против резолуције Генералне скупштине УН којом се осуђује величање нацизма. Под заштитом званичних власти одржавају се маршеви и бакљаде у част некажњених ратних злочинаца из СС формација. У ранг националних хероја стављају Мазепу, који је издао све у свом кругу, Петљуру, који је за пољско покровитељство плаћао украјинским земљама, и Бандеру, који је сарађивао са нацистима. Чине све, да из памћења младих нараштаја избришу имена правих родољуба и победника, којима су се у Украјини одувек поносили.

За Украјинце који су се борили у редовима Црвене армије, у партизанским одредима, Велики Отаџбински рат је био управо Отаџбински, јер су бранили свој дом, своју велику заједничку Отаџбину. Више од 2.000 бораца су постали Хероји Совјетског Савеза. Међу њима су легендарни пилот Иван Никитович Кожедуб; неустрашиви снајпериста, бранилац Одесе и Севастопоља Људмила Михајловна Павличенко; храбри партизански командант Сидор Артемјевич Ковпак. Ова непопустљива генерација се борила и дала своје животе за нашу будућност, за нас. Заборавити на њихов подвиг значи издати своје дедове, мајке и очеве.

Пројекат „анти-Русија” су одбили милиони Украјинаца. Криманци и Севастопољци су направили свој историјски избор. А људи на југоистоку су мирно покушавали да бране своју позицију. Али сви су, укључујући и децу, евидентирани као сепаратисти и терористи. Почели су да им прете егничким чишћењем и употребом војне силе. И становници Доњецка и Луганска су се наоружали да заштите свој дом, језик, своје животе. Да ли им је остављен другачији избор – после погрома који су захватили градове Украјине, после хорора и трагедије 2. маја 2014. у Одеси, где су украјински неонацисти спаљивали живе људе, направили нови Хатињ? Такав масакр су следбеници Бандере били спремни да изврше на Криму, у Севастопољу, Доњецку и Луганску. Они и данас не одустају од таквих планова. Чекају право време. Али неће дочекати.

Државни удар и касније акције кијевских власти неизбежно су испровоцирале отпор и грађански рат. Према подацима Високог комесара УН за људска права, укупан број жртава у сукобу у Донбасу премашо је 13.000 људи. Међу њима су и старци и деца. Страшни, ненадокнадиви губици.

Русија је учинила све да заустави братоубилаштво. Потписани су Мински споразуми који имају за циљ мирно решење сукоба у Донбасу. Уверен сам да они и даље немају алтернативу. У сваком случају, нико није повукао своје потписе ни пред минским

„Пакетом мера“, нити пред одговарајућим изјавама лидера држава Нормандијског формата. Нико није покренуо ревизију Резолуције Савета безбедности УН од 17. фебруара 2015. године.

У току званичних преговора, посебно након „извлачења“ од западних партнера, представници Украјине периодично изјављују „пуну приврженост“ Минским споразумима, али се у стварности руководе ставом о њиховој „неприхватљивости“. Не намеравамо озбиљно да расправљамо ни о посебном статусу Донбаса, нити о гаранцијама за људе који тамо живе. Они више воле да експлоатишу имиџ „жртве спољне агресије“ и тргују русофобијом. Организују крваве провокације у Донбасу. Једном речју, на све начине привлаче пажњу спољних покровитеља и власника.

Судећи по свему, све више сам уверен у следеће: Кијеву просто није потребан Донбас. Зашто? Зато што, као прво, становници ових региона никада неће прихватити поредак који су покушавали и покушавају да им наметну силом, блокадом, претњама. И као друго, резултати и Минска-1 и Минска-2, који дају реалну шансу за мирно обнављање територијалног интегритета Украјине директним договором са ДНР и ЛНР преко Русије, Немачке и Француске, противрече читавој логици пројекта „анти-Русија“. А он може да се одржи само на непрекидном неговању имиџа унутрашњег и спољашњег непријатеља. И додаћу – под протекторатом, контролом западних држава.

Шта се дешава у пракси. Пре свега, то је стварање атмосфере страха у украјинском друштву, агресивна реторика, помагање неонацистима, милитаризација државе. Уз то, не само потпуна зависност, већ и директна спољна контрола, укључујући надзор страних саветника над украјинским органима власти, специјалним службама и оружаним снагама, војним „управљањем“ територије Украјине и размештањем инфраструктуре НАТО-а. Није случајно што је поменути скандалозни закон о „аутохтоним народима“ усвојен под маском великих НАТО вежби у Украјини.

Под истим прикривањем спроводи се и гутање остатака украјинске привреде и експлоатација њених природних ресурса. Продаја пољопривредног земљишта није далеко, а јасно је ко ће га купити. Да, с времена на време се Украјини додељују финансијска средства и кредити, али под одређеним условима и интересима, под преференцијама и погодностима за западне компаније. Узгред, ко ће отплатити ове дугове? По свему судећи, претпоставља се да ће то морати да ради не само садашња генерација Украјинаца, већ и њихова деца, унуци, а вероватно и прауници.

Западни аутори пројекта „анти-Русија” постављају украјински политички систем на начин да се смењују председници, посланици, министри, али да остане непромењена оријентација на поделу са Русијом, на непријатељство са њом. Главни предизборни слоган актуелног председника био је постизање мира. Дошао је на власт на томе. Испоставило се да су обећања била лажна. Ништа се није променило. А на неки начин се погоршала и деградирала ситуација у Украјини и око Донбаса.

У пројекту „анти-Русија“ нема места за суверену Украјину, као ни за политичке снаге које покушавају да бране њену стварну независност. Они који говоре о помирењу у украјинском друштву, о дијалогу, о проналажењу излаза из ћорсокака који је настао, жигосани су као „проруски“ агенти.

Понављам, за многе у Украјини пројекат „анти-Русија“ је једноставно неприхватљив. А таквих је на милионе. Али не смеју да подигну главу. Они су, практично, били лишени законске могућности да бране своје гледиште. Застрашују их, терају у подземље. За уверења, за изговорену реч, за отворено изражавање свог става, човек се, не само прогања, већ и убија. Убице обично пролазе некажњено.

„Правим“ патриотама Украјине сада се проглашавају само они који мрзе Русију. Штавише, читава украјинска државност, како је разумемо, предлаже се да се у будућности гради искључиво на овој идеји. Мржња и горчина, а светска историја је то више пута доказала, веома су климава основа за суверенитет, чворната многим озбиљним ризицима и тешким последицама.

Јасни су нам сви трикови везани за пројекат „анти-Русија“. И никада нећемо дозволити да се наше историјске територије и нама блиски људи, који тамо живе, искористе против Русије. А онима који тако нешто покушају, желим да кажем да ће на овај начин уништити своју државу.

Садашње власти у Украјини воле да се позивају на западно искуство, сматрају га узором за опонашање. Онда погледајте како живе једна са другом: Аустрија и Немачка, САД и Канада. Блиске по етничком саставу, култури, заправо са истим језиком, оне остају суверене државе, са својим интересима, са својом спољном политиком. Али то не спречава њихову најближу интеграцију или савезничке односе. Имају веома условне, транспарентне границе. А грађани се, прелазећи их, осећају као код куће. Они стварају породице, уче, раде, послују. Узгред, баш као и милиони староседелца Украјине који сада живе у Русији. Ми их гледамо као своје и рођене.

Русија је отворена за дијалог са Украјином и спремна је да разговара о најтежим питањима. Али важно је да схватимо да партнер брани своје националне интересе, а да не служи туђим и није оруђе у нечијим рукама за борбу против нас.

Ми се са поштовањем односимо према украјинском језику и традицији. И према жељи Украјинаца да виде своју државу као слободну, безбедну и просперитетну.

Уверен сам да је истински суверенитет Украјине могућ управо у партнерству са Русијом. Наше духовне, људске и цивилизацијске везе стваране су вековима, сежу до истих извора, пролазиле су кроз иста искушења, достигнућа и победе. Наше сродство се преноси са генерације на генерацију. То је у срцима, у сећању људи који живе у савременој Русији и Украјини, у крвним везама које спајају милионе наших породица. Заједно смо увек били и бићемо вишеструко јачи и успешнији. На крају крајева, ми смо један народ.

Данас ове речи неки дочекују на бајонете. Како ко хоће – може да их тумачи. Али многи људи ће ме чути. И рећи ћу једно: Русија никада није била и никада неће бити „анти-Украјина“. А каква ће Украјина да буде, то нека одлуче њени грађани.

ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА УОЧИ СПЕЦИЈАЛНЕ ВОЈНЕ ОПЕРАЦИЈЕ У УКРАЈИНИ

(Москва, Кремљ, 21. 2. 2022.)

Поштовани грађани Русије! Драги пријатељи!

Тема мог обраћања су догађаји у Украјини и зашто је то толико важно за нас, за Русију. Наравно, мој апел је упућен и нашим сународницима у Украјини.

Мораћемо да да разговарамо чињенично и детаљно. Питање је веома озбиљно.

Ситуација у Донбасу је поново добила критични, заоштрени карактер. И данас вам се обраћам директно не само да проценим догађаје, већ и да вас обавестим о одлукама које се доносе, као и о могућим даљим корацима у овом правцу.

Још једном да нагласим да Украјина за нас није само суседна држава. То је саставни део наше историје, културе, духовног простора. То су наши другови, драги људи, међу којима нису само колеге, пријатељи, бивши саборци, већ и рођаци, људи повезани са нама крвљу и родбинским везама.

Дуго времена су се становници југозападних историјских староруских земаља називали Русима и православнима. Тако је било до 17. века, када је део ових територија поново уједињен са руском државом.

Чини нам се да, у принципу, сви знамо да се ради о добро познатим чињеницама. Истовремено, да бисмо разумели шта се данас дешава, да бисмо објаснили мотиве деловања Русије и циљеве које смо себи поставили, потребно је рећи бар неколико речи о историји тог питања.

Дакле, почећу од тога да је модерну Украјину у потпуности и као такву створила Русија, тачније бољшевичка, комунистичка Русија. Овај процес је започео скоро одмах после револуције 1917. године, а Лењин и његови сарадници су то учинили на веома груб начин према самој Русији – одвајајући, откидајући од ње део њених историјских територија. Наравно, милионе људи који су тамо живели нико ништа није питао.

Тада је, уочи и после Великог отаџбинског рата, Стаљин већ припојио СССР-у и предао Украјини неке земље које су раније

припадале Пољској, Румунији и Мађарској. Истовремено, као својеврсну компензацију, Стаљин је Пољској даровао део првобитних немачких територија, а Хрушчов је 1954. године из неког разлога одузео Крим Русији и такође га поклатио Украјини. У ствари, тако је настала територија Совјетске Украјине.

Али сада бих желео да обратим посебну пажњу на почетни период стварања СССР-а. Мислим да је ово крајње важно за нас. Како се обично каже, морамо поћи изосола.

Да подсетим, да су после Октобарске револуције 1917. године и грађанског рата који је уследио, большевици приступили изградњи нове државности и међу њима су настала прилично оштра неслагања. Стаљин, који је 1922. године комбиновао функције генералног секретара Централног комитета РКП(б) и Народног комесара за националности, предложио је изградњу земље на принципима аутономизације, односно давања републикама – будућим административно-територијалним јединицама – широка овлашћења када се придруже јединственој држави.

Лењин је критиковао овај план и предложио да се понуде уступци националистима, како их је он тада називао – „независнима“. Заправо, баш су те лењинистичке идеје о конфедеративној државној структури и парола о праву нација на самоопредељење до отцепљења, биле основа совјетске државности: прво, 1922. године, оне су садржане у Декларацији о формирању СССР-а, а затим, после Лењинове смрти, и у Уставу СССР-а 1924. године.

Овде се одмах намећу многа питања. И прво од њих је, заправо, главно: зашто је било потребно на терет државе задовољити било какве, неограничено растуће националистичке амбиције на периферији некадашње империје? Предати им новонастале, а често и самовољно формиране административне јединице – савезне републике – огромне територије које често нису имале никакве везе са њима. Понављам, предати их заједно са становништвом историјске Русије.

Штавише, ове административне јединице добиле су статус и облик националних државних формација. Опет се питам: зашто је било потребно давати тако издашне поклоне, о којима најватренији националисти нису ни сањали, па чак и давати републикама право да се без икаквих услова отцепе од уједињене државе?

На први поглед, ово је генерално несхватљиво, нека врста лудила. Али то је само на први поглед. Постоји објашњење. После револуције, главни задатак большевика био је да се по сваку цену, баш по сваку цену, одрже на власти. Због тога су пристајали на

све: и на понижавајуће услове Брестског мира, у време када су кајзеровска Немачка и њени савезници били у тешкој војној и економској ситуацији (а заправо је исход Првог светског рата био унапред решен), и на удовољавање свих захтева, свих жеља од стране националиста унутар земље.

Са становишта историјске судбине Русије и њених народа, показало се да лењинистички принципи изградње државе нису били само грешка, већ су били, како кажу, много гори од грешке. Након распада СССР-а, 1991. године, то је постало апсолутно очигледно.

Наравно, догађаји из прошлости се не могу мењати, али о њима морамо бар говорити директно и искрено, без икаквих резерви и без икаквог политичког призвука. Могу само да додам, у своје име, да разматрања тренутне политичке конјунктуре, ма колико изгледала спектакуларна и победничка у конкретном тренутку, ни под којим условима не смеју и не могу бити узета као темељ основних принципа државности.

Сада никога ни за шта не кривим, ситуација у држави у то време и после грађанског рата је била невероватно тешка и критична. Данас само желим да кажем да је било управо тако. То је историјска чињеница. У ствари, као што сам већ рекао, као резултат бољшевичке политике настала је Совјетска Украјина, која се и данас с разлогом може назвати „Украјина Владимира Иљича Лењина“. Он је њен аутор и архитекта. То у потпуности потврђују и архивски документи, укључујући Лењинове оштре директиве о Донбасу, који је буквално утиснут у састав Украјине. А сада су „захвални потомци“ срушили споменике Лењину у Украјини. То они зову декомунизацијом.

Хоћете ли декомунизацију? Па, то нам сасвим одговара. Али није потребно, како кажу, стати на пола пута. Спремни смо да вам покажемо шта права декомунизација значи за Украјину.

Враћајући се на историјска питања, понављам да је 1922. године формиран СССР на територији бивше Руске империје. Али сам живот је одмах показао да је једноставно немогуће сачувати тако огромну и сложену територију, нити управљати њоме на предложеним аморфним, заправо – конфедералним принципима. Били су потпуно одвојени и од стварности и од историјске традиције.

Црвени терор и брза транзиција ка стаљинистичкој диктатури, доминација комунистичке идеологије и монопол Комунистичке партије на власт, национализација и плански систем националне економије – све се то природно претворило у једноставну декларацију, у формалне, али нефункционалне принципе државног уређења. У стварности, савезне републике нису имале никаква суверена

права, једноставно нису постојале. Али у пракси је створена строго централизована, апсолутно унитарна држава по свом карактеру.

Чињеница је да је Стаљин, у пракси, у потпуности спроводио не Лењинове, већ сопствене идеје државног уређења. Али он није извршио одговарајуће промене у документима који формирају систем, у Уставу државе, није формално ревидирао прокламоване лењинистичке принципе изградње СССР-а. Да, судећи по свему, изгледало је да за тим нема потребе – у условима тоталитарног режима све је некако функционисало, а споља је изгледало лепо, привлачно, па чак и супердемократски.

Па ипак, штета, велика је штета, што из основних формално-правних основа на којима је изграђена читава наша државност, нису благовремено избачене слављеничке, утопијске, инспирисане револуцијом, али апсолутно деструктивне фантазије за сваку нормалну државу. Нико није размишљао о будућности, као што се то код нас често дешавало раније.

Лидери Комунистичке партије, као да су били сигурни да су успели да формирају чврст систем власти и да су својом политиком коначно решили национално питање. Али фалсификовање, замена појмова, манипулација јавном свешћу и обмана скупо коштају. Бактерија националистичких амбиција није нестала. А првобитно постављена мина, која подрива имунитет државе против заразе национализма, само је чекала своје време. Та мина је, понављам, имала право на отцепљење од СССР-а.

Средином 1980-их година прошлог века, у позадини растућих социо-економских проблема, очигледна криза планске привреде и национално питање постајали су све заоштренији. Њихова суштина нису била нека очекивања и неиспуњене тежње народа Савеза, већ првенствено растући апетити локалних елита.

Међутим, уместо дубоке анализе ситуације и предузимања адекватних мера, пре свега у економији, као и постепеног, промишљеног, уравнотеженог преображаја политичког система и државног устројства, руководство КПСС се ограничило на отворено слово о обнови лењинистичког принципа националног самоопредељења.

Штавише, у току одвијања борбе за власт унутар саме Комунистичке партије, свака од зараћених страна, да би проширила базу подршке, почела је непромишљено да стимулише и подстиче националистичка осећања, да игра на њих, обећавајући својим потенцијалним присталицама све што пожелеле. У позадини површног и популистичког брбљања о демократији и светлој будућности,

изграђеној или на тржишној или на планској економији, али у условима стварног осиромашења људи и тоталне оскудице, нико на власти није ни помишљао на неизбежно трагичне последице по земљу.

А онда су потпуно кренули путем утабаним у зору стварања СССР-а – да задовоље амбиције националистичких елита израслих у сопственим партијским редовима, заборављајући да КПСС више нема у својим рукама таква оруђа за одржавање власти и саме државе као државног терора и диктатуре стаљинистичког типа, и хвала Богу на томе. Па чак и озлоглашена руководећа улога партије, као јутарња измаглица, без трага нестаје пред њиховим очима.

А у септембру 1989. године, на пленуму ЦК КПСС, усвојен је суштински кобан документ – такозвана национална политика партије у савременим условима, платформа КПСС. Садржала је следеће одредбе, цитираћу: „Савезне републике имају сва права која одговарају њиховом статусу суверених социјалистичких држава.“

Још једна тачка: „Највиши представнички органи савезних република могу да протестују и суспендују дејство поставки и наредби савезне власти на својој територији.“

И на крају: „Свака савезна република има своје држављанство, које важи за све њене становнике.“

Зар није било јасно до чега ће довести такве формулације и одлуке?

Сада није ни време, ни место, да се улази у питања државног или уставног права, да се дефинише сам појам држављанства. Али ипак се поставља питање: зашто је у тим, ионако тешким условима, било потребно још више уздрмати земљу на овај начин? Чињеница је чињеница.

Две године пре распада СССР-а, његова судбина је, заправо, била унапред предвиђена. Радикали и националисти, укључујући и пре свега оне у Украјини, данас себи приписују заслуге за стицање независности. Као што видимо, то уопште није случај. Историјске и стратешке грешке вођа бољшевика, руководства КПСС, које су у различитим временима начинили у државној изградњи, економској и националној политици, довеле су до распада наше уједињене земље. На њиховој савести је распад историјске Русије под називом СССР.

Упркос свим овим неправдама, превари и отвореној пљачки Русије, наш народ, управо народ, препознао је нове геополитичке реалности настале након распада СССР-а и признао нове независне државе. И не само да је признао – и сама Русија, која се тада налазила у тешкој ситуацији, помагала је својим партнерима у ЗНД,

међу којима су и украјинске колеге. Од њих су, баш од тренутка независности, почели да стижу бројни захтеви за материјалном подршком. И наша земља је пружила такву подршку уз поштовање достојанства и суверенитета Украјине.

Према проценама стручњака, које потврђује проста рачуница наших цена енергената, обима повољних кредита, економских и трговинских преференцијала које је Русија дала Украјини, укупна корист за украјински буџет за период од 1991. до 2013. године износила је око 250.000.000.000 долара.

Али то ни близу није све. До краја 1991. године дужничке обавезе СССР-а према страним државама и међународним фондовима износиле су око 100.000.000.000 долара. У почетку се претпостављало да ће те кредите враћати све републике бившег СССР-а солидарно и сразмерно својем економском потенцијалу. Међутим, Русија је преузела на себе отплату целокупног совјетског дуга и у потпуности га исплатила. Овај процес је завршен 2017. године.

Заузврат, нове независне државе су требале да се одрекну свог дела совјетске имовине у иностранству, а одговарајући споразуми су постигнути у децембру 1994. са Украјином. Међутим, Кијев није ратификовао ове споразуме и касније је једноставно одбио да их испоштује, ширећи претензије на дијамантски фонд, златне резерве, као и добра и другу имовину бившег СССР-а у иностранству.

Па ипак, упркос познатим проблемима, Русија је са Украјином увек сарађивала отворено, поштено и, понављам, уз поштовање њених интереса, наше везе су се развијале у разним областима. Тако је у 2011. години билатерални трговински промет премашио 50.000.000.000 долара. Напомињем да је обим трговине Украјине са свим државама ЕУ у 2019. години, дакле и пре пандемије, био инфериоран у односу на поменути цифру.

Истовремено, било је евидентно да су украјинске власти навикле да имају сва права и предности у односима са Русијом, али да не преузимају никакве обавезе.

Уместо партнерства, почела је да преовладава завист, која је од стране кијевских званичних власти била без икаквих почаста. Довољно је подсетити се перманентних уцена у области транзита енергената и баналне крађе гаса.

Подсећам, да је Кијев покушао да искористи дијалог са Русијом као изговор за ценкање са Западом. Њега су уцењивали зближавањем са Москвом, додајући себи преференције: кажу, у супротном ће руски утицај на Украјину расти.

Истовремено, украјинске власти су, у почетку, желим то да истакнем, од првих корака почеле да граде своју државност на негирању свега што нас спаја. Настојале су да искриве свест, историјско памћење милиона људи, читавих генерација које живе у Украјини. Није изненађујуће што се украјинско друштво суочило са порастом екстремног национализма, који је брзо попримио облик агресивне русофобије и неонацизма. Отуда учешће украјинских националиста и неонациста у терористичким бандама на Северном Кавказу и све гласније постају територијалне претензије према Русији.

Своју улогу су одиграле и спољне силе, које су уз помоћ широке мреже невладиних организација и специјалних служби повећале своју клијентелу у Украјини и поставиле своје представнике на власт.

Такође је важно разумети да Украјина, у суштини, никада није имала стабилну традицију своје праве државности. А почев од 1991. године кренула је путем механичког копирања туђих модела, одсечена и од историје и од украјинске стварности. Политичке државне институције су стално преобликоване како би одговарале брзо формираним клановима са сопственим себичним интересима, а да притом нису имале никакве везе са интересима народа Украјине.

Читава поента такозваног прозападног цивилизацијског избора украјинске олигархијске власти састојала се и састоји се томе, да се не стварају бољи услови за добробит народа, већ да се покорно пружају услуге геополитичким супарницима Русије, да се сачувају милијарде долара, украдене од Украјинаца и сакривене на рачунима олигарха у западним банкама.

Неке индустријске финансијске групе, које су служиле за одржавање партије и политике, у почетку су се ослањале на националисте и радикале. Други су се вербално залагали за добре односе са Русијом, за културну и језичку разноликост, а на власт су дошли уз помоћ гласова грађана који су искрено подржавали такве тежње, укључујући и милионе становника југоистока. Међутим, добивши функције и дужности, одмах су издали своје бираче, одrekli се својих предизборних обећања и водили реалну политику под диктатом радикала, понекад прогањајући своје дојучерашње савезнике – оне јавне организације које су се залагале за двојезичност, за сарадњу са Русијом. Искористили су то, што су људи који су их подржавали, по правилу, били послушни закону, умерених ставова, навикли да верују властима. А разлику од радикала, они не би показивали агresiју нити прибегли незаконитим радњама.

Заузврат, радикали су постали дрски, њихова потраживања су

расла из године у годину. Показало се да им је лако да изнова намећу своју вољу слабој власти, која је и сама била заражена вирусом национализма и корупције и вешто замењивала праве културне, економске и социјалне интересе народа. Наравно, и стварни суверенитет Украјине разним врстама спекулација на националном тлу и спољним етнографским факторима.

У Украјини се није развила стабилна државност, а политичке и изборне процедуре служе само као штит, параван за прерасподелу моћи и имовине између различитих олигархијских кланова.

Корупција, која је, без сумње, изазов и проблем за многе земље, укључујући и Русију, у Украјини је добила посебан карактер. Она је буквално прожела и нагризла украјинску државност, цео систем, све гране власти. Радикали су искористили оправдано незадовољство народа, отежали протест и 2014. године довели Мајдан до државног удара. Истовремено, добијали су директну помоћ од страних сила. Према подацима, материјална подршка америчке амбасаде такозваном протестном кампу на Тргу независности у Кијеву износила је 1.000.000 долара дневно. Додатне веома велике суме су дрско пребачене директно на банковне рачуне опозиционих лидера. А радило се о десетинама милиона долара. А колико су на крају добили стварно повређени људи, породице погинулих у сукобима изазваним на улицама и трговима Кијева и других градова? Боље да не причамо о томе.

Радикали, који су преузели власт, организовали су прогон, прави терор против оних који су се противили антиуставном деловању. Политичари, новинари и јавне личности који су им се ругали, јавно су понижавани. Украјинске градове захватио је талас погрома и насиља, серија некажњених убистава високог профила. Човек се не може хладнокрвно сетити страшне трагедије у Одеси, где су свирепо убијени учесници мирног протеста, живи спаљени у Дому синдиката. Злочинци који су починили ово зверство нису кажњени и нико их не тражи. Али ми их знамо по имену и учинићемо све да их казним, пронађемо и приведемо правди.

Мајдан није приближио Украјину демократији и напретку. Извршивши државни удар, националисти и, оне политичке снаге које су их подржавале, коначно су довели ситуацију у ћорсокак, гурнувши Украјину у понор грађанског рата. Осам година након тих догађаја, земља је подељена. Украјина доживљава оштру социоекономску кризу.

Према подацима међународних организација, у 2019. години скоро 6.000.000 Украјинаца, наглашавам, дакле, око 15% (не радно

способног, већ целокупног становништва земље), било је принуђено да оде у иностранство у потрази за послом. И често, по правилу, на дневну неквалификовану зараду. Индикативна је и следећа чињеница: од 2020. године земљу је током пандемије напустило преко 60.000 лекара и других здравствених радника.

Од 2014. године тарифе за водоснабдевање порасле су за скоро трећину, за струју – неколико пута, за гас за домаћинства – десетине пута. Многи људи једноставно немају новца да плате комуналне услуге, они морају буквално да преживљавају.

Шта се десило? Зашто се све ово дешава? Одговор је очигледан: зато што је мираз, добијен не само из совјетског доба, већ и из Руске империје, расипан и разнесен по џеповима. Изгубљене су десетине и стотине хиљада радних места, који су, између осталог, захваљујући блиској сарадњи са Русијом обезбеђивали људима стабилан приход и доносили порезе у касу. Индустрије попут машинства, система управљања машинством, електронике, бродоградње и авиоградње – или леже на њиховој страни или су потпуно уништене, а заправо су се некада њиме поносиле не само Украјина, већ и цео Совјетски Савез.

Године 2021. ликвидирано је Црноморско бродоградилиште у Николајеву, где су прва бродоградилишта постављена још под Катарином II. Чувени концерн „Антонов“ од 2016. године није произвео ниједан серијски авион, а фабрика „Јужмаш“, специјализована за производњу ракетно-космичке технике, била је на ивици банкрота, попут челичане „Кременчуг“. Ова тужна листа се наставља.

Што се тиче система за транспорт гаса, који је стварао цео Совјетски Савез, он је толико дотрајао да је његов рад повезан са великим ризицима и еколошким трошковима.

И у вези са тим поставља се питање: да ли је сиромаштво, незнање, губитак индустријског и технолошког потенцијала – управо онај прозападни цивилизацијски избор који већ дуги низ година замајава и заварава милионе људи, обећавајући им рајске пределе?

У ствари, све се свело на то да је колапс украјинске привреде праћен директном пљачком грађана земље, а сама Украјина је једноставно стављена под спољну контролу. То се не спроводи само по налогу западних престоница, већ и, како кажу, директно на лицу места – преко читаве мреже страних саветника, невладиних организација и других институција распоређених у Украјини. Оне имају директан утицај на све најважније кадровске одлуке, на свим гранама и нивоима власти: од централне, па чак и до општинске, на

главна државна предузећа и корпорације, укључујући „Нафтогас“, „Укренерго“, Украјинске железнице, Укроборонпром, Укрпошту, Администрацију морских лука Украјине.

Једноставно, у Украјини нема независног суда. Кијевске власти су на захтев Запада дале представницима међународних организација право прече куповине, тј. да бирају чланове највиших правосудних органа – Савета правосуђа и Квалификационе комисије судија.

Поред тога, Амбасада САД директно контролише Националну агенцију за превенцију корупције, Национални биро за борбу против корупције, Специјализовано антикорупцијско тужилаштво и Врховни суд за борбу против корупције. Све се то ради под уверљивим изговором – да би се повећала ефикасност борбе против корупције. Па, добро, али где су резултати? Корупција је раскошно процветала и цвета више него икада.

Да ли су и сами Украјинци свесни свих ових управљачких метода? Да ли схватају да њихова држава није под политичким и економским протекторатом, већ сведена на ниво колоније са марионетским режимом? Приватизација државе довела је до тога да је власт, која себе назива „влашћу патриота“, изгубила национални карактер и доследно иде ка потпуној десуверенизацији земље.

Курс ка дерусификацији и насилној асимилацији се наставља. Врховна Скупштина стално доноси нове дискриминаторне акте, а већ је на снази закон о тзв. аутохтоним народима. Људима, који себе сматрају Русима, и желе да сачувају свој идентитет, језик и културу, јасно је стављено до знања да су странци у Украјини.

У складу са законима о образовању и функционисању украјинског језика као државног, руски је избачен из школа, из свих јавних сфера до обичних продавница. Закон о такозваној лустрацији, „чишћењу“ власти, омогућио је обрачун са замерљивим државним службеницима.

Умножавају се акти који украјинским структурама за спровођење закона дају основу за оштро сузбијање слободе говора, неслагања и прогона опозиције. У свету је позната тужна пракса једностраних нелегитимних санкција према другим државама, страним физичким и правним лицима. У Украјини су надмашили своје западне водиче и измислили такво средство као што су санкције сопственим грађанима, предузећима, ТВ каналима, другим медијима, па чак и посланицима парламента.

У Кијеву настављају да припремају репресалије против Украјинске православне цркве под Московском патријаршијом. И то

није емотивна процена, о томе сведоче конкретне одлуке и документи. Украјинске власти су цинично претвориле трагедију црквеног раскола у инструмент државне политике. Садашње руководство земље не одговара на захтеве грађана Украјине да се укину закони који крше права верника. Штавише, Скупштина је регистровала нове законе усмерене против свештенства и милиона парохијана Украјинске православне цркве под Московском патријаршијом.

Одвојено, рећи ћу о Криму. Становници полуострва су направили свој слободан избор – да буду заједно са Русијом. Кијевске власти немају шта да се супротставе овој гласној и јасној вољи народа, па се ослањају на агресивне акције, на активирање екстремистичких ћелија, укључујући радикалне исламске организације, на инфилтрацију диверзантских група за вршење терористичких аката на објектима критички важне инфраструктуре, да киднапују руске држављане. Имамо директне доказе да се овакве агресивне акције спроводе уз подршку страних обавештајних служби.

У марту 2021. године Украјина је усвојила нову војну стратегију. Овај документ је скоро у потпуности посвећен конфронтацији са Русијом, а има за циљ да увуче стране државе у сукоб са нашом земљом. Стратегија предлаже организацију, заправо, терористичког подземља на руском Криму и на територији Донбаса. У њему су, такође, прецизиране контуре предложеног рата, а он би требало да се заврши – како се чини данашњим кијевским стратезима – цитирам: „уз помоћ међународне заједнице повољно по Украјину“. И такође, како данас кажу у Кијеву, цитирам и овде, слушајте пажљиво, молим вас: „уз војну подршку светске заједнице у геополитичкој конфронтацији са Руском Федерацијом“. У ствари, ово није ништа друго до припрема за ратна дејства против наше државе – против Русије.

Такође, знамо да је већ било изјава да ће Украјина створити сопствено нуклеарно оружје, а то није празна бравура. Заиста, Украјина још увек има совјетске нуклеарне технологије и средства за испоруку таквог оружја, укључујући авијацију, као и оперативно-тактичке ракете „Точка-У“, такође совјетског дизајна, са дometом већим од 100 километара. Али они ће учинити више, само је питање времена. Постоје остаци из совјетског времена.

Зато ће Украјини бити много лакше да набави тактичко нуклеарно оружје него неким другим државама, нећу их сада именовати, које се, у ствари, развијају купујући технолошку подршку из иностранства. Ни ово не треба искључити.

Са појавом оружја за масовно уништење у Украјини, ситуација у свету и у Европи, посебно за нас, за Русију, промениће се на најрадикалнији начин. Не можемо да не реагујемо на ову реалну опасност, тим више, понављам, што западни покровитељи могу да допринесу појави таквог наоружања у Украјини, како би се створила још једна претња нашој земљи. Видимо како се упорно врши војно пумпање кијевског режима. Од 2014. године, само Сједињене Државе су издвојиле милијарде долара за ове сврхе, укључујући набавку оружја, опреме и обуку специјалиста. Западно оружје последњих месеци долази у Украјину у непрекидном току, демонстративно, пред очима целог света. Активности оружаних снага и специјалних служби Украјине воде страни саветници, и ми то добро знамо.

Последњих година, под изговором вежби, војни контингенти земаља НАТО-а су готово стално присутни на територији Украјине. Систем командовања и управљања украјинским трупима је већ интегрисан са натовским. То значи да се командовање украјинским оружаним снагама, чак и појединачним јединицама и подјединицама, може вршити директно из натовских штабова.

САД и НАТО су започели бесрамно освајање територије Украјине у циљу стварања театра потенцијалних војних операција. Редовне заједничке вежбе имају јасан антируски фокус. Само прошле године у њима је учествовало више од 23.000 војника са преко 1.000 јединица опреме.

Већ је усвојен закон о пријему оружаних снага других држава на територију Украјине ради учешћа у мултинационалним вежбама 2022. године. Јасно је да је реч, пре свега, о НАТО трупима. А у наредној години планирано је најмање десет оваквих заједничких маневара.

Очигледно је да овакви догађаји служе као параван за брзо нагомилавање војне групације НАТО-а на територији Украјине. Штавише, мрежа аеродрома модернизована уз помоћ Американаца – Бориспољ, Ивано-Франковск, Чугујев, Одеса и тако даље – способна је да обезбеди пребацивање војних јединица у најкраћем могућем року. Ваздушни простор Украјине отворен је за летове америчке стратешке и извиђачке авијације и беспилотних летелица које се користе за надгледање територије Русије.

Додаћу да Морнаричко-оперативни центар у Очакову, који су изградили Американци, омогућава да се обезбеде дејства НАТО бродова, укључујући и њихову употребу високопрецизног наоружања против руске Црноморске флоте и наше инфраструктуре дуж целе обале Црног мора.

Својевремено су САД намеравале да створе сличне објекте на Криму, али су становници Крима и Севастопоља осујетили ове планове. Ово ћемо увек памтити.

Понављам, данас је такав центар организован, већ је распоређен у Очакову. Да подсетим да су се у 18. веку за овај град борили војници Александра Суворова. Захваљујући њиховој храбрости, ушао је у састав Русије. Затим, у 18. веку, земље Црноморског региона, припојене Русији као резултат ратова са Отоманским царством, назване су Новорусијом. Сада покушавају да предају забораву ове прекретнице историје, као и имена државних војних личности Руске империје, без чијих напора савремена Украјина не би имала многе велике градове, па чак ни сам излаз на Црно море.

Недавно је у Полтави срушен споменик Александру Суворову. Шта се ту може рећи? Одрећи се сопствене прошлости? Из такозваног колонијалног наслеђа Руске империје? Па, онда будите доследни овде.

Даље. Напомињем да члан 17. Устава Украјине не дозвољава распоређивање страних војних база на њеној територији. Али показало се да је ово само услов који се лако може заобићи.

У Украјини су распоређене тренажне мисије држава-чланица НАТО-а. То су, заправо, већ стране војне базе. Управо су базу назвали мисијом – а трик је у шеширу.

Кијев је одавно прокламовао стратешки курс ка уласку у НАТО. Да, наравно, свака земља има право да бира свој систем безбедности и склапа војне савезе. И чини се да би све било у реду, да не постоји једно „али“. У међународним документима изричито се наводи принцип једнаке и недељиве безбедности, који, као што знате, подразумева обавезу да се не јача безбедност на рачун безбедности других држава. Овде се, такође, могу осврнути на Повељу ОЕБС-а о европској безбедности из 1999. године, усвојену у Истанбулу, и Декларацију ОЕБС-а из Астане из 2010. године.

Другим речима, избор начина развитка безбедности не би требало да представља претњу за друге државе, а улазак Украјине у НАТО је директна претња безбедности Русије.

Да подсетим, још у априлу 2008. године, на самиту Северноатлантске алијансе у Букурешту, САД су прогурале одлуку да Украјина, али и Грузија, постану чланице НАТО-а. Многи европски савезници Сједињених Држава већ су били свесни свих ризика такве перспективе, али су били приморани да се помире са вољом свог старијег партнера. Американци су их једноставно искористили за вођење наглашене антируске политике.

Један број држава чланица Алијансе и даље је веома скептичан према приступу Украјине НАТО-у. У исто време добијамо сигнал из неких европских престоница, кажу „Зашто бринете? То се неће догодити буквално сутра“. У ствари, о томе говоре и наши амерички партнери. „Добро“, одговарамо, „ако не сутра, онда прекосутра. Шта то мења у историјској перспективи? У суштини, ништа.“

Штавише, знамо став и речи руководства Сједињених Држава да активна ратна дејства на истоку Украјине не искључују могућност уласка ове земље у НАТО, ако испуни критеријуме Северноатлантске алијансе и победи корупцију.

Истовремено, покушавају да нас изнова и изнова убеду да је НАТО мирољубив и чисто одбрамбени савез. Наводно, нема опасности по Русију. Опет предлажу да им верујемо на реч. Али ми знамо праву вредност таквих речи. Године 1990, када се расправљало о питању уједињења Немачке, совјетском руководству су САД обећале да неће бити проширења надлежности НАТО-а или војног присуства ни једног инча на исток. И да уједињење Немачке неће довести до ширења војне организације НАТО-а на исток. Ово је цитат.

Говорили су и давали усмена обећања и све се показало као празна фраза. Касније су почели да нас уверавају да ће приступање НАТО-у држава Централне и Источне Европе само побољшати односе са Москвом, ослободити ове земље страха од тешког историјског наслеђа, па чак и створити појас држава пријатељски настројених према Русији.

Све је испало управо супротно. Власти појединих источноевропских држава су, тргујући русофобијом, унеле у Алијансу своје комплексе и стереотипе о руској претњи, те инсистирале на изградњи колективних одбрамбених потенцијала, које треба усмерити, пре свега, против Русије. Штавише, то се дешавало 1990-их и почетком 2000-их, када су, захваљујући отворености и нашој доброј вољи, односи Русије и Запада били на високом нивоу.

Русија је испунила све своје обавезе, укључујући и повлачење трупа из Немачке, из држава Централне и Источне Европе, и тиме дала огроман допринос превазилажењу наслеђа Хладног рата. Ми смо доследно предлагали различите опције сарадње, укључујући и формат Савета Русија – НАТО и ОЕБС.

Штавише, рећи ћу сада оно што никада нисам јавно рекао, дакле рећи ћу ово први пут. Године 2000, током посете одлазећег америчког председника Била Клинтонa Москви, питао сам га: „Шта Америка мисли о томе да Русија уђе у НАТО?“

Нећу да откривам све детаље тог разговора, али реакција на моје питање је изгледала, рецимо, врло суздржано, а како су Американци заиста реаговали на ову могућност, види се у њиховим практичним корацима у односу према нашој држави. То су: отворена подршка терористима на Северном Кавказу, непоштовање наших захтева и забринутост за безбедност у ширењу НАТО-а, излаз из Уговора о АБМ итд. Зато морамо да се запитамо: зашто, чему све ово, због чега? Па, добро, не желите да видите у нама пријатеља и савезника, али зашто од нас правите непријатеље?

Одговор је само један: не ради се о нашем политичком режиму, не ради се о нечему другом, само им не треба тако велика независна држава, као што је Русија. Ово је одговор на сва питања. То и јесте извор традиционалне америчке политике према Русији. Отуда и однос према свим нашим предлозима у области безбедности.

Данас је довољан један поглед на мапу, да се види како су западне земље „одржале“ своје обећање да неће допустити кретање НАТО-а ка истоку. Једноставно су слагали. Добили смо пет таласа ширења НАТО-а, један за другим. Године 1999. у Алијансу су примљене Пољска, Чешка, Мађарска; 2004. године – Бугарска, Естонија, Летонија, Литванија, Румунија, Словачка и Словенија; 2009. године – Албанија и Хрватска; 2017. године – Црна Гора; 2020. године – Северна Македонија.

Као резултат тога, Алијанса, тј. њена војна инфраструктура, дошла је директно до граница Русије. Ово је постало један од кључних узрока европске безбедносне кризе и најнегативније се одразило на цео систем међународних односа и довело до губитка међусобног поверења.

Ситуација се и даље погоршава, укључујући и стратешку сферу. Тако се у Румунији и Пољској, у оквиру америчког пројекта стварања глобалног система противракетне одбране, распоређују позиционе области за ПВО. Добро је познато да се базе за лансирање, који се налазе овде, могу користити за крстареће ракете „Томаhawk“ – ударне офанзивне системе.

Поред тога, САД развијају универзалну ракету „Стандард-6“, која, уз решавање проблема противваздушне и противракетне одбране, може да погоди и копнене и површинске циљеве. Односно, наводно одбрамбени систем ПРО САД се шири и појављују се нове офанзивне могућности.

Информације којима располажемо дају све основе да верујемо да је улазак Украјине у НАТО, а потом и размештање НАТО објеката овде унапред решен, само је питање времена. Јасно разумемо да ће

по таквом сценарију ниво војних претњи Русији драматично, чак неколико пута пораста. И, посебно обраћам пажњу на то, да ће се опасност од изненадног удара на нашу земљу ће се вишеструко повећати.

Морам да објасним да је у америчким документима стратешког планирања (у документима!) остављена могућност такозваног превентивног удара на ракетне системе непријатеља. А ко је главни непријатељ САД и НАТО-а, такође знамо. То је Русија. У документима НАТО-а, наша земља је званично и директно проглашена главном претњом евроатлантској безбедности. А Украјина ће послужити као одскачна даска за такав удар. Да су наши преци чули за ово, једноставно не би веровали. И данас не желимо да верујемо у то, али је истина. Желим да се ово разуме и у Русији и у Украјини.

Многи украјински аеродроми се налазе у близини наших граница. Овде стационирана тактичка авијација НАТО-а, укључујући и носаче високопрецизног наоружања, моћи ће да гађа нашу територију до дубине линије Волгоград – Казањ – Самара – Астрахањ. Распоређивање радарских средстава за извиђање на територији Украјине омогућиће НАТО-у да чврсто контролише ваздушни простор Русије све до Урала.

Коначно, након што су Сједињене Државе прекршиле Споразум о нуклеарним снагама средњег домета, Пентагон већ отворено развија читав низ копненог ударног оружја, укључујући балистичке ракете способне да достигну циљеве на удаљености до 5.500 километара. Ако такви системи буду распоређени у Украјини, моћи ће да погађају објекте широм европске територије Русије, као и изван Урала. Време лета до Москве за крстареће ракете „Томаhawk“ биће мање од 35 минута, балистичке ракете из области Харкова – 7–8 минута, а хиперсонично ударно оружје – 4–5 минута. Ово се зове, директно „нож у грло“. И они, без сумње, очекују да остваре ове планове, баш као што су то чинили у више наврата протеклих година, ширећи НАТО на исток, гурајући војну инфраструктуру и опрему до руских граница, потпуно игноришући нашу забринутост, протесте и упозорења. Извините, али само су их плували и радили шта су хтели, шта им је одговарало.

И наравно, намеравају да се и даље понашају на исти начин према познатој изреци: „Пас лаје, а караван пролази“. Одмах ћу рећи да на ово нисмо пристали и никада нећемо пристати. Истовремено, Русија се увек залагала, и залаже се, да се најтежи проблеми решавају политичким и дипломатским методама, за преговарачким столом.

Свесни смо наше колосалне одговорности за регионалну и

глобалну стабилност. Русија је још 2008. године изнела иницијативу за закључивање Уговора о европској безбедности. Њен смисао је био да ниједна држава и ниједна међународна организација у евроатлантском региону не могу да ојачају своју безбедност на рачун безбедности других. Међутим, наш предлог је одбијен из ведра неба: немогуће је, кажу, дозволити Русији да ограничи активности НАТО-а.

Штавише, изричито нам је речено да само чланице Северноатлантске алијансе могу имати правно обавезујуће безбедносне гаранције.

Прошлог децембра предали смо нашим западним партнерима нацрт уговора између Руске Федерације и Сједињених Америчких Држава о гаранцијама безбедности, као и нацрт споразума о мерама за очување безбедности Руске Федерације и држава чланица НАТО-а.

Одговор од САД и НАТО-а је садржао много уобичајених речи. Било је и рационалних зрна, али се све то тицало споредних тачака и личило је на покушај да се проблем скрајне, дискусија скрене на страну.

На то смо одговорили на одговарајући начин, истичући да смо спремни да идемо путем преговора, али под условом да се сва питања разматрају у комплексу, пакету, без одвајања од главних, основних руских предлога. А они садрже три кључне тачке. Прва је да се спречи даље ширење НАТО-а. Друга је одбијање Алијансе да распореди ударне системе наоружања на руским границама. И коначно, враћање војног потенцијала и инфраструктуре блока у Европи на стање из 1997. године, када је потписан Оснивачки акт Русија – НАТО.

Управо су ови наши темељни предлози игнорисани. Западни партнери су, понављам, још једном изнели научене формуле да свака држава има право да слободно бира начине да обезбеди своју безбедност и да улази у одговарајуће војне савезе и алијансе. Односно, ништа се није променило у њиховој позицији, чују се исте референце на озлоглашену политику „отворених врата“ НАТО-а. Штавише, поново покушавају да нас учене, поново прете санкцијама, које ће ипак увести како буде јачао суверенитет Русије и јачала моћ наших Оружаних снага. А изговор за још један напад санкцијама ће се увек наћи или једноставно фабриковати, без обзира на ситуацију у Украјини. Постоји само један циљ – обуздати развој Русије. И урадиће то, као и раније, чак и без икаквог формалног изговора, само зато што постојимо и никада нећемо компромитовати свој суверенитет, националне интересе и наше вредности.

Желим да кажем јасно и директно: у садашњој ситуацији, када су наши предлози за равноправан дијалог о фундаменталним питањима заправо остали без одговора од стране САД и НАТО-а, када ниво претњи нашој земљи значајно расте, Русија има пуно право да предузме одговарајуће мере ради очувања сопствене безбедности. Управо то ћемо и урадити.

Што се тиче стања ствари у Донбасу, видимо да владајућа врхушка у Кијеву стално и јавно изјављује неспремност да примени Мински пакет мера за решавање сукоба и да није заинтересована за мирно решење. Напротив, поново покушава да организује блицкриг у Донбасу, као што се то већ дешавало 2014. и 2015. године. Сећамо се како су се тада завршиле ове авантуре.

Сада практично не прође ниједан дан без гранатирања насељених места у Донбасу. Формирана велика војна група непрекидно користи јуришне дронове, тешку опрему, ракете, артиљерију и вишесцевне бацаче ракета. Убијање цивила, блокирање, злостављање људи, укључујући децу, жене, старце, не престаје. Како ми обично кажемо – овоме се не назире крај.

А такозвани цивилизовани свет – у којем су се наше западне колеге самозвано декларисале као његови једини представници – то радије не примећује, као да сав овај ужас, геноцид, коме је подвргнуто скоро 4.000.000 људи, не постоји, и то само зато што се ови људи нису слагали са подржаним пучем Запада у Украјини 2014. године. Супротставили су се пећинском и агресивном национализму и неонацизму, који је био уздигнут на ниво државног покрета. И боре се за своја елементарна права – да живе на својој земљи, да говоре својим језиком, да чувају своју културу и традицију.

Колико дуго ова трагедија може да траје? Колико још може да се трпи ово? Русија је учинила све да очува територијални интегритет Украјине, свих ових година упорно и стрпљиво се борила за примену Резолуције 2202 Савета безбедности УН од 17. фебруара 2015. године којом је консолидован пакет мера из Минска од 12. фебруара 2015. године за решавање ситуације у Донбасу.

Све је узалуд. Мењају се председници и посланици у Скупштини, али се не мења суштина, агресивни, националистички карактер самог режима који је преузео власт у Кијеву. То је у целини и у потпуности производ државног удара 2014. године, а они који су тада кренули путем насиља, крвопролића, безакоња нису препознали и не признају ниједно друго решење питања Донбаса, осим војног.

У вези са тим, сматрам да је неопходно донети закаснелу одлуку да се одмах призна независност и суверенитет Доњецке

Народне Републике и Луганске Народне Републике.

Молим Савезну скупштину Руске Федерације да подржи ову одлуку и потом ратификује Уговор о пријатељству и узајамној помоћи са обема републикама. Ова два документа биће припремљена и потписана у најскорије време.

А од оних који су преузели и држе власт у Кијеву, захтевамо хитан прекид борбених дејстава. У супротном, сва одговорност за могући наставак крвопролића биће у потпуности на савести режима који влада на територији Украјине.

Објављујући данас донете одлуке, уверен сам у подршку грађана Русије и свих патриотских снага земље.

Захваљујем се на пажњи.

ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА У ВЕЗИ СА СИТУАЦИЈОМ У ДОНБАСУ

Објава почетка Специјалне војне операције (СВО)
у Украјини
(Москва, Кремљ, 24. 2. 2022.)

Поштовани грађани Русије! Драги пријатељи!

Данас поново сматрам неопходним да се осврнем на трагичне догађаје који се дешавају у Донбасу и на кључна питања очувања безбедности саме Русије.

Дозволите ми да почнем од онога што сам говорио у свом обраћању 21. фебруара ове године. Говоримо о ономе што нас посебно брине и узнемирава, о оним фундаменталним претњама које из године у годину, корак по корак, грубо и без церемоније стварају неодговорни политичари Запада у односу према нашој земљи. Имам у виду ширење НАТО блока на исток и приближавање његове војне инфраструктуре руским границама.

Познато је да смо 30 година истрајно и стрпљиво покушавали да постигнемо договор са водећим земљама НАТО-а о принципима једнаке и недељиве безбедности у Европи. Као одговор на наше предлоге, стално смо се суочавали или са циничном обманом и лажима, или са покушајима притисака и уцена, док се Северноатлантска алијанса, у међувремену, упркос свим нашим протестима и забринутостима, стално шири. Ратна машина се креће и, понављам, приближава се нашим границама.

Зашто се све ово дешава? Откуд овај дрски начин разговора са позиције сопствене искључивости, непогрешивости и сведозвољености? Откуд плувачки, презирни однос према нашим интересима и апсолутно легитимним захтевима?

Одговор је јасан, све је разумљиво и очигледно. Совјетски Савез је крајем 80-их година прошлог века ослабио, а затим се потпуно распао. Читав низ догађаја који су се тада одиграли добра је лекција и за нас данас – убедљиво је показао да је парализа власти и воље први корак ка потпуној деградацији и заборава. Чим смо тада, на неко време, изгубили поверење у себе, то је било то – испоставило се да је поремећен однос снага у свету.

Дошло је до тога да ранији уговори и споразуми више нису на снази. Убеђивања и молбе не помажу. Све што не одговара хегемону, онима на власти, проглашава се архаичним, застарелим,

непотребним. И обрнуто: све што им се чини корисним, представља се као коначна истина, прогурана по сваку цену, безобразно и свим средствима. Неистомишљеници се ломе преко колена.

Ово о чему сада говорим не тиче се само Русије и не изазива само забринутост код нас. То се односи на цео систем међународних односа, а понекад и на саме савезнике САД-а. Након распада СССР-а, заправо је почела расподела света, а норме међународног права које су се до тада развиле, тј. оне кључне и основне усвојене на крају Другог светског рата и које су у великој мери консолидовале његове резултате – почеле су да сметају онима који су се прогласили победником у Хладном рату.

Наравно, у стварном животу, у међународним односима, у правилима за њихово регулисање, требало је водити рачуна о променама ситуације у свету и самом односу снага. Међутим, то је требало урадити професионално, глатко, стрпљиво, водећи рачуна и уважавајући интересе свих држава и схватајући сопствену одговорност. Међутим, стање еуфорије од апсолутне надмоћи, својеврсног модерног облика апсолутизма, па чак и на позадини ниског нивоа опште културе и бахатости оних који су припремали, усвајало је и гурало одлуке које су биле, саме по себи, решења. Ситуација је почела да се развија по другачијем сценарију.

Не морате далеко тражити примере. Прво су без икаквих санкција Савета безбедности УН извели крваву војну операцију против Београда, користећи авионе и ракете баш у самом центру Европе. Неколико недеља су непрекидно бомбардовали цивилне градове и инфраструктуру за одржавање живота. Морамо да подсетимо на ове чињенице, иако неке западне колеге не воле да се сећају тих догађаја. А када се почне прича о томе, радије не указују на норме међународног права, већ на околности које тумаче како коме одговара.

Онда су на ред дошли Ирак, Либија и Сирија. Нелегитимна употреба војне силе против Либије, извртање свих одлука Савета безбедности УН о либијском питању довели су до потпуног уништења државе, до појаве огромног жаришта међународног тероризма, до тога да је земља потонула у хуманитарну катастрофу, у понор који не престаје дуги низ година грађанског рата. Трагедија, која је осудила стотине хиљада, милионе људи не само у Либији, већ и широм овог региона, довела је до масовног миграцијског егзодуса из северне Африке и са Блиског истока у Европу.

Слична судбина припремљена је и Сирији. Борбена дејства западне коалиције на територији ове земље без сагласности сиријске

владе и санкција Савета безбедности УН нису ништа друго до агресија, интервенција.

Међутим, посебно место у овој серији заузима, наравно, инвазија на Ирак, такође без икаквог правног основа. За изговор су одабрали поуздане информације које су наводно доступне Сједињеним Државама о присуству оружја за масовно уништење у Ираку. Као доказ за то, јавно је, пред очима целог света, амерички државни секретар протресао некакву епрувету са белим прахом, уверавајући све да је реч о хемијском оружју које се развија у Ираку. А онда се испоставило да је све ово била превара, блеф: у Ираку нема никаквог хемијског оружја. Невероватно, изненађујуће, али чињеница је чињеница. Било је лажи на највишем државном нивоу и са високе говорнице УН. И као резултат – огромне жртве, разарања, невероватан талас тероризма.

Генерално, стиче се утисак да су практично свуда, у многим деловима света где Запад долази да успостави свој поредак, резултат – кржаве, незалечене ране, чиреви међународног тероризма и екстремизма. Све ово што сам рекао је најневероватнији, али никако једини пример непоштовања међународног права.

У овој серији су и обећања нашој земљи да се НАТО неће ширити ни једну инчу на исток. Понављам – преварили су нас, или да се народски изразимо – једноставно су нас заврнули. Да, често можете чути да је политика прљав посао. Можда, али не у истој мери, као ово поменуто. Уосталом, такво преварантско понашање противречи не само принципима међународних односа, већ, пре свега, општепризнатим нормама морала и етичности. Где је ту правда и истина? Само гомила лажи и лицемерје.

Иначе, и сами амерички политичари, политиколози и новинари пишу и говоре о томе да је последњих година унутар Сједињених Држава створена права „империја лажи“. Тешко је не сложити се са тим, јер је то истина. Али немојте бити скромни: САД су и даље велика земља, држава која формира систем. Сви њихови сателити не само да их резигнирано и послушно подржавају и беспоговорно прате у свим приликама, већ и копирају њихово понашање и ентузијастично прихватају правила која им се предлажу. Стога, са добрим разлогом, можемо са сигурношћу рећи да је цео такозвани западни блок, који су формирале САД по сопственом лику и личности, иста та сама „империја лажи“.

Што се тиче наше земље, после распада СССР-а – уз сву невиђену отвореност нове савремене Русије и спремност да поштено раде са САД-ом и другим западним партнерима, чак и у условима

практично једностраног разоружања – одмах су покушали да нас притисну, докрајче и потпуно нас униште. Управо то се догодило 90-их и почетком 2000-их, када је тзв. колективни Запад најактивније подржавао сепаратизам и плаћеничке банде на југу Русије. Каквих жртава, каквих губитака нас је све ово тада коштало, кроз која искушења смо морали да прођемо пре него што смо коначно сломили кичму међународном тероризму на Кавказу. Памтимо ово и никада нећемо заборавити.

Да, заправо, донедавно нису престајали покушаји да нас искористе у својим интересима, униште наше традиционалне вредности и наметну нам своје псеудовредности. Оне би нас, наше људе изнутра нагризале, као и оне ставове који већ агресивно саде у својим државама и које директно доводе до деградације и дегенерације, јер противрече самој природи човека. То се неће десити, никоме то није успевало. Неће успети ни сада.

Упркос свему, у децембру 2021. године смо ипак још једном покушали да се договоримо са САД-ом и њиховим савезницима о принципима очувања безбедности у Европи и о неширењу НАТО-а. Све је узалудно. Став САД-а се не мења. Они не сматрају потребним да преговарају са Русијом о овом, за нас, кључном питању, јер тежећи сопственим циљевима, занемарују наше интересе.

И наравно, у овој ситуацији постављамо питање: шта даље, шта очекивати? Из историје добро знамо како је Совјетски Савез 1940. и почетком 1941. године на све могуће начине покушавао да спречи или бар одложи почетак рата. У том циљу, између осталог, трудио се, буквално, до последњег тренутка да не испровоцира потенцијалног агресора. Савез није спроводио или је одлагао најнеопходније, очигледне радње да се припреми за одбијање неизбежног напада. А ти кораци, који су на крају ипак предузети, катастрофално су каснили.

Као резултат тога, земља није била спремна да у потпуности дочека инвазију нацистичке Немачке, која је напала нашу Отаџбину 22. јуна 1941. године без објаве рата. Непријатељ је заустављен, а затим разбијен, али уз колосалну цену. Покушај смиривања агресора уочи Великог отаџбинског рата показао се грешком која је скупо коштала наш народ. Већ у првим месецима непријатељстава изгубили смо огромне, стратешки важне територије и милионе људи. Други пут нећемо дозволити такву грешку, немамо право.

Они који претендују на светску доминацију, јавно, некажњено и, наглашавам, без икаквих разлога, проглашавају нас, Русију, својим непријатељем. Заиста, они данас располажу великим финансијским,

научно-технолошким и војним могућностима. Свесни смо тога и објективно оцењујемо претње које нам се стално упућују у сфери привреде, као и нашу способност да се одупремо овој дрској и трајној уцени. Понављам, оцењујемо их без илузија, крајње реално.

Што се тиче војне сфере, савремена Русија, чак и након распада СССР-а и губитка значајног дела његовог потенцијала, данас је једна од најмоћнијих нуклеарних сила у свету и, штавише, има одређене предности у низу најновије врсте оружја. У вези са тим, нико не треба да сумња да ће директан напад на нашу земљу довести до пораза и страшних последица за сваког потенцијалног агресора.

Истовремено, технологије, укључујући и одбрамбене, брзо се мењају. Лидерство у овој области пролази и наставља да се мења, али војни развој територија уз наше границе, ако то дозволимо, трајаће деценијама које долазе, а можда и заувек, и чиниће све већу, апсолутно неприхватљиву претњу за Русију.

И сада, како се НАТО шири на исток, ситуација за нашу земљу је сваке године све гора и опаснија. Штавише, последњих дана руководство НАТО-а отворено говори о потреби да се убрза, исфорсира напредовање инфраструктуре Алијансе до граница Русије. Другим речима, они јачају своју позицију. Не можемо више само да наставимо да посматрамо шта се дешава. То би било апсолутно неодговорно са наше стране.

За нас је неприхватљиво даље ширење инфраструктуре Северноатлантске алијансе и започети војни развој територија Украјине. Поента, наравно, није у самој организацији НАТО-а – он је само инструмент спољне политике САД-а. Приметићу, да је проблем у томе што се на нашим суседним територијама, тј. на нашим историјским територијама, ствара нама непријатељска „анти-Русија“, која је стављена под пуну спољну контролу и интензивно се насељава од стране оружаних снага натовских земаља и напумпава се најсавременијим наоружањем.

За САД и њихове савезнике ово је тзв. политика обуздавања Русије, у виду очигледне геополитичке дивиденде. А за нашу земљу, ово је питање живота и смрти, питање наше историјске будућности као народа. И ово није претеривање – то је истина. То је реална претња не само нашим интересима, већ и самом постојању и суверенитету наше државе. Ово је црвена линија о којој се много пута говорило. И они су је прешли.

У вези са тим – говорићу и о ситуацији у Донбасу. Видимо да су снаге које су извршиле државни удар у Украјини 2014. године

коначно одустале од мирног решавања сукоба. Они су преузели власт и држе је уз помоћ, заправо, декоративних изборних процедура. Осам година, бескрајно дугих осам година, чинили смо све што је било могуће да се ситуација реши мирним, политичким средствима. Све је било узалуд.

Као што сам већ рекао у свом претходном обраћању, не може се без саосећања гледати шта се тамо дешава. Све ово је једноставно било немогуће издржати. Требало је одмах зауставити ову ноћну мору – геноцид над милионима људи који тамо живе, који се ослањају само на Русију и наде полагају у мене и вас. Управо су те тежње, осећања и бол људи за нас били главни мотив за доношење одлуке о признавању народних република Донбаса.

Оно што сматрам важним додатно ћу нагласити. Водеће земље НАТО-а, у циљу постизања сопствених циљева, у свему подржавају екстремне националисте и неонацисте у Украјини, који, пак, Кримљанима и Севастопољцима никада неће опростити њихов слободан избор – поновно уједињење са Русијом.

Они ће се, наравно, попети и на Крим. Баш као у Донбасу, донеће тамо рат, да би убијали, као и раније, незаштићене људе картели из банди украјинских националиста, Хитлерових саучесника током Великог отаџбинског рата. Они отворено изјављују да полагају право на читав низ других руских територија.

Целокупни ток догађаја и анализа пристиглих информација показује да је сукоб Русије са овим силама неизбежан. Само је питање времена: спремају се, чекају право време. Сада још претендују и на нуклеарно оружје. Нећемо дозволити да се то деси.

Као што сам раније говорио, након распада СССР-а, Русија је прихватила нове геополитичке реалности. Поштујемо и наставићемо да се односимо са поштовањем према свим новонасталим државама на постсовјетском простору. Поштујемо и поштоваћемо њихов суверенитет, а пример за то је помоћ коју смо пружили Казахстану, који се суочио са трагичним догађајима, са изазовом своје државности и интегритета. Али Русија се не може осећати безбедно, развијати се и постојати уз сталну претњу која извире са територије савремене Украјине.

Дозволите ми да вас подсетим да смо у периоду 2000–2005. дали војни отпор терористима на Кавказу, бранили интегритет наше државе и спасили Русију. Подржали смо Кримљане и Севастопољце 2014. године. Оружане снаге су 2015. године поставиле поуздану баријеру продору терориста из Сирије у Русију. Нисмо имали другог начина да се заштитимо.

Иста ствар се дешава и сада. Вама и мени једноставно није остала ниједна друга прилика да заштитимо Русију, наш народ, осим оне коју ћемо данас бити принуђени да искористимо. Околности захтевају да предузмемо одлучну и хитну акцију. Народне републике Донбаса су се обратиле Русији са молбом за помоћ.

У вези са тим, у складу са чланом 51. дела 7. Повеље УН, уз сагласност Савета Федерације Русије и у складу са уговорима о пријатељству и узајамној помоћи које је Савезна скупштина ратификовала 22. фебруара ове године са Доњецком Народном Републиком и Луганском Народном Републиком, одлучио сам да спроведем специјалну војну операцију.

Њен циљ је да заштити људе који су већ осам година изложени малтретирању и геноциду од стране кијевског режима. И због тога ћемо се залагати за демилитаризацију и денацификацију Украјине, као и за привођење правди оних који су починили бројне, кржаве злочине над цивилима, укључујући и грађане Руске Федерације.

Истовремено, наши планови не укључују окупацију украјинских територија. Нећемо никоме ништа да намећемо силом. А опет истовремено чујемо да се у последње време на Западу све више говори да документи, које је потписао совјетски тоталитарни режим, који консолидују резултате Другог светског рата, више не треба да се спроводе. Па, како одговорити на овако нешто?

Резултати Другог светског рата, као и жртве које је наш народ поднео на олтару победе над нацизмом, су светиње. Али то није у супротности са високим вредностима људских права и слобода човека, заснованим на стварности која се развијала током свих послератних деценија. Такође, не укида право нација на самоопредељење, садржано у члану 1 Повеље УН.

Да подсетим, ни током стварања СССР-а, ни после Другог светског рата, становнике одређених територија у саставу савремене Украјине, нико никада није питао како они сами желе да уреде свој живот. Наша политика је заснована на слободи, слободи избора да свако самостално одређује своју будућност и будућност своје деце. И сматрамо важним да то право – право на избор – могу да користе сви народи који живе на територији данашње Украјине, сви који то желе.

У вези са тим, обраћам се и грађанима Украјине. Русија је 2014. године била дужна да заштити становнике Крима и Севастопоља од оних које ви сами називате „нацистима“. Кримљани и Севастопољци су изабрали да буду уз своју историјску Отаџбину, уз Русију, и ми смо то подржали. Понављам, једноставно нисмо могли да поступимо другачије.

Данашњи догађаји нису повезани са жељом да се задире у интересе Украјине и украјинског народа. Они су повезани са заштитом саме Русије од оних који су Украјину узели за таоца и покушавају да је искористе против наше земље и њеног народа.

Понављам, наше акције су самоодбрана од претњи које нам се стварају и од још веће катастрофе од ове данас. Колико год било тешко, молим вас да ово разумете и позивам на сарадњу како бисмо што пре окренули ову трагичну страницу и заједно кренули напред. И да не дозволимо да се било ко меша у наше ствари, у наше односе, већ да их сами градимо, како би то створило неопходне услове за превазилажење свих проблема и, упркос постојању државних граница, ојачало нас изнутра у целини. Верујем у ово – у томе је наша будућност.

Морам да се обратим и војнослужитељима оружаних снага Украјине.

Поштовани другови!

Ваши очеви, дедови и прадедови су се борили против нациста, бранећи нашу заједничку Отаџбину, а нису се борили да данашњи неонацисти приграбе власт у Украјини. Заклели сте се на верност украјинском народу, а не антинародној банди која пљачка Украјину и руга се тим истим људима.

Не испуњавајте њихова преступничка наређења. Позивам вас да одмах одложите оружје и идете кући. Да објасним: сви војници украјинске војске који испуне овај услов моћи ће слободно да напусте зону борбених дејстава и врате се својим породицама.

Још једном, упорно наглашавам: сва одговорност за евентуално крвопролиће биће у потпуности на савести режима који влада на територији Украјине.

Сада неколико важних, веома важних речи за оне који би могли бити у искушењу да интервенишу у текућим догађајима. Ко год покуша да нас омета, а још више да створи претње по нашу земљу, по наш народ, треба да зна да ће одговор Русије бити тренутан и да ће вас довести до таквих последица које никада у својој историји нисте доживели. Спремни смо за сваки развој догађаја. Све неопходне одлуке у вези са тим су донете. Надам се да ћете ме чути.

Поштовани грађани Русије!

Благостање, само постојање читавих држава и народа, њихов успех и одрживост увек произилазе из моћног коренског система њихове културе и вредности, искуства и традиције предака.

Наравно, они директно зависе од способности да се брзо прилагоде промењивом животу, кохезији друштва, његовој спремности да се консолидује, да окупи све снаге како би кренули напред.

Снаге су потребне увек – увек, али снага може да буде различитог квалитета. У средишту политике „империје лажи“, о којој сам говорио на почетку свог излагања, пре свега лежи сурова, праволинијска сила. У таквим случајевима кажемо: „Сила постоји, памет није потребна“.

И ви и ја знамо да права снага лежи у правди и истини, која је на нашој страни. А ако је то тако, онда се морамо сложити са чињеницом да су снага и спремност за борбу оно што лежи у основи независности и суверенитета, једина неопходна основа на којој поуздано можете градити своју будућност, изградити свој дом, своју породицу, своју Отаџбину.

Поштовани сународници!

Уверен сам да ће војници и официри Оружаних снага Русије, одани својој земљи, професионално и храбро испунити своју дужност. Не сумњам да ће сви нивои власти, стручњаци одговорни за стабилност наше економије, финансијског система, социјалне сфере, руководиоци наших компанија и целокупан руски бизнис деловати координисано и ефикасно. Рачунам на консолидовани, патриотски став свих парламентарних партија и јавних снага.

На крају, као што је увек било у историји, судбина Русије је у поузданим рукама нашег мултинационалног народа. А то значи да ће донете одлуке бити спроведене, постављени циљеви ће бити постигнути, безбедност наше Отаџбине ће бити поуздано загарантована.

Верујем у вашу подршку, у ту непобедиву снагу коју нам даје љубав према Отаџбини.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ РУСИЈЕ У ОПЕРАЦИЈИ ДЕМИЛИТАРИЗАЦИЈЕ И ДЕНАЦИФИКАЦИЈЕ УКРАЈИНЕ

(Москва, Кремљ, 3. 3. 2022.)

Руска Федерација је 24. фебруара започела активну војну операцију у Украјини након признања Доњецке и Луганске Народне Републике. До 3. марта Оружане снаге Руске Федерације заузеле су значајан део територије Украјине. Истовремено, руководство Украјине користи терористичке методе ратовања – скривајући се иза цивилног становништва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ВОЈНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

Циљеве и задатке операције јасно је дефинисао руски председник Владимир Путин.

Главни циљеве операције су:

1. Демилитаризација Украјине, тј. правно утврђен статус Украјине као неутралне државе, на чијој територији неће бити распоређени ракетни системи НАТО-а усмерени на Русију, а сама Украјина, када постане неутрална, неће водити политику уласка у ову Алијансу. Истовремено, важно је напоменути да Русија не поставља задатак да Украјина уђе у Организацију уговора о колективној безбедности (у суштини, слична Алијанса која делује на ограниченој територији једног броја република бившег СССР-а).
2. Денацификација Украјине, односно давање руском језику уставног статуса другог државног језика и, у вези са тим, укидање свих дискриминаторних закона које је донела Скупштина Украјине у последњих осам година (после 2014. године) у односу на руски језик и становништво које говори на руском језику.
3. Доћи до граница Доњецке и Луганске области. Пре почетка војне операције, народне републике Донбаса су заузеле само део територија које су уставом приписане Доњецкој и Луганској области.

Војној операцији на територији Украјине претходио је предлог Русије упућен САД-у и НАТО-у да се закључују споразуми о међусобној безбедности који предвиђају неширење НАТО-а на нове територије (пре свега у Украјину, као и у Грузију и Молдавију) и повратак „граница НАТО-а“ на истоку до 1997. године – тј. фактички излазак из НАТО-а балтичких земаља – Литваније, Летоније и Естоније.

Овај предлог се оправдава чињеницом да Русија и Белорусија, које се граниче са овим државама, имају Савезни договор, а размештање НАТО ракетних система и база у непосредној близини граница Савезне државе драстично умањује њену безбедност и може да утиче на независност у вези са суштински агресивном колонијалном политиком САД-а.

Што се тиче денацификације, реч је о феномену шире природе од саме заштите права руског становништва. Такође се тиче питања супротстављања уништавању православне вере, односно напада на Украјинску православну цркву и покушаја њеног цепања приликом стварања Православне цркве Украјине.

Осим тога, денацификација се односи и на одбацивање култа, идеологије и величања неонацистичких покрета, организација и политичких партија које су за своју идеологију изабрале идеје колаборациониста, који су активно сарађивали са нацистичким освајачима током Другог светског рата.

И, коначно, денацификација Украјине се односи на одбијање садашњег руководства Украјине да призна уништавање бројних споменика војницима и официрима совјетске армије, који су ослободили Украјину од немачко-фашистичких освајача током Великог отаџбинског рата. Једно од последњих таквих деструктивних дејстава било је рушење Спомен-обележја славе у граду Лавову, где се налазио пепео десетина Хероја Совјетског Савеза (укључујући Николаја Кузњецова, који није био члан партије и није био члан НКВД-а), као као и пепео стотина обичних совјетских војника и официра.

Упркос бројним апелима Владе Руске Федерације и Министарства спољних послова Русије, украјински националисти су под плаштом закона о забрани тоталитарних симбола (усвојеног 9. априла 2015. године) наставили варварско и цинично уништавање споменика. А власт и председник Украјине нису зауставили вандале и неонацисте – они су их, фактички, прикривали.

ЗАШТО СЕ ПОЈАВИЛА НЕОПХОДНОСТ СПРОВОЂЕЊА ВОЈНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

САД и НАТО, усмено пристајући на преговоре о мерама узајамне безбедности које је предложило руководство Руске Федерације, покушали су да их распарчају и одуговлаче сам преговарачки процес. Руководство Украјине је директно изјавило неспремност да прихвати аргументе Русије и још једном се обратило НАТО-у и САД-у са захтевом да их прихвате у Алијансу. Штавише, говорећи средином фебруара на Минхенској безбедносној конференцији, актуелни председник Украјине је директно изјавио да је Украјина спремна да почне да ствара нуклеарно оружје у случају одбијања приступања Алијанси.

Сасвим је очигледно да је Украјина, која је једна од највећих дужника ММФ-а и других западних међународних кредитних организација, заправо потпуно изгубила свој међународни субјективитет и представља економску и политичку колонију САД-а.

Истовремено, Украјина, кријући се иза међународне подршке Запада и пре свега САД-а, није реаговала ни на један апел руског руководства и Министарства спољних послова Русије у протеклих осам година. Притом, са променљивом учесталости, настављало се гранатирање народних република Донбаса. Руководство Украјине, које активно гаси опозиционе медије, хапси опозиционе политичаре и уводи санкције сопственим грађанима, не подлеже међународном праву, разумним политичким аргументима, моралним и етичким нормама које обезбеђују, на пример, поштовање сећања на погинуле учеснике битака за ослобођење Украјине од немачко-фашистичких освајача.

На основу изнетих чињеница и аргумената (иако их има неколико више од овде наведених), руско руководство је одлучило да изведе војну операцију на територији Украјине, фактички приморавалујући руководство Украјине да демилитаризује и денацификује земљу.

Прво, војна операција ће омогућити ослобађање Донбаса у његовим уставним границама и омогућити обнављање јединственог индустријског и економског комплекса.

Друго, као резултат војних дејстава које предузима Русија, руководство Украјине се приморавало да прихвати неутрални статус, изврши денацификацију државе и одустане од даљег курса ка русофобији и уништавању споменика заједничке руско-украјинске историје и културе.

У том циљу Руска Федерација спроводи војну операцију дуж готово читавог периметра руско-украјинске и украјинско-белоруске границе. У овом тренутку, Оружане снаге РФ су заузеле значајан део Донбаса и делимично северне, источне и централне делове Украјине. Притом, руско руководство истиче да не планира да изврши окупацију Украјине након постизања ових циљева.

ОСОБИНЕ ВОЈНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

У овом тренутку, фактички, руским групама су окружени градови Украјине: Кијев, Харков, Запорожје, Суми, Херсон, Николајев, Мариупољ.

Задатак војне операције у Украјини је да одсече донбаску групу од база за снабдевање. Затим да је присиле да се преда или подвргну потпуном уништењу.

У међувремену, сложеност оперативне ситуације лежи у чињеници да се значајан део војног особља Оружаних снага Украјине постепено концентрише у великим градовима, где су размештени артиљеријски топови великог калибра и вишецевни ракетни бацачи типа „Град“. То се ради са циљем да се, с једне стране, отежа њихова неутрализација и уништење, скривајући се иза цивилног становништва градова, а са друге стране, да се руска војска током операције њихове ликвидације оптужи за оружане акције унутар града у којем живе цивили.

Руска војска, да би избегла оптужбе за убијање цивилног становништва, тренутно се уздржава од борби у градовима, ограничавајући се на борбе у предграђима и на удаљеним прилазима њима.

Команда руске војске наредила је да се напусте коридори за излазак цивилног становништва из зоне борбених дејстава. Из разних разлога, укључујући прикривање од становништва информација о постојању таквих коридора и директну оружану опструкцију грађана који желе да напусте градове, изласка цивила из зоне борбених дејстава готово да нема.

МИРОВНИ ПРЕГОВОРИ

Током читавог периода војне операције, и светска заједница и учесници сукоба разговарају о могућности мирног решавања сукоба, што се може постићи као резултат преговора. Легитимни председник земље први је говорио о потреби за таквим преговорима.

Међутим, у овом тренутку су преговори зашли у ћорсокак.

Руска страна инсистира на:

1. Признавању и ослобађању територије Доњецке и Луганске републике у њиховим уставним границама (границе које су записане у Уставу Украјине).
2. Денацификацији Украјине.
3. Усвајању на уставном нивоу (увођењу на хитној седници Врховне скупштине) неутралног статуса Украјине.

Украјинска влада захтева потпуни прекид ратних дејстава и повлачење руских трупа са територије Украјине. И тек након тога предлаже дискусију о преосталим тачкама руских предлога.

Овај захтев украјинске стране није изводљив, пошто Руска Федерација не може да повуче трупе са територије Украјине, будући да је Украјина претходних година више пута обмањивала Руску Федерацију. Конкретно, споразуми из Минска су закључени под сличним условима (јесен 2014. и фебруар 2015. године), али након што су ратна дејства престала, споразуми из Минска нису спроведени ни по једној тачки.

ОБРАЋАЊЕ ПРЕДСЕДНИКА В. В. ПУТИНА НА САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ РУСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ

(Москва, Кремљ, 4. 3. 2022.)

У Украјини је 24. фебруара почела специјална војна операција. Испуњавајући постављене задатке заштите нашег народа у Донбасу, очувању безбедности наше Отаџбине, руски војници и официри дејствују храбро, као прави хероји.

Наши војници се боре непоколебљиво, са пуним разумевањем исправности своје ствари. Чак и после рањавања, војници и официри остају у редовима. Жртвују себе и своје животе да спасу своје ратне другове и цивиле.

Током борби, и наши војници и народна милиција Донбаса показују заиста огромно херојство.

Напоменућу људство 100. моторизоване бригаде која делује у правцу Доњецка. Војници под командом пуковника Алексеја Борисовича Бернхарда у рејону Волноваха пробиле су ешалонирану одбрану, коју су националисти јачали и опремали скоро осам година.

Командир тенковског вода гарде, поручник Виктор Соколник, уништио је пет тенкова током битке.

У рејону Чугинке, 25. фебруара, командир чете 163. тенковског пука, капетан Алексеј Ловкин, наишао је на националистичке јединице које су бројале 15 тенкова и 6 борбених возила пешадије. Нападајући непријатеља са својим борцима, капетан Левкин је уништио сва борбена возила пешадије и 5 тенкова, обезбедивши завршетак борбеног задатка без губитака.

Потписао сам указ о додели звања Хероја Русије старијем поручнику Нурмагомеду Енгелсовичу Гацимагомедову – нажалост, постхумно. У борби је самоуверено командовао својим борцима и као прави командант је чувао своје потчињене. Иако је био већ озбиљно рањен, борио се до последњег тренутка и разнео гранатом милитанте који су га окруживали и себе. Предузео је такав корак јер је схватио са киме има посла – са неонацистима који се ругају заробљенима и зверски их убијају.

Ја сам Рус, и, како се каже, у мојој породици су били све сами „Ивани“ и „Марије“. Али када видим примере таквог херојства, као што је подвиг младог момка Нурмагомед Гацимагомедова –

становника Дагестана, Лака по националности, као и подвиге осталих наших војника, желим да кажем: ја сам Лак, ја сам Дагестанац, ја сам Чечен, Ингуш, Рус, Татарин, Јеврејин, Мордовинац, Осетинац... Просто је немогуће набројати више од три стотине националних и етничких група у Русији – мислим да ме разумете – али сам поносан што сам део овог света, део моћног, снажног, вишенационалног народа Русије.

Истовремено, никада нећу одустати од свог убеђења да су Руси и Украјинци један народ, иако су неки од становника Украјине били застрашени, многи преварени нацистичком националистичком пропагандом, а неки намерно, наравно, ишли путем бандероваца и других слугу нациста који су се борили на страни Хитлера током Великог отаџбинског рата.

А чињеница да се боримо управо са неонацистима показује сам ток борбених дејстава. Националистичке и неонацистичке формације – а међу њима има и страних плаћеника, укључујући и оне са Блиског истока – користе цивиле као живи штит. Већ сам рекао да постоје апсолутно објективни подаци и фотографије како постављају тешку војну технику у стамбеним објектима градова. Заједно делују на потпуно исти начин као и најекстремнији бандити, и уместо да испуне обећања да ће ову опрему уклонити из стамбених објеката, вртића и болница, напротив, тамо додатно убацују тенкове, артиљерију и минобацаче.

Узели су за таоце и стране држављане, међу којима су хиљаде младих људи, студената који су студирали у Украјини. Тако је на железничкој станици у Харкову дуже од једног дана задржано 3.179 држављана Индије, углавном студената. И већину њих настављају да држе. Урачунали смо и 576 људи – у граду Суми. Неонацисти су отворили ватру и на кинеске студенте који су покушавали да напусте Харков. Двојица су повређена.

Понављам, стотине странаца покушавају да напусте зону ратних дејстава, али им то није дозвољено. У ствари, држе их као таоце, купују време, или им нуде да се евакуишу преко Лавова, у Пољску, односно да прођу кроз целу зону ратних дејстава, излажући их опасности.

Наши војници су обезбедили коридоре у свим зонама сукоба без изузетка. Обезбедили су превоз да цивили и страни држављани имају могућност да оду на безбедно место.

Поново наглашавам да националисти не дозвољавају да се то ради. Штавише, сада указују страним држављанима да контактирају своје власти, а они ће, заузврат, морати да се обрате Министарству

спољних послова Украјине. У ствари, људи су једноставно бачени у ватру.

А још горе се неонацисти односе према сопственим грађанима, према сопственом становништву. Као што сам већ говорио, они користе људе као живи штит. Наша војска, такође, примећује следеће појаве: у градовима народних република Донбаса – Северодоњецку, Лисичанску и другима – становнике стамбених зграда гурају у средње спратове, а на нижим спратовима зграда пробијају прозоре и зидове. Ту постављају тешку технику, топове, тенкове, на крововима и на горњим спратовима постављају митраљезе и снајпере.

Овако су се борили само фашисти, тако нечовечно су третирали цивилно становништво када су се совјетске трупе бориле против њих, укључујући и – за ослобођење територије Украјине.

Понављам, наши војници и официри настоје да спрече жртве међу цивилним становништвом и, нажалост, и сами трпе губитке.

Наша дужност је да подржимо породице наших погинулих и рањених сабораца који су се борили за безбедност Отаџбине, за наш народ, за народ Русије.

Сви чланови породица погинулих војника током специјалне војне операције у Украјини добиће законом предвиђено осигурање и једнократну надокнаду, то је 7.421.000.000 рубаља. Сваком члану породице погинулог биће исплаћена и месечна новчана компензација.

Али, поред тога, сматрам да је потребно утврдити додатну исплату свакој породици погинулог војнослужитеља Министарства одбране, војног особља и запослених у другим агенцијама за спровођење закона који учествују у операцији, у износу од 5.000.000 рубаља.

Сви војнослужитељи који су рањени током операције такође ће добити одговарајуће исплате. Мислим на осигурање и једнократну надокнаду за рањавање, трауму или контузију.

Ако војник који је служио по уговору буде проглашен неспособним за војну службу због ране, добиће једнократну надокнаду у износу од 2.968.000.000 рубаља, а у случају инвалидитета, месечну новчану компензацију. Све ове мере су већ предвиђене законом.

Истовремено, сматрам да је потребно обезбедити додатне исплате војнослужитељима Министарства одбране, војним лицима и запосленима других органа за спровођење закона који учествују у операцији и који су рањени – по 3.000.000 рубаља.

Поново наглашавам да се сада на украјинској територији наши војници и официри боре за Русију, за миран живот грађана Донбаса, за денацификацију и демилитаризацију Украјине, како не би било

„анти-Русије“, коју је Запад годинама стварао непосредно на нашим границама, и да нам она не би претила нуклеарним наоружањем, као што је то био случај у последње време.

Наш народ је поносан на своје Оружане снаге. Заувек ћемо се сећати наших погинулих сабораца. Учинићемо све да подржимо њихове породице, њихову децу, да им дамо образовање, да подржимо њихове рођаке и драге људе.

Молим вас да поштујете сећање на наше војнике који су погинули на дужности током специјалне војне операције у Украјини“.

Обраћање председника Путина завршено је минутом ћутања.

ОПЕРАТИВНО САВЕТОВАЊЕ В. В. ПУТИНА И С. К. ШОЈГУ НА САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ

(Москва, Кремљ, 11. 3. 2022.)

Састанку Савета безбедности РФ су присуствовали премијер Михаил Мишустин, председавајућа Савета Федерације Валентина Матвијенко, председник Државне думе Вјачеслав Володин, заменик председника Савета безбедности Дмитриј Медведев, шеф кабинета Председничке администрације Антон Вајно, секретар Савета безбедности Николај Патрушев, министар унутрашњих послова Владимир Колокољцев, министар одбране Сергеј Шојгу, директор Федералне службе безбедности Александар Бортњиков, директор Спољне обавештајне службе Сергеј Наришкин, специјални посланик председника за заштиту животне средине, екологију и саобраћај Сергеј Иванов.

В. Путин: Поштоване колеге, добар дан!

Припремили смо питање које није везано за актуелна дешавања. Али ипак желим да питам колегама које су се данас окупиле на састанку: да ли је потребно разменити неке информације о актуелним дешавањима?

Да, Сергеју Кужугетовичу, изволите.

С. Шојгу: Поштовани Владимире Владимировичу!

Све иде по плану, овде Вас извештавамо сваке недеље и сваког дана.

Имам три питања која бих желео да ставим на дискусију и тражим Ваше одобрење.

В. Путин: Изволите.

С. Шојгу: Примамо огроман број пријава од разних врста добровољаца из различитих земаља који би желели да оду у Луганску и Доњецку Народну Републику, како би учествовали у ономе што сматрају ослободилачким покретом. Највећи број је из земаља Блиског истока: већ имамо више од 16.000 пријава. И овде, наравно, сматрамо да је исправно да позитивно одговарамо на захтеве, тим пре што ти захтеви нису због новца, већ по истинској жељи ових људи. Познајемо многе од њих, помагали су у борби

против Исламске државе у најтежим временима, у последњих десет година. Ово је прво питање.

Друго. Владимире Владимировичу, с обзиром на чињеницу да постоје апсолутно неконтролисане испоруке оружја, разног наоружања у Украјину са свих страна – по мом мишљењу, тамо нико већ не разматра ко, где, колико се дистрибуира – ово је речено данас више пута. Имамо предлог: да би се обезбедила већа борбена способност милиције ЛНР и ДНР, било би добро да им се пренесу средства противваздушне одбране, посебно преносни противваздушни систем и противтенковски ракетни системи. Поред тога, Владимире Владимировичу, акумулирали смо велику количину наоружања, украјинског наоружања: то су тенкови, оклопна возила и све врсте малокалибарског наоружања – њих имамо много, као и артиљерије. Поред тога, постоји много комплекса Javelin и Stinger. Предлаже се и да се ово пребаци на Луганску и Доњецку републику, њихову милицију, како би могли ефикасније да спроводе одбрану својих република.

И на крају, треће, Владимире Владимировичу, ово је озбиљнија ствар и тражим Ваше одобрење. Генералштаб је размотрио све мере које Запад предузима да ојача своје снаге у близини наших западних граница. Сваким даном све више и више нових јединица пристиже, распоређују се, а то се дешава у позадини чињенице да им у овом случају апсолутно ништа не прети. Ипак, чини нам се да, искоришћавајући ову ситуацију, они желе максимално да засите наше погранично подручје људским снагама и средствима и, наравно, да се тако учврсте на дуже време.

На основу тога, Генералштаб развија и фактички завршава план за јачање наших западних граница, укључујући, наравно, те нове, савремене комплексе, па да преместимо тамо борбене јединице ради заштите наших западних граница.

Тражимо Ваша упутства, да Вам своје предлоге саопштим на следећем састанку Савета безбедности или у другом формату ради њиховог одобрења.

Хвала.

В. Путин: Добро. Хвала пуно.

Што се тиче прикупљања плаћеника из целог света и слања у Украјину, видимо да се западни спонзори Украјине и украјински режим не крију; они то раде отворено, не поштујући никакве норме међународног права. Дакле, ако видите да има заинтересованих који желе да дођу и помогну људима који живе у Донбасу на добровољној

бази, које не занима новац – у реду, треба им изаћи у сусрет и помоћи им да се пребаце у ратну зону. То је прво.

Друго. Што се тиче поставке наоружања, посебно западне производње која је завршила у рукама руске војске, наравно, подржавам могућност њиховог пребацивања у војне јединице Луганске и Доњецке Народне Републике. Слободни сте да то урадите. Ако су Вам потребна нека решења овде на мом нивоу, изволите, спреман сам.

И треће питање, око јачања западних граница Руске Федерације у вези са акцијама које земље НАТО-а предузимају у овом правцу; одговор на оно што раде захтева посебно разматрање. Молим Вас да припремите посебан извештај и да га изложите на ту тему. На основу резултата његовог разматрања донећемо одговарајућу одлуку у блиској будућности.

Хвала.

(...)

ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА НА КОНЦЕРТУ ПОВОДОМ УЈЕДИЊЕЊА КРИМА СА РУСИЈОМ

(Москва, 18. 3. 2022.)

Владимир Путин је присуствовао концерту посвећеном осмој годишњици уједињења Крима са Русијом, који је одржан у спортском комплексу „Лужњики“ у Москви. Преносимо целокупно обраћање председника РФ Владимира Путина окупљеном народу на концерту.

„Ми, вишенационални народ Руске Федерације, уједињени заједничком судбином на својој земљи, – први је ред основног закона државе – Устава. И свака реч је испуњена дубоким значењем, има велику вредност.

На својој земљи, уједињеној заједничком судбином – тако су људи вероватно мислили и тиме се водили када су изашли на референдум на Криму и у Севастопољу 18. марта 2014. године. Живели су и живе на својој земљи и желели су да живе заједничку судбину са својом историјском домовином – са Русијом. Имали су пуно право на то и постигли су свој циљ. Прво да им честитамо празник, ово је њихов празник. Честитамо!

За то време Русија је учинила много на подизању Крима и Севастопоља. Требало је радити ствари које нису одмах видљиве голим оком. Оне су фундаменталне природе: снабдевање гасом, снабдевање енергијом, комуналне услуге, обнова путне мреже, изградња нових путева, аутопутева и нових мостова.

Требало је извући Крим из тог понижавајућег положаја, из оног понижавајућег стања у које су Крим и Севастопол били потопљени када су били део друге државе која је финансирала ове територије по тзв. резидуалном принципу.

Али није само у томе ствар. Ствар је у томе, што ми знамо шта даље треба да радимо, како да радимо даље, ради чега, и свакако ћемо све наше планове спровести у дело.

Али нису то само ове одлуке. Чињеница је да су Кримљани и Севастопољци исправно поступили када су ставили чврсту баријеру на пут неонацистима и екстремним националистима. Јер оно што се дешавало на другим територијама и дешава се најбоља је потврда овога.

Људи који су живели и живе у Донбасу такође се нису сложили са овим државним ударом. Против њих су одмах организоване разбојничке војне операције, и то више њих; одмах су бачени у блокаду, подвргнути систематском гранатирању из топова, ваздушним ударима – то је све оно што се назива „геноцидом“.

Управо је спасење људи од овог страдања, од овог геноцида – основни, главни разлог, мотив и циљ војне операције коју смо покренули у Донбасу и Украјини; управо је то циљ. И знате, ту ми на памет падају речи из Светог Писма: Од ове љубави нико нема веће, да ко живот свој положи за пријатеље своје. И видимо како се наши момци херојски понашају и боре током ове операције.

Ове речи су из Светог писма хришћанства, из онога што је драго онима који исповедају ову религију. Али суштина је да је то универзална вредност за све народе и представнике свих вероисповести у Русији, а посебно за наш народ, пре свега за наш народ. И најбоља потврда за то је како се боре, како се понашају наши момци током ове војне операције: раме уз раме, помажу, подржавају једни друге, а ако треба и свог рођеног брата покривају телима од метка на бојном пољу. Одавно нисмо имали такво јединство.

Десило се да се почетак операције – сасвим случајно се тако десило – поклопио са рођенданом једног од наших истакнутих војсковођа, канонизованог у светитеља, Фјодора Ушакова, који у читавој својој блиставој војној каријери није изгубио ниједну битку. Једном је рекао да ће ове грмљавине ићи у славу Русије. Тако је било тада, тако је и данас, и тако ће увек бити!

Хвала!

САВЕТОВАЊЕ В. В. ПУТИНА СА МИНИСТРОМ ОДБРАНЕ С. К. ШОЈГУОМ

(Москва, 21. 4. 2022.)

С. Шојгу: Поштовани Владимире Владимировичу!

Оружане снаге Руске Федерације и народна милиција Доњецке Народне Републике су ослободили Мариупољ. Остаци формације националиста склонили су се у индустријску зону погона „Азовстал“.

Мариупољ је главно индустријско и главно транспортно чвориште на Азовском мору. Кијевски режим је 2014. године прогласио град дефакто привременом престоницом Доњецке области, претварајући га у периоду од осам година у моћно утврђено подручје и уточиште радикалних украјинских националиста. Ово је заправо престоница „Азова“, батаљона „Азов“.

У град је довучена велика количина тешког наоружања, војне опреме, укључујући тенкове, МЛРС „Смерч“, „Ураган“, артиљеријске системе велике снаге, ракетне системе „Точка-У“. „Точка-У“ има домет од 120 километара, а наш Таганрог је 94 километра од Мариупоља, отприлике на овој удаљености је главни град Јужног федералног округа Ростов.

Створене су резерве пројектила, муниције, горива и мазива, хране за дуготрајна борбена дејства. Главни објекти урбане инфраструктуре, укључујући морску луку и пловни пут, минирани су и не само минирани, већ и блокирани плутајућим дизалицама. Бродови који су се тамо налазили били су углавном страни бродови.

Укупно, ако говоримо о оклопним возилима – тенковима, борбеним оклопним возилима, било их је 179, као и 170 различитих топова и минобацача, укључујући вишецевне ракетне бацаче, већ сам говорио о њима, „Смерчи“ и „Урагани“. У време опкољавања 11. марта, укупан број Оружаних снага Украјине и националистичких формација, као и страних плаћеника, којих је такође било прилично, износио је више од 8.100 људи. Током ослобођења града, више од 4.000 је убијено, 1.478 се предало, преостала група – више од 2.000 – блокирана је у индустријској зони фабрике „Азовстал“.

Пружајући отпор, националисти су скоро све стамбене објекте претворили у дуготрајне ватрене тачке. У приземљу су постављена оклопна возила и артиљерија, а на спратовима снајперисти. Одвојени одреди – са противтенковским ракетним системима. На

средњим спратовима и у подрумима окупили су све становнике, претварајући их у живи штит. Чували су се и на средњим спратовима и у подрумима. Тако је, фактички, било у свакој кући.

Повлачећи се, украјинска војска, националистички батаљони у Мариупољу, као и у другим украјинским градовима, скривали су се иза цивилног становништва. Овде имамо много случајева када су током повлачења истеривали људе из подрума да би обезбедили своје повлачење. Иначе, било је то буквално пре четири дана, када је лучки рејон ослобођен. Скоро све су из вишеспратница истерали на улице да би се сакрили, остављајући за собом рушевине, укључујући и друштвено значајне, културне објекте.

Ослобађајући Мариупољ, руска војска и јединице народне милиције ДНР предузеле су све мере да спасу животе цивила. Ево, по Вашем налогу, Владимира Владимировичу, од 21. марта свакодневно се отварају хуманитарни коридори за евакуацију цивила и страних држављана.

Војницима Оружаних снага Украјине и милитантима националистичких батаљона предлагало се да положи оружје. Загарантовани су им, наравно, живот, безбедност и медицинска помоћ.

Што се тиче планираних хуманитарних акција – ја их називам „акцијама“ – које су комбиновале и коридоре и услуге транспорта, то су била и амбулантна кола и аутобуси, имали смо дана када је таквих аутобуса било и по стотину, и 25–30 возила хитне помоћи – ми смо свакодневно о томе обавештавали и били у контакту са потпредседницом Владе Украјине [Ирином] Верешчук.

Дипломатске мисије страних држава које су се на овај или онај начин обраћале, будући да су тамо били [њихови] држављани – иначе, многи су пуштени и одведени из Мариупоља током ових хуманитарних акција – Канцеларија Високог комесаријата Организације Уједињених нација за избеглице, специјализоване структуре ОЕБС-а, Међународног комитета Црвеног крста и других међународних организација, званично су обавештени о времену и месту. И наравно, у једном тренутку смо чак и захтевали њихово присуство, како бисмо, наравно, испоштовали сва хуманитарна правила у том погледу, колико је то било могуће уз стално, непрекидно вођење и непрекидну ватру из Мариупоља од стране националних батаљона и Оружаних снага Украјине.

Упркос њиховом противљењу – и милитаната и свих осталих – успели смо да евакуишемо 142.711 цивила из Мариупоља по Вашим упутствима. Ослобођени су сви таоци који су се налазили

у трговачкој луци, укључујући и посаде морских пловила, чије су комуникационе системе уништили они који су их заробили тако да нису могли ни са ким да контактирају. Морска лука је минирана. Морско подручје је затворено. Надам се да ће сада имати прилику да напусте ову луку.

Данас је цео Мариупол под контролом руске војске, народне милиције Доњецке Народне Републике, а територија фабрике „Азовстаљ“ са лоцираним остацима националиста и страних плаћеника безбедно је блокирана.

У протекла два дана, поново по Вашем налогу, прогласили смо режим тишине од 14 до 16 часова, сва борбена дејства су потпуно обустављена, а отворени су хуманитарни коридори за излазак цивила који се можда налазе на територији фабрике „Азовстаљ“.

За њих смо припремили око 90 аутобуса и 25 возила хитне помоћи. Наравно, имајући у виду да се све ово стално искривљује, поставили смо камере за видео конференције и скоро је био директан пренос овде, у нашем контролном центру. Из „Азовстаља“ нико није изашао. Али други цивили, више од 100 људи, могли су да оду. Ових дана ово је, дозволићете, велики посао који смо радили са свим међународним организацијама.

Тренутно је ситуација у граду мирна, што нам омогућава да почнемо да успостављамо ред, враћамо становништво и омогућавамо миран живот. Што се тиче оних који су побегли у фабрику „Азовстаљ“ и тамо су били темељно блокирани и по целом периметру, потребно нам је око 3-4 дана да завршимо и овај посао у „Азовстаљу“.

Извештај је завршен.

В. Путин: Предложено заузимање индустријске зоне сматрам неприкладним.

Наређујем Вам да откажете.

С. Шојгу: Јасно.

В. Путин: То је случај када морамо да размишљамо – односно увек морамо да размишљамо, али у овом случају још више – о очувању живота и здравља наших војника и официра. Нема потребе да улазите у ове катакомбе и пузите под земљу кроз ове индустријске објекте.

Блокирајте ову индустријску зону тако да мува не пролети.

С. Шојгу: Јасно.

В. Путин: Још једном позовите све који још нису положили оружје да то учине. Руска страна гарантује за њихове животе и достојанствен третман у складу са релевантним међународним правним актима. Свим повређенима биће пружена квалификована медицинска помоћ.

Завршетак борбених радова на ослобађању Мариупоља је успех. Честитам вам. Пренесите војсци захвалност. Молимо да доставите предлоге за одликовања наших заслужних војника државним признањима. Јасно је да у оваквим случајевима другачије не може бити, то су различите награде, али желим да сви знају: у нашем схватању, сви су они хероји, у схватању целе Русије. Они су сви хероји.

У вези са тим, поред испуњавања свих друштвених обавеза према нашим војним лицима, посебно према повређенима, према породицама наших погинулих сабораца, неопходно је обезбедити безусловно испуњавање свих социјалних гаранција.

Али чини ми се да то није довољно. Морамо размишљати о додатним мерама подршке, а у неким случајевима и о овековечењу сећања на наше саборце који су заиста показали херојство и жртвовали своје животе за миран живот нашег народа у Донбасу и да би обезбедили миран живот и постојање саме Русије, мирно постојање наше државе. Ови људи то заслужују својим поступцима и односом према заклетви.

По линији Министарства одбране, молим да то решите. Даћу одговарајућа упутства Администрацији председника, разговараћу са колегама у регионима, а они ће обављати одговарајуће послове у општинама Русије.

Наравно, стављање под контролу тако важног центра на југу као што је Мариупољ је успех. Честитам Вам.

С. Шојгу: Хвала, Владимире Владимировичу.

III

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ
– КУЛТУРА ПАМЋЕЊА –

ОД ВЕЛИКЕ ПОБЕДЕ 75 ГОДИНА: ОПШТА ОДГОВОРНОСТ ПРЕД ИСТОРИЈОМ И БУДУЋНОШЋУ

Ауторски чланак В. В. Путина
(Москва, 22. 6. 2020)

Прошло је 75 година од завршетка Великог отаџбинског рата. Током година је израсло неколико генерација. Политичка карта планете се променила. Нема Совјетског Савеза који је однео грандиозну, коначну победу над нацизмом и спасао цео свет. А и сами догађаји тог рата, чак и за његове учеснике, далека су прошлост. Али зашто се 9. мај слави као најважнији празник у Русији? А 22. јуна живот дословно замире. И кнедла се закотрља у грлу?

Уобичајено је да се каже, да је рат оставио дубок траг у историји сваке породице. Иза ових речи крију се судбине милиона људи, њихова патња и бол због губитака. Понос, истина и сећање.

За моје родитеље, овај рат су биле страшне муке опкољеног Лењинграда, где је умро мој двогодишњи брат Вића. Где је, неким чудом, мајка преживела. Отац, који је имао панцир, добровољно се пријавио да брани свој родни град. Поступио је на исти начин као милиони совјетских грађана. Борио се на мостобрану Невски пјатачок и био тешко рањен. И како године теку, већа је потреба за разговором са родитељима и да се сазна више о ратном периоду њихових живота. Али више ништа не могу ни да питам. Зато као светињу чувам у срцу разговоре са оцем и мајком и њихове драгоцене емоције на ову тему.

За мене и моје вршњаке важно је да наша деца, унуци и прауници схвате кроз каква су искушења и муке прошли њихови преци. Како и зашто су успели да преживе и победе. Откуда њихова истински гвоздена чврстина која је изненадила и одушевила цео свет? Да, бранили су свој дом, децу, вољене, породицу. Али све је спојила љубав према родној грудима, према Отаџбини. Ово дубоко, лично осећање је у потпуности одражено у самој суштини нашег народа и постало је један од одлучујућих фактора у његовој херојској, пожртвованој борби против нациста.

Често се поставља питање: „Како ће се понашати данашња генерација? Како ће се понашати у условима критичне ситуације?“ Пред мојим очима су млади лекари, медицинске сестре, понекад

и дојучерашњи студенти који данас одлазе у „црвену зону” да спасавају животе. Наши војници су се, у борби против међународног тероризма на Северном Кавказу и у Сирији, борили до смрти. Веома млади момци. Многим војницима легендарне, бесмртне 6. ваздушно-десантне чете било је 19–20 година. Али сви су показали да су достојни подвига војника наше Отаџбине, који су је бранили у Великом отаџбинском рату.

Зато сам сигуран, да је у природи народа Русије да обављају своју дужност, а не да се сажаљевају, ако околности то захтевају. Несебичност, патриотизам, љубав према свом дому, својој породици, Отаџбини – и данас су фундаменталне вредности, кључне за руско друштво. По великом рачуну, суверенитет наше земље се у великој мери заснива на њима.

Сада имамо нове традиције у народу, као што је Бесмртни пук. Ово је марш нашег захвалног сећања, крвне, живе везе између генерација. Милиони људи излазе на поворке са фотографијама својих рођака који су бранили Отаџбину и победили нацизам. То значи да њихови животи, искушења и жртве, Победа коју су нам дали, никада неће бити заборављени.

Наша одговорност према прошлости и будућности је да учинимо све да се страшне трагедије не понове. Стога сам сматрао својом дужношћу да напишем чланак о Другом светском и Великом отаџбинском рату. О овој идеји сам дискутовао више пута у разговорима са светским лидерима и наишао на њихово разумевање. Крајем прошле године, на самиту лидера Заједнице независних држава, сви смо били једногласни: важно је потомцима пренети сећање, да је победу над нацизмом извојевао пре свега совјетски народ, да су у овој херојској борби – на фронту и у позадини, раме уз раме, били представници свих република Совјетског Савеза. Истовремено, са колегама сам разговарао о тешком предратном периоду.

Овај разговор је изазвао велики одјек у Европи и свету. То значи да је окретање поукама из прошлости заиста неопходно и актуелно. Истовремено, било је много емоција, лоше прикривених комплекса, бучних оптужби. Један број политичара је, по навици, пожурио да изјави да Русија покушава да прекроји историју. Међутим, ниједну чињеницу, ниједан аргумент нису могли да оповргну. Наравно, тешко је, па чак и немогуће, полемисати са аутентичним документима, који се, иначе, не чувају само у руским, већ и у страним архивама.

Стога се намеће потреба да се настави анализа узрока који су довели до светског рата и размишљања о његовим тешким догађајима,

трагедијама и победама, о његовим поукама – за нашу земљу и цео свет. И овде је, понављам, суштински важно да се ослонимо не само на архивску грађу, него и на сведочења савременика, као и да искључимо било каква идеолошка и политизована нагађања.

Дозволите ми да поновим очигледно. Основни узроци Другог светског рата у великој мери произилазе из одлука донетих након резултата Првог светског рата. Версајски споразум је постао симбол дубоке неправде за Немачку. Фактички, радило се о пљачки земље, која је била дужна да плати огромне репарације западним савезницима, чиме је исцрпљена њена привреда. Главномандујући савезничких снага, француски маршал Ф. Фош, пророчки је окарактерисао Версај: „Ово није мир. Ово је примирје на 20 година“.

Управо је национално понижење било оно што је створило плодно тло за радикална и реваншистичка расположења у Немачкој. Нацисти су вешто играли на ова осећања, градили своју пропаганду, обећавајући да ће ослободити Немачку од наслеђа Версаја, вратити јој стару моћ, а заправо су гурнули немачки народ у нови рат. Парадоксално, томе су директно или индиректно допринеле западне државе, пре свега Велика Британија и САД. Њихови финансијски и индустријски кругови су веома активно улагали капитал у немачке фабрике и заводе, који су производили војну технику. А међу аристократијом и политичким естаблишментом било је много присталица радикалних, крајње десничарских, националистичких покрета који су јачали и у Немачкој и у Европи.

Версајски „светски поредак“ изнедрио је многобројне скривене противречности и очигледне сукобе. У њиховој основи се налазе произвољно оформљене границе нових европских држава, за које су заслужни победници Првог светског рата. Готово одмах након њиховог појављивања на мапи, почели су територијални спорови и међусобне претензије које су се претварале у „темпиране бомбе“.

Један од најважнијих резултата Првог светског рата било је стварање Лиге народа. Велике наде су полагане у ову међународну организацију, да би се обезбедио дугорочни мир и колективна безбедност. Била је то прогресивна идеја, чије је доследно спровођење, без претеривања, могло да спречи понављање страхаота глобалног рата.

Међутим, Лига народа, у којој су доминирале државепобеднице – Велика Британија и Француска, демонстрирала је своју неефикасност и просто потонула у празним разговорима. У Лиги народа, и уопште на европском континенту, поновљени позиви Совјетског Савеза да се формира равноправан систем колективне

безбедности нису били услишени. Конкретно – да се закључе Источноевропски и Пацифички пакт, који би могао да постави баријеру агресији. Ови предлози су били игнорисани.

Такође, Лига народа није била у стању да спречи сукобе у разним деловима света, као што су напад Италије на Етиопију, Шпански грађански рат, агресија Јапана на Кину, аншлус Аустрије. А у случају Минхенског споразума – у којем су, поред Хитлера и Мусолинија, учествовали лидери Велике Британије и Француске – уз пуно одобрење Савета Лиге народа, дошло је до расцепљења Чехословачке. Напомињем да се, у вези са тим, за разлику од многих тадашњих руководилаца Европе, Стаљин није уклањао личним сусретом са Хитлером, који је тада у западним круговима био у познат као угледан политичар и радо виђен гост у европским престоницама.

У подели Чехословачке, заједно са Немачком је деловала и Пољска. Заједно су унапред одлучивати, ко ће које чехословачке земље добити. Амбасадор Пољске у Немачкој Ј. Липски обавестио је 20. септембра 1938. године министра иностраних послова Пољске Ј. Бека о следећим Хитлеровим уверавањима: „...у случају да између Пољске и Чехословачке дође до сукоба на основу пољских интереса у Тешину, Рајх ће стати на нашу [пољску] страну“. Вођа нациста је чак давао наговештаје, саветовао је да је почетак пољских акција „уследио... тек након окупације Судетских планина од стране Немаца“.

У Пољској су себи давали процену, да би без Хитлерове подршке њихови освајачки планови били осуђени на пропаст. Овде ћу цитирати снимак разговора немачког амбасадора у Варшави Г. А. Молткеа са Ј. Беком од 1. октобра 1938. о пољско-чешким односима и ставу СССР-а по овом питању. Ево шта пише: „...Господин Бек... изразио је велику захвалност за лојално тумачење пољских интереса на Минхенској конференцији, као и за искреност односа током чешког конфликта. Влада и јавност [односи се на Пољску] у потпуности признају положај Фирера и канцелара Рајха“.

Подела Чехословачке је била сурова и цинична. Минхен је срушио чак и оне формалне, крхке гаранције које су остале на континенту. Показао је да међусобни договори ништа не вреде. Управо је Минхенски споразум послужио као „окидач“ после којег је велики рат у Европи постао неизбежан.

Данас би европски политичари и, пре свега, пољски руководиоци хтели да „ућуткају“ Минхен. Зашто? Не само зато што су њихове државе тада издале своје обавезе, подржале Минхенски

споразум, већ су неке чак учествовале у подели плена. Али и зато, што је некако незгодно сећати се, како се тих драматичних дана 1938. године само СССР заложио за Чехословачку.

Совјетски Савез је, на основу својих међународних обавеза, укључујући споразуме са Француском и Чехословачком, покушао да спречи трагедију. Пољска је, пратећи своје интересе, свим силама спречавала стварање система колективне безбедности у Европи. Пољски министар иностраних послова Ј. Бек је 19. септембра 1938. године директно о томе писао већ поменутом амбасадору Ј. Липском пре његовог састанка са Хитлером: „...током протекле године пољска влада је четири пута одбила предлог да се укључи у међународну интервенцију у циљу заштите Чехословачке“.

Британија, као и Француска, која је тада била главни савезник Чеха и Словака, изабрале су да одустану од својих гаранција и оставе на распарчавање ову источноевропску земљу. И није у питању само остављање, већ и усмеравање тежње нациста на исток, са освртом на чињеницу да ће се Немачка и Совјетски Савез неизбежно сукобити и убијати једни друге.

Управо у томе се и састојала западна политика „помирења“. И то не само у односу на Трећи рајх, већ и на друге учеснике тзв. Антикоминтернског пакта – фашистичку Италију и милитаристички Јапан. То је кулминирало на Далеком истоку са Англо-јапанским споразумом, лета 1939. године, који је Токију дао одрешене руке у Кини. Водеће европске државе нису хтеле да признају, каква смртна опасност за цео свет долази од Немачке и њених савезника. Надали су се, да ће их рат заобићи.

Минхенски споразум је показао Совјетском Савезу да ће западне земље решавати безбедносна питања не водећи рачуна о његовим интересима. А у случају повољне прилике, они могу да формирају антисовјетски фронт.

Истовремено, Совјетски Савез је до последњих снага покушавао да искористи сваку шансу за стварање антихитлеровске коалиције. Понављам: упркос дволичној позицији западних држава. Тако је совјетско руководство преко обавештајних служби добијало детаљне информације о закулисним англо-немачким контактима у лето 1939. године. Скренућу вам пажњу на следеће: контакти су вођени веома интензивно и скоро истовремено са тространим преговорима између представника Француске, Велике Британије и СССР-а, иако су намерно отезани. У вези са тим, навешћу документ из британских архива. Ово је инструкција британске војне мисије, која је стигла у Москву августа 1939. године. У њему се изричито

наводи да делегација мора да „веома споро води преговоре“; да „Влада Уједињеног Краљевства није спремна преузме на себе детаљно прописане обавезе које могу да ограниче нашу слободу деловања под било којим околностима“. Напоменућу и: за разлику од британске и француске, совјетску делегацију су предводили највиши руководиоци Црвене армије, који су имали сва неопходна пуномоћја „да потпишу војну конвенцију о организовању војне одбране Енглеске, Француске и СССР-а од агресије у Европи“.

Своју улогу у неуспеху преговора одиграла је Пољска, која није желела никакве обавезе према совјетској страни. Чак и под притиском западних савезника, пољско руководство је одбило да предузме заједничку акцију са Црвеном армијом и да се супротстави Вермахту. И тек када се сазнало за Рибентропов долазак у Москву, Ј. Бек је невољно и не директно, већ преко француских дипломата, обавестио совјетску страну: „...у случају заједничких акција против немачке агресије, сарадња између Пољске и СССР-а, под технички утврђеним условима, не долази у обзир“. Истовремено је својим колегама објаснио: „...Нисам против ове формулације само да би се олакшала тактика, него је наша принципијелна тачка гледишта у вези са СССР-ом коначна и остаје непромењена.“

У овој ситуацији, Совјетски Савез је потписао Пакт о ненападању са Немачком. Фактички, то је учинио последњи од свих европских држава, и то у позадини реалне опасности да се суочи са ратом на два фронта – са Немачком на западу и са Јапаном на истоку, где су већ вођене интензивне битке на реци Халхин Гол.

Стаљин и његово окружење поштено заслужују многе оптужбе. Памтимо и злочине режима над сопственим народом, као и ужасе масовних репресија. Понављам: совјетским руководиоцима се може замерити много тога, али не и неразумевање карактера спољашњих претњи. Схватили су тенденцију да се Совјетски Савез остави сам лицем у лице са Немачком и њеним савезницима. И дејствовали су, схватајући ову стварну опасност, како би добили драгоцену време за јачање одбране земље.

Поводом тада закљученог Пакта о ненападању, сада се много разговора и претензија упућује управо модерној Русији. Да, Русија је правни наследник СССР-а, а совјетски период, са свим својим тријумфима и трагедијама, саставни је део наше хиљадугодишње историје. Али да подсетим и да је Совјетски Савез дао правну и моралну оцену тзв. Пакту Молотов-Рибентроп. Указом Врховног савета од 24. децембра 1989. године званично су осуђени тајни протоколи као „акт личне власти“ који ни на који начин не одражава

„вољу совјетског народа и који не сноси одговорност за ову заверу“.

Истовремено, друге државе радије не помињу споразум које су потписали нацисти и западни политичари. Да не говоримо о правној или политичкој оцени такве сарадње, укључујући и прећутно слагање неких европских лидера са варварским плановима нациста, па и њихово директно подстицање. Колико вреди цинична фраза пољског амбасадора у Немачкој Ј. Липског, изречена у разговору са Хитлером 20. септембра 1938. године: „...што се тиче решења јеврејског питања, ми [Пољаци] ћемо му поставити... леп споменик у Варшави“.

Такође, не знамо да ли су постојали неки тајни „протоколи” и анекси на договоре једног броја држава са нацистима. Остаје само да „верујемо на реч“. Конкретно, са материјала тајних англо-немачких преговора још није скинута тајност. Стога позивамо све државе да интензивирају процес отварања својих архива и објављивања до сада непознатих докумената предратног и ратног периода. Баш као што то чини Русија последњих година. Овде смо спремни за широку сарадњу и за заједничке истраживачке пројекте научника – историчара.

Али да се вратимо на догађаје који су непосредно претходили Другом светском рату. Било би наивно да верујете да, обрачунавши се са Чехословачком, Хитлер неће изнети још једну територијалну претензију. Овог пута – свом недавном саучеснику у подели Чехословачке – Пољској. Узгред, као повод је овде послужило и наслеђе Версаја, судбина тзв. Данцишког коридора. Трагедија Пољске која је уследила била је у потпуности на савести тадашњег пољског руководства, које је спречавало склапање англо-француско-совјетског војног савеза и ослањало се на помоћ западних партнера. Поставили су своје људе под клизалиште хитлеровске машине уништења.

Немачка офанзива се развијала у потпуном складу са доктрином Блицкрига. Упркос жестоком, херојском отпору пољске војске, само недељу дана након почетка рата, 8. септембра 1939. године, немачке трупе су биле на периферији Варшаве. А до 17. септембра војно-политичка елита Пољске побегла је на територију Румуније, издајући свој народ, који је наставио да се бори против освајача.

Западни савезници нису оправдали пољске наде. После објаве рата Немачкој, француске трупе су напредовале само неколико десетина километара дубље на немачкој територији. Све је то изгледало као демонстрација активних дејстава. Штавише,

англо-француски Врховни ратни савет, који се први пут састао 12. септембра 1939. године у француском Абевилу, одлучио је да потпуно заустави офанзиву, због брзог развоја догађаја у Пољској. Почео је озлоглашени „чудан рат“. Јасна је директна издаја од стране Француске и Енглеске својих обавеза према Пољској.

Касније, током Нирнбершког процеса, немачки генерали су на овај начин објашњавали свој брзи успех на Истоку. Бивши начелник штаба оперативног руководства Врховне команде оружаних снага Немачке, генерал А. Јодл је признао: „... ако нисмо претрпели пораз још 1939. године, то је било само зато што је око 110 француских и британских дивизија, стационираних на западу, за време нашег рата са Пољском против 23 немачке дивизије, остало потпуно неактивно“.

Тражио сам да се из архиве преузме цео низ материјала, који се односе на контакте СССР-а и Немачке током драматичних дана августа и септембра 1939. године. Како сведоче документи: параграфом 2 Тајног протокола уз Пакт о ненападању између Немачке и СССР-а од 23. августа 1939. године, утврђено је да у случају територијално-политичког преустројства региона који су у саставу Пољске државе, граница интересних сфера двеју држава треба да „приближно пролази линијом река Нарев, Висла и Сан“. Другим речима, под совјетску сферу утицаја потпадале су не само територије на којима је живело претежно украјинско и белоруско становништво, већ и историјске пољске земље између река Буга и Висле. О овој чињеници данас јако мало људи зна.

Помиње се и чињеница, да је Берлин одмах након напада на Пољску првих дана септембра 1939. године упорно и више пута позивао Москву да се придружи ратним дејствима. Међутим, совјетско руководство је игнорисало такве позиве. И нису се припремали да се умешају у драматичне догађаје до последњег тренутка.

Тек када је коначно постало јасно да Велика Британија и Француска не желе да помогну свом савезнику, а Вермахт је успео да брзо окупира целу Пољску и фактички дође до предграђа Минска, одлучено је да се војне јединице Црвене армије уведу у тзв. источне кресе јутра, 17. септембра. Данас су то делови територија Белорусије, Украјине и Литваније.

Очигледно, није било других опција. У супротном, ризици за СССР би се вишеструко повећали, будући да је, понављам, стара совјетско-пољска граница пролазила свега неколико десетина километара од Минска. А неизбежни рат са нацистима почео би за државу са крајње неповољне стратешке позиције. А милиони људи

различитих националности, укључујући Јевреје који су живели у близини Бреста и Гродна, Перемишља, Лавова и Виљне, били би бачени на уништење пред нацистима и њиховим локалним послушницима – антисемитима и радикалним националистима.

Управо та чињеница, да је Совјетски Савез, до последњег тренутка, настојао да избегне учешће у распламсаном конфликту и није желео да игра на страни Немачке, довела је до тога да је дошло до правог контакта између совјетских и немачких трупа источније од граница наведених у тајном протоколу. Не дуж Висле, већ отприлике дуж такозване Керзонове линије, коју је још 1919. године Антанта препоручила као источну границу Пољске.

Као што је познато, конјунктив је тешко применити на догађаје који су се већ одиграли. Рећи ћу само, да је у септембру 1939. године совјетско руководство имало прилику да помери западне границе СССР-а још даље на запад, до Варшаве, али је одлучило да то не учини.

Немци су понудили да фиксирају нови статус кво. И 28. септембра 1939. године у Москви И. Рибентроп и В. Молотов потписали су Уговор о пријатељству и граници између СССР-а и Немачке, као и тајни протокол о промени државне границе, која је призната као демаркациона линија, где су, дефакто, постојале две војске.

У јесен 1939. године, решавајући своје војно-стратешке, одбрамбене задатке, Совјетски Савез је започео процес инкорпорације Летоније, Литваније и Естоније. Њихов улазак у СССР спроведен је на уговорној основи, уз сагласност изабраних власти. То је било у складу са нормама међународног и државног права тог времена. Осим тога, у октобру 1939. године Литванији су враћени град Виљна и околна област, који су раније били у саставу Пољске. Прибалтичке републике у саставу СССР-а задржале су своје органе власти, језик, имале су представништво у совјетским највишим државним структурама.

Свих ових месеци није престајала, невидљива радозналом оку, дипломатска и војно-политичка борба и рад обавештајних служби. Москва је разумела, да је испред ње неумољив и окрутан непријатељ и да је већ почео скривени рат против нацизма. И нема никаквих основа да се званичне изјаве и формалне протоколарне белешке тих година, узимају као доказ „пријатељства“ између СССР-а и Немачке. СССР је имао активне трговинске и техничке контакте не само са Немачком, већ и са другим државама. Истовремено, Хитлер је више пута покушавао да увуче СССР у конфронтацију са Великом

Британијом. Међутим, совјетско руководство није подлегло овим наговарањима.

Последњи Хитлеров покушај да убеди Совјетски Савез на заједничку акцију био је током Молотовљеве посете Берлину у новембру 1940. године. Али Молотов је тачно следио Стаљинова упутства, ограничавајући се на опште разговоре о идеји Немаца да се СССР придружи Тројном пакту – савезу Немачке, Италије и Јапана, потписаном септембра 1940. године и усмереном против Велике Британије и САД. Није случајност, што је Молотов већ 17. новембра, совјетском опуномоћенику И. Мајском у Лондону, предао следеће инструкције: „За Вашу оријентацију... У Берлину није потписан никакав договор и то није ни било у плану да се уради. Ствар се у Берлину ограничила на... размену мишљења... Немци и Јапаници би, очигледно, веома желели да нас гурну ка Персијском заливу и Индији. Одбили смо расправу по овом питању, јер сматрамо да су такви савети од стране Немачке неприкладни“. А 25. новембра совјетско руководство је у потпуности ставило тачку на ово. Званично су изнели Берлину неприхватљиве услове за нацисте, укључујући повлачење немачких трупа из Финске, споразум о међусобној помоћи између СССР-а и Бугарске и низ других. Тиме су намерно искључили за себе сваку могућност приступања Пакту. Ова позиција је коначно подстакла Фирера у његовој намери да покрене рат против СССР-а. И већ у децембру, одбацивши по страни сва упозорења својих стратега о катастрофалној опасности рата на два фронта, Хитлер је одобрио план „Барбароса“. Он је то учинио, схватајући да је управо Совјетски Савез главна сила, која му се супротставља у Европи. А предстојећа битка на Истоку одлучиће о исходу светског рата. И био је сигуран да ће поход на Москву бити пролазан и успешан.

Оно што желим посебно да истакнем: западне државе су се тада, фактички, сложиле са совјетским акцијама у то време и препознале су жељу Совјетског Савеза да омогући њихову безбедност. Тако је 1. октобра 1939. године тадашњи шеф британског Адмиралитета В. Черчил у радио-обраћању рекао: „Русија води хладну политику сопствених интереса... Да би се заштитила Русија од нацистичке претње, било је неопходно да руске армије стоје на овој линији [имајући у виду нову западну границу]“. А 4. октобра 1939. године британски министар иностраних послова Е. Халифакс је изјавио у Дому лордова: „... треба подсетити да су се акције совјетске владе састојале у томе да се граница, у суштини, помери до те линије, коју је током Версајске конференције препоручио лорд Керзон... Ја

само наводим историјске чињенице и верујем да су оне неоспориве“. Познати британски политичар и државник Д. Лојд Џорџ је истицао: „Руске војске су окупирале територије које нису пољске и које је Пољска силом заузела после Првог светског рата... Био би то акт злочиначког лудила ставити руско напредовање на исти ниво као напредовање Немаца“.

А у неформалним разговорима са совјетским опуномоћеником И. Мајским, искреније су наступали британски високоранжирани политичари и дипломате. Заменик министра иностраних послова Велике Британије Р. Батлер је 17. октобра 1939. године изјавио следеће: „...у круговима британске владе верују да не може бити говора о враћању Западне Украјине и Белорусије Пољској. Ако би било могуће створити етнографску Пољску скромне величине уз гаранцију не само СССР-а и Немачке, већ и Енглеске и Француске, британска влада би себе сматрала потпуно задовољном.“ А 27. октобра 1939. године главни саветник Н. Чемберлена, Х. Вилсон, је рекао: „Пољска се мора... обновити као независна држава на сопственој етнографској бази, али без Западне Украјине и Белорусије.“

Вреди напоменути, да је током ових разговора испитано и тло за побољшање совјетско-британских односа. Ови контакти су у великој мери поставили темеље будућег савеза и антихитлеровске коалиције. Међу одговорним далековидим политичарима истицао се В. Черчил, који се, упркос познатој антипатији према СССР-у, и раније залагао за сарадњу са њим. Још у мају 1939. године у Дому комуна је изјавио: „Бићемо у смртној опасности, ако не можемо да створимо велики савез против агресије. Била би то највећа глупост, када бисмо одбацили природну сарадњу са Совјетском Русијом.“ А већ после избијања ратних дејстава у Европи – на састанку са И. Мајским, 6. октобра 1939. године – поверљиво је рекао да „...међу Великом Британијом и СССР-ом нема озбиљних противречности, па нема ни основа за напете и незадовољавајуће односе. Британска влада... би желела да развије... трговинске односе. Такође би била спремна да разговара о свим другим мерама, које би могле да помогну у побољшању међусобних односа“.

Други светски рат није настао преко ноћи, није почео неочекивано и изненада. Ни агресија Немачке на Пољску није била изненадна. Она је резултат многих тенденција и фактора у светској политици тог периода. Сви предратни догађаји поређани су у један кобни ланац. Али, наравно, главна ствар која је предодредила највећу трагедију у историји човечанства јесте државни егоизам, кукавичлук,

повлађивање јачајућем агресору и неспремност политичких елита да траже компромис.

Стога је неправедно тврдити, да је дводневна посета нацистичког министра иностраних послова Рибентропа Москви главни разлог за почетак Другог светског рата. Све водеће земље, у већој или мањој мери, сnose свој део кривице за његов почетак. Све су направиле непоправљиве грешке, арогантно верујући да је могуће надмудрити друге, обезбедити једностране предности или се сакрити од предстојеће светске катастрофе. А за такву кратковидост, за одбијање стварања система колективне безбедности, морало се платити милионима живота, колосалним губицима.

О овоме пишем без имало намере да преузmem на себе улогу судије, да некога оптужим или ослободим, и никако да покренем нови круг међународног информационог обрачуна на историјском пољу, који може да пољуља међусобне односе држава и народа заједно. Сматрам, да би потрагу за уравнотеженим проценама прошлих догађаја требало да води академска заједница уз широку заступљеност ауторитативних научника из различитих држава. Свима су нам потребни истина и објективност. Са своје стране, увек сам позивао и позивам своје колеге на миран, отворен и поверљив дијалог. На самокритичан, непристрасан поглед на заједничку прошлост. Такав приступ ће осигурати да се не понове грешке које су тада направљене и да се обезбеди миран и просперитетан развој за дуги низ година.

Међутим, многи наши партнери још нису спремни да раде заједно. Напротив, следећи своје циљеве, повећавају број и обим информационих напада на нашу земљу, желе да нас натерају да се правдамо, да се осећамо кривима. Они прихватају потпуно лицемерне исполитизоване декларације. Тако, на пример, резолуција „О важности очувања историјског памћења за будућност Европе“, коју је Европски парламент усвојио 19. септембра 2019. године, директно је оптужила СССР, заједно са нацистичком Немачком, за покретање Другог светског рата. Наравно, тамо се никако не помиње Минхен.

Мислим да такви „папири“ (пошто ову резолуцију не могу да назовем документом) – уз сво јавно очекивање скандала, носе опасне, стварне претње. На крају крајева, то је прихватио веома поштован државни орган. И шта је тиме показано? Колико год тужно изгледало: свесну политику рушења послератног светског поретка, чије је стварање било питање части и одговорности држава, покренуо је читав низ представника, гласајући данас за ову лажну декларацију.

И тако су дигли руку на закључке Нирнбершког трибунала, на напоре светске заједнице која је после победничке 1945. године створила универзалне међународне институције. У вези са тим, подсећам да је сам процес европских интеграција, током којег су створене релевантне структуре, укључујући и Европски парламент, постао могућ само захваљујући поукама добијеним из прошлости, њиховим јасним правним и политичким оценама. А они који намерно доводе у сумњу овај консензус руше темеље целе послератне Европе.

Поред угрожавања фундаменталних принципа светског поретка, овде постоји и морална и етичка страна. Исмевање и ругање памћењу је подлост. Подлост може да буде намерна, лицемерна и сасвим свесна, када се у изјавама о 75. годишњици завршетка Другог светског рата наводе сви учесници антихитлеровске коалиције, осим СССР-а. Подлост може да буде кукавичка, када руше споменике подигнуте у част борцима против нацизма, правдајући срамне поступке лажним паролама борбе против непожељне идеологије и наводне окупације. Подлост може да буде крвава, када се убијају и спаљују они који се супротстављају неонацистима и наследницима Бандере. Понављам, подлост се манифестује на различите начине, али то је не заштићује од омражености.

Заборављање историјске лекције неизбежно се претварају у тешку одмазду. Ми ћемо чврсто бранити истину засновану на документованим историјским чињеницама. Наставићемо да искрено и непристрасно говоримо о догађајима из Другог светског рата. Ово је и циљ великог пројекта, да се у Русији створи највећа збирка архивских докумената, филмских и фотографских материјала о историји Другог светског рата и предратног периода.

Овај посао је већ у току. Многи нови, недавно пронађени материјали са којих је скинута тајност, коришћени су у припреми овог чланка. И у вези са тим, могу одговорно да изјавим да не постоје архивски документи који би потврдили верзију о намери СССР-а да започне превентивни рат против Немачке. Да, совјетско војно руководство се држало доктрине да ће Црвена армија у случају агресије брзо пружити отпор непријатељу, кренути у офанзиву и ратовати на непријатељској територији. Међутим, такви стратешки планови уопште нису значили намеру да први нападне Немачку.

Наравно, данас историчари имају на располагању документа о војном планирању, директиве из совјетских и немачких штабова. Коначно, знамо како су се догађаји одвијали у стварности. Са висине овог знања, многи дискутују о акцијама, грешкама, погрешним проценама војно-политичког руководства државе. У вези са тим, рећи

ћу једно: уз огроман доток разних врста дезинформација, совјетски лидери су добили и стварне информације о предстојећој нацистичкој агресији. А у предратним месецима предузели су кораке у циљу повећања борбене готовости државе, укључујући тајно позивање дела војних обвезника на обуку, премештај формација и резерви из унутрашњих војних округа на западне границе.

Рат није био изненадан, већ очекиван и за њега се припремало. Али ударац нациста био је заиста невиђен у историји рушилачке моћи. Совјетски Савез се 22. јуна 1941. године суочио са најмоћнијом, најмобилизовананијом и најобученијом војском на свету, за коју су радили индустријски, економски и војни потенцијали готово целе Европе. Овој смртоносној инвазији присуствовао је не само Вермахт, већ и сателити Немачке, војни контингенти многих других држава са европског континента.

Најтежи војни порази 1941. године довели су државу на ивицу катастрофе. Да би се обновила борбена готовост и управљивост – ишло се ванредним методама, општом мобилизацијом и напрезањем свих снага државе и народа. Већ у лето 1941. године, под непријатељском ватром, почела је евакуација милиона грађана, стотина завода и фабрика на исток земље. У најкраћем могућем року покренута је производња наоружања и муниције у позадини, која је почела да стиже на фронт већ прве ратне зиме; а до 1943. године премашени су показатељи војне производње Немачке и њених савезника. За годину и по дана совјетски људи су постигли оно што је изгледало немогуће. И на фронту и у позадини. И до данас је тешко схватити, разумети и замислити какве су невероватне напоре, храброст и несебичност захтевала ова највећа достигнућа.

Против моћне, до зуба наоружане, хладнокрвне нацистичке окупаторске машинерије, умала је огромна сила совјетског друштва, уједињена жељом да заштити своју родну грудну. Да се освети непријатељу који је разорио и погазио миран живот, њихове планове и наде.

Наравно, током овог страшног, крвавог рата, неке људе је обузео страх, збуњеност и очај. Било је и издаје и дезертерства. Окрутни раздори изазвани револуцијом и Грађанским ратом, нихилизам, подругљив однос према националној историји, традицијама и вери, које су бољшевици покушавали да подметну, нарочито у првим годинама након доласка на власт – били су на снази. Али опште расположење совјетских грађана и наших сународника који су се нашли у иностранству, било је другачије – сачувати и спасити

Отаџбину. Био је то прави, незауостављиви импулс. Људи су тражили подршку у истинским патриотским вредностима.

Нацистички „стратеги“ су били уверени да се огромна мултинационална држава може лако покорити. Очекивало се, да ће изненадни рат, његова немилосрдност и неподношљиве невоље неминовно погоршати међунационалне односе. И тако ће моћи државу да подели на делове. Хитлер је отворено рекао: „Наша политика према народима који насељавају широка пространства Русије треба да се заснива на подстицању разних облика неслагања и расцепа.“

Али од првих дана је постало јасно да је овај план нациста пропао. Брестску тврђаву до последње капи крви бранили су војници више од 30 националности. Током целог рата – и у великим одлучујућим биткама и у одбрани сваког мостобрана, сваког метра наше родне земље – видимо примере таквог јединства.

За милионе евакуисаних, Волга и Урал, Сибир и Далеки исток, републике Централне Азије и Закавказја постале су дом. Њихови становници су делили последње што су имали, помагали колико су могли. Пријатељство народа и њихова узајамна помоћ су постали права неосвојива тврђава за непријатеља.

У поразу нацизма – ма шта сада покушавали да докажу – главни, одлучујући допринос дали су Совјетски Савез и Црвена армија. Хероји који су се до краја борили у обручу код Белостока и Могилјева, Умана и Кијева, Вјазме и Харкова. Кренули смо у нападе код Москве и Стаљинграда, Севастопоља и Одесе, Курска и Смоленска. Ослобађали смо Варшаву, Београд, Беч и Праг. Освајали смо Кенигсберг и Берлин.

Залажемо се за праву, а не углађену или нашминкану истину о рату. Ову народну, људску истину – сурову, горку и немилосрдну – у великој мери су нам пренели писци и песници који су прошли кроз ватру и пакао фронтских искушења. За мене, као и за друге генерације, њихове искрене, дубоке приче, романи, потресна „поручничкова проза“ и поезија заувек су оставили трага у души. Постали су завет, да се ода почаст ветеранима који су учинили све што су могли за Победу. И да се сећамо оних који су остали на ратиштима.

И данас потресају једноставни и велики по суштини стихови песме Александра Твардовског „Убијен сам под Ржевом...“, посвећене учесницима крваве, бруталне битке Великог отаџбинског рата на централном сектору совјетско-немачког фронта. Само током борби за град Ржев и Ржевски мостобран од октобра 1941. до марта 1943.

године, Црвена армија је изгубила, укључујући рањене и нестале без трага, 1.342.888 људи. Наводим ове непуне цифре прикупљене из архивских извора, страшне и трагичне, – по први пут одајући почаст памћењу подвига славних и безимених хероја, о којима су у послератним годинама из разних разлога говорили незаслужено, неправедно мало или су потпуно ћутали.

Навешћу још један документ. Реч је о извештају Међународне комисије за репарације Немачке, на чијем је челу био И. Мајски, припремљен у фебруару 1945. године. Задаци Комисије укључивали су утврђивање формуле по којој је поражена Немачка морала да надокнади губитке које су претрпеле државе-победнице. Комисија је дошла до следећег закључка: „број војника које је Немачка изгубила на совјетском фронту премашује број на свим осталим савезничким фронтovima, најмање 10 пута. Совјетски фронт је, такође, уништио 4/5 немачких тенкова и око 2/3 немачких авиона“. У целини, на СССР је пало око 75% свих војних напора антихитлеровске коалиције. Током ратних година Црвена армија је „закопала“ 626 дивизија држава Осовине, од којих је 508 немачких.

Рузвелт је 28. априла 1942. године у свом обраћању америчкој нацији изјавио: „Руске трупе су уништиле и настављају да уништавају више људства, авиона, тенкова и топова нашег заједничког непријатеља од свих осталих Уједињених нација заједно.“ Черчил је у поруци Стаљину 27. септембра 1944. године написао да је „управо руска војска извадила утробу из немачке војне машинерије...“

Таква оцена је одјекнула широм света. Јер у овим речима је велика истина коју, у то време, нико није доводио у сумњу. Скоро 27.000.000 совјетских грађана је погинуло на фронтovima, у немачком заробљеништву, умрло од глади и бомбардовања, у гетима и пећима нацистичких логора смрти. СССР је изгубио сваког седмог грађанина, Велика Британија једног од 127, а САД једног од 320. Нажалост, ова бројка о најтежим, ненадокнадивим губицима Совјетског Савеза није коначна. Неопходно је наставити мукотрпан рад на обнављању имена и судбина свих погинулих – бораца Црвене армије, партизана, агитатора, ратних заробљеника и логораша, цивила које су убили окупатори. То је наша дужност. И овде посебна улога припада учесницима трагачког покрета, војно-патриотским и добровољачким удружењима, као што су пројекти електронске базе података „Памћење народа“, заснованих на архивским документима. И, наравно, неопходна је тесна међународна сарадња у решавању оваквог општег хуманитарног задатка.

Напори свих држава и народа који су се борили против заједничког непријатеља довели су до победе. Британска војска је бранила своју отаџбину од инвазије, борила се против нациста и њихових саучесника у Средоземном мору и у северној Африци. Америчке и британске трупе ослободиле су Италију, отвориле Други фронт. САД су задале моћне, разорне ударце агресору на Тихом океану. Сећамо се колосалних жртава кинеског народа и њихове огромне улоге у поразу јапанских милитариста. Не заборавимо борце „Борбене Француске“, који нису признали срамну предају и наставили су борбу против нациста.

Такође ћемо увек бити захвални на помоћи коју су нам пружили савезници, обезбеђујући Црвеној армији муницију, сировине, храну и технику. И она је била значајна – око 7% од укупне војне производње Совјетског Савеза.

Језгро антихитлеровске коалиције почело је да се формира одмах након напада на Совјетски Савез. Тада су га САД и Велика Британија безусловно подржале у борби против хитлеровске Немачке. Током Техеранске конференције 1943. године, Стаљин, Рузвелт и Черчил формирали су алијансу великих држава, договорили се да развију коалициону дипломатију и заједничку стратегију у борби против заједничке смртоносне претње. Лидери Велике тројке су јасно схватили, да ће комбинација индустријских, ресурсних и војних потенцијала СССР-а, САД и Велике Британије створити неоспорну супериорност над непријатељем.

Совјетски Савез је у потпуности испуњавао своје обавезе према савезницима и увек пружао руку помоћи. Тако је обимном операцијом „Багратион“ у Белорусији Црвена армија подржала искрцавање англо-америчких трупа у Нормандији. Јануара 1945. године, пробијајући се до Одра, наши војници су у Арденима прекинули последњу моћну офанзиву Вермахта на Западном фронту. А три месеца после победе над Немачком, СССР је, у пуном складу са споразумима на Јалти, објавио рат Јапану и нанео пораз милионској Квантунској војсци.

Још у јулу 1941. године совјетско руководство је изјавило да „циљ рата против фашистичких угњетача није само да се отклони претња која виси над нашом земљом, већ и да се помогне свим народима Европе, који стењу под јармом немачког фашизма.“ До средине 1944. године непријатељ је био протеран са скоро целе совјетске територије. Али морао је да буде докрајчен у својој јазбини. И Црвена армија је започела ослободилачку мисију у Европи. Она је спасила читаве народе од уништења, поробљавања

и ужаса Холокауста. Спасила је по цену стотина хиљада живота совјетских војника.

Такође је важно, не заборавити огромну материјалну помоћ коју је СССР пружио ослобођеним државама у отклањању претње глађу, у обнављању привреде и инфраструктуре. Учинио је то у време, када су се само згаришта простирала хиљадама миља од Бреста до Москве и Волге. Тако је, на пример, у мају 1945. године аустријска влада затражила од СССР-а да пружи помоћ у намирницама, јер „нису знали како да прехране своје становништво у последњих седам недеља до нове жетве“. Државни канцелар привремене владе Републике Аустрије К. Ренер је пристанак совјетског руководства да се пошаљу прехранбени производи описао као „спасоносни чин...“, који „Аустријанци никада неће заборавити“.

Савезници су заједно створили Међународни ратни трибунал, осмишљен да казни нацистичке политичке и ратне злочинце. У његовим одлукама се види јасна правна квалификација злочина против човечности као што су геноцид, етничко и верско чишћење, антисемитизам и ксенофобија. Директно и недвосмислено, Нирнбершки трибунал је осудио и нацистичке саучеснике и колаборационисте разних боја.

Ова срамна појава је имала своје место у свим државама Европе. Такве „фигуре“ као што су Петен, Квислинг, Власов, Бандера, њихови послушници и следбеници – иако су се обукли у одећу бораца за националну независност или слободу од комунизма, издајници су и целати. У нечовечности су често надмашивали своје господаре. Покушавајући да задобију наклоност, као део посебних казних група, добровољно су извршавали најкрволочније задатке. Дело њихових крвавих руку су погубљења у Бабјем Јару, Волински масакр, паљење Хатиња, акције истребљења Јевреја у Литванији и Летонији.

И данас је наша позиција остала непромењена – за кривична дела нацистичких саучесника не може бити оправдања, она немају рок важења. Зато настају недоумице, када се један број држава које су се укаљале сарадњом са нацистима одједном изједначе са ветеранима Другог светског рата. Сматрам неприхватљивим стављање знака једнакости између ослободилаца и окупатора. А хероизацију нацистичких саучесника могу да разматрам само издајом сећања на наше очеве и дедове. Издаја оних идеала који су ујединили народе у борби против нацизма.

Тада је пред руководиоцима СССР-а, САД и Велике Британије без претеривања, био историјски задатак. Стаљин, Рузвелт и Черчил

су представљали државе са различитим идеологијама, државним тежњама, интересима, културама, али су показали велику политичку вољу, уздигли се изнад противречности и пристрасности и у први план ставили праве интересе света. Као резултат тога, успели су да се договоре и постигну решење од којег је цело човечанство имало користи.

Државе-победнице су нам оставиле систем који је настао као суштина интелектуалних и политичких тежњи претходних неколико векова. Низ конференција – у Техерану, Јалти, Сан Франциску, Потсдаму – изнели су тврдње, да свет већ 75 година живи без глобалног рата, упркос најоштријим противречностима.

Историјски ревизионизам, чије манифестације сада видимо на Западу, а првенствено у вези према Другом светском рату и његовим резултатима – опасан је, јер грубо и цинично искривљује схватање принципа мирног развоја постављених 1945. године на конференцијама у Јалти и Сан Франциску. Главно историјско достигнуће Јалте и других одлука тог времена је договор о стварању механизма који би омогућио водећим државама да остану у оквирима дипломатије у решавању разлика које међу њима настају.

Двадесети век је донео тоталне и свеобухватне светске конфликте, а 1945. године у арену је ушло и нуклеарно оружје, способно да физички уништи Земљу. Другим речима, решавање спорова применом силе постало је недовољно опасно. И победници у Другом светском рату су то схватили. А схватили су и препознавали сопствену одговорност према човечанству.

Болно искуство Лиге народа узето је у обзир 1945. године. Структура Савета безбедности УН осмишљена је тако, да мировне гаранције учини максимално конкретним и делотворним. Тако се појавила институција сталних чланова Савета безбедности и право вета као њихова привилегија и одговорност.

Шта је право вета у Савету безбедности УН? Искрено говорећи, ово је једина разумна алтернатива директном сукобу великих држава. Ова изјава једне од пет држава, да јој је ово или оно решење неприхватљиво, противречи њеним интересима и идејама о исправном приступу. Чак и ако се не слажу са овим, остале државе прихватају такав дато став, одбијајући да покушају да остваре своје једностране тежње. Односно, на један или други начин, треба тражити компромисе.

Нова глобална конфронтација почела је скоро одмах по завршетку Другог светског рата и повремено је била веома жестоког карактера. А чињеница да Хладни рат није прерастао у

Трећи светски рат убедљиво је потврдила ефективност споразума које је закључила „Велика тројка“. Правила понашања договорена приликом оснивања УН омогућила су даље минимизирање ризика и држање конфронтације под контролом.

Наравно, видимо да систем УН сада ради са напетом и не тако ефикасно колико би могао. Али УН и даље обављају своју основну функцију. Принципи рада Савета безбедности УН су јединствени механизам за спречавање великог рата или глобалног конфликта.

Позиви да се укине право вета и ускрате посебне могућности сталним чланицама Савета безбедности, који се последњих година доста често чују, заправо су неодговорни. Уосталом, ако се то догоди, Организација уједињених нација ће се суштински претворити у исту Лигу народа – скупштину за празне приче, лишена било каквих полуга утицаја на светске процесе. Како се све завршило, добро је познато. Зато су државе-победнице са највећом озбиљношћу приступиле формирању новог система светског поретка, како не би поновиле грешке својих претходника.

Стварање савременог система међународних односа један је од најважнијих резултата Другог светског рата. Ни најнепомирљивије противречности – геополитичке, идеолошке, економске – не ометају проналажење облика мирног суживота и интеракције, ако постоји за то жеља и воља. Данас свет проживљава не тако мирна времена. Све се мења – од глобалног односа снага и утицаја до друштвених, економских и технолошких основа живота друштава, држава, читавих континената. У прошлим епохама, промене ове величине готово никада нису биле без већих војних конфликта и без силовитих покушаја за изградњу нове глобалне хијерархије. Захваљујући мудрости и далековидости политичара савезничких држава, било је могуће створити систем који чува од екстремних појава таквог објективног, историјски присутног непријатељства светском развоју.

Наша је дужност – као и свих оних који преузимају политичку одговорност, а пре свега представника држава победница у Другом светском рату – да обезбедимо да се овај систем одржава и унапређује. Данас, као и 1945. године, важно је показати политичку вољу и заједно разговарати о будућности. Наше колеге – господа Си Ђинпинг, Макрон, Трамп, Џонсон – подржали су руску иницијативу да се одржи састанак лидера пет нуклеарних држава – сталних чланица Савета безбедности. Захваљујемо им се на томе и надамо се да ће до оваквог сусрета лицем у лице доћи што пре.

Како видимо дневни ред предстојећег самита? Пре свега, по нашем мишљењу, сврсисходно је разговарати о корацима усмереним развоју колективних принципа у свету. Треба искрено говорити о питањима одржавања мира, јачања глобалне и регионалне безбедности, контроле стратешког наоружања, заједничких напора у борби против тероризма, екстремизма и других актуелних изазова и претњи.

Посебна тема на дневном реду састанка је стање у глобалној економији. И пре свега, превазилажење економске кризе изазване пандемијом корона вируса. Наше земље предузимају мере без преседана да заштите здравље и животе људи, да подрже грађане који се нађу у тешкој животној ситуацији. Али колико ће озбиљне последице пандемије бити, колико брзо ће глобална економија изаћи из рецесије зависи од наше способности да радимо заједно и усклађено, као прави партнери. Штавише, недопустиво је претварање привреде у инструмент притиска и конфронтације. Међу траженим темама су заштита животне средине и борба против климатских промена, као и осигуравање безбедности глобалног информационог простора.

Дневни ред који је Русија предложила за предстојећи самит „петорке“ изузетно је важан и релевантан како за наше државе, тако и за цео свет. И по свим тачкама имамо конкретне идеје и иницијативе.

Нема никакве сумње да ће самит Русије, Кине, Француске, САД и Велике Британије играти важну улогу у проналажењу заједничких одговора на савремене изазове и претње и демонстрирати заједничку приврженост духу савезништва, тим високим хуманистичким идеалима и вредностима, за које су раме уз раме борили очеви и дедови.

На основу заједничког историјског памћења, можемо и дужни смо да верујемо једни другима. Ово ће послужити као чврста основа за успешне преговоре и усаглашене акције зарад јачања стабилности и безбедности на планети, зарад процвата и благостања свих држава. Без претеривања, ово је наша заједничка дужност и одговорност према целом свету, према садашњим и будућим генерацијама.

БУДИМО ОТВОРЕНИ БЕЗ ОБЗИРА НА ПРОШЛОСТ

Ауторски чланак В. В. Путина
(Москва, 22. 6. 2021.)

Пре 80 година, 22. јуна 1941. године, нацисти су напали на СССР, покоривши претходно практично целу Европу. За совјетски народ је почео Велики Отаџбински рат – најкрвавији у историји наше државе. Погинуле су десетине милиона људи, огромна штета је била нанесена економском потенцијалу и културном наслеђу.

Поносни смо на храброст и непоколебљивост хероја Црвене армије и патриота, који нису само одбранили независност и достојанство Отаџбине, већ и спасили од поробљавања Европу и свет. Иако неки данас покушавају да прекроје странице прошлости, истина је, да је совјетски војник дошао на немачку земљу са благородном, великом мисијом ослободиоца, а не да се свети Немцима. Сећање на хероје, који су се борили против нацизма, за нас је свето. Са захвалношћу се сећамо савезника у антихитлеровској коалицији, учеснике Отпора, немачких антифашиста, који су тежили општој Победи.

Преживевши ужасе светског рата, народи Европе су, ипак, успели да превазиђу отуђење и да поврате међусобно поверење и поштовање, поставили су курс на интеграцију, да би подвукли коначну црту испод европских трагедија прве половине прошлог века. И хоћу посебно да истакнем, да је у формирању такве Европе колосалну улогу одиграло историјско помирење нашег народа и Немаца, који су живели и на истоку и на западу савремене уједињене Немачке.

Подсећам и на то, да су управо немачки предузетници постали пионири сарадње са нашом државом у послератним годинама. А године 1970. између СССР и Савезне републике Немачке био је закључен „договор века“ – о дугорочним испорукама природног гаса у Европу, чиме је постављен темељ конструктивне међузависности. Био је то почетак многих каснијих грандиозних пројеката, укључујући изградњу гасовода „Северни ток.“

Надали смо се, да ће крај Хладног рата бити општа победа за Европу. Чини се, још мало и обистиниће се сан Шарла де Гола о јединственом континенту, али не географском „од Атлантика

до Урала“, већ културном, цивилизацијском – од Лисабона до Владивостока.

Управо по овој логици – по логици стварања Велике Европе, која је уједињена општим вредностима и интересима, – Русија је стремилa развијању својих односа са Европљанима. И ми, и Европска унија, урадили смо много на овом путу.

Али преовладао је другачији приступ. У његовој основи је лежало ширење Северноатлантске алијансе, која је и сама представљала реликт Хладног рата. На крају, тај реликт је и створен за суочење са приликама поменуте епохе.

Управо је померање блока на исток, између осталог, почело тако што су совјетско руководство фактички наговорили на чланство уједињене Немачке у НАТО-у, што је био главни разлог брзог раста узајамног неповерења у Европи. Усмена обећања која су тада дата, да то „није уперено против вас“, да се „границе блокова неће приближавати“ – брзо су се заборављала. И преседан је био учињен.

Од 1999. године уследило је још пет таласа ширења НАТО-а. У организацију је ушло 14 нових држава, укључујући републике бившег Совјетског савеза, што је фактички сахранило наде на континент без линија поделе. На то је, ипак, упозоравао један од лидера Социјал-демократске партије Немачке – Егон Бар, који је предлагао да се кардинално реструктурира цео европски систем безбедности после уједињења Немачке, како уз учешће СССР, тако и САД. Али нико, ни СССР, ни САД, ни у Европи нису хтели да га слушају.

Штавише, многе државе су биле суочене са вештачким избором: или са колективним Западом, или са Русијом. У ствари, то је био ултиматум. До каквих последица је довела таква агресивна политика, видимо на примеру украјинске трагедије 2014. године. Европа је активно подржала антиуставни оружани преврат у Украјини. Од тога је све почело. Зашто је то требало урадити? Тадашњи председник Јанукович се сложио са свим потребама опозиције. Зашто је САД организовао преврат, а државе Европе га невољно подржале, изазвавши раскол у самој Украјини и излазак Крима из њеног састава?

Сада је цео систем европске безбедности у великој мери деградиран. Расте тензија, ризици од нове трке у наоружању постају стварни. Пропуштамо велике могућности, које нам даје кооперација, тим више што је она тако важна данас, када се суочавамо са заједничким изазовима – пандемијом и њеним тешким социјално-економским последицама.

Зашто се ово дешава? И главно, какве закључке морамо заједно да изведемо? Које лекције из историје да запамтимо? Мислим, пре свега о томе, да цела послератна историја Европе потврђује: процветање и безбедност нашег заједничког континента могући су само заједничким напорима свих држава, укључујући Русију. Зато што је Русија једна од најкрупнијих европских држава. И ми осећамо нераскидиву културну и историјску везу са Европом.

Отворени смо према часној, креативној интеракцији. То потврђује наша идеја стварања јединственог пространства сарадње и безбедности од Атлантика до Тихог океана, које би укључило у себе разне интеграционе формате, у том броју и Европску унију и Евроазијски економски савез.

Опет понављам: Русија се залаже за успостављање свеобухватног партнерства са Европом. Имамо много тога, што представља заједнички интерес. То је безбедност и стратегијска стабилност, здравство и образовање, дигитализација, енергетика, култура, наука и технологије, решење климатских и еколошких проблема.

Свет се динамично развија, суочава са новим изазовима и претњама. И ми просто не можемо да дозволимо себи да вучемо за собом терет прошлих неспоразума, увреда, конфликта и грешака. То је терет, који нам смета да се усредсредимо на решавање актуелних проблема. Убеђени смо, да треба да признамо те грешке и да их исправимо. Наш општи и неоспорни циљ је следећи: обезбедити континенталну безбедност без линија поделе, јединствено пространство равноправне сарадње и свеопштег развика у име просперитета Европе и целог света.

ПАРАДА ПОБЕДЕ НА ЦРВЕНОМ ТРГУ – ОБРАЋАЊЕ В. В. ПУТИНА

(Москва, 9. 5. 2022.)

Председник Русије – Врховни Главнокомандујући Оружаних снага Руске Федерације Владимир Путин присуствовао је војној паради поводом обележавања 77. годишњице Победи у Великом отаџбинском рату 1941-1945.

Параду је примио министар одбране, генерал армије Сергеј Шојгу. Парадом је командовао Главнокомандујући Копнене војске, генерал армије Олег Саљуков.

У оквиру пешачке колоне Црвеним тргом продефиловале су 33 парадне јединице које су чинили официри, подофицири и војници свих видова и родова војске Оружаних снага, представници других органа за спровођење закона, кадети и ђаци војнообразовних установа, војни омладинци, козаци. Парадни апарат жена – војних лица ове године су чиниле кадеткиње шест војнообразовних установа: Војног универзитета, Војне академије за везе, Војне академије материјално-техничког обезбеђења, Војно-космичке академије, Војне академије Ваздушно-космичке одбране и Војне академије радијационе, хемијске и биолошке заштите.

Механизовану колону предводио је легендарни „тенк Победи“ Т-34–85. По асфалту главног трга прошла су оклопна возила: „Тајфун-К“, „Тајфун-ВДВ“, „Тигар-М“, борбена возила пешадије БМП-2 „Бережок“, БМП-3 и „Курганец-25“, тенкови Т-72Б3М, Т-90М „Пробој“ и најновији Т-14 „Армата“, реактивни системи „Торнадо-Г“, оперативно-тактички ракетни системи „Искандер-М“, ПВО системи С-400 „Тријумф“, „Бук-М3“ и „Тор-М2“, стратешки комплекси „Јарс“. Ударни роботи „Уран-9“ су транспортовани преко трга на теретним платформама.

Обраћање председника Русије на војној паради

В. Путин: Поштовани грађани Русије!

Драги ветерани!

Другови војници и морнари, наредници и старешине, везисти и заставници!

Другови официри, генерали и адмиралли!

Честитам вам Дан Велике победе!

Одбрана Отаџбине, када се одлучивало о њеној судбини, увек је била светиња. Са таквим осећањима истинског патриотизма, милиција Минина и Пожарског устала је за Отаџбину, кренула у напад на Бородинско поље, борила се против непријатеља код Москве и Лењинграда, Кијева и Минска, Стаљинграда и Курска, Севастопоља и Харкова.

Тако и сада, ових дана борите за наш народ у Донбасу. За безбедност наше Отаџбине – Русије.

Девети мај 1945. заувек је уписан у светску историју као тријумф нашег уједињеног совјетског народа, његовог јединства и духовне моћи, подвиг без премца на фронту и у позадини.

Дан победе је близак и драг свакоме од нас. Нема породице у Русији коју није опрљило Велики отаџбински рат. Сећање на њега не бледи. На данашњи дан, у бескрајном току „Бесмртног пука“, налазе се деца, унуци и прауници хероја Великог отаџбинског рата. Они носе фотографије својих рођака, палих бораца који су заувек остали млади и ветерана који су нас већ напустили.

Поносни смо на непокорену, храбру генерацију победника, што смо њихови наследници, и наша је дужност да чувамо сећање на оне који су сломили нацизам, који су нам завештали да будемо будни и да учинимо све да се страхота глобалног рата не понови.

И зато се, упркос свим несугласицама у међународним односима, Русија увек залагала за стварање система једнаке и недељиве безбедности, система који је од виталног значаја за целокупну светску заједницу.

У децембру прошле године предложили смо да се закључи споразум о гаранцијама безбедности. Русија је позвала Запад на искрен дијалог, на тражење разумних, компромисних решења, на вођење рачуна о интересима једни других. Све је узалуд. Земље НАТО-а нису хтеле да нас чују, што значи да су у ствари имале потпуно другачије планове. И ми смо то видели.

Отворено су текле припреме за још једну казнену операцију у Донбасу, за инвазију на наше историјске земље, укључујући и Крим. У Кијеву су најавили могућу набавку нуклеарног оружја. НАТО блок је започео активно војно освајање нама суседних територија.

Тако се систематски стварала претња која је нама апсолутно неприхватљива, штавише, директно на нашим границама. Све је указивало да ће сукоб са неонацистима, бандеровцима, на које су САД и њихови млађи компањони ставили улог, бити неизбежан.

Понављам, видели смо како се развија војна инфраструктура, како су почеле да раде стотине страних саветника, ишле су редовне испоруке најсавременијег наоружања из земаља НАТО-а. Опасност је расла сваког дана.

Русија је превентивно одбила агресију. Била је то изнуђена, правовремена и једина исправна одлука. Одлука суверене, јаке, независне земље.

Сједињене Америчке Државе, посебно након распада Совјетског Савеза, почеле су да говоре о својој ексклузивности, понижавајући тиме не само цео свет, већ и своје сателите, који морају да се претварају да ништа не примећују и покорно све то гутају.

Али ми смо друга држава. Русија има другачији карактер. Ми никада нећемо одустати од љубави према Отаџбини, вери и традиционалним вредностима, обичаја наших предака, поштовања свих народа и култура.

А на Западу су ове хиљадугодишње вредности, по свему судећи, одлучили да укину. Таква морална деградација постала је основ за цинична фалсификовања историје Другог светског рата, распиривање русофобије, величање издајника, ругање сећању на њихове жртве, брисање храбрости оних који су извојевали и пострадали за Победу.

Познато нам је да је америчким ветеранима који су хтели да дођу на параду у Москву фактички забрањено да то учине. Али желим да знају: поносни смо на ваше подвиге, ваш допринос заједничкој Победи.

Одајемо почаст свим војницима савезничких војски – Американцима, Британцима, Французима – учесницима Отпора, храбрим војницима и партизанима Кине – свима који су победили нацизам и милитаризам.

Драги другови!

Данас милиционери Донбаса, заједно са борцима Војске Русије, боре се на својој земљи, где су се против непријатеља борили

борци Свјатослава и Владимира Мономаха, војници Румјанцева и Потемкина, Суворова и Бруилова, где су се хероји Великог отаџбинског рата – Николај Ватутин, Сидор Ковпак, Људмила Павличенко, борили до смрти.

Сада се обраћам нашим Оружаним снагама и милицији Донбаса. Ви се борите за Отаџбину, за њену будућност, да нико не заборави поуке Другог светског рата. Тако да на свету нема места за целате, разбојнике и нацисте.

Данас сагињемо главе пред блаженим сећањем на све чије је животе однео Велики отаџбински рат, пред сећањем на синове, ћерке, очеве, мајке, дедове, мужеве, жене, браћу, сестре, рођаке, пријатеље.

Сагињемо главе пред сећањем на мученике Одесе, који су живи спаљени у Дому синдиката у мају 2014. године. Пред сећањем на старце, жене и децу Донбаса, цивиле погинуле од немилосрдног гранатирања, варварских удара неонациста. Сагињемо главе пред нашим саборцима, који су погинули смрћу храбрих у праведној борби – за Русију.

Објављује се минут ћутања.

(Минут ћутања.)

Погибија сваког нашег војника и официра је туга за све нас и ненадокнадив губитак за родбину и пријатеље. Држава, региони, предузећа и јавне организације учиниће све да збрину такве породице и да им помогну. Посебну подршку даћемо деци погинулих и рањених ратних другова. Председнички указ о томе потписан је данас.

Рањеним војницима и официрима желим брз опоравак. И захваљујем се лекарима, болничарима, медицинским сестрама, медицинском особљу војних болница на несебичном раду. Дубоки вам наклон за то што се борите за сваки живот – често под ватром, на првој линији, не штедећи себе.

Поштовани другови!

Сада овде, на Црвеном тргу, раме уз раме стоје војници и официри из многих крајева наше огромне Отаџбине, укључујући и оне који су стигли директно из Донбаса, непосредно из зоне борбених дејстава.

Сетимо се како су непријатељи Русије покушавали да искористе банде међународних терориста против нас, покушавали

да посеју национално и верско непријатељство да би нас изнутра ослабили и расцепили. Ништа није успело.

Данас су наши борци различитих националности заједно у борби, штитећи као браћа један другог од метака и гелера.

И у томе је снага Русије, велика, неуништива снага нашег уједињеног вишенационалног народа.

Данас ви браните оно за шта су се борили ваши очеви и дедови, прадедови. За њих је највиши смисао живота увек био благостање и сигурност Отаџбине. И за нас, њихове наследнике, оданост Отаџбини је главна вредност, поуздан ослонац независности Русије.

Они који су сломили нацизам током Великог отаџбинског рата показали су нам пример херојства за сва времена. То је генерација победника, и ми ћемо се увек угледати на њих.

Слава нашим храбрим Оружаним снагама!

За Русију! За Победу!

Ура!

IV

ЕКОНОМСКО-ПОЛИТИЧКА ПИТАЊА

САСТАНАК О МЕРАМА СОЦИЈАЛНО-ЕКОНОМСКЕ ПОДРШКЕ РЕГИОНИМА

(Москва, Кремљ, 16. 3. 2022.)

Поштоване колеге, добар дан!

Нашем састанку присуствују шефови Владе, опуномоћени представници председника у федералним окрузима, руководиоци руских региона.

Састајемо се у тешком тренутку када наше Оружане снаге изводе специјалну војну операцију у Украјини и Донбасу. Да подсетим да сам на самом почетку, у рано јутро 24. фебруара, јавно и отворено навео разлоге и главни циљ деловања Русије. То је помоћ нашем народу у Донбасу, који је скоро осам година најварварским методама – блокадом, крупним полицијским акцијама, терористичким нападима и сталним артиљеријским гранатирањем – био подвргнут правом геноциду. А због чега? Само због тога што су тражили елементарна људска права – да живе по законима и традицији својих предака, да говоре на свом матерњем језику, да васпитавају своју децу како желе.

Истовремено, кијевске власти не само да су игнорисале и саботирале свих ових година спровођење Минског пакета мера за мирно решавање кризе, већ су крајем прошле године и јавно одбиле да га спроведу.

Такође су започели практичну реализацију планова за улазак у НАТО. Штавише, било је и изјава кијевских власти о њиховој намери да створе сопствено нуклеарно оружје и своја возила за његову доставу. Била је то права претња. Већ у догледно време, уз страну техничку помоћ, пронацистички режим у Кијеву би могао да се дочепа оружја за масовно уништење, а мета би му, наравно, била Русија.

У Украјини је постојала и мрежа од десетина лабораторија, у којима су се, под управом и финансијском подршком Пентагона, спроводили војно-биолошки програми, укључујући експерименте са узорцима корона вируса, антракса, колере, афричке свињске куге и других смртоносних болести. Трагове ових тајних програма сада покушавају да сакрију великим напорима. Али имамо све разлоге да верујемо да су у непосредној близини Русије, на територији Украјине, заправо створене компоненте биолошког оружја.

Наша поновљена упозорења да такав развој догађаја

представља директну претњу по безбедност Русије одбациле су Украјина и њихови покровитељи из САД и НАТО-а, и то са разметљивим и циничним презиром.

Тиме су све дипломатске могућности биле потпуно исцрпљене. Једноставно смо остали без могућности да мирно решавамо проблеме који не настају нашом кривицом. И у вези са тим, једноставно смо били принуђени да покренемо специјалну војну операцију.

Појава руских трупа код Кијева и других градова Украјине није повезана са намером да се окупира ова земља. Ми немамо такав циљ, а то сам и директно навео у свом обраћању 24. фебруара.

Што се тиче тактике војних дејстава, коју су развили руско Министарство одбране и наш Генералштаб, она се у потпуности оправдала. А наши момци – војници и официри – показују храброст и херојство, чине све што је у њиховој моћи да избегну губитке међу цивилним становништвом украјинских градова.

Желим да кажем о овоме први пут: на самом почетку операције у Донбасу, од кијевских власти је разним каналима, да би избегли бесмислено крвопролиће, затражено да не ступају у борбена дејства, већ да једноставно повуку своје трупе из Донбаса. Нису хтели. Шта да радимо, то је њихова одлука. Свест о томе шта се дешава у реалним околностима, на земљи, неминовно ће доћи.

Операција се успешно развија, строго у складу са унапред одобреним плановима.

Напомињем да се Украјина, подстакнута Сједињеним Државама и низом западних земаља, намерно припремала за насилни сценарио, крвави масакр и етничко чишћење у Донбасу. Масовни напад на Донбас, а потом и на Крим био је само питање времена. А наше Оружане снаге су осујетиле ове планове.

У Кијеву се нису само спремали за рат, за агресију на Русију, на Донбас – они су га и водили. Покушаји организовања диверзије и терористичког подземља нису престајали. Последњих година продуживана су ратна дејства у Донбасу, гранатирање цивилних насеља. За то време погинуло је скоро 14.000 цивила, укључујући и децу.

Као што знате, 14. марта је извршен ракетни напад на центар Доњецка. Био је то крвави терористички напад који је однео животе више од 20 људи. И такво гранатирање траје последњих дана. Туку неселективно, по трговима, са фанатизмом и помамом завереника – попут нациста, који су у последњим данима Трећег рајха покушавали да што више невиних жртава повуку са собом у гроб.

Али оно што задивљује својим трансцендентним цинизмом нису само бесрамне лажи Кијева, изјаве да је управо Русија (и то су смислили!) наводно лансирала ракету на Доњецк, већ и чињеница да такозвани цивилизовани западни свет, европска и америчка штампа није ни приметила трагедију Доњецка, као да се ништа није догодило.

Исто тако лицемерно су скретали поглед и последњих осам година, када су мајке у Донбасу сахрањивале своју децу. Када су убијани стари људи. То је само нека морална, етичка деградација, потпуна дехуманизација.

Више се није могло толерисати дуготрајно изругивање над становницима Донбаса. А да би окончала геноцид, Русија је признала народне републике Донбаса, закључила са њима уговоре о пријатељству и узајамној помоћи. На основу ових споразума републике су се обраћале нашој земљи за војну помоћ у одбијању агресије. А ми смо ту помоћ пружили – једноставно нисмо могли, нисмо имали право другачије.

Али оно што желим да истакнем и замолим да обратите пажњу је да, када би наше трупе деловале само на територији народних република, помогле им да ослободе своју земљу, то не би била коначна одлука, не би водила миру и не би отклонила претњу у корену – по наше земље, и по Русију. Напротив, била би постављена нова линија фронта око Донбаса и дуж његових граница, гранатирање и провокације би се наставили. Односно, оружани сукоб би се бескрајно развлачио, подстакнут реваншистичком хистеријом кијевског режима, а војна инфраструктура НАТО-а у Украјини била би распоређена још брже и агресивније: били бисмо суочени са чињеницом да су удар и офанзивно оружје Алијансе већ на нашим границама.

Понављам – нисмо имали другу опцију за самоодбрану, за осигурање безбедности Русије, осим извођења специјалне војне операције. И сви постављени задаци, наравно, биће извршени. Поуздано ћемо осигурати безбедност Русије и нашег народа и никада нећемо дозволити да Украјина служи као одскочна даска за агресивна дејства против наше земље.

Управо о принципијелним питањима за Русију, за нашу будућност – о неутралном статусу Украјине, о демилитаризацији и денацификацији – били смо спремни и спремни смо да разговарамо сада у току преговора. Наша земља је учинила све да организује и спроведе ове преговоре, схватајући да је неопходно искористити сваку прилику да спасемо људе и њихове животе.

Али ми смо изнова и изнова убеђени да је кијевском режиму, коме су његови западни господари поставили задатак да створи агресивну анти-Русију, равнодушан према судбини самог народа Украјине. Као и према чињеници да људи гину, да су стотине хиљада, милиони постали избеглице, да се дешава права хуманитарна катастрофа у градовима које држе неонацисти и њихови наоружани злочинци пуштени из затвора; према свему су равнодушни.

Очигледно нам је и да западни покровитељи једноставно гурају кијевске власти да наставе крвопролиће. Они их снабдевају новим серијама оружја, обавештајним подацима и другим врстама помоћи, укључујући распоређивање војних саветника и плаћеника.

За оружје су изабрали и економске, финансијске, трговинске и друге санкције Русији, које сада погађају и саме Европљане и Американце, иначе, кроз поскупљење бензина, енергената, хране, кроз губитак радних места везаних за руско тржиште. И нема потребе овде, како се каже, да се са болесне главе прелази на здраву, окривљујући за све нашу државу.

Желим да ме чују и обични грађани западних држава: они сада упорно покушавају да вас убеди да су све ваше потешкоће резултат неких непријатељских акција Русије, да морате да платите борбу против митске руске претње из сопственог новчаника. Све ово је лаж.

А истина је да су садашњи проблеми са којима се суочавају милиони људи на Западу резултат вишегодишњег деловања владајућих елита њихових држава, њихових грешака, кратковидости и амбиција. Ове елите не размишљају о томе како да побољшају живот својих грађана у западним земљама. Опседнути су сопственим интересима и супер профитом.

Доказ томе су подаци међународних организација, које директно говоре да се друштвени проблеми, чак и у водећим западним земљама, последњих година само погоршавају, да неједнакост расте, јаз између богатих и сиромашних, да се јављају расни и национални конфликти. Руши се мит о западном друштву благостања, о такозваној златној милијарди.

Понављам, данас цела планета мора да плати цену управо за амбиције Запада, за њихове покушаје да на било који начин одрже своју недодирљиву доминацију.

Увођење санкција је логичан наставак, концентрисан израз неодговорне, кратковиде политике влада и централних банака САД и држава ЕУ. Управо су они последњих година својим рукама распршили спиралу светске инфлације, својим деловањем довели

до повећања глобалног сиромаштва и неједнакости, до нових токова избеглица широм света. И поставља се питање: ко је сада одговоран за милионе умрлих од глади у најсиромашнијим земљама света због растуће несташице хране?

Понављам, задат је озбиљан ударац целокупној глобалној економији и трговини, као и поверењу према америчком долару као главној резервној валути.

Дакле, нелегитимне акције замрзавања дела девизних резерви Банке Русије подвлаче црту испод поузданости такозване првокласне имовине. У ствари, и САД и ЕУ су прогласиле стварно неизвршење обавеза према Русији. Сада сви знају да се финансијске резерве једноставно могу украсти. И увидевши ово, многе земље у блиској будућности могу да почну – сигуран сам да ће се то догодити – да претварају своју папирну и дигиталну штедњу у стварне резерве у облику робе, земље, хране, злата и друге стварне имовине, што ће само повећавати дефицит на овим тржиштима.

Додаћу да је заплена стране имовине, рачуна руских компанија и појединаца лекција за национални бизнис и да нема ништа поузданије од улагања у сопствену земљу. О томе сам лично говорио у неколико наврата.

Ценимо позицију оних страних компанија које, упркос бесрамном притиску САД и њихових вазала, настављају да раде у нашој земљи. У будућности ће сигурно добити додатне могућности за развој.

Знамо и оне који су кукавички издали своје партнере, заборавили на одговорност према запосленима и клијентима у Русији и пожурили да зараде илузорне дивиденде учествујући у антируској кампањи. Истовремено, за разлику од западних држава, ми ћемо поштовати имовинска права.

Шта желим посебно да истакнем? Морамо јасно да схватимо да ће нови пакет санкција и ограничења против нас уследити у било којем развоју догађаја. Ово желим да истакнем. За Запад је наша војна операција у Украјини само изговор за нове санкције. Да, наравно, сада су концентрисаног карактера. Али исто тако [повод] је за њих, за западњаке, био и референдум на Криму, који се, иначе, одржао 16. марта 2014. године, пре тачно осам година, током којег су Кримљани и Севастопољци направили свој слободан избор – да буду заједно са својом историјском Отаџбином.

Понављам: ради се само о разлозима. Али политика обуздавања, слабљења Русије, укључујући економску изолацију, блокаду, је свесна и дугорочна стратегија. Сами лидери Запада више не крију

да санкције нису усмерене против појединаца или компанија, њихов циљ је да ударе на целокупну нашу домаћу привреду, нашу социјалну и хуманитарну сферу, сваку породицу, сваког грађанина Русије.

У ствари, овакви кораци који имају за циљ погоршање живота милиона људи имају све знаке агресије, рата економским, политичким и информативним средствима. Они имају тотални, нескривени карактер и, понављам, такозвани западни политички виши свет не либи се да о томе говори у првом лицу.

Све вербалне декорације о политичкој коректности, неповредивости приватне својине, слободи говора – све је то одлетело преко ноћи. Погажени су чак и олимпијски принципи. Нису оклевали да се обрачунавају са параолимпијцима – такав је то „спорт ван политике“.

У многим западним земљама људи су подвргнути стварном прогону само зато што долазе из Русије: не пружају им медицинску негу, избацују децу из школа, лишавају родитеље посла, забрањују руску музику, културу и књижевност. Покушавајући да „поништи“ Русију, Запад је скинуо све маске пристојности, почео да се понаша безобразно, показао своју праву природу. То само намеће директну аналогију са антисемитским погромима које су нацисти организовали у Немачкој 1930-их година прошлог века, а потом и њихови послушници из многих европских држава које су се придружиле хитлеровској агресији на нашу земљу током Великог отаџбинског рата.

Масован напад је такође покренут против Русије у сајбер простору. Покренута је незапамћена информациона кампања која укључује глобалне друштвене мреже и све западне медије, чија се објективност и независност испоставила као мит. Приступ информацијама је ограничен, кљукају људе огромним бројем лажних информација, пропагандних фалсификата, другим речима, смећем. Дошло је до тога да је једна од америчких друштвених мрежа директно најавила могућност објављивања публикација које позивају на убиство држављана Русије.

Разумемо каквим ресурсом влада ова империја лажи, али је и даље немоћна против истине и правде. Русија ће своју позицију доследно износити пред читавим светом. А наш став је искрен и отворен и све више људи га чује, разуме и дели.

Желим да будем врло искрен: иза лицемерног говора и данашњег деловања такозваног колективног Запада крију се непријатељски геополитички циљеви. Њима не треба, једноставно им не треба јака и суверена Русија, неће нам опростити ни наш

самосталан курс, ни то што бранимо своје националне интересе.

Сетимо се како су подржавали сепаратизам, тероризам, подстицали терористе и бандите на Северном Кавказу. Како и 1990-их и раних 2000-их, тако сада поново, још једном желе да понове свој покушај да нас стисну и изврше притисак на нас; да нас отерају иза Можаја, како људи кажу, да нас претворе у слабу, зависну земљу, наруше територијални интегритет, распарчају Русију на најбољи могући начин за њих. Тада није ишло, а неће ни сада.

Да, наравно, покушаће да се кладе на такозвану пету колону, на националне издајнике, на оне који зарађују овде, код нас, али тамо живе, а не „живе” чак ни у географском смислу те речи, већ у својим мислима, у својој робовској свести.

Уопште не осуђујем оне који имају вилу у Мајамију или на Француској ривијери, који не могу без *фоије грас*⁴, острига или такозваних родних слобода. Проблем апсолутно није у томе, већ, понављам, у томе што се многи од ових људи, по својој природи, психички налазе управо тамо, а не овде, не са нашим народом, не са Русијом. То и јесте – по њиховом мишљењу! – знак припадности вишој касти, вишој раси. Такви људи су спремни да продају сопствену мајку, само да им је дозвољено да седе у ходнику ове највише касте. Желе да буду као она, опонашајући је на све могуће начине. Али они заборављају или уопште не схватају да, ако су потребни овој такозваној вишој касти, онда су само потрошни материјал који треба да нанесе максималну штету нашем народу.

Колективни Запад покушава да подели наше друштво, спекулишући о војним губицима, о друштвено-економским последицама санкција, да изазове грађанску конфронтацију у Русији и, користећи своју пету колону, настоји да оствари свој циљ. И постоји само један циљ, о томе сам већ говорио, уништење Русије.

Али било који народ, а још више руски народ, увек ће моћи да разликује праве патриоте од олоша и издајника и једноставно их испљуне на таблу као мушицу која им је случајно улетела у уста. Уверен сам да ће овакво природно и неопходно самопрочишћење друштва само ојачати нашу земљу, нашу солидарност, кохезију и спремност да одговоримо на све изазове.

Такозвани колективни Запад и његова пета колона навикли су да сами све и свакога мере. Они верују да је све на продају и да се све купује и зато мисле да ћемо се сломити и повући. Али не познају добро нашу историју и наш народ.

4 (франц. „масна јетра“). У питању је чувено француско јело од пачје или гушчје цигерице. (прим. прев.)

Да, многе земље у свету су се одавно помириле да живе савијене кичме и понизно прихватају све одлуке свог суверена, покорно га гледајући у очи. Овако живе многе земље. Нажалост, и у Европи.

Али Русија никада неће бити у тако јадном и пониженом стању, а борба коју водимо је борба за наш суверенитет, за будућност наше земље и наше деце. Борићемо се за право да будемо и останемо Русија. Пример нам је храброст и непоколебљивост наших војника и официра, верних бранилаца Отаџбине.

Поштоване колеге!

Очигледно је да актуелна дешавања повлаче црту испод глобалне доминације западних држава и у политици и у економији. Штавише, доводе у питање економски модел који је последњих деценија наметнут земљама у развоју, а и целом свету.

Истичем да санкцијску опсесију САД и њихових присталица не деле земље у којима живи више од половине светске популације. Управо те државе представљају најбрже растући и најперспективнији део глобалне економије. Међу њима је и Русија.

Да, сада нам је тешко. Руске финансијске компаније, велика предузећа, мала и средња предузећа суочавају се са притиском без председана.

Банкарски систем је први био на удару санкција, али су се руске банке избориле са овим изазовом. Радећи буквално даноноћно, настављају да врше плаћања и обрачуне грађана, како би осигурали активности предузећа.

Други талас санкција имао је за циљ да изазове панику у трговинској сфери. Према проценама, у протекле три недеље додатна потражња за робом је премашила трилион рубаља. Али домаћи произвођачи, добављачи, транспортне и логистичке компаније учиниле су све да избегну велике несташице у трговинским ланцима.

Желим да изразим своју захвалност пословној заједници Русије, радној снази компанија, банака и организација које не само да пружају ефикасан одговор на изазове санкција, већ и постављају темеље за даљи одрживи развој наше привреде. И посебно желим да поменем Владу, Банку Русије, руководиоце конститутивних ентитета Федерације, регионалних и општинских тимова. У садашњим тешким условима одговорно решаваате задатке који су пред вама.

Очигледно је да није било могуће организовати економски блицкриг против Русије, деморалисати наше друштво, покосити нас у налету, тако да ћемо свакако видети покушаје повећања

притиска на нашу земљу. Али ми ћемо превазићи ове потешкоће. Руска економија ће се сигурно прилагодити новим реалностима. Јачаћемо наш технолошки и научни суверенитет, издвајати додатна средства за подршку пољопривреди, производњи, инфраструктури, станоградњи и наставити да развијамо спољнотрговинске односе у циљу брзорастућих, динамичних међународних тржишта.

Несумњиво је да ће нове реалности захтевати дубоке структурне промене у нашој привреди, и нећу то да кријем, неће бити лаке, довешће до привременог пораста инфлације и незапослености.

У овој ситуацији, наш задатак је да минимизирамо такве ризике. Не само да стриктно испунимо све друштвене обавезе државе, већ и да покренемо нове, ефикасније механизме подршке грађанима и њиховим приходима.

У центру пажње је заштита материнства, детињства, подршка породицама са децом. Већ је донета одлука – знате за то – од 1. априла да се уведу надокнаде за децу од 8 до 16 година, која одрастају у породицама са ниским примањима. Висина исплате биће од половине до једног егзистенцијалног минимума за свако дете овог узраста. Сада је просек до 12.300 рубаља. Тако ћемо изградити јединствен систем подршке од тренутка када будућа мајка још чека рођење детета, па до навршених 17 година живота детета.

Задужујем Владу да обезбеди рад овог система тако да правовремено уважава промене у материјалном стању породица. Односно, ако су родитељи суочени са губитком посла, другим тешким животним околностима, породица треба што пре да почне да добија помоћ од државе.

Такође молим Владу да што пре анализира ефикасност мера подршке људима који су остали без посла. Очигледно је да такве мере треба проширити и кроз механизам друштвеног уговора.

Разумем да растуће цене озбиљно утичу на примања људи, па ћемо у блиској будућности донети одлуку да повећамо сва социјална давања, укључујући бенефиције и пензије, повећамо минималну зараду и егзистенцијални ниво, а такође и плате у јавном сектору. Молим Владу да израчуна тачне параметре таквог повећања.

И истичем да и у данашњој тешкој ситуацији, на крају године треба да постигнемо смањење нивоа сиромаштва и неједнакости. Ово је и данас врло изводљив задатак. Молим Владу и регионе да се концентришу на извршење овог задатка. И додаћу да то није само економске природе – то разумемо и ви и ја – већ је и питање социјалне правде.

Много тога сада зависи од иницијативе руководиоца конститутивних ентитета Федерације, од њихове спремности да преузму одговорност. Данас сам потписао указ о додатним овлашћењима руководиоца региона – они ће моћи да доносе флексибилне и ажурне одлуке за подршку нашим грађанима, привреди и социјалној сфери на основу реалног стања на терену. Да подсетим, управо по тој логици, која нам омогућава да узмемо у обзир ситуацију у сваком региону, у граду, на селу – а свуда је различита – градили смо мере за борбу против корона вируса.

Поручујем свим ресорима федералних органа власти у конститутивним ентитетима Федерације да у наредних шест месеци координирају свој рад са регионалним властима, а гувернере да формирају оперативне штабове који ће обезбедити економски развој и лично водити овај посао.

Шта би овде требало да буде приоритет?

Кључну улогу у превазилажењу актуелних проблема требало би да има приватни бизнис, који је у стању да за кратко време обнови логистику, пронађе нове добављаче и повећа производњу тражених производа. Колико брзо ће приватни бизнис пронаћи права решења, донети их, зависи од очувања запослености, прихода и плата грађана и, уопште, обезбеђивања стабилног, ритмичног рада привреде. Стога на спољне притиске морамо одговорити максималном предузетничком слободом и подршком пословној иницијативи.

Молим Владу, органе за спровођење закона и надзорне органе да наставе да раде на отклањању неоправданих административних и регулаторних баријера. Штавише, немогуће је одвратити пословне и регионалне власти од решавања најакутнијих, хитних задатака, оптерећујући их свим врстама провера и контролних мера.

Један од кључних проблема за предузећа сада је недостатак обртних средстава, недоступност и висока цена кредита, али је Централна банка била принуђена да предузме одговарајуће мере. У вези са тим, упућујем да се спроведу следећи кораци.

Први. Предузећа која испуњавају налоге државних органа и предузећа са државним учешћем треба што пре да добију новац за испоручену робу и услуге, да их врате у посао. У вези са тим, предлажем да се повећа износ аванса по државним уговорима. Аконтација мора бити најмање половина укупног износа уговора, а рок плаћања испоручених добара и услуга се смањује на седам радних дана. Слична одлука мора се донети и на нивоу субјеката Федерације, општина и предузећа са државним учешћем.

Друго. Неопходно је проширити могућности предузетника за привлачење додатних ресурса из развојних институција. Говоримо о проширењу рада „Фабрике пројектних финансија“ (ради код нас и добро функционише, а пракса је показала да је тражена), о обезбеђивању средстава за пословне инвестиционе планове преко Фонда за развој индустрије (један од инструмената који заиста добро функционишу), Банка за мала и средња предузећа такође, а осим тога, преко регионалних институција подршке, укључујући гарантне фондове. Поручујем Влади да за овакве регионалне инструменте издвоји додатна средства конститутивним ентитетима Федерације.

Скрећем пажњу Влади и колегама у регионима: најважнији задатак је да се обезбеди доступност робе на потрошачком тржишту, пре свега, мислим на есенцијална добра, лекове и медицинске производе. Неопходно је брзо решавати логистичке и друге објективне проблеме који доводе до скока цена. Истовремено, потребно је искључити ручну интервенцију у регулацији цена. Управо повећање понуде треба да доведе до смањења и стабилизације цена.

Посебно бих се обратио нашим извозницима. У ситуацији када постоје потешкоће са испорукама на инострано тржиште, не треба смањивати производњу, већ, напротив, слати додатне количине робе на домаће тржиште. То би објективно требало да доведе до нижих цена унутар земље, укључујући бензин, дизел, битумен, метале и другу извозну робу. Молим Владу и Федералну антимонополску службу, као и регионалне власти да стално прате ситуацију на овим тржиштима.

Даље. С обзиром на нове изазове са којима се Русија суочава, морамо одржати и проширити нашу дугорочну агенду развоја, укључујући наставак реализације свих планираних пројеката, како на федералном, тако и на регионалном нивоу. Морамо у потпуности искористити потенцијал нашег буџетског система као подстицајног средства.

Федерално финансирање пројеката и грађевинских пројеката вршиће се, према договору, у пуном обиму. Штавише, још у децембру је одлучено да се издвоје додатна средства, у случају да се трошкови изградње објективно повећају.

Оно што сматрам важним да напоменем је да у садашњој ситуацији неће бити проблема са финансирањем из федералног буџета. Наша привреда данас остварује довољан, добар износ прихода, што значи да нећемо морати да прибегавамо емисији. Једноставно речено, Централна банка неће морати да штампа новац. Имамо приходе – тржишне, здраве приходе. Проблем сада

није новац. Понављам, имамо ресурсе. Кључне потешкоће се односе на набавку компоненти, технике, грађевинског материјала, организацију рада извођача. Због тога се могу променити рокови и методе имплементације конкретних пројеката, њихове фазе, а то ће захтевати координисан рад власти и представника привреде, убрзану имплементацију пројеката замене увоза – то је оно што је важно.

Истовремено, важно је поједноставити процедуру интеракције између региона и федералних власти, дати субјектима Федерације више слободе у маневрисању ресурсима, као и могућности покретања нових грађевинских пројеката и програма.

Тако су регионима већ додељена додатна средства за изградњу путева. Тражим од Владе да разради питање повећања средстава за друге инфраструктурне објекте који би могли да буду пуштени у рад ове године, као и повећање набавки од руских предузећа, укључујући, на пример, унапређење јавног превоза.

Јасно је да су буџети субјеката Федерације сада под озбиљним додатним оптерећењем, па ћемо, према договору, додатно индексирати субвенције за изједначавање буџетске сигурности. Користимо и друге мере за подршку регионалним финансијама, наиме, сва плаћања по буџетским кредитима предвиђена за текућу годину биће одложена, померена, како кажу, удесно. А плаћања по комерцијалним кредитима, где је потребно, биће замењена буџетским кредитима. Молим Владу да ово питање детаљно проучи и удуби се у сваки конкретан случај. Само такав индивидуални рад ће довести до жељеног резултата.

Поред тога, Министарство финансија ће додатно обезбедити безусловну кредитну линију сваком субјекту Руске Федерације. Износиће 10% укупног прихода са роком доспећа најкасније до краја текуће године.

Задржаћемо обим инфраструктурних буџетских кредита. Задужујем Владу да организује флексибилно управљање овим програмом, да узме у обзир све потешкоће у вези са реализацијом пројеката – већ сам их поменуо малочас. Региони треба да буду у могућности да брзо доносе одлуке о промени портфела и садржаја пројеката, да се фокусирају на оне који се могу максимално ефикасно реализовати у тренутним условима. Ако буде потребно, размотрићемо могуће повећање обима инфраструктурних кредита. То је могуће, може да се уради. Генерално, пажљиво ћемо пратити ситуацију са регионалним финансијама и доносити додатне одлуке да их подржимо, ако буде потребно.

Дозволите ми да истакнем да је сада од суштинског значаја директна комуникација између свих нивоа власти и јасан алгоритам деловања. И овде су Државни савет и његове специјализоване комисије већ доказале своју делотворност. Молим комисију за јавну управу, коју предводи Сергеј Семјонович Собјањин, да заједно са колегама из Владе поради на проблематичним питањима регионалног дневног реда, развије оптимална решења и прошири их на све регионе Русије. Имали смо добро искуство у борби против епидемије.

Поштоване колеге!

Наша привреда, државни буџет, приватни бизнис имају све потребне ресурсе за решавање дугорочних задатака. Сви стратешки, национални циљеви које смо зацртали за период до 2030. године морају да буду остварени. Актуелни изазови и могућности које они отварају треба само да нас мобилишу – то је оно за шта треба да се поставимо, да имамо за циљ постизање опипљивих резултата у интересу грађана.

Очигледно је да ћемо морати да дотерамо наше програме, а овде су тражене иницијативе пословних кругова, научника, јавних удружења. У вези са тим, молим регионе да се активно укључе у организовање форума Агенције за стратешке иницијативе „Снажне идеје за ново време“, у оквиру којег ће сваки грађанин Русије моћи да изнесе своје предлоге, конкретне пројекте који имају за циљ да развијају свој град, регион и државу у целини.

Још једном понављам: садашња ситуација је, наравно, тест за све нас. Сигуран сам да ћемо га проћи достојанствено, упорношћу, заједничким радом и међусобном подршком превазићи све тешкоће и постати још јачи, као што је то увек било у историји хиљадугодишње Русије. На то, на такав посао, желим да вас поставим.

САСТАНАК В. В. ПУТИНА СА ЧЛАНОВИМА ВЛАДЕ РФ

(Москва, 23. 3. 2022.)

Владимир Путин: Поштоване колеге, добар дан!

Данас ћемо детаљно размотрити низ оперативних питања и обратити посебну пажњу на стање у грађевинарству, с обзиром на његову основну улогу у привреди и значајну друштвену димензију.

Али пре тога, желео бих да се задржим на једној теми коју сматрам важном. О томе сам разговарао са колегама претходних дана.

Током протеклих неколико недеља, као што знате, један број западних држава је донео нелегитимне одлуке о такозваном замрзавању руске имовине, и овај „колективни Запад“ је заправо подвукао границу испод поузданости својих валута – већ сам причао о томе – прецртао је поверење у своје валуте. И Сједињене Америчке Државе и Европска унија су, у принципу, прогласиле стварно неизвршење обавеза према Русији. Сумњало се, а сада сви знају да обавезе у доларима и еврима можда неће бити испуњене.

Већ сам дефинисао таква дејства, нећу сада да улазим у детаље, али је апсолутно јасно да у том погледу нема смисла да своју робу испоручујемо Европској унији, Сједињеним Државама и да примамо исплате у доларима, еврима и низу других валута.

Због тога сам одлучио да у најкраћем могућем року спроведем сет мера за пренос плаћања – да почнемо од нашег природног гаса – дакле, да се за наш природни гас који се испоручује такозваним непријатељским земљама плаћа у руским рубљама, тј. да се одрекнемо могућности коришћења валута које су саме себе искомпромитовале.

Притом бих посебно желео да напоменем да ће Русија сигурно наставити да испоручује природни гас у складу са количинама и ценама, по принципима цена утврђеним у раније закљученим уговорима. За разлику од неких колега, ми ценимо своју пословну репутацију поузданог партнера и добављача.

Промене ће утицати само на валуту плаћања, која ће бити промењена у руске рубље. Тражим од Владе да Гаспрому изда одговарајућу директиву о изменама постојећих уговора.

Истовремено, свим страним потрошачима треба дати могућност да изврше неопходне трансакције и за њих створе разумљиву, транспарентну процедуру плаћања, укључујући и

куповину руских рубаља на нашем домаћем девизном тржишту. Тражим од Банке Русије да заједно са Владом у року од недељу дана утврди процедуру за такве трансакције.

А сада предлагем да пређемо на дневни ред и дајем реч Михаилу Владимировичу Мишустину.

Изволите, Михаиле Владимировичу.

Михаил Мишустин: Поштовани Владимире Владимировичу! Поштоване колеге!

На претходном састанку са Владом, који сте одржали, детаљно сам известио о већ предузетим мерама и нашим плановима. Сви ови предлози се свакодневно разрађују у свакодневном контакту са Вама, Владимире Владимировичу.

Сада желим детаљније да испричам о припремљеном сету решења за унапређење одрживости привреде.

Оперативни штаб ради скоро 24 сата дневно, у сталном је контакту са регионима, разговара се о новим мерама. Поред 20 већ усвојених савезних закона, још шест ће бити поднето Државној думи у блиској будућности. У припреми је и 30 предлога закона и додатних предлога.

До данас је, по већ утврђеним мерама, одабрано око 200 иницијатива. Сви су укључени у план приоритетних акција, а очекујемо да ће већина њих почети са радом до краја марта.

Један од кључних задатака сада је да се помогне онима који су суочени са повећањем отплате камата на раније издате кредите, који су узимали кредите са променљивим каматама. Обим таквог кредитног портфела тренутно се процењује на око 11 трилиона рубаља.

За подршку предузећима предложена је посебна процедура реструктурирања. О томе смо разговарали са Вама, Владимире Владимировичу, детаљно. Примаоци зајма ће у наредним месецима имати могућност да не плаћају пун износ камате, већ да их капитализују, да их пренесу на крај године.

Истовремено ћемо анализирати финансијско стање пословања и донети додатне одлуке по питању подршке. Да бисмо то урадили, Влада ће сачинити листу критеријума за квалификовање предузећа за задуживање којима се таква плаћања камата могу у потпуности отписати.

Сада је најважније подржати људе. Потписана је уредба о максималном износу кредита за које грађани имају право да се пријаве код банака за давање кредитираних одмора. То ће моћи да

ураде до краја септембра, под условом да им приходи буду мањи за 30% у односу на прошлогодишњи просек.

Посебну пажњу смо посветили тржишту рада. Ми ћемо помоћи онима који желе да нађу посао. Услуге центара за запошљавање сада могу да користе не само незапослени, већ и они који су у опасности од губитка посла.

Предложено је неколико иницијатива за засићење домаћег тржишта робом која је позната људима. Убедили смо наше колеге у Евроазијској економској унији и одлучили да подигнемо границу бесцаринског увоза електронске трговине до 1.000 евра на целој њеној територији. Приликом царинења на контролним пунктовима, сходно томе, приоритет има роба широке потрошње, пре свега храна и лекови.

Посебно важна област тиче се здравља наших грађана. Јуче смо одобрили предлог подршке промету фармацеутских производа и медицинских средстава олакшавањем њихове регистрације и процедура набавке и субвенционисањем каматних стопа на кредите, као и даљом реализацијом програма супституције увоза тражених лекова и медицинских средстава.

Претходно је поједностављена процедура набавке медицинске опреме, уведена је привремена забрана извоза страних производа из земље, проширене су могућности да медицинске организације набављају опрему о трошку Фонда обавезног здравственог осигурања, тако да болнице и клинике у свакој ситуацији могу купити медицинске производе за операције и лабораторијска истраживања, а људи – неопходне лекове.

У садашњим условима наше авио-компаније су се суочиле са великим потешкоћама. Многи авиони са страном „регистрацијом” истомоментално су изгубили сертификате о летењу, без којих је њихов рад постао немогућ. Прекинуте су испоруке резервних делова, уведене су забране услуга осигурања, а стране лизинг компаније захтевају враћање авиона.

Захваљујући закону који сте потписали о регистрацији права на стране авионе, било је могуће наставити њихово коришћење на домаћим линијама.

Влада од првог дана помаже превозницима да задрже флоту страних авиона, предузимамо мере да се авиони што пре врате на небо, а сви кораци се спроводе стриктно у складу са важећим нормама ваздушног права, укључујући и међународно.

И наравно, наш главни задатак је да обезбедимо одговарајућу безбедност лета, то је изнад свега.

У руски регистар је већ пребачено стотине летелица – више од половине целокупне флоте. За што бржу нормализацију ситуације у овој сфери, Влада је усвојила одједном две резолуције. Једном од њих, максимално смо поједноставили процедуру за упис летелица у руски државни регистар и смањили време потребно за њихов завршетак са 40 на 5 радних дана. Другим документом за текућу годину установљен је посебан режим за извршење уговора о лизингу авијацијске технике закључених са страним компанијама. Поврат власницима таквих летелица и авионских мотора биће ограничен. Истовремено, руски превозници ће бити одговорни за њихово одржавање и поправку. Они ће то учинити у складу са међународним стандардима.

Ограничења су утицала и на морска пловила која плове под руском заставом – забрањен им је улазак у стране луке. Наравно, такве непријатељске кораке према нашој земљи нећемо оставити без одговора. Влада ће увести адекватна ограничења. Одговарајућа резолуција је потписана.

Ово није ни близу цела листа мера које се тренутно разрађују.

Предлаже се велики пакет мера за грађевинску индустрију. Прошле године је он показао рекордне резултате, а ми спремамо и нове сусрете. То ће помоћи руским грађевинарима да одрже корак са високим стопама пуштања у рад цивилних и индустријских објеката.

Баш јуче је разматран трећи пакет мера. Дотиче се питања смањења трајања инвестиционог и грађевинског циклуса и стварања инфраструктуре, као и одржавања процедуре промене цене државног уговора због повећања цене ресурса.

Предузети су бројни кораци за подршку супституције увоза. Јуче је на састанку Президијума Оперативног штаба разматрана могућност прилагођавања посебног програма за стимулисање израде пројектне документације од стране руских предузећа. Нацрт резолуције је већ достављен Влади.

Раније је покренута посебна нова онлајн услуга „Берза увозне супституције“. Њен циљ је да формира широку базу добављача и обезбеди замену појединачних компоненти са руским колегама, чиме се ствара потражња за домаћим производима и убрзава потрага за потенцијалним партнерима. Ова услуга ће помоћи у изградњи ланца снабдевања и заменити недостајуће увозне компоненте.

Припремљен је и предлог одлуке Владе којим ће се олакшати добијање државне подршке за научно-истраживачке и истраживачко-развојне радове у вези са приоритетним индустријским производима.

Појашњена је процедура за функционисање механизма посебних инвестиционих уговора формата 1.0, који је настављен средином марта ове године, и потписана одговарајућа одлука. Њихово важење биће могуће продужити са 10 на 12 година, уколико су рестриктивне мере страних партнера утицале на њихову примену. Такође ће бити искључени обавезни услови за извоз индустријских производа и диверсификацију снабдевања.

Истовремено, подржали смо извођаче радова у сфери јавних набавки: учинили смо неограниченим поступак отписивања казни и пенала ако су због иностраних санкција прекршили обавезе из државних уговора.

Ове недеље је потписана и одлука да се рокови плаћања испоручених производа или услуга по уговорима државних корпорација са представницима малих и средњих предузећа смање на седам радних дана, како би привредна друштва добијала средства што је пре могуће.

За мала предузећа такође су покренута четири програма за повећање доступности повољних кредита. Међу њима су нови инвестициони кредити до три године, програм повлашћеног кредитирања који се спроводи у оквиру профилног националног пројекта и повећање максималног нивоа ризика који Корпорација МСП може да преузме за предузетнике у оквиру такозване крвне гаранције, са садашњих 4,5% на 10%.

За мала предузећа из појединих делатности припремљено је још једно решење. Оно ће утицати на производњу, културу, спорт, здравство, индустрију лепоте и туристичке агенције. Предложено је продужење рока за плаћање пореза по поједностављеном систему за шест месеци за прошлу годину и први квартал 2022. године, након чега следе рате у року од шест месеци. Ово ће омогућити предузећима да одложе почетак ових плаћања до јесени и ослободе око 37.000.000.000 рубаља.

Владимире Владимировичу, по Вашим упутствима, детаљно је разрађено питање јачања подршке регионима. Да би се смањио терет дуга, донета је суштинска одлука да се отплата дуга по буџетским кредитима одложи за каснији датум; да оформе додатна средства – о томе сам са Вама разговарао на састанку са регионима – за реализацију текућих пројеката проширења приступа трезорским кредитима на укупно 10% њихових прихода.

Посебно бих желео да напоменем да су многе активности плана припремане заједно са конститутивним ентитетима Руске Федерације, са којима смо сада у правом смислу непрекидне

интеракције, и дању и ноћу. Начелници региона су овом послу приступили веома одговорно, и ја бих им се захвалио, сви су на режиму непрекидног контакта.

Упоредо са нивелисањем последица санкција, Влада ће наставити да се бави стратешким питањима која сте Ви, Владимире Владимировичу, идентификовали у оквирима националних развојних циљева.

Међу предузетим антисанкционим мерама, велики блок је посвећен смањењу административног оптерећења, инспекцијама, које би уопште требале позитивно да утичу на услове рада предузетника и побољшају пословну климу у регионима.

Наш приоритетни задатак је да максимално повећамо флексибилност привреде, обезбедимо несметан рад предузећа и задржимо запосленост.

О осталим предузетим мерама детаљније ће Вам рећи моје колеге.

Хвала на пажњи.

Владимир Путин: Хвала пуно, Михаиле Владимировичу.

Имам протоколарни састанак у свом распореду. Али пре него што направимо кратку паузу, ипак бих желео да дам реч нашим колегама – Дмитрију Николајевичу Патрушеву, Денису Валентиновичу Мантурову и Михаилу Албертовичу Мурашку, да укратко оцртају слику која се односи на обезбеђивање доступности прехрамбених производа, индустријске робе велике потражње, лекова и медицинских средстава. Почнимо са Дмитријем Николајевичем.

То смо констатовали крајем прошле године: цене на светским тржиштима хране расту. То је повезано са низом објективних околности, али ово што се данас дешава у нашој земљи, додатно оптерећује тржиште. Јасно је да у таквим случајевима постоји журна потражња. Истина, видимо да та потражња фактички спава, али ипак треба сагледати ова питања у вези са свим околностима које стварају одређену ситуацију на тржишту.

Хајде да почнемо са Дмитријем Николајевичем. Дмитрије Николајевичу, дајем Вам реч.

И наравно, субвенције пољопривредним произвођачима – хоћу да се и овога дотакнете. Обезбеђење горива и мазива, као и обично, ђубривима, благовремене субвенције – цео сет, укратко, али ипак сет мера: како је припремљен и у ком року ће се спроводити.

Изволите.

Дмитриј Патрушев: Поштовани Владимире Владимировичу!

Још једном желим да истакнем да је Русија потпуно самодовољна основним врстама хране, формиране су довољне залихе у складиштима и дистрибутивним центрима, које се стално попуњавају, друштвено значајни производи се приоритетно испоручују трговачким предузећима и, што је најважније, темпом који је испред прошле године. Генерално, руски агроиндустријски комплекс ће се носити са било којом, укључујући и значајно повећању, потражњу за храном.

Кратко ћу прокоментарисати ситуацију у најпопуларнијим категоријама.

Дакле, прва ствар је шећер. Овде је ситуација повезана и са чињеницом да су велетрговци могли унапред да купе велике количине ових производа и нису били вољни да их продају на мало, држећи их за даљу препродају.

У том погледу су предузети одређени кораци.

Као прво. Један број савезних малопродајних ланаца ограничио је количину шећера која се продаје једној особи. Препоруке се шаљу и регионалним мрежама.

Друго. Од 15. марта до 31. августа уведена је привремена забрана извоза шећера из Русије.

Треће. Учесници на тржишту сада могу да увозе бели шећер у количини дозвољене квоте од 300.000 тона. Одговарајућа наредба је потписана. Ово је првенствено неопходно за Калињинград и регионе Далеког истока.

Четврто. Одржали смо састанак са индустријском заједницом, интензивирали посао да тражимо нове канале за увоз сировог шећера из трећих држава. Као резултат овог посла, у Русију је већ стигао први брод са 44.000 тона производа, који ће ускоро бити послат на прераду.

Желим још једном да кажем да производимо довољну количину шећера. Посебно, у складу са потребама тржишта, проширују се засејане површине за шећерну репу. Заузврат, предузете мере додатно доприносе стабилизацији ситуације и повећању обима понуде у трговини на мало.

Следећа важна категорија су хлеб и пецива. Ни у овом сегменту нема проблема у њиховом обезбеђивању. Истовремено, имајући у виду велики значај за потрошаче, Влада је издвојила 2.500.000.000 рубаља за подршку пекарима. Средства ће бити искоришћена за надокнаду дела трошкова производње и продаје производа. Предузећа која се обавезу да неће подизати цене моћи

ће да искористе овај механизам. У најкраћем могућем року средства ће ићи у регионе.

Осим тога, Владимире Владимировичу, од 15. марта до 30. јуна важи привремена забрана извоза пшенице и смеше пшенице и ражи, ражи, јечма и кукуруза из Русије у земље Евроазијске економске уније. Одлука је донета како би се зауставио ток жита у земље Евроазијске економске уније ради накнадне препродаје трећим државама.

Што се тиче сунцокретовог уља, нема потешкоћа са доступношћу овог производа, укључујући и раније донете мере царинско-тарифне регулације.

Да би се одржала стабилна ситуација, Министарство пољопривреде Русије је разрадило додатни сет мера, укључујући квоте за извоз уља и пшеничног пелета. Релевантни предлози су већ упућени Министарству за економски развој.

Следеће – о производима од поврћа. Узимајући у обзир традиционално сезонско смањење залиха поврћа такозваног боршч сета руске производње, динамика домаћих цена до краја сезоне у великој мери зависиће од цене увоза. Са своје стране, иницирали смо нулирање увозних дажбина на групу поврћа до 30. септембра. Одлука је већ донета на састанку Савета Евроазијске економске комисије.

Ситуација по питању месних прерађевина. Оцењујемо је као стабилну. Како бисмо спречили смањење понуде јаја за узгој живине, заједно са Министарством саобраћаја разрађујемо алтернативне логистичке правце. Истовремено, Руски пољопривредни надзор ради на отварању других држава за могућност увоза јаја за узгој. Поред тога, разрађени су предлози са Министарством науке за што хитније пуштање на тржиште сопствене туре пилића, назване „Промена“.

Што се тиче млечних производа и хране за бебе, желео бих да напоменем следеће. Да бисмо одржали стабилност у овом сегменту због ограничења увоза амбалаже и низа састојака за производњу хране за бебе, заједно са привредом и Министарством индустрије и трговине, тражимо могућност да заменимо иностране добављаче амбалаже.

Такође је формирана радна група за оперативну организацију производње у руским фабрикама неопходних артикала и решавање актуелних логистичких проблема.

Поштовани Владимире Владимировичу, као што сте рекли, такође бих желео да напоменем да сетвена кампања сада узима маха.

Ово је најважнија фаза за индустрију и, уопште, гаранција наше прехранбене сигурности.

Почели су пролећни теренски радови у 17 конститутивних ентитета. Више од 300.000 хектара је засејано под летину, а на површини од 5.400.000 хектара нађубрени су озими усеви. До почетка сетвене кампање сваком субјекту је обезбеђена пуна спремност свих материјално-техничких средстава.

Желим да напоменем да су средства која су додељена регионима, укључујући и сезонски рад на терену – мислим на финансијска средства – послата унапред. Такође, препоручили смо субјектима да измене прописе који предвиђају финансијску подршку за трошкове пољопривредника.

Владимире Владимировичу, користећи ову прилику, желео бих да се обратим руководству региона, које нас, наравно, сада чује. Веома је важно што више подржати пољопривреднике и, пре свега, ажурно донети средства државне финансијске подршке, посебно с обзиром на тренутну ситуацију.

Истовремено, само 56 субјеката је почело да дистрибуира средства, укључујући и она потребно за сетву. Темпо треба повећати. Молим Вас да обратите пажњу на то и интензивирате процес на регионалном нивоу.

Владимире Владимировичу, извештај је завршен. Хвала на пажњи.

Владимир Путин: Надам се да ћете заједно са својим колегама у регионима помно пратити дешавања у трговинским ланцима како бисте правовремено одговорили на актуелна дешавања.

У том смислу имамо прилично висок ниво поузданости. Овде је главно је да нема логистичких проблема и да постоји правовремени оперативни одговор.

Молим за извињење, прекинућемо састанак на неких петнаестак минута, а онда бих замолио, као што сам већ рекао, Дениса Валентиновича Мантурова и Михаила Албертовича Мурашка да нас известе о својим областима.

Денисе Валентиновичу, изволите, дајем Вам реч.

Денис Мантуров: Хвала пуно, Владимире Владимировичу.

Поред обезбеђења разним врстама прехранбених производа, о чему сам вас обавестио на претходном састанку, пратимо доступност и производњу непрехрамбених производа у нашој земљи. Потражња за појединим категоријама крајем фебруара и првих десет дана

марта била је 2-3 пута већа него иначе, али је сада приметно опала. Продаја појединачних артикала је и даље 30-40% већа у односу на исти период прошле године, иако је и овде убрзано засићење у току.

Сходно томе, нивои залиха за најтраженије свакодневне артикле се враћају на стандардне нивое. За артикле као што су производи за личну негу, производи за бебе и производи за домаћинство, они се крећу од две недеље до три месеца у трговини. За све ове групе производа потребе домаћег тржишта обезбеђују како руска предузећа, тако и транснационалне компаније. Штавише, глобални произвођачи са капацитетима у Русији их неће зауставити и не желе да изгубе свој удео.

Конкретно, више од 70% свих дечијих санитарно-хигијенских и козметичких производа, укључујући и стране брендове, производи се у нашој земљи. Истих пелена у магацинима предузећа сада има скоро 320.000.000 комада, односно најмање за три месеца. Осим тога, акумулиране су залихе сировина да би се произвело отприлике још толико.

Слична ситуација је и са другим производима за личну хигијену.

Што се тиче детерџента, у нашој земљи се такође производи 84% укупне количине. У случају да се и мали део увозне робе повуче, наше руске и локализоване стране компаније спремне су да повећају своју производњу.

За широку палету одеће и обуће не бележимо журну потражњу. Истовремено, на позадини објективног повећања увозних цена и обуставе продаје неких брендова, сопствена домаћа производња одеће добија добру предност.

Наравно, наши потрошачи су навикли на разноврсност брендова, пре свега страних. Одлазак неких од њих не значи да ће становништво имати проблема у куповини одеће. Данас у нашој земљи постоји више од хиљаду руских брендова одеће, обуће и додатака и за њих се ствара повољна тржишна ситуација у смислу повољног односа цене и квалитета.

Не журимо да једне иностране произвођаче заменимо другима, поготово што потрошачи имају своје преференције. Сада је време да руске производње и брендови почну да расту, да се појаве нови ланци одеће и обуће. Свеобухватно ћемо помоћи нашим компанијама у овом послу.

Ако говоримо о трајним добрима, око 90% кућних апарата и електронике, углавном страних брендова, овде се склапа са различитим степеном локализације. Залихе готових производа сада

се крећу од једног и по до три месеца, а у погледу производње увозних компоненти и сложености логистике, наравно, повећавају цену, што се, наравно, претвара у цену за крајњег потрошача. Али залихе компоненти произвођача за неколико месеци омогућавају да се овај раст донекле изглади.

Истовремено, компаније које врше склапање у Русији не планирају да напусте руско тржиште, поготово што многе имају своје РНД-центре [центре за истраживање и развој] који су овде распоређени. Ово још једном потврђује да ће задржати своје присуство на нашем тржишту.

Што се тиче увоза беле технике, овде су главни добављачи пријатељске земље које нису заинтересоване да обуставе њихове испоруке.

Наша индустрија намештаја такође ужива прилично висок степен независности, са могућим изузетком малог удела увезене луксузне робе. Више од 70% намештаја на домаћем тржишту данас је управо домаћа производња. Увек смо, заправо, стављали главни акценат и постављали задатак повећања капацитета управо у масовном сегменту.

Исто се може рећи и за завршне грађевинске материјале. У овом сегменту учешће увоза не прелази 4%, а плочице, санитарije и грађевинске суве мешавине углавном се набављају из иностранства. Али чак и на овим позицијама домаћи произвођачи и локализоване компаније чине преко 80% продаје.

Према нашим информацијама, нико на нашем тржишту грађевинског материјала не планира да га напусти. Штавише, други страни инвеститори који поседују потребне технологије, сировине и опрему сада заправо прате ситуацију.

У целини, могу да кажем да изјаве појединих брендова о обустављању активности још нису имале озбиљан утицај на масовно непрехрамбено тржиште, а само неколико је најавило своје недвосмислено повлачење са тржишта. Остали негде смањују рекламну активност, указују на проблеме са снабдевањем, али истовремено настављају да исплаћују плате запосленима и плаћају закупнину простора. Сви су добро свесни да је са садашњим нивоом конкуренције веома лако изгубити тржиште и много теже вратити се на њега касније.

Владимире Владимировичу, стално пратимо активности главних, пре свега страних, компанија које продају непрехрамбене производе у нашој земљи. Наставићемо са овим радом.

Хвала на пажњи.

Владимир Путин: Чак и делимично повлачење страних произвођача са тржишта, наравно, ствара јединствену прилику за развој сопствене производње. То је очигледна ствар.

Ипак, мора се учинити све да се обезбеди унутрашња конкуренција, како ова сфера делатности не би имала монополски карактер у нашој земљи. Ово је потпуно очигледно. Наравно, молим Вас да се побринете да асортиман буде довољан како би људи могли да бирају између ствари које се нуде на тржишту.

Изволите, Михаиле Албертовичу, о медицинским средствима и лековима.

Михаил Мурашко: Поштовани Владимире Владимировичу!

Дозволите ми да кажем неколико речи уопштено о регулацији и промету медицинских производа. Чак и пре пандемије у Русији, створили смо прилично добро развијен регулатор. Под „развијеним“ не подразумевам бирократске механизме, већ јасна и разумљива правила за учеснике у промету – произвођаче и бизнисе – као и висок ниво имплементације дигиталних технологија и државних система.

Данас видимо свако обележено паковање лека, тачно знамо колико га је пуштено у промет. Ово нам омогућава да проценимо и предвидимо потребу за лековима.

Знамо тачно број и врсте медицинских уређаја који су регистровани у Руској Федерацији и које набављају медицинске организације у оквиру конкурсних процедура. Ови механизми и алати су нам омогућили да благовремено одговоримо на изазове вируса COVID-19, када смо, у условима затворених граница и истовремене глобалне потражње за медицинским производима, заједно са Министарством индустрије и трговине, у сарадњи са регионима, били у могућности да становништву и медицинским организацијама обезбедимо медицинске производе за пружање медицинске неге.

Сада о приоритетним мерама: како бисмо грађанима обезбедили несметан приступ медицинским производима, идентификовали смо шест главних области рада.

Прво. За стабилизацију ситуације, наравно, потребан је систем праћења. У то су укључени Министарство индустрије и трговине, Министарство финансија, Федерална антимонополска служба и дигиталне технологије које данас користимо. Брзо развијамо и договарамо нове механизме за решавање проблема који произилазе од произвођача или дистрибутера.

Морам да напоменем да су у оквиру мониторинга, као и према подацима апела грађана, констатоване чињенице о недостатку једног броја лекова у апотекама. Конкретно, лекови за лечење болести штитне жлезде „Левотироксин“ и антиконвулзиви „Карбамазепин“. Према систему обележавања лекова, продаја ових лекова у Руској Федерацији у првој недељи марта повећана је за 10 пута, а у другој недељи марта премашила је продају за пет пута. Ово сугерише да су пацијенти који узимају овај лек купили исти за будућу употребу у великој количини, што је природно изазвало кашњење у логистичком ланцу.

Овом приликом желим да се обратим грађанима: произвођачи и дистрибутери немају проблема са производњом и залихама. Тренутно се ови лекови у потпуности испоручују медицинским мрежама. Не морате да правите залихе.

Јуче смо окупили велике федералне добављаче, напомињу да се данас потрошња враћа на обим из марта 2021.

Производња и снабдевање се настављају планирано, укључујући домаће произвођаче и регистроване препарате на нашем тржишту.

Други најважнији правац је превенција ризика повезаних са трговањем током овог периода. Влада је унела измене у законску регулативу како би се поједноставиле процедуре за куповину медицинских средстава и потрошног материјала. Михаил Владимирович [Мишустин] је говорио о томе у свом обраћању.

По Вашем упутству, Владимире Владимировичу, основали смо Федерални центар за планирање и организацију снабдевања грађана лековима, државно предузеће, где се врши централизована набавка и под државним програмом „14 скупих нозологија“ – то је збрињавање пацијената са хепатитисом и ХИВ инфекцијом. Конкретно, лекови се активно купују у оквиру фонда Круг добротe. Данас се обављају испоруке у пуном обиму потрошње, 85% је већ данас испоручено. Не видимо никакве ризике за пацијенте са хроничном патологијом из ових група. Дуги низ година овај систем обезбеђује сваког пацијента благовремено.

Напомињем да је због повећања обима лотова и склапања дугорочних уговора цена смањена и тиме се штеде буџетска средства, штавише, смањују се трошкови логистике и складиштења.

Данас се већ припремамо за 2023. годину како бисмо обезбедили загарантовану наруџбину за произвођаче и обезбедили благовремену испоруку лекова за пацијенте.

Четврти блок је примена сличних механизма на медицинске уређаје. У оквиру радне групе ови механизми се већ развијају и предлажу. Заједно са Министарством индустрије и трговине радимо на овом питању са примарним фокусом на домаћег произвођача.

У том циљу припремили смо и послали и Министарству индустрије и трговине и Руској академији наука приоритетне листе медицинских производа који су потребни за производњу и развој где је то потребно. За многе од њих Русија већ данас има надлежности. У оквиру, на пример, модернизације примарне карике, главни агрегат је замењен домаћом производњом. Заузврат, Министарство саобраћаја нам помаже у питањима логистике са страним производима.

Следећи задатак је уклањање баријера за приступ нашем тржишту висококвалитетних и ефикасних медицинских производа. Захтева посебне услове регистрације да би се потврдила ефикасност и безбедност. Због тога, у циљу изградње директног дијалога и разумљивих, јасних процедура, уводимо измене у досије о медицинским производима. Ово олакшава рад произвођача, а смањује време за разматрање.

Прави се и „врућа линија” на бази стручне установе за лекове.

Наставља се саветовање по питању регистрације медицинских средстава. Ово је сложено подручје и има велику разноликост, тако да је саветовање тамо једноставно неопходно.

Као последњи, шести правац, издвојили смо питање контроле цена лекова, које је веома осетљиво за грађане. Данас постоји у оквиру државне регулације цена виталних и есенцијалних лекова. Њихове цене су фиксне и могу се мењати само из објективних разлога, што обезбеђује приступачност ове категорије лекова, укључујући и ланац апотека.

У закључку желим да напоменем да су ове мере, како оне које су већ предузете, тако и оне које се данас развијају на међуресорном нивоу, кумулативне природе и имају за циљ обезбеђивање физичке, ценовне и асортиманске доступности медицинских производа.

Хвала на пажњи. Извештај је завршен.

Владимир Путин: Хвала.

Још једном желим да поновим оно што сам рекао након извештаја Дениса Валентиновича Мантурова.

Одлазак или евентуално повлачење са нашег тржишта неких страних произвођача ствара јединствене могућности за домаће произвођаче, баш као што је то било у случају развоја агроиндустријског комплекса Русије, када смо ограничили

активности једног броја страних произвођача пољопривредних производа и прерађивачке индустрије на нашем тржишту.

Овде, наравно, треба само да подржимо наше произвођаче. На почетку нашег састанка, премијер је говорио о низу мера које Влада предузима да оваква подршка буде опипљива. Знам да Влада ради и на другим мерама. Морамо да наставимо да радимо на томе заједно са Банком Русије и Управом.

Ови напори ће сигурно дати жељени ефекат, понављам, као што је ефекат постигнут развојем агроиндустријског комплекса. Али, наравно, треба да обезбедимо квалитет, да обезбедимо асортиман и да не уништавамо, већ, напротив, јачамо конкурентско окружење за рад на тржишту. Надам се да ће све бити тако и не сумњам у то.

Пређимо на следеће, тј. на главно питање. Данас ћемо као главно питање разматрати реализацију наших програма развоја инфраструктуре, изградњу капиталних објеката, укључујући школе и болнице, а посебно ћемо разговарати о механизмима подршке стамбеној изградњи, једном од најважнијих сектора домаће привреде.

Да подсетим да је на недавном састанку са регионима, који је одржан 16. марта, донето неколико важних одлука у вези са тим. Хајде да разговарамо данас о томе како се они изводе.

О чему се овде ради? Нека питања су већ покренута, али ћу поновити.

Прво. Утврдили смо да се приоритетно финансирају јавна капитална улагања. Набавка материјала и извођење радова морају се финансирати у целости према плану. Истовремено, сама реализација пројеката треба да постане флексибилнија, пријемљивија за употребу различитих технолошких решења и компоненти у одговарајућем опсегу.

Овде напомињем да су се многи већ покренути пројекти у регионима суочили са објективним повећањем трошкова процена. Иначе, било је тако и у претходном периоду, али сада је то још уочљивије. Како не бисмо пореметили динамику изградње и надокнадили поскупљење грађевинског материјала, још у децембру прошле године, много пре свих ових данашњих догађаја, договорили смо се да доделимо додатна средства конститутивним ентитетима Федерације. Мора се учинити све да се ове одлуке спроведу у потпуности, а средства се морају што пре довести до региона.

Друго. Одлучено је да се прошире могућности региона за финансирање својих трошкова, укључујући и повећање износа кредитне линије за сваки конститутивни ентитет Федерације у склопу буџетског зајма. Као што је већ поменуто, ове године ће износити

10% укупног прихода региона. Напомињем да не би требало да постоје додатни услови за добијање оваквог кредита. Средства ће бити стављена на располагање до краја финансијске године.

Истовремено, ове године ћемо регионе у потпуности ослободити плаћања по кредитима из федералног буџета. Такве исплате ће се искључиво преносити на период од 2025. до 2029. године.

Поред тога, подржаћемо испуњавање обавеза од стране конститутивних ентитета Федерације и општина по основу хартија од вредности и комерцијалних кредита. Ове године за ове намене биће опредељени и буџетски кредити са роком доспећа до 2029. године.

Још једном желим да скренем пажњу колегама из Владе: све ове одлуке су донете, треба их спровести без одлагања, у кратком року израдити регулаторни оквир и донети средства у регионе.

Треће. Посебна мера предвиђена је за подршку самој грађевинској индустрији, за њен ритмичан рад. Овде је постављен јасан оријентир: портфолио хипотекарних кредита у номиналном износу ове године би требало да расте више него прошле године. Наравно, разумем да се ситуација мења, тржиште се мења. Ово није лак, већ тежак задатак, о томе смо јутрос разговарали са колегама. Али томе се мора тежити.

Полазећи од овог задатка, потребно је „прилагодити“ наше програме преференцијалног и хипотекарног кредитирања. Радујем се што ћу данас чути предлоге по овом питању.

Предлажем да пређемо на дневни ред. Дајем реч Марату Шакирзјановичу Хуснулину. Изволите, Марате Шакирзјановичу.

Марат Хуснулин: Поштовани Владимире Владимировичу!

Да бисмо испунили задатке које сте поставили, успоставили смо систематски кадровски рад са свим државним органима, са свим купцима, са свим регионима. Радове изводе три штаба са почетком у 7:30 ујутру одвојеним данима и тако сваког дана, понекад чак и даноноћно.

Наш први кључни задатак је да анализирамо све објекте које имамо у трогодишњем програму: колико зависе од супституције увоза, колико брзо можемо да их ревидирамо и без увозних компоненти.

На срећу, имамо тако мали удео у грађевинарству, па верујемо да наши главни грађевински пројекти неће стати, већ ћемо их, напротив, убрзати.

Да бисмо то урадили, усвојили смо низ одлука, укључујући и пакет антикризних мера: 17 које директно утичу на грађевинску индустрију и стамбено-комуналне услуге и 40 које утичу индиректно. Плански их испуњавамо, доносимо резолуције, велики број закона је већ донет и цео низ нормативних аката се већ испуњава.

Сада смо припремили потпуно нови федерални циљни инвестициони програм са новим приступима, са могућношћу да га веома флексибилно регулишемо и веома флексибилно коригујемо. Задатак је да се овај програм заврши до 1. маја, узимајући у обзир трогодишњи период и са прогнозом за петогодишњи период, јер нам стабилан гарантовани програм омогућава да благовремено извршимо све измене, па чак и ако из неког разлога – било због замене увоза, било због логистике – нешто буде „искакало“, можемо то заменити другим објектима, генерално, испуњавајући годишњи програм.

За то смо припремили низ одлука на законодавном нивоу, које, као што сам већ рекао, омогућавају флексибилно управљање овим, – то је прво.

Друго. Буквално јуче смо са Министарством финансија припремили закон који многи траже. Ово је промена у 44-ФЗ са могућношћу куповине грађевинских услуга по принципу „кључ у руке“: ово је истовремено пројектовање, истраживање, снабдевање и изградња „кључ у руке“ – и оперативно мења све одлуке.

Разрадили смо механизам авансног плаћања, који сада чекају сви региони. Буквално у наредним данима објавићемо одговарајући документ.

Припремили смо могућност повећања аконтације за ремонт како данас не бисмо зауставили програм ремонта стамбених зграда. Ово траже грађани.

Под сталном контролом држимо питање повећања цене материјала. Прошле године смо имали резолуцију која нам је омогућила да радимо и да уз стручност повећамо цену постојећих уговора до 30%.

За ове намене је опредељено 126.000.000.000, од којих је 70.000.000.000 за ову годину, а првих 20.000.000.000 смо већ уплатили. Договорили смо се са Министарством финансија да ћемо ову процедуру у најкраћем могућем року убрзати и, уз експертизу, убрзати ове исплате тамо где је то потврђено документацијом.

Напомињем да за ову годину имамо око 40.000.000.000 средстава која су обезбеђена у виду финансијске помоћи за регионе. Овде је задатак да се ове цене за регионе што пре ревидирају и да се данас утврди њихово суфинансирање. На срећу, донете су све одлуке

које нам омогућавају да задржимо и њихов део суфинансирања. Због тога верујемо да можемо да завршимо изградњу свих ових објеката. Пре свега, овде, наравно, треба обратити пажњу на објекте који се односе на образовање и здравство. Овим питањем се бавимо и у штабним условима.

Много радимо са добављачима грађевинских ресурса. У име премијера одржали смо састанак са металурзима, због чега могу да кажем да смо зауставили раст цена металуршких производа. Генерално, ради референце, желео бих да кажем да наше домаће тржиште троши 42.000.000 тона црних метала годишње. Од тога 29.000.000 тона, или скоро 70%, троши грађевинска индустрија. Тако, подржавајући грађевинску индустрију, озбиљно подржавамо металурге. Ово је веома важан део. Надам се да ћемо овде пронаћи сва решења.

Такође настављамо да радимо у ручном режиму на праћењу осталих цена и на механизмима смањења цена. На пример, сада смо разрадили могућност смањења МЕТ [пореза на вађење минерала] на инертне [природне неметалне минерале], што ће смањити цену инертних [материјала], пошто имамо огроман обим изградње путева.

Што се тиче стамбене изградње. Кључни задатак који сте поставили је одржавање хипотекарног портфела. Поставили смо себи задатак да покушамо да задржимо обим пуштања у рад из прошле године. Прошле године смо добро почели, Владимире Владимировичу, два месеца смо испред истог временског интервала у прошлој години. То нам даје извесну резерву и наду да ћемо настојати да своје планове што више приближимо прошлогодишњем нивоу. А прошла година је била на највишем нивоу.

Да бисмо решили ове проблеме, радимо на два блока. Први блок се односи на подршку потражње. Ово је првенствено хипотека. Генерално, хипотека заузима огромно место у економији наше земље. Прошле године је издато 1.900.000 кредита у вредности од 5,7 трилиона рубаља. То је по просечној стопи, Владимире Владимировичу, 5,9%. Тако да смо прошле године имали одличну квоту.

До данас, хипотекарни портфолио износи 13 трилиона, или 11% БДП-а. Учешће хипотекарног портфела чини 10% актива банкарског система, 15% укупних банкарских кредита привреди и 47% кредитних портфела физичких лица. Ово је најважнија тема која погађа огроман број становника наше земље.

Да бисмо подржали ову тему на захтев, предлажемо, господине Путине, да се породична хипотека од 6% за породице са децом

рођеном после 1. јануара 2018. године остави под истим условима и настави тако даље. Оставити далекоисточну хипотеку на 2% под истим условима. Оставите сеоску хипотеку на 3% под истим условима.

До 1. јула имали смо програм повлашћене хипотеке за кредите до 3.000.000 по стопи од 7%. Почели смо прошле године, до 1. јула је била на снази. Сећате се, била је велика потражња, дала је велики прилив, онда смо је скратили до 3.000.000.

Сада сматрамо да је дошло време да се параметри промене, да се врате на оно што су били раније, односно да се стопа подигне на 12%. У данашњим условима ово је добра квота. А износ кредита за четири региона где је цена некретнина висока: Москва, Московска област, Санкт Петербург, Лењинградска област, да се подигне на 12.000.000, а за све остале регионе стопа треба да се подигне са 3.000.000 на 6.000.000. Видећемо како овај програм функционише и, ако буде потребно, кориговаћемо га.

Желим да направим важну исправку: предлажем да се ова мера одобри до 1. јула, каква је била, а онда да се тражи даље. И ми ћемо то поштрирати како се хипотекарни портфолио буде пунио. Ово је веома важна тачка.

Овај став смо припремили заједно са Министарством финансија и верификовали га код Централне банке. Владимире Владимировичу, тражимо Вашу подршку. У случају Ваше подршке, издаћемо сва регулаторна документа у року од недељу дана, а од 1. априла све ове мере ће функционисати.

Следећи најважнији задатак је подршка снабдевању [на тржишту], односно подршка пројектантима. Данас се 80% стамбене изградње одвија уз ангажовање пројектног финансирања. Отворено је 640.000 ескроу рачуна⁵. Укупан износ средстава прикупљених преко њих је 3,2 трилиона рубаља, док су кредити издати пројектантима само 2,6 билиона рубаља, односно имамо око 600.000.000.000 рубаља, што је додатни вишак.

Сада радимо са Централном банком како да та средства искористимо што ефикасније. Припремићемо понуде у блиској будућности. Истовремено, напомињемо да је за оне пројекте који имају мали обим реализације, данас стопа кредита достигла и до 30% – са 23,5% на 30%. Наравно, под таквим условима, пројектанти

5 (енгл. *escrow*). Уговор у којем трећа страна прима и исплаћује новац или имовину за примарне уговорне стране, при чему исплата зависи од услова са којима су се договориле стране у трансакцији. (прим.прев.)

не могу узети кредит, а јасно је да не могу да заврше пројекте који су данас започети.

Зато данас предлажемо да се кредитна стопа надокнади до 15%. То ће нам омогућити да привучемо око 600.000.000.000 рубаља у грађевинску привреду и, што је најважније, наставићемо и започете грађевинске пројекте и моћи ћемо да започнемо нове грађевинске пројекте. Веома нам је важно да циклус изградње буде континуиран, тако да стално идемо са наставком и повећањем обима. И ми смо припремили такве предлоге, и такође вас молим да их подржите.

Поред тога, припремили смо низ законских и регулаторних измена које нам омогућавају да данас уведемо мораторијум на казне. Утврђен је приоритет за пријаве учесника заједничке градње са захтевом да се отклоне недостаци, као и низ других решења који ће нам дозволити да решимо овај проблем.

О системским мерама подршке регионима. Владимире Владимировичу, предузете су велике мере. Данас сматрам да ове мере само треба да разрадимо са регионима, као што сам рекао, у „ручном“ режиму.

Од главних мера наше изградње инфраструктуре: донели смо одлуке о инфраструктурним буџетским кредитима за 864.000.000.000, укључујући и сва упутства која сте дали. Ово укључује подршку за област Нижњи Новгород, Чељабинску област, Краснојарску територију и постројења за третман на обали Црног мора.

За сада имамо само један пројекат из Ваших упутстава под упитником – то је Северна ширинска железница у Јамало-Ненечком аутономном округу. Предлажемо, Владимире Владимировичу, да се то не зауставља, да се одложи за годину дана, јер су постојали уговори о концесији, који, под овим условима, тешко да ће моћи да испуне. Ова цифра је 50.000.000.000, а та средства ће бити подељена међу регионима. То је први предлог.

Друго. Још увек имамо потенцијално ограничење од 136.000.000.000 до једног трилиона, о чему смо разговарали са Вама. До данас смо претходно припремили расподелу по принципу туширања. Региони данас веома активно аплицирају за инфраструктурне буџетске кредите. Имамо скоро трилион укупних пријављених.

Сада региони и даље траже да се замене раније одобрени пројекти. 33 региона су поднела такав захтев. Мислим да је у овим условима то апсолутно нормално.

На пример, Ростовска област. Имали су пројекат изградње јавног превоза, али данас трамваји не могу да се испоруче у овим

роковима због увозне компоненте. Затим предлажу да се заврши обилазница Ростова, што је такође озбиљна антикризна мера. Молим Вас да подржите такве мере.

Пред тога, желео бих да кажем да, на пример, имамо Обилазницу Аксај у Ростовској области. Била је по плану за 2024. годину. Верујемо да можемо да је завршимо годину дана пре времена са померањем финансирања од 7.000.000.000 са 2024. на 2023. годину. Ово је веома важан пут за јужни правац, Ви то добро знате. Градимо га брзо и испоручујемо унапред.

Владимире Владимировичу, такође настављамо да радимо на питањима везаним за стамбено-комуналне услуге. Добијамо 150.000.000.000 средстава из Фонда националног благостања, све пријаве су обрађене, сва регулаторна документа су спремна. Под овим условима, Владимире Владимировичу, предлажемо да се радикално пређе на питање замене дотрајалих цеви и инжењерских мрежа, будући да се све цеви и инжењерске мреже производе у нашој земљи. То значи да можемо брзо да организујемо овај посао и добијемо неколико ефеката одједном. Такође Вас молим да подржите ове наше одлуке.

Што се тиче стамбено-комуналних услуга уопште, пошто има много питања, она су прилично капитално интензивна, припремили смо велики програм за развој стамбено-комуналних услуга, и молимо Вас за посебан састанак. Спремни смо за извештај. Постоји много занимљивих систематских приступа који ће нам омогућити да решимо ове проблеме.

Настављамо са радом на јавном превозу. Као што сте наложили, одобрили смо програм развоја јавног превоза. Наравно, данас ће то захтевати одређена прилагођавања, али у целини се не удаљавамо од овог програма, сматрамо да је он неопходан за развој насеља.

Радимо много на изградњи путева. Овде имамо веома добру ситуацију, Владимире Владимировичу. Прошле године смо завршили рекордне обимне поправке путева, а ове године смо спремни да ове обиме испуњавамо и даље.

Наш пројекат „Сигурни и квалитетни путеви” је најпрепознатљивији и најподржанији међу становништвом земље. Има највиши рејтинг међу свим националним пројектима.

Радимо на три главна задатка и циља која су наведена у Вашој Уредби. Имамо задатак – да 85% путева у 105 највећих агломерација доведемо [у стандардно стање] 2024. године. Тај задатак ћемо испунити до 2024. године, односно за ову и наредну годину. За ово неопходно финансирање – хвала Вам, што сте донели одлуку да га

издвојите, – радимо по томе пуном паром.

Други задатак је да се и 2024. године 50% регионалних путева доведе у стандардно стање. Видимо данас да код 25 субјеката у 2024. години овај показатељ неће бити испуњен, јер је својевремено, када се програм формирао, била веома ниска основа. Али уз додатна средства, верујемо да ћемо моћи – са искључењем осам субјеката – да завршимо овај програм до 2024. године, а 2024–2025. да подигнемо и ових осам субјеката. И тада ће цела наша држава имати окосну регионалну мрежу са регулаторним статусом већим од 50%. Али у стварности ће то бити око 72% широм земље. Ово је веома важан посао.

Такође настављамо да радимо, Владимире Владимировичу, на основној путној мрежи. То је 138.000 километара. Једном сам Вас извештавао да, будући да сада имамо окосну мрежу, све то повезујемо са савезном, регионалном и општинском и трудимо се да то што више доведемо у ред. Уз издвајање додатних средстава, могли бисмо да започнемо и овај део посла.

Имамо много посла на проширењу путева, јер многи путеви које имамо данас треба да се прошире. То кошта много мање и много је брже [за изградњу], а капацитет пута је удвостручен.

Генерално, Владимире Владимировичу, припремили смо петогодишњи програм и спремни смо да га доставимо Влади са тачном назнаком укупног броја објеката које ћемо изградити. Издвајањем додатних 120.000.000.000 за ову годину, већ сада можемо да гарантујемо испуњење најављених цифара и трудимо се да их испунимо и пре рока.

Веома активно настављамо да градимо пут Москва–Казань–Јекатеринбург са даљим проширењем до Перма и Чељабинска. Желим да кажем да на деоници Казань–Москва већ ради 15.000 људи и 6.000 јединица опреме. До лета ћемо достићи цифру од 30.000 комада опреме.

Добра вест је да ћемо већ ове године пустити најпрометнију деоницу Московске области од Централног кружног тока (ЦКАД) до такозваног малог бетонског прстена, дугу 23 километра. Почели смо прошле године и радићемо ове године. И покренућемо јужну Владимирову обилазницу. Нема сумње да ћемо то урадити: радимо пуном паром.

Владимире Владимировичу, дали сте још једно упутство – да се заврши реконструкција пута од Јекатеринбурга до Чељабинска. Саопштавам да ће пут са четири траке бити завршен у наредним месецима. До Тјумена, такође, пројектујемо пуном паром. На путу од

Казања до Јекатеринбурга урадили смо сву пројектну и предрачунску документацију, припремили територије, вршимо уклањање мрежа пуном паром, а за пар месеци крећемо са изградњом. Односно, не заустављамо се ни на један дан.

Да наставимо, Владимире Владимировичу, посао даље. Већ гледамо ка Монголији и Кини: ка Новосибирску, Кемерову и неки делови у близини градова већ су укључени у програм проширења. Дали сте упутства за обилазак градова. Ми смо већ у потпуности ангажовани на томе као део будућег развоја мреже.

Припремљен је низ законодавних механизма. Сећате се да смо 2020. године усвојили такозвани закон о транспорту, захваљујући којем је, између осталог, убрзано могао да почне да се гради пут Москва-Казањ.

Сада смо разрадили овај документ заједно са ГПУ-ом. Рачун је већ у потпуности спреман. Желимо да овај закон проширимо на све грађевинске пројекте, укључујући гасоводе и магистралне цевоводе. То ће нам омогућити да убрзамо програм гасификације, што је веома важно у тренутној ситуацији.

Такође, овај закон нам омогућава да уклонимо 100 ограничења. Односно, захваљујући овом закону, моћи ћемо да урадимо све што нам да држава – неће морати да иде наручилац, извођач радова, мораће да дође и добије своје дозволе. Неће морати да прикупи сто сертификата да потроши време на то, новац и, сходно томе, додатна средства. Имамо припремљен овакав пакет.

Смањујемо извођење катастарских послова и регистрацију кућних непокретности до три радна дана. Односно, то су индивидуалне куће, викендице и други објекти. То становници траже. То ће нам омогућити да убрзано градимо индивидуалне стамбене објекте.

Владимире Владимировичу, припремили смо и низ одлука, у основи усаглашених са свим министарствима. Има, наравно, одређених неспоразума, али у целини све те проблеме решавамо.

Имамо и питање о кредитирању комерцијалних објеката. Ово је такође велики сектор привреде. Док то не решимо, морамо да се бавимо питањем становања. Следећи корак је финализација комерцијалне изградње, јер је и ово важан сегмент који се не бави само грађевинарством, већ отвара и радна места.

У целини, захваљујући одлукама које сте донели, верујемо да у основи можемо да се носимо са плановима. Хвала Вам на подршци и сталној пажњи.

Извештај је завршен.

Владимир Путин: Хвала.

Колеге, ко би хтео да се обрати, прокоментарише нешто?

Дмитриј Мантуров: Ако дозволите, Владимире Владимировичу.

Владимир Путин: Изволите, Денисе Валентиновичу.

Денис Мантуров: Врло кратко. Хтео сам само да подржим све правце о којима је говорио Марат Шакирзјанович, посебно са акцентом на металургију.

Сада смо суочени са тешким временима, с обзиром на смањење страних тржишта. А за нас ће, наравно, домаћа потражња бити главно тржиште за снабдевање металуршким производима. Заједно са нашим колегама из Министарства грађевинарства и Министарства саобраћаја, сада припремамо, између осталог, један свеобухватан предлог Влади и на Ваше разматрање – покретање пројеката изградње инфраструктуре, где ће бити велика количина метала коришћена ради подршке тимовима металуршких предузећа како би високе пећи наставиле са радом. Добро Вам је позната структура металуршке производње: ако се пећ једном угаси, онда касније нећемо моћи да је упалимо, једноставно ћемо морати да је демонтирамо и поново изградимо. Стога су инфраструктурни пројекти за металургију за нас данас изузетно важни.

Хвала Вам на подршци у свим овим областима. Припремићемо проширење нових пројеката. Хвала.

Владимир Путин: Добро. Хвала вам.

Антон Германович [Силуанов] и ја разговарамо од јутра. Ипак, Антоне Германовичу, имате ли шта да додате?

Антон Силуанов: Владимире Владимировичу, заједно са Маратом Шакирзјановичем смо разрадили предлог о такозваном хипотекарном менију. Договорили смо се о износу додатних апропријација које ћемо морати да издвојимо током овог периода. Али верујемо да су хипотеке покретач који ће помоћи нашој привреди и, пре свега, грађевинском сектору, и, што је најважније, омогућити нашим људима да побољшају своје становање. Нека је период тежак, али живот се ипак наставља, а људи показују интересовање и за хипотеке, посебно уз исте услове. Стога су за ове области издвојена средства у буџету, а ова важна област ће се даље развијати.

Хвала.

Владимир Путин: Добро. У реду.

Хајде да сумирамо неке резултате. У целини, слажем се са предлозима који су изнети.

На чему бих желео да се задржим?

Први. Предлажем да подржимо предлог Владе и да се у овој години издвоје додатна средства за изградњу и поправку путева у регионима. Данашњи износ је најмање 120.000.000.000 рубаља. Такође предлажем да пођемо од овог обима. Договорили смо се, а сада министар финансија потврђује ове договоре и тако ћемо наставити.

Друго. Посебне мере, а о томе смо данас детаљно говорили, неопходне су за подршку одређеним секторима привреде, укључујући и оне који су се суочили са ограничењима у извозу својих производа. Денис Валентинович је још једном поменуо металурге. Морамо ажурно да реализујемо инфраструктурне планове, да покренемо нове грађевинске пројекте како бисмо стимулисали потражњу за таквим производима, као што сам рекао, пре свега у металуршкој индустрији, да бисмо подигли потражњу унутар земље. Марат Шакирзјанович је известио да Влада већ води такав посао. Молимо вас да га стално надгледате.

Треће. Морамо да обезбедимо да нове некретнине уђу на стамбено тржиште и да наши грађани, руске породице, како је управо рекао Антон Германович, имају реалну могућност куповине стамбеног простора, укључујући и хипотеку.

Очигледно је, наравно, и разумљиво како се ситуација на тржишту хипотека променила. А ако израчунамо тржишну стопу, стварну тржишну стопу на кредите, она је, наравно, приметно порасла. У просеку је требало да буде око 20% па и више.

Одмах ћу изнети наш принципијелни став: сачуваћемо непромењене стопе на наше посебне хипотекарне програме, и то: у оквиру породичног хипотекарног програма – 6%; за сеоске хипотеке – 3%; Далекоисточна хипотека – 2%. Али желим само да истакнем да сваки од ових програма има временска ограничења: неки се завршавају крајем 2022. године, неки крајем 2023. године, неки крајем 2024. године. О томе ћемо касније, али само то треба да буду свесни и грађани и да своје трошкове планирају благовремено у оквиру породичног буџета, реализујући своје планове за побољшање услова живота.

Истовремено, ми ћемо са своје стране флексибилно регулисати наш други програм – уопште, преференцијалне хипотеке, које су покренуте још 2020. године као антикризна мера. Да подсетим

да смо га увели као део читавог пакета мера за превазилажење социо-економских последица епидемије корона вируса. И то је било привременог карактера, такође. Данас је стопа на такву повлашћену хипотеку 7%, а максимални износ кредита за све регионе је један и износи 3.000.000 рубаља. Марат Шакирзјанович је данас говорио, узимајући у обзир трендове на тржишту хипотекарних кредита, Влада је, како је речено, предложила измене овог програма, повећање максималног износа повлашћених хипотека за регионе главног града – Москву, Санкт Петербург, Московску и Лењинградску област – како је рекао Марат Шакирзјанович, до 12.000.000 рубаља, за све остале регионе – до 6.000.000 рубаља. Хајде да то урадимо. Сагласни смо са планом.

Предложено је и повећање стопе на 12%. Међутим, одмах ћу нагласити да ће у овом случају она бити знатно нижа, скоро два пута нижа од садашње тржишне стопе, као што сам рекао, јер је то сада око 23–24%. Дакле, биће 12%.

Хајде да видимо како сва ова решења функционишу. Подсећам још једном: мерило је да портфолио хипотекарних кредита ове године треба да расте не мање него прошле године. Још једном понављам: ово је тешко, то сви разумемо, али томе треба тежити. Уколико се њена динамика разликује од планираних, биће потребно извршити одговарајућа прилагођавања и „подешавање“ параметара преференцијалних хипотека.

На крају, сматрам да је неопходно у садашњим условима додатно подржати програмере. Слажем се са колегама који су ово рекли. Не само да се настави са поједностављивањем регулаторног оквира, већ и да се покрене нови програм повлашћеног кредитирања грађевинских компанија које развијају територије и промовишу пројекте за стварање висококвалитетног савременог становања.

Молим Владу да припреми параметре за такав програм и крене у реализацију.

Дневни ред нашег заседања је исцрпљен. Желим да се захвалим свима на начину на који сте приступили припремама за данашњи састанак. Знам да се на свим нивоима радило доста интензивно. Надам се, само сам сигуран да ће сви предложени циљеви заседања, сви параметри у оквиру овог заседања, сигурно бити остварени.

Свима велико хвала.

САВЕТОВАЊЕ ДРЖАВНОГ ВРХА РФ ПО ЕКОНОМСКИМ ПИТАЊИМА

(Ново Огарјово, 18. 4. 2022.)

В. Путин: Поштоване колеге, добар дан!

Данас је на нашем дневном реду анализа тренутне ситуације у руској економији и њених главних тенденција. Хајде да разговарамо о томе која су додатна решења потребна у садашњим условима за подршку домаћем бизнису, предузећима, индустријама и, наравно, грађанима.

Очигледно је да је главни негативан фактор по економију последњих година био притисак санкција, још један санкциони притисак западних држава. Рачунали су на то да брзо поткопају финансијску и економску ситуацију у нашој земљи, изазову панику на пијацама, урушаваће банкарског система и велику несташницу робе у продавницама.

Али већ сада са сигурношћу можемо рећи да је таква политика према Русији пропала, стратегија економског блицкрига није успела. Штавише, ни самим иницијаторима санкције нису биле бесплатне. Имам у виду раст инфлације и незапослености, погоршање економске динамике у САД и европским државама, пад животног стандарда Европљана, девалвацију њихове штедње.

Русија је, као што сам рекао, издржала овај притисак без преседана. Ситуација се стабилизује, курс рубље се вратио на нивое из прве половине фебруара и одређен је објективно јаким платним билансом. Према резултатима првог квартала, позитиван салдо текућег рачуна платног биланса премашао је 58.000.000.000 долара и то је историјски максимум. У банкарски систем државе се враћа девизна инострана валута, обим депозита грађана расте.

Што се тиче потрошачког тржишта, после кратке јурњаве за низом робних врста, а то се у оваквим ситуацијама дешава стално, тражња малопродаје се нормализује. Обнављају се робне залихе у трговинским ланцима.

Истовремено, напомињем да смо исправно поступили када нисмо прибегли ручном, вештачком регулисању тржишта, већ смо, напротив, дали слободу приватном бизнису да пронађе најпогоднија, најделотворнија решења. Управо су ове одлуке омогућиле да се обезбеди ритмичко снабдевање робе у малопродајној мрежи, доступност потребних производа у продавницама.

Посебно ћу се задржати на теми инфлације. Сада се стабилизује, али смо у исто време свесни да су само у последњих месец и по дана потрошачке цене у Русији значајно порасле – на 9,4%, а на годишњем нивоу, од 8. априла, инфлација је износила 17,5%.

Скрећем пажњу колегама из Владе и Централне банке. Ми о томе све прилично добро знамо: то су врло високе цифре. Људи то осећају на свом породичном буџету, осећају како су цене порасле, а ми треба да подржимо наше грађане, помогнемо им да се изборе са таласом инфлације.

У вези са тим, да подсетим на већ донету одлуку о индексирању свих социјалних давања, пензија и плата специјалиста запослених у јавном сектору. Конкретне параметре таквог повећања требало би да припреми Влада.

Наравно, кључни услов за обезбеђивање реалног повећања прихода грађана је отварање нових, добро плаћених радних места, јачање економске динамике, развој индустрије и других сектора.

Тренутна ситуација овде је стабилна, у целини. О томе се може судити, између осталог, по индикатору као што је производња електричне енергије. Ово је добар показатељ који говори о динамици у привреди. Број званично регистрованих незапослених је, такође, на прилично ниском нивоу.

Очигледно, потребно је стално пратити стање у привреди, на тржишту рада и, како кажу, бити у току, доносити правремене одлуке за стабилан, сигуран рад бизниса и предузетника. До сада је Влада, наравно, успевала, а и Централна банка.

Данас бих замолио колеге из Централне банке и Владе да детаљно извештавају о томе како видите даљи развој домаће привреде, које мере треба да предузмемо да спречимо евентуални негативан развој ситуације, да не дозволимо да се погорша положај руских компанија, предузећа и самих грађана.

Пре него што пређемо на дневни ред, на теме на које бих желео да се фокусирам данас, желео бих да поменем и ово.

Прво, спољна трговина. Ограничења које су непријатељске земље наметнуле Русији утицале су на могућности домаћег пословања, наравно, отежале су логистику извозних и увозних испорука и створиле препреке за плаћање.

Неопходно је пружити максималну помоћ предузетницима у решавању ових проблема, укључујући и убрзање преласка спољне трговине на рачуне у рубљама и националним валутама држава које су поуздани пословни партнери. Желим да истакнем да у

новим, измењеним условима, овде морамо да напредујемо много бржим темпом. И замолио бих вас да данас изнесете како је овај рад организован и који се резултати овде планирају постићи.

Друго, сада је изузетно важно подржати домаћу потражњу и избећи њено прекомерно смањење. Неопходно је деловати и у складу са буџетским системом и обезбедити већу доступност кредитних средстава за пословање. Ово је сфера рада Централне банке. Централна банка је већ почела да смањује кључну стопу, што ће, наравно, у будућности смањити цену кредита у привреди.

Што се буџета тиче, упознат сам са разговорима који се воде између Централне банке и Владе, ипак, пред објективним падом кредитирања, наравно, буџет треба активно да подржава привреду, да засићује привреду финансијским средствима, и одржава њену ликвидност. За ово постоје могућности. Наравно, треба поступати опрезно, Министар и ја о томе стално причамо.

Ипак, према резултатима првог квартала ове године, забележен је рекордан ниво суфицита буџетског система. Овде су потребна додатна решења, која треба спровести управо у тренутку када је то најпотребније привреди. Наравно, треба бити опрезан, разумем ја то, али кључни услов је, наравно, дугорочна стабилност система, како на федералном, тако и на регионалном нивоу. Колико сада имамо суфицита? 1,1 трилион [рубља], по мом мишљењу, а у регионима је укупан суфицит негде око 0,9 трилиона такође.

(...)

ПРВИ ЕВРОАЗИЈСКИ ЕКОНОМСКИ ФОРУМ

(Москва – Бишкек, 26.5.2022.)

Владимир Путин је говорио путем видео конференције на пленарној седници I Евроазијског економског форума.

Састанку су присуствовали и премијер Јерменије Никол Пашињан, председник Казахстана Касим Жомарт Токајев, председник Киргистана Садир Жапаров, премијер-министар Белорусије Роман Головченко и председник Колегијума Евроазијске економске комисије Михаил Мјасникович. Модератор форума је био Александар Шохин, председник Руског савеза индустријалаца и предузетника, члан Президијума Пословног савета ЕАЕУ (Евроазијске економске уније).

Евроазијски економски форум, који је основан одлуком Вишег евроазијског економског савета и који је заказан за састанак ВЕЕС, одржава се у циљу даљег развоја економске сарадње између држава чланица Евроазијске економске заједнице.

Кључна тема Евроазијском економског форума 2022. године у Бишкеку је „Евроазијска економска интеграција у ери глобалних промена. Нове могућности за инвестициону активност”. Разматрају се перспективни правци за стратешки развој интеграције, продубљивање интеракције у индустријском, енергетском, транспортном, финансијском и дигиталном окружењу.

* * *

Наступ на пленарној седници I. Евроазијског економског форума

В. Путин: Хвала вам на прилици да говорим, да се изјасним о питањима која сте Ви [А. Шохин] поставили и, можда, као што сте предложили, да разговарамо мало шире.

Пре свега, желео бих да се захвалим председнику Киргистана Садиру Нургожојевичу Жапарову, целом његовом тиму на организацији данашњег догађаја. Видим да има доста људи у сали: има представника привреде, представника органа власти. Сигуран сам да ће и средства масовног информисања показати велико интересовање за овај догађај.

Да бих директно одговорио на Ваше питање, одакле да

почнем? Наш развој евроазијских интеграција уопште није везан за тренутну ситуацију и конјуктуру. На крају крајева, ми смо створили ову организацију пре много, много година. Створили смо је – искрено речено – на иницијативу првог председника Казахстана [Н. Назарбајева].

И добро се сећам нашег кључног разговора на ову тему, о овом питању, када је рекао: Морате изабрати шта вам је важније – да активније и дубље радите са својим непосредним суседима, природним партнерима, или вам је приоритетнији, рецимо, улазак у Светску трговинску организацију. И било је потребно донети одређене одлуке у вези са тим.

И ми, не искључујући наш интерес да уђемо у СТО и да градимо односе са нашим, како сте рекли и како ја све време говорим, партнерима на Западу, ипак смо сматрали да је за нас изградња односа са нашим директним, природним суседима највећи приоритет у општој економији још увек у границама Совјетског савеза. То је прво.

Друго. Већ тада смо почели да градимо односе – о томе ћу мало касније причати – у оквиру такозваног Великог евроазијског партнерства. И то није било повезано са политичком конјунктуром, то је било повезано са глобалним економским кретањима у свету: због чињенице да је центар економског развоја постепено – ми то веома добро знамо, а и представници привреде су тога итекако свесни – кретао, и то кретање траје до сада, у азијско-пацифичком региону.

Наравно, разумемо огромне технолошке предности, предности високе технологије у напредним економијама, то се подразумева само по себи. Нећемо да се одвајамо од овога – они хоће да нас истисну одатле, али у савременом свету то је једноставно нереално, немогуће. Ако се сами не одвојимо некаквим зидом, онда такву државу, као што је Русија, нико неће моћи да искључи.

Па, ако говоримо не само о Русији, већ и о нашим партнерима у Евроазијској економској унији и у целом свету, онда је то апсолутно нереалан задатак. Напротив, они који томе теже наносе штету првенствено себи. И колико год да су стабилне привреде оних држава које воде такву кратковиду политику, садашње стање светске економије показује да је наш став исправан и оправдан, чак и ако се погледају макроекономски показатељи.

У овим развијеним економијама такве инфлације није било 40 година, незапосленост расте, ланци се кидају, глобалне кризе се интензивирају у тако осетљивим областима као што је, рецимо,

храна. То нису шале, разумете, то је озбиљна ствар која се огледа у целом систему економских и политичких односа.

Али овим санкцијама, забранама да се обуздају, ослабе државе, које се спроводе и које ће се спроводити – не сумњам ни на секунд у то, да ствар није само у Русији и не само у Кини, већ и у многим другим земљама света... Све је више и више земаља у свету које желе да спроводе и спроводиће самосталну политику. И ниједан „светски жандарм“ неће моћи да заустави овај природни глобални процес: никакве снаге неће бити довољне, већ ће жеља једноставно нестати, суочена са проблемима унутар својих држава. Надам се да ће доћи до спознаје да је ова политика апсолутно безнадежна.

Кршење правила и норми у области међународних финансија и трговине не води ничему добром. И да се изразимо једноставно, то ће само довести до проблема за оне који то раде. Крађа туђе имовине никада никога није довела до добра, а посебно оне који се баве овим непристојним послом. Неуважавање интереса других држава у области политике и безбедности, како се сада показало, води у хаос, у економске потресе, а то утиче на свет глобално.

У западним земљама су сигурни да свако непожељан ко има своју тачку гледишта и ко је спреман да је брани може бити избрисан из светске економије, политике, културе и спорта. Ништа слично се заправо не дешава, а то је постићи, као што сам рекао, немогуће.

Видимо ми то. Александре Николајевичу [Шохин], Ви, представник нашег бизниса, наравно, суочавате се са проблемима, посебно са проблемима у области логистичких ланаца, транспорта, али ипак, све се може прилагодити, све се може изградити на нови начин. Не без губитака у одређеној фази, али то доводи до тога да заиста на неки начин постајемо јачи. У сваком случају, дефинитивно стичемо нове компетенције, почињемо да концентришемо своје економске, финансијске и административне ресурсе у пробојним правцима.

Да, наравно, нисмо све успели да урадимо у области супституције увоза претходних година. Али није ни могуће све постићи: живот је бржи од донесених административних одлука, брже се развија. Али овде нема ништа страшно. У кључним областима које обезбеђују наш суверенитет урадили смо најнеопходније.

Кретаћемо се даље. На крају, супституција увоза није лек за све болести и нећемо се бавити искључиво заменом увоза. Само ћемо се развијати. Али тамо где смо принуђени да се бавимо овом заменом увоза, ми то радимо и наставићемо да радимо. Да, можда

са променљивим успехом, али сигурно ћемо од тога само ојачати, посебно у области високих технологија.

Видите, после Кокомовских спискова – о томе сам већ говорио много пута – после онога што сте рекли о нашем раду, рецимо, у те саме бивше „осморке“ и тако даље, ипак су остала ограничења. У најосетљивијим областима све је и даље било затворено. Заправо, суштински, желим ово да нагласим, ништа се суштински није променило.

Та питања су се односила на скупове великих блокова и тако даље – колико је труда било потребно да се повећа обим локализације унутар земље, у нашој привреди, у реалним секторима привреде, у индустрији! А ни тада се нисмо слагали око кључних питања у много чему.

Заправо, ова замена увоза је била неопходна да би се створило шта? Не само монтажне радње, већ инжењерски центри, научни центри. Ово је неизбежно за сваку државу која жели да повећа свој економски, финансијски и на крају политички суверенитет. То је неизбежно.

Дакле, нисмо то радили зато што се данашња политичка конјunktура тако наместила, која то од нас захтева једноставно сам живот: живот нас је подстакао на то и ми смо деловали активно.

И наравно, радићемо активно и у оквиру Евроазијског економског савета и у оквиру ЗНД у целини, радићемо са регионима Азије, Латинске Америке и Африке. Али уверавам вас, и сами видите, многе наше компаније из те исте Европе, наши партнери из Европе – да, многи су најавили да одлазе. Знате, понекад када погледате оне који одлазе, шта да кажете осим, можда, хвала Богу? Заузећемо њихове нише: наш бизнис, наша производња – она је већ порасла, и сигурно седи на основи коју су изградили наши партнери. Ништа се неће променити.

А они који желе да донесу неку робу луксузне класе, луксуз, они то могу да ураде. Па биће им мало скупље, али то су људи који су већ возили мерцедесе 600 и наставиће да возе. Уверавам вас, донеће га са било ког места, из било које државе. Нама је то неважно. За државу, за њен развој, већ сам рекао и поновићу, важни су инжењерски центри, научни центри, који су основа нашег сопственог развоја. То је оно о чему треба да размишљамо и на чему треба да радимо како у оквиру Евроазијског економског савета, тако и у ширем смислу са нашим партнерима – са онима који желе да сарађују са нама.

Имамо веома добру базу, наслеђену из старих времена, само треба да је подржимо – треба да подржимо, треба да уложимо ресурсе тамо. А у оним областима у које раније нисмо улагали одговарајућа средства, укључујући, рецимо, административне ресурсе, ослањајући се на то да се све може купити продајом нафте и гаса, сада нас је сам живот натерао да ту улажемо новац.

И хвала Богу, што се тако догодило. Овде не видим никакве проблеме у вези са тим што нисмо завршили нешто у области замене увоза. То ћемо учинити не само зато што нас тренутна конјunktура тера, урадићемо то зато што је то у интересу наше земље.

У оквиру Евроазијског економског савета формирана је путна мапа пута за индустријализацију. У њој је преко 180 пројеката са укупном инвестицијом већом од 300.000.000.000 долара. Припремљен је програм развоја агроиндустрије који обухвата више од 170 пројеката у вредности од 16.000.000.000 долара.

И овде и нашој земљи већ има шта да се понуди, то знају и представници бизниса. Постали смо апсолутно конкурентни на глобалном нивоу, на глобалним тржиштима. Русија остаје, ако говоримо о пољопривредном сектору, највећи извозник, рецимо, пшенице у свету, број један. Недавно смо само куповали – сада продајемо, и то као број један у свету. Наравно, земље као што су САД или Кина, производе више, али и троше више. А на иностраном тржишту Русија је постала број један.

Наше високотехнолошке сфере се успешно развијају и развијају. И желели бисмо да то радимо заједно са нашим партнерима у Евроазијском економском савету. Те компетенције заједничког рада можемо и треба да обновимо.

Разговарали смо са нашим колегама, са председником Казахстана, са премијер-министром Јерменије, не зато што се део ИТ стручњака преселио код њега, у Јерменију: преселили су се, и хвала Богу, нека раде. Али то је донекле и изазов за нас: морамо створити боље услове.

Имамо прилику да радимо са Републиком Белорусијом у читавом низу праваца сарадње и то ћемо свакако урадити, јер је Република Белорусија задржала одређене компетенције које су за нас веома важне, укључујући и микроелектронику. Председник Лукашенко и ја смо се управо срели у Сочију, разговарали о томе и чак смо се договорили да издвојимо одвојено финансирање за те пројекте унутар Белорусије, чији ће производи – ових предузећа и индустрија – бити тражени у самој Русији. Ово је веома интересантан и обећавајући правац.

Државе „петице“ су створиле основу за формирање заједничког дигиталног простора, укључујући и јединствен систем следљивости добара. Активно се развијају различита платформска решења, на пример, систем за претрагу „Рад без граница“. То је веома важно за све наше земље, веома важно. Упркос свим, наизглед, кризним појавама повезаним са актуелном политичком ситуацијом, обим одбитака радних миграната из Русије у њихове државе се практично не смањује, а у неким земљама чак и расте, како су ми саопштиле колеге из државе нашег Удружења.

Пракса обрачуна у националним валутама се шири, што је веома важно. Напомињем да је њихово учешће у међусобној трговини држава савеза већ достигло 75%. Наставићемо да радимо на упаривању и међусобном коришћењу националних платних система и банковних картица.

Сматрамо важним да убрзамо дијалог на тему сопствених међународних финансијско-поравних механизма, укључујући прелазак са СВИФТ система на директне кореспондентске контакте између банака пријатељских земаља, укључујући и преко система финансијских порука Централне банке Русије. Предлажемо и јачање сарадње са кључним кредитно-финансијским центрима у азијско-пацифичком региону.

Међу новим темама у евроазијским интеграцијама је развој сарадње у области „зелених“ технологија, заштите животне средине и уштеда енергије. Овде рачунамо на подршку бизнис-заједнице, на њене иницијативне предлоге.

Поштоване колеге!

У садашњим међународним условима, када се, нажалост, уништавају традиционалне трговинско-економске везе и логистички ланци, руска иницијатива за формирање великог евроазијског партнерства – а о томе смо такође говорили пре много година – данас добија посебан звук.

Захвални смо лидерима земаља Евроазијског економског савета који су од самог почетка подржали овај предлог. У корист формирања великог евроазијског партнерства изјасниле су се и чланице БРИКС-а, Кина и Индија, као и низ других држава. За ову иницијативу интересовање показују Шангајска организација за сарадњу, Асоцијација нација југоисточне Азије и друге организације.

Овде бих желео да се задржим на неким конкретним идејама за свеобухватни развој Великог евроазијског партнерства.

Прво. Препоручљиво је развити институције јединствене за

цео континент у кључним тачкама раста, укључујући размишљање о стварању евроазијског извозног центра и трговачких кућа, убрзање рада на формирању евроазијске компаније за реосигурање и проучавање развоја прекограничних специјалних економских зона, можда чак и са наднационалним овлашћењима.

Друго. Важно је активно развијати сарадњу између Евроазијског економског савета и иностраних партнера, информисати их о исходима и предностима сарадње са ЕАЕС, о нашим кључним пројектима и плановима. Колеге знају да интересовање за наше удружење расте. У том контексту, значајну улогу би могао да одигра и Пословни савет ЕАЕС, који већ успешно развија везе ван периметра савеза. Њихов систем бизнис-дијалога може постати пример за потенцијалну платформу за пословну сарадњу шире Евроазије.

Истовремено, као што сам већ рекао, пожељно је подржати слободу пословне иницијативе, креативну активност бизниса и наших инвеститора. Предлажем да створимо за њих додатне, боље подстицаје, да активније учествују у финансирању евроазијских пројеката. Овде би, наравно, приоритетну подршку требало да добију компаније које представљају национални бизнис држава ЕАЕС.

Треће. Дошло је време да се формулише свеобухватна стратегија за развој великог евроазијског партнерства, и она треба да одражава кључне међународне изазове са којима се суочавамо, као и да дефинише дугорочне циљеве, садржи алате и механизме за њихово постизање. Неопходно је размотрити даље кораке за развој система трговинских и инвестиционих споразума, укључујући и уз учешће држава чланица Шангајске организације за сарадњу, Асоцијације нација југоисточне Азије и БРИКС-а.

Заправо, може се говорити о формирању нових споразума који развијају и допуњују правила Светске трговинске организације, у оквиру којих је важно обратити пажњу не само на тарифе, већ и на елиминисање нетарифних баријера, што може имати значајније ефекте без излагања националних економија ризицима.

У закључку бих желео да кажем следеће. Велика Евроазија је, без претеривања, велики цивилизацијски пројекат, а главна идеја је стварање заједничког простора равноправне сарадње регионалних организација. Велико евроазијско партнерство је замишљено да промени политичку и економску архитектуру, да постане гарант стабилности и просперитета на целом континенту и то, наравно, узимајући у обзир разноликост модела развоја, култура и традиција свих народа. Сигуран сам да је толико јасно да ће то бити баш центар

који ће заинтересовати многе људе.

Свим учесницима Евроазијског економског форума желим успешан рад и плодну међусобну комуникацију.

Захваљујем вам на пажњи. Хвала.

БИОГРАФИЈА ВЛАДИМИРА ПУТИНА

Владимир Владимирович Путин је рођен 7. октобра 1952. године у Лењинграду. „Потичем из једноставне породице и таквим животом сам живео веома дуго, практично од када знам за себе. Живео сам као обичан нормалан човек и увек у себи чувам ту везу“, присећа се Путин.



Мајка Владимира Путина, Марија Ивановна Шеломова, је била веома нежна, доброћудна особа.

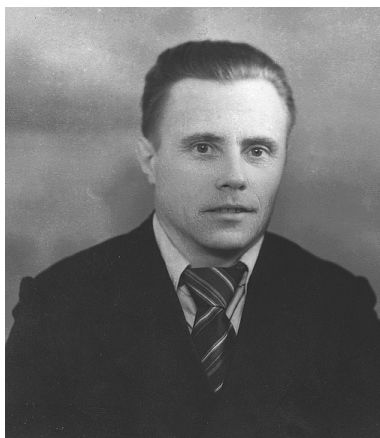
„Живели смо скромно. Зато смо припремали шчи, котлете и палачинке. А недељом и током празника мама је пекла пите са купусом, месом, пиринчем и ватрушке, веома укусне“, – прича Путин.



Мајка није одобравала његову одлуку да тренира цудо. „Сваки пут, када сам ишао на тренинг, она је говорила: опет си на ту своју тучу пошао.“

Ситуацију је променио његов тренер, који је дошао кући и испричао родитељима чиме се он бави, до каквих успеха је дошао, после чега се однос према овој врсти спорта у породици променио.

Отац Владимира Путина, Владимир Спиридонович Путин, био је борац у рату. Током ‘50-их година је радио као стражар у фабрици вагона, а касније је био руководиолац у фабрици.



„Отац је рођен у Санкт Петербургу 1911. године. Када је почео Први светски рат, у Петербургу је било тешко живети, владала је глад, и цела породица се преселила у село Поминово у Тверској

области, у завичај моје баке. Иначе, кућа у којој су живели и даље постоји, рођаци иду тамо да одмарају до данашњег дана. Тамо, у Поминову, мој отац је упознао моју мајку. Венчали су се када су имали по 17 година“, прича Путин.

После рата, породица Путин се настанила у соби у заједничком смештају, у обичној петербуршкој кући у Басковској улици. Владимир Путин се присећа: „Двориште округло, пети спрат без лифта. Пре рата, моји родитељи су имали пола куће у Петерхофу. Били су веома поносни на животни стандард који су тада постигли. Али који је то стандард био? Ипак, чинило им се да је ово било остварење сна.“



Од 1960. до 1968. године Владимир Путин је учио у осмогодишњој школи бр. 193 у Лењинграду. После осмог разреда уписао је средњу школу бр. 281 (специјална школа хемијског смера на Технолошком институту), коју је завршио 1970. године.



Током осмогодишњег школовања у 193. школи Владимир Путин се сећа да је био хулиган, а не пионир.

Његова учитељица Вера Дмитријевна Гуревич је причала: „У 5. разреду се још није много показао, али сам осећала да има потенцијал, енергију, карактер. Видела сам велико интересовање за језик, лако га је схватао. Имао је веома добро памћење, флексибилан ум. Помислила сам да ће се о овом дечаку причати. Одлучила сам да му посветим више пажње, да му не дам прилику да комуницира са дечацима у дворишту.“

До шестог разреда Путин није имао много интересовања за учење. Његова учитељица је схватила да дечак може да учи за највише оцене.

Чак се договорила са његовим оцем да некако утиче на сина. Али то није много помогло. Владимир Путин је сам драстично променио свој однос према настави у шестом разреду.

Путин прича: „Други приоритети су већ почели да се појављују, морао сам да се афирмишем у спорту, нешто постигнем, појавили су се други циљеви. То је свакако направило велику разлику.“



У шестом разреду Путин је себи поставио циљ да постигне нешто у животу. Почео је да учи за високе оцене, што му је лако полазило за руком. Тада је примљен у пионире, а одмах након тога је постао председник савета одреда.

„Било ми је јасно да вештине из дворишта нису довољне и почео сам да се бавим спортом. Али ни овај ресурс није био довољан да одржим свој, да тако кажем, статус. Морао сам и много да учим“, прича Путин.



Године 1970. Владимир Путин је уписао Правни факултет Лењинградског државног универзитета, на којем је дипломирао 1975. године. Крајем 1970-их и почетком 1980-их година, Путин је завршио Московску вишу школу КГБ-а бр. 1.



Још пре него што је Путин завршио школу, имао је жељу да ради у обавештајној служби. Да би сазнао како да постане обавештајац, отишао је на пријем Управе КГБ-а. Тамо му је речено да прво мора да служи војску или да заврши факултет, по могућности

– правни факултет.

„И од тог тренутка сам почео да се припремам за правни факултет Лењинградског универзитета“, прича Путин.



Године 1970. Владимир Путин је уписао Правни факултет Лењинградског државног универзитета. „Курс се састојао од 100 људи, а само 10 њих га је похађало одмах након школе. Остали – после војске. Дакле, за нас, школарце, конкуренција је била око 40 људи по месту. Добио сам четворку за свој есеј, али сам све остало положио са петицама и прошао“, прича Путин.

„Када сам почео да студирам на факултету, било је других подстицаја, других вредности, фокусирао сам се углавном на студије, а спорт сам већ третирао као споредну ствар. Али тренирао сам, наравно, редовно и учествовао на свесавезним такмичењима, иако некако по инерцији“, присећа се он.



Након што је Путин дипломирао на Лењинградском државном универзитету, запослио се у агенцији државне безбедности. „Моје представе о КГБ-у су биле засноване на романтичним причама о раду обавештајаца“, прича Путин.

Распоређен је прво у секретаријату Управе, затим у контраобавештајном одељењу, где је радио око пет месеци. Шест месеци касније послат је на курсеве преквалификације за оперативно особље.



Затим је још око шест месеци радио у контраобавештајном одељењу.

Тада су на њега обратили пажњу сарадници спољнообавештајног одељења. „Убрзо сам отишао на специјалну обуку у Москву, где сам остао годину дана. Потом сам се поново вратио у Лењинград, радио тамо, како се говорило, у првом одељењу. Прво главно одељење је обавештајна служба. Оно је имало своја пододељења у већим градовима Савеза, укључујући Лењинград. Радио сам тамо око четири и по године“, присећа се он.

Затим је Путин поново отишао у Москву да студира на Институту Црвене заставе „Андропов“, где је био припреман за пут у Немачку.

Након што је дипломирао на Институту Црвене заставе „Андропов“ 1985. године одлази у Немачку Демократску Републику и тамо ради до 1990. године. Али пре одласка, у његовом животу се догодило неколико важних догађаја.



Владимира Путина и Људмилу Шкрѣбњеву упознао је заједнички пријатељ. Људмила је радила као стјуардеса на домаћим летовима и са пријатељицом је долетела у Лењинград на три дана.

„Некако, када сам већ радио у првом пододељењу у Санкт Петербургу, назвао ме је пријатељ и рекао да ме позива у позориште на ‘Аркадија Рајкина’. Он има карте, доћи ће и девојке. Отишли смо. Девојке су заиста биле. Следећег дана смо опет ишли у позориште. Већ сам имао карте. И трећег дана исто. Почео сам да излазим са

једном од њих. Спријатељили смо се. Са Људом, мојом будућом женом“, прича Путин.

„Нешто је, очигледно, било у Володји, што ме је привукло. Три или четири месеца касније, већ сам схватила да је управо он човек који ми је потребан“, присећа се Људмила. Три године након што су се упознали, Владимир је запросио Људмилу. „Схватио сам да, ако се не оженим још две или три године, никада се нећу оженити. Ипак се, наравно, развила код мене навика самачког живота. Људмила је то искоренила“, признаје Путин.

Венчали су се 28. јула 1983. године. Били су у браку до 2013. године.



Пре одласка у Немачку 1985. године, Владимир и Људмила Путин су добили кћерку Марију. Млађа, Катерина, рођена је 1986. године – у Дрездену.

Обе девојчице су добиле имена по својим бакама: Марија Ивановна Путина и Екатерина Тихоновна Шкрѣбњева.

Према речима њихове мајке Људмиле, Путин много воли своје кћерке. „Не односе се сви мушкарци тако пажљиво према својој деци као он. И увек их је мазио, док сам ја морала да их васпитавам“, прича она.



Од 1985. до 1990. године Владимир Путин је радио у Источној Немачкој. Служио је у територијалном обавештајном пункту у Дрездену. На основу стажа, унапређен је у чин потпуковника и у звање вишег помоћника начелника одељења. А 1989. године добио је бронзану медаљу „За изузетне заслуге у Националној народној армији НДР“.

„Посао ми је добро ишао. Сматрало се нормалним једно унапређење током рада на службеном путу у иностранству. Мене су унапређивали два пута“, прича Путин.



По повратку из Немачке у Лењинград, Владимир Путин је од 1990. године радио као помоћник ректора Лењинградског државног универзитета за међународне послове. Године 1996. са породицом се преселио у Москву, где је започео своју политичку каријеру.



Године 1990. по повратку из Дрездена у Лењинград, Путин се запослио као помоћник ректора Лењинградског државног универзитета за међународне односе. „Радо сам отишао „под кров“ Лењинградског државног универзитета да бих написао докторат, видео како је тамо и шта, а можда и остао да радим на ЛДУ. Тако сам 1990. године постао помоћник ректора универзитета за међународне односе“, присећа се Путин.



Убрзо је постао саветник председника Градског већа Лењинграда.

Од јуна 1991. године Путин је почео да ради као председник Комитета за спољне послове при кабинету градоначелника Санкт Петербурга и истовремено – од 1994. године – први заменик председника скупштине Санкт Петербурга.

Након преласка на посао у канцеларију градоначелника Лењинграда, Путин је поднео оставку КГБ-у СССР-а.

Године 1996. Владимир Путин се преселио са породицом у Москву, пошто му је понуђено место заменика управника канцеларије председника Руске Федерације.

„Не могу да кажем да нисам волео Москву. Само сам више волео Петербург. Али Москва је, очигледно, европски град“, подсећа Путин.

Каријера му се брзо развијала. У марту 1997. године Путин је постао заменик шефа администрације председника Руске Федерације, начелник Главне контролне управе председника Руске Федерације. Упркос оптерећености послом, 1997. године одбранио је докторску тезу из економије на Државном рударском институту у Санкт Петербургу. У мају 1998. године Путин је већ био први заменик шефа Председничке администрације РФ, а у јулу 1998. именован је за директора Федералне службе безбедности РФ. Истовремено – од марта 1999. године – за секретара Савета безбедности РФ.

А већ у августу 1999. године Владимир Путин је постао премијер Руске Федерације. Ову функцију му је понудио председник РФ Борис Јељцин.



Путин се тога сећа овако: „Борис Николајевич ме позвао код себе и рекао да жели да ми понуди место премијера. (...) Иначе, у разговору са мном није рекао реч „наследник“. Јељцин је говорио о „премијеру са перспективом“ и да ће, ако све буде добро, сматрати то могућим.“

Према Путиновим речима, било му је занимљиво и часно да ради на овој позицији: „Мислио сам, па, радићу годину дана, и то је добро. Ако помогнем да се Русија спасе од колапса, онда ћу имати на шта да будем поносан.“

Уочи 2000. године руски председник Борис Јељцин је предложио да Владимир Путин постане вршилац дужности председника.

„Две или три недеље пре Нове године, Борис Николајевич ме је позвао у своју канцеларију и рекао да је одлучио да оде са власти. Дакле, мораћу да постанем вршилац дужности председника“, priseћа се Путин.

Према његовим речима, било му је тешко да донесе одлуку, јер је то „прилично тешка судбина“.

„С једне стране, постоје унутрашњи аргументи. Али постоји и друга логика. Судбина се развија тако да можете да радите на највишем нивоу у држави и за државу. И глупо је рећи: не, продаваћу

семенке, или: не, бавићу се приватном адвокатском праксом. Па, тиме се можете бавити на крају. Прво ћемо радити овде, па тамо“, објашњава Путин свој избор.

Тако је 31. децембра 1999. године Владимир Путин постао вршилац дужности председника Руске Федерације.



Путин је изабран за председника Руске Федерације 26. марта 2000. године, а за председника РФ за други мандат 14. марта 2004. године. Указом председника именован је за премијера РФ 8. маја 2008. године.



У свом инаугурационом говору 7. маја 2000. године је рекао: „Имамо заједничке циљеве, желимо да наша Русија буде слободна, просперитетна, богата, јака, цивилизована држава, држава којом се њени грађани поносе и поштују у свету“.



Он је додао да ће своје активности водити искључиво државним интересима. „Можда није могуће избећи грешке, али оно што могу и обећавам је да ћу радити отворено и поштено“, рекао је Путин.

Путин је изабран је за председника РФ за други мандат 14. марта 2004. године. У свом обраћању Савезној скупштини 26. маја 2004. године, посебно је истакао: „Наши циљеви су апсолутно јасни. То је висок животни стандард у земљи, живот који је сигуран, слободан и удобан. То је зрела демократија и развијено грађанско друштво. То је јачање позиције Русије у свету, а што је најважније, понављам, значајан пораст благостања грађана.

Данас боље познајемо сопствене могућности. Знамо које ресурсе имамо. Разумемо да у постизању ових циљева то може да нас омета. И ми активно модернизујемо државу, настојећи да њене функције ускладимо са данашњом фазом развоја Русије, етапом која обезбеђује знатно виши животни стандард.“



Путин је 8. маја 2008. године Указом председника РФ именован за председника Владе РФ.

„Последњих година Русија је знатно ојачала. Имамо довољно ресурсног потенцијала за решавање и сложенијих задатака. Поента је да потенцијал који смо акумулирали буде искоришћен компетентно,

ефикасно и правилно. Са своје стране, спреман сам да уложим све напоре да остварим циљеве. Да добијемо нове и значајне резултате, у име просперитета земље и пристојног живота грађана Русије“, рекао је Путин на седници Државне думе РФ.



У центру пажње премијера налази се човек. Према Путиновим речима, власт треба да се ослања само на руски народ, а ако те подршке нема, онда власт нема шта да ради. У новембру 2011. године Путин је предложен за кандидата за председника Руске Федерације.



У лето 2010. године, Путин се заузео за грађане који су оштећени у шумским пожарима.

Тако је организовано даноноћно праћење изградње кућа за stradale у пожару. На сваком значајном месту постављене су надзорне камере које раде даноноћно. Уведена су три монитора: један – у Дом Владе, други – у дом Владимира Путина, а трећи – на сајту Владе.



Рођацима погинулих у пожарима исплаћено је 1.000.000 рубаља одштете, а сваком члану породице погођеном пожарима по 100.000 рубаља. Пред долазак зиме сви страдали у пожару добили су нове куће и станове или, по жељи, новчану надокнаду. За 2.200 породица изграђене су нове куће.

Путин се активно залаже за спровођење мера за развој агроиндустријског комплекса. „Корак по корак, постајемо суверени господари нашег прехранбеног и пољопривредног тржишта. А све је то резултат развоја домаћег агроиндустријског комплекса, видљиво оличење рада руских произвођача житарица, сточара, прерађивача“, каже он.

Подршка војним лицима и наставницима је такође приоритет за Путина.



У новембру 2011. године учесници 12. Конгреса „Јединствене Русије“ одобрили су премијера Владимира Путина за кандидата за председника Руске Федерације.

Путин је изабран за председника РФ 4. марта 2012. године.

„Наредне године ће бити одлучујуће за судбину Русије у наредним деценијама. И сви морамо да схватимо да управо од нас данас зависе живот будућих генерација, историјска перспектива државе и нашег народа“, рекао је Владимир Путин у свом инаугурационом говору 7. маја 2012. године.



На дан ступања на дужност, председник је потписао 11 указа намењених решавању најзначајнијих и најосетљивијих проблема за грађане, а то су: повећање зарада државних службеника уз унапређење квалитета медицинских, образовних и социјалних услуга; побољшање услова живота, укључујући велике породице и оне који живе у лошим условима; унапређење рада органа и организација које пружају општинске и државне услуге.

Константну контролу над извршавањем упутстава формулисаних у оквиру мајских указа спроводи Комисија за праћење остваривања циљних показатеља друштвено-економског развоја Русије на челу са председником.

Путин је 7. фебруара 2014. године покренуо 22. зимске олимпијске игре у Сочију. За њихово одржавање у граду је изграђено 11 спортских објеката укупног капацитета 200.000 места. Укупно је у процесу припреме подигнуто 380 објеката: објеката приморског и планинског кластера, саобраћајне, енергетске и хотелске инфраструктуре.

На Играма у Сочију учествовало је 2.876 спортиста из 88 држава. То су биле прве зимске олимпијске игре у историји Русије.



На Криму је одржан референдум 16. марта 2014. године на којем се 96% бирача изјаснило за поновно уједињење са Русијом. Председник се 18. марта у Георгијевској сали Кремља обратио обема палатама Савезне скупштине са захтевом за разматрање Уставног закона о пријему два нова субјекта у састав Руске Федерације: Републике Крим и града Севастопоља. Споразум о уласку Крима у

састав Русије потписан је одмах након говора.

„У главама људи, Крим је увек био и остао саставни део Русије. Ово уверење, засновано на истини и правди, било је непоколебљиво, преносило се с генерације на генерацију, пред њим су били немоћни и време и околности, немоћне су биле све драматичне промене које је наша земља доживела током 20. века“, рекао је Путин на састанку са посланицима Државне Думе, члановима Савета Федерације, шефовима руских региона и представницима цивилног друштва.



ф државе је 6. децембра 2017. године, током посете фабрици ГАЗ у Нижњем Новгороду, најавио планове за учешће на предстојећим изборима.

Према резултатима избора одржаних 18. марта 2018. године Владимир Путин је поново изабран на функцију председника Руске Федерације.

Фотографије потичу из личне архиве Владимира Путина и званичне архиве Кремља.

Поговор

Зоран Милошевић / Живојин Ђурић

КОРАК ИСПРЕД ДРУГИХ

О Владимиру Путину на српском језику објављено је мноштво чланака, али и књига.

Интерес јавности за новог руског политичара, Владимира Путина, у Србији је први покушао да задовољи покојни Винко Ђурић књигама *На половини пута* (2004) и *Владимир Путин и васкрс Русије*, заправо други део претходне књиге (издање аутора). Од истог аутора имамо и трећу књигу, овај пут у издању Института за политичке студије, *Путинизам, историја – теорија – пракса* (2008). Следи књига једног од потписника овог предговора, такође у издању Института за политичке студије *Путинова политика* (2007).⁶ Потом монографије Бранка Влаховића, *Путин – моћ Русије* (2014) и Браћа Карић *Путин: снага Русије* (2020).

Прва књига руског аутора, како би се „из прве руке“ задовољила радозналост о политичару чија појава никога није остављала равнодушним је превод са руског, аутора Роја Медведева, *Четири године у Кремљу* (2004) и *Повратак Русије* (2007), а коју су објавиле „Вечерње новости“. Наслов књиге је одговарао стварности, јер се Русија са Владимирим Путином вратила у свет геополитике и међународних односа. Друга књига руских аутора (Наталије Говоркјан, Наталије Тимакове и Андреја Кољесникова), је *Разговори са Владимиром Путином* (2016).

Не треба заборавити ни књигу америчког режисера Оливера Стоуна, *Интервјуи са Владимиром Путином* (2017).

На другим језицима објављене су, такође, бројне књиге које су се бавиле Путином џудистом и Путином геополитичарем, посебно после повратка Крима у састав Руске Федерације.

Иако су становници планете одмах по ступању на дужност премијера Руске Федерације 1999. године осетили да се ради о вансеријском политичару, тек његовим избором на дужност

6 Поред наведене монографије од истог аутора су још две књиге где се више или мање говори о политици Путина: *Нови пут Русије: Русија у поствизантскијском геополитичком и религиозном вртлогу*, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2005. и *Руско питање данас*, Институт за политичке студије, Београд, 2006.

председника (2000) ово уверење ће се и утврдити и одржати до данашњих времена.

Решавајући чеченско питање омогућио је Русији да уђе у период стабилности, а сузбивши и тероризам који је Запад, углавном, преко припадника исламске вероисповести (сетимо се трагедије у Беслану), добио је готово безрезервну подршку јавног мњења.

Даља дешавања показала су да Запад не мирује и да тражи начин како да дестабилизује и подели Русију. Један од неуспешних покушаја је био преко Грузије (2008), али када је 2014. у Кијеву изведена успешна обојена револуција, Запад је учинио све да Украјина и Украјинци буду антируси, као што су Хрвати антисрби.

После наведеног догађаја Кијевска хунта је организовала толико антируских акција, толико је уложила у пропаганду мржње према Русима, да је деловало да мора довести до експлозије и уништења Руса и Русије.

Међутим, вратимо се на 2014. годину. Те године је Крим донео референдумску одлуку да се врати у састав Руске Федерације. О геостратешкој важности Крима сувишно је говорити. Ко контролише Крим – контролише Црно Море.

Управо ове године показало се да је Путин у геополитичким потезима корак испред својих противника.⁷

Када је 24. фебруара 2022. године Руска Федерација започела Специјалну војну операцију (СВО) у Украјини, показало се да је за дан касније Запад са Украјином планирао напад на Доњецку Републику, али и Крим и не само Крим. Током СВО у Украјини испливали су бројна злодела Запада у Украјини, од терора ковидом-19, до спремности да се удари и на саму Руску Федерацију.

Западни медији су Путина представљали као „демона“. Међутим, након најаве Швабовог „великог ресетовања“ и изазивања вештачких криза, део светске јавности Владимира Путина доживљава као персонификацију борбе против сила које користе окултизам у светској политици, лидера покрета против униполарног света. Због тога му једнако скандирају фудбалски навијачи у Турској и демонстранти у Немачкој.

У таквим околностима Дајана Лазаревић, млади истраживач и преводилац, упорно прати излагања и говоре Владимира Путина, преводи их на српски, добија одобрење из председничке

⁷ О томе видети: Зоран Милошевић, „Россия, Украина и Новая Хазария: геополитический аспект“, в *Россия и славянские народы в XIX – XXI вв.*, Брянский государственный университет имени академика И. Г. Петровского, Брянск, 2019, стр. 168–178.

администрације и том рукопису даје наслов „Русија у новом добу”. Ово је, дакле, прва књига самог Владимира Путина,⁸ а не како је то било до сада других о њему, што је и својеврсни *подвиг* преводиоца, учињен пре свега личним ентузијазмом. На овај начин читаоци се могу упознати са аутентичним Путиновим ставовима, размишљањима, идејама, знањем, жељама и предлозима, како западним политичарима, тако и по питању унутрашње политике⁹.

Не бисмо да превише указујемо на све највредније у овој књизи, јер је тога доста, а тиме бисмо одузели драж читања, али би издвојили Путинова размишљања и деловање по питању Украјине. Управо Украјине, јер се на тој територији не бије битка само за опстанак Руске Федерације и Руса као народа, него и других народа Европе и света, а посебно нас Срба. Једноставно код Руса и Срба постоји нешто што би се могло назвати законом спојених судова.

Путин је у више наврата говорио о историјском јединству Руса и Украјинаца, али његов истоимени чланак на ову тему из 2021. године, за који каже да је сам писао на основу отворених извора, представља важно сведочанство. Прво, јер се ослонио на традиционалну науку, лишену фалсификата и митова. Исправно констатује да се проблем јавља у 14. веку, када је елита Литваније прешла на римокатоличку веру, а продубљује се низом црквених унија, од којих је најтеже последице имала по руски идентитет у Украјини и делимично Белорусији Брестка унија, потписана од дела православних владика и свештеника 1596. године. Од тада се спроводила колонизација и латинизација становништва (асимилација), а потискивало православље.

Оно што је важно, Путин наводи да Украјинац није етничко име, већ професија – граничар, односно означава човека који живи на граници. Све следеће акције различитих центара моћи, укључујући и бољшевичке, градиле су социјалним средствима украјински идентитет, али као антируски, а државу Украјину као анти-Русију.

Из таквих позиција власт у Украјини и њихови заштитници са Запада су обновили нацистичке вредности и идеологију (због потребе да становништво гледа антируским очима на Русију и Русе), а из

8 Постоје поједини чланци Путина који су преведени на српски и уврштени у различите антологије или зборнике. Види: Владимир Кршљанин, *Руска политичка мисао данас*, Информатика / Институт за политичке студије, Београд, 2021, стр. 13 („НАТО у рату против Србије већ има десетине мртвих“) и стр. 262 (“Људи као циљ економије, а не ’Велики ресет‘“).

9 Исказано запажање писца говора односи се на документарну грађу, која у целини раније није постојала на српском језику. О Владимиру Путину и његовој политици написане су многе књиге, али ово је прва у којој можемо у целини сагледати Путинову политику из његових речи лично, а сатим тим – и судити о њој по изворима из прве руке. (прим.прев.)

чега је проистекла потреба за денацификацијом већ добро утемељене разбојничке државе – Украјине. Разбојничке, јер је Специјална војна операције Русије у Украјини показала да разбојничка влада у Кијеву није само милитаризовала становништво, ширила русофобију, већ градила биологорије које су биле основа за биолошки рат против Русије, али и целог човечанства са ковид пандемијом, тајно ушла у стварање нуклеарне бомбе, растеривала сопствени народ и постајала мостобран НАТО-а за напад на саму Русију.

Препоручујући читаоцима дело Владимира Путина „Русија у новом добу” можемо рећи да је аутор наставио добро познату традицију да се развој политичке мисли одвија са развојем државе, тако да и овде видимо снажну државотворну мисао аутора. Другим речима, Путин се изјаснио против одумирања државе.

Књига која је пред читаоцима умногоне ће допринети да заинтересовани схвате политику Руске Федерације у низу сфера, али и да разумеју зашто је био увек корак испред непријатеља Русије.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

327(470)''19/20''

327::911.3(470)''19/20''

323(470)''19/20''

821.161.1-84

ПУТИН, ВЛАДИМИР ВЛАДИМИРОВИЧ, 1952-

Русија у новом добу : есеји и обраћања
/ Владимир Путин ; приредила и превела
са руског Дајана Лазаревић. - Београд :
Институт за политичке студије, 2022
(Житиште : Ситопринт). - 278 стр. : илустр. ;
25 cm

Материјали су прикупљени са званичног
сајта Кремља, уз дозволу бр. А26-01-И-2520991
коју је потписао главни саветник
одељења за писмена обраћања
председника РФ – Ј. Ј. Бајло, дана 20.
августа 2021. године. За више информација о копирајту погледати:
<https://kremlin.ru/about/copyright> --> Колофон. - Тираж
100. - Стр. 275-278: Корак испред других /
Зоран Милошевић, Живојин Ђурић. -
Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-7419-365-5

а) Путин, Владимир Владимирович (1952-) б)
Међународни односи -- Русија -- 20в-21в в)
Геополитика -- Русија -- 20в-21в

COBISS.SR-ID 78669833